

Tartu Ülikooli sotsiaalteaduslike rakendusüuringute keskus RAKE

SISEMINISTEERIUM
Estonian Ministry of the Interior

REGIONAALARENGU TOETUSEKS

RAKE

KODANIKUHARIDUSE JA VABATAHTLIKU TEGEVUSE ANALÜÜS
EUROOPA SOTSIAALUURINGU PÕHJAL

Lõppraport
30.01.2012

Sisukord

Sissejuhatus.....	4
Lühikokkuvõte.....	4
Executive summary	6
Metoodika kirjeldus	8
1. Ülevaade kodanikuharidusest ja vabatahtlikust tegevusest Eestis	12
1.1. Meediatarbimine ja ajakasutus.....	12
1.1.1. Televiisori vaatamisele kulutatav aeg	12
1.1.2. Raadio kuulamisele kulutatav aeg	14
1.1.3. Ajalehtede lugemisele kulutatav aeg.....	15
1.1.4. Seltskondlikest üritustest osavõtmise sagedus	16
1.2. Usaldus ja rahulolu.....	17
1.2.1. Hinnang inimeste usaldusväärsele	17
1.2.2. Üldise rahulolu hinnang	19
1.3. Hinnang oma isiksusele.....	20
1.4. Huvitatus poliitikast	42
1.4.1. Huvitatus poliitikast ja poliitiline aktiivsus.....	42
1.4.2. Erinevate institutsioonide usaldamine	50
1.5. Kodanikuaktiivsus ja eneseharimine.....	57
2. Vabatahtliku Eesti elaniku ja aktiivse Eesti elaniku tüpoloogia	61
2.1. Vabatahtliku tüpoloogia.....	61
2.1.1. Vabatahtliku sotsiaal-demograafiline taust.....	62
2.1.2. Vabatahtliku meediatarbimine	64
2.1.3. Vabatahtliku maailmavaade vasak-parem skaalal.....	67
2.1.4. Vabatahtliku ühiskondlik aktiivsus.....	68
2.1.5. Vabatahtliku usaldus institutsioonide suhtes	69
2.1.6. Vabatahtliku suhtumine kaasinimestesse ja üldine rahulolu	72
2.1.7. Vabatahtliku tüpoloogia.....	75
2.2. Aktiivse Eesti elaniku tüpoloogia	75
2.2.1. Aktiivse Eesti elaniku sotsiaal-demograafiline profiil	76
2.2.2. Aktiivse Eesti elaniku ühiskondlik aktiivsus ja meediatarbimine	77

2.2.3.	Aktiivse Eesti elaniku maailmavaade ja poliitiline aktiivsus.....	80
2.2.4.	Aktiivse Eesti elaniku suhtumine kaasinimestesse ja institutsioonidesse	82
2.2.5.	Aktiivse Eesti elaniku tüpologia	87
	Jooniste loetelu.....	88
	Tabelite loetelu	90
	Lisa 1. Ajakasutus.....	94
	Lisa 2. Usaldus ja rahulolu.....	101
	Lisa 3. Hinnang oma isiksusele.....	106
	Lisa 4. Huvitatus poliitikast	128
	Lisa 5. Kodanikuaktiivsus ja eneseharimine.....	140
	Lisa 6. Vabatahtliku tüpologia.....	150
	Lisa 7. Aktiivse Eesti elaniku tüpologia	155

Sissejuhatus

Käesolevas raportis antakse Euroopa Sotsiaaluuringu andmeid kasutades **ülevaade kodanikuharidusest ja vabatahtlikust tegevusest Eestis aastatel 2006-2010 ning koostatakse vabatahtliku Eesti elaniku ning aktiivse Eesti elaniku tüpoloogia**. Statistilise ülevaate koostamisel aluseks võetud Euroopa Sotsiaaluuringu küsimused on jaotatud viieks alapeatükiks – Eesti elanike meediatarbimine ja ajakasutus, usaldus ja rahulolu, hinnang oma isiksusele, poliitikast huvitatus ning kodanikuaktiivsus ja eneseharimine. Vabatahtliku ja aktiivse Eesti elaniku tüpoloogia koostamisel lähtutakse nii sotsiaaldemograafilisest taustast (sugu, vanus, haridus) kui ka raporti eelnevates osades analüüsitud tunnustest (aktiivsus, usaldavus, meediatarbimine ja huvi poliitika vastu).

Euroopa Sotsiaaluuring (ESS) on üle-euroopaline uuring, mida 2010. aastal korraldati viiendat korda. Uuringut viiakse läbi paaris aastatel, eelmised voorud toimusid aastatel 2002, 2004, 2006 ja 2008. Eesti osales uuringus esmakordselt 2004. aastal. Uuringu käigus kogutakse informatsiooni inimeste hoiakute, uskumuste ja käitumisviiside kohta paljudes Euroopa riikides. Viimases, 2010. aasta uuringuvoorus osales 28 riiki. Eestis korraldab uuringu läbiviimist Eesti Käitumis- ja Terviseteaduste Keskus koostöös Tartu Ülikooliga, uuringu rahastajaks on Haridus- ja Teadusministeerium ning Sotsiaalministeerium.

Euroopa Sotsiaaluuringu peamiseks **eesmärgiks on mõõta inimeste hoiakute ja käitumisviiside muutumist aja jooksul**. Uuringus käsitletud teemad on jaotatud moodulitesse, millest kahe mooduli teemad vahetuvad igas uuringuvoorus. Peamoodulid katavad suure osa sotsiaalsetest tunnustest, sealhulgas küsimused meediatarbimise, sotsiaalse ja avaliku usalduse, poliitika huvi ja –osaluse, sotsiaalpoliitilise orientatsiooni, valitsemise ja mõjususe, eetika, poliitiliste ja sotsiaalsete hinnangute, sotsiaalse tõrjutuse, rahvusliku ja etnilise identiteedi, heaolu, tervise ja turvalisuse, inimlike väärtuste ning demograafiliste ja sotsiaal-majanduslike näitajate kohta.

Andmete kvaliteedi ja võrreldavuse tagamiseks on loodud rahvusvaheline standardiseeritud meetodikate kogum, mida kõik uuringus osalenud riigid peavad järgima. Peamiselt puudutab see valimi koostamist, vastamisprotsenti, küsimustiku ülesehitust, küsitluse läbiviimise protseduuri ning aruandlust. Uuring viiakse läbi intervjuu meetodil standardiseeritud ankeedi alusel. Eestis kuuluvad valimisse 2800 inimest alates 15. eluaastast üle kogu riigi. Hilisemaks andmete töötlemiseks peavad sobima vähemalt 2000 vastaja ankeedid.

Lühikokkuvõte

Käesolevas raportis antakse Euroopa Sotsiaaluuringu andmeid kasutades **ülevaade kodanikuharidusest ja vabatahtlikust tegevusest Eestis aastatel 2006-2010 ning koostatakse vabatahtliku Eesti elaniku ning aktiivse Eesti elaniku tüpoloogia**.

Euroopa Sotsiaaluuring (ESS) on üle-euroopaline uuring, mille käigus kogutakse informatsiooni inimeste hoiakute, uskumuste ja käitumisviiside ning ajas toimuvate muutuste kohta paljudes Euroopa riikides. Eesti osaleb nimetatud uuringus alates aastast 2004.

Kodanikuhariduse ja vabatahtliku tegevuse ülevaate koostamisel **aluseks võetud ESSi küsimused on jaotatud viieks alapeatükiks** – Eesti elanike meediatarbimine ja ajakasutus, usaldus ja rahulolu, hinnang oma isiksusele, poliitikast huvitatus ning kodanikuaktiivsus ja eneseharimine.

Euroopa Sotsiaaluuringu andmetel on Eesti elanike **meediatarbimine perioodil 2006-2010 olnud suhteliselt stabiilne**, televiisori vaatamisele kulutatav aeg ei ole vähenenud, mõnevõrra on kahanenud raadio kuulamisele ja ajalehtede lugemisele kulutatav aeg. Üheks põhjuseks võib siinkohal pidada veebipõhiste uudisteportaalide populaarsuse kiiret kasvu.

Eesti elanike **huvi poliitika vastu on võrdlemisi madal** ning aastate lõikes pigem **vähenenud**, keskmisest enam tunnevad poliitika vastu huvi pensionärid, kõrgharidusega ning kõrgema sissetulekuga inimesed. Viimastel on ka selgemalt välja kujunenud poliitilised eelistused ning sagedamini ollakse poliitilise partei liige. Vähesel määral on poliitikast huvitatusega seondub ka **poliitiliste institutsioonide madal usaldamise tase** – Riigikogu, poliitilisi parteisid ning poliitikuid usaldavad Eesti elanikud teistest institutsioonidest vähem. Kõrgeim on usaldus politsei ja õigussüsteemi vastu.

Kõrgema hariduse ning sissetulekuga, töötavad ja koduse keelena eesti keelt kõnelevad inimesed on keskmisest **aktiivsemad ka ühiskondlikes protsessides kaasärääkimises**, olles sagedamini võtnud ühendust mõne poliitiku või kohaliku omavalitsuse esindajaga, andnud toetusallkirju ning boikoteerinud teatud tooteid. Ka tööalase enesetäiendamise osas on eelpoolnimetatud elanikkonna grupid aktiivsemad.

Eesti elanike **hinnang inimeste usaldusväarsuse, aususe ning abivalmiduse kohta** on ajas mõnevõrra paranenud. Seejuures esinevad olulised erisused tööturu staatuse, haridustasemete, sissetuleku ning koduse keelega seonduvalt – töötavad, eesti keelt kõnelevad ning kõrgema hariduse ja -sissetulekuga inimeste hinnangud on teiste gruppidega võrreldes positiivsemad. Erinevate isiksuseomaduse analüüsimisele suunatud küsimuste puhul on aastate lõikes **kasvanud sotsiaalsete väärtuste** (inimeste võrdne kohtlemine, ära kuulamine, soov aidata, ustavus) tähtsustamine ning **vähenenud materiaalsete väärtuste** (oluline olla rikas, edukas) oluliseks pidamine. Samuti on suurenenud **sõltumatuse, otsustusvabaduse, seikluste otsimise, loovuse ja mitmekülsuse** tähtsaks pidamine.

2008. aasta Euroopa Sotsiaaluuringu andmete alusel on **vabatahtlik**, keda siinkohal defineeritakse kui isikut, kes on küsitlusele eelnenud kuu jooksul teinud vabatahtlikku tööd, peamiselt **40-64-aastane, kesk-/kutse- või kõrgharidusega, eesti keelt kõnelev, linnas elav, töötav ja kõrgema sissetulekuga** Eesti elanik. Vabatahtlikud vaatavad võrreldes keskmisega vähem televiisorit ja kuulavad vähem raadiot, samas kulutavad vabatahtlikud keskmisega võrreldes proportsionaalselt enam aega uudiste- ja poliitikasaadete jälgimisele. Vabatahtlikud on keskmisest mõnevõrra **parempoolsema maailmavaatega**, kuid oma poliitilistelt vaadetelt suhteliselt mõõdukad inimesed. Vabatahtlikud on keskmise Eesti elanikuga võrreldes **ühiskondlikult märgatavalt aktiivsemad** – erinevatest ühiskondlikku aktiivsust väljendavatest tegevustest olid vabatahtlikud kõige sagedamini võtnud ühendust mõne poliitiku, valitsuse või kohaliku omavalitsuse ametnikuga, tegutsenud mõnes organisatsioonis või ühingus (va poliitilised parteid ja erakonnad) ning allkirjastanud palvekirju (petitsioone). Vabatahtlikud **usaldavad erinevaid institutsioone keskmisest enam**, kõige usaldusväärsemaks peetakse politseid, Eesti õigussüsteemi ja ÜROd. Sarnaselt keskmise vastaja hinnangutele usaldavad vabatahtlikud teistest institutsioonidest vähem Riigikogu, poliitilisi parteisid ja poliitikuid. Hinnang kaasmaalaste usaldusväarsusele ei erine märgatavalt vabatahtlike ning

keskmiste Eesti elanike lõikes. Samas on vabatahtlikud keskmisest Eesti elanikust mõnevõrra **optimistlikumalt meelestatud kaasmaalaste aususe ning abivalmiduse osas**. Vabatahtlike üldine eluga rahulolu on mõneti kõrgem kui keskmisel inimesel.

Euroopa Sotsiaaluuringu 2010. aasta uuringu andmetel on **aktiivne Eesti elanik**, keda siinkohal defineeritakse kui isikut, kes vastas ESS küsimuste B13-B19¹ hulgast vähemalt kahele jaatavalt, peamiselt **40-64-aastane, kesk-/kutse- või kõrgharidusega, eesti keelt rääkiv, pigem linnalises asulas elav, töötav ja keskmise või sellest suurema sissetulekuga** inimene. Aktiivne Eesti elanik võtab sagedamini osa **seltskondlikest kohtumistest või üritustest** ja vaatab mõnevõrra vähem televiisorit kui keskmine Eesti elanik. Aktiivne Eesti elanik **tunneb keskmisest mõnevõrra rohkem huvi poliitika vastu**, oskab oma poliitilisi vaateid paremini määratleda ning on sagedamini **parempoolsete vaadetega** kui keskmine Eesti elanik. Seoses suurema huvi ja selgema enesemääratlusega on aktiivsete Eesti elanike **valimisaktiivsus tunduvalt kõrgem** ning nad tunnevad mõne parteiga suuremat lähedust kui teistega keskmisest sagedamini. Üldiselt usaldavad aktiivsed Eesti elanikud kaasmaalasi veidi rohkem kui keskmised Eesti elanikud ning usuvad sagedamini, et kaasinimesed ei taha neid igal võimalikul juhul ära kasutada, vaid käituvad pigem ausalt. Aktiivsed Eesti elanikud on oma **eluga keskmisest Eesti elanikest rohkem rahul**. Aktiivsed Eesti elanikud usaldavad muid organisatsioone veidi sagemini kui kaasmaalased, kuid keskmised hinnangud oluliselt ei erine. Kõige kõrgema keskmise usaldusväärse hinnangu andsid aktiivsed Eesti elanikud politseile, Eesti õigussüsteemile, ÜRO-le ja Euroopa parlamendile, vähim usaldatakse Eesti riigikogu, poliitilisi parteisid ja poliitikuid.

Executive summary

This report aims to provide an overview of civic education and volunteering in Estonia in 2006-2010 using European Social Survey (ESS) data. Also, the profile of a volunteering and active citizen will be composed.

The ESS is a pan-European survey charting people's attitudes, belief, behavior and any changes in them in European countries. Estonia is a ESS participating country from 2004.

Questions used in the report were drawn from the ESS and divided into five categories: media consumption and the use of time of Estonian residents; trust and life satisfaction; perceived personality; general interest in politics and civic action; self-education.

According to the ESS, the media consumption of Estonian residents in 2006-2010 has been rather stable – time spent on watching TV has been stable while time spent on listening to the radio has shown a slight decrease. The reason for the latter might be found in people's increased habits of consuming the news online.

Interest in politics among Estonian residents has been rather low and even shown a mild decrease over the past few years. Residents with higher educational level or higher income, but also the

---

¹ On viimase 12 kuu jooksul: ...võtnud ühendust mõne poliitiku, valitsuse või kohaliku omavalitsuse ametnikuga; ...tegutsenud poliitilise partei (erakonna) või surverühma heaks; ...töötanud mõnes muus organisatsioonis või ühingus (v.a poliitilised parteid ja erakonnad ning surverühmad); ...kandnud kampaaniamärki või -kleebist; ...kirjutanud alla palvekirjale (petitsioonile); ...võtnud osa seaduslikust avalikust demonstratsioonist; ...boikoteerinud teatud tooteid.

pensioners have a slightly higher interest in politics than the rest of the social groups. In the later years people also have developed clearer political preferences and belonging to a party has become more common. Little interest in politics is related to the general lack of trust in political institutions – Estonian residents trust the Riigikogu, political parties and politicians less than other institutions. Estonian residents have the highest trust for police and the legal system.

Estonian-speaking people with higher education and income and currently working are the most active in the society, having more frequently contacted a politician or local authority representative, given signatures for a cause or boycotted a product or service. The same groups are also more willing to attend trainings and refresher courses.

Over the past years there has been an increase among Estonian residents in valuing people's trustworthiness, honesty and helpfulness. There are significant differences among the groups – Estonian-speaking people with higher education and income and currently on a job give more positive rates. The answers to the questions focusing on the analysis of different characteristics have over the years shown an increase in valuing the social values (people's equal treatment, being listened to, helpfulness, faithfulness) and a decrease in valuing material values (being wealthy and successful). Also, there has been a rise in valuing independence, freedom of discretion, being adventurous and being creative and versatile.

Using the 2008 ESS data, the median volunteer, here defined as a person volunteered during the preceding month, is usually Estonian-speaking, aged 40-64, with a secondary, vocational or higher education, currently working Estonian resident with earnings above average, living in the urban areas of Estonia. Volunteers watch less TV than the average Estonian resident and also listen less to the radio, yet they spend proportionally more time to follow the news and politics shows. Volunteers also tend to have more rightwing, but rather moderate political views. Compared to the median Estonian residents, the volunteers are socially more active: among different activities signifying social activity, volunteering residents had initiated contact with a politician, civil servant or local authority representative and signed petitions. Volunteers also trust different institutions more than average, regarding the police, Estonian legal system and UN as the most trustworthy. Like the rest of the residents, volunteers also trust the least Riigikogu, political parties and politicians and give the same rates evaluating the trustworthiness of countrymen. On the other hand, volunteering resident compared to the median Estonian resident is somehow more positive regarding the honesty and helpfulness of fellow residents. The general life satisfaction of the volunteer is higher than the median Estonian residents'.

Taking into account the data from 2010 ESS, the active Estonian resident, here defined as person giving positive answers to at least two of B13-B19² ESS questions, is aged 40-64, has either secondary, vocational or higher education, speaks Estonian, lives in urban areas, is currently working and has either average or higher income. The active Estonian resident, compared to the median resident, takes more often part of social gatherings and events and watches less TV. The active Estonian resident also has more general interest in politics and the ability to define their political

---

² In the last 12 months:...initiated contact with a politician, civil servant or local authority representative, ; ...acted in behalf of a party or lobbied; ...worked in an organization or association (excl. political parties and lobbies); ...worn a campaign badge or sticker; ...signed a petition; ...taken part of a public demonstration; ...boycotted certain products or services.

preferences; the political views tend to be rightwing. Due to the deeper general interest and clearer self-image, the election turnout among the active Estonian residents is significantly higher and they tend to sense a uniformity of some party's views to their own. Generally active Estonian residents trust their fellow countrymen more and are also more honest in their action as they do not suspect being taken advantage of. Active Estonian residents are more content with their lives compared to the median resident. They also trust organizations more often than their fellow residents, although the median rates have only a slight difference. Estonian residents trust the police, Estonian legal system, UN and the EU Parliament the most; Riigikogu, political parties and politicians were considered the least trustworthy.

Metoodika kirjeldus

Euroopa Sotsiaaluuring annab statistilise ülevaate, kirjeldab trende ja muutusi inimeste ühiskondlikes protsessides osalemisest. **Kodanikuaktiivsust** võib käsitleda kodanikuhariduse võtmes, mis on defineeritud kui oskused, teadmised ja väärtushinnangud, mis toetavad kodaniku aktiivset ja vastutustundlikku osalemist ühiskonnaelus, aidates kaasa selleks vajalike võimaluste, tahte ja pädevuse tekkimisele.

Euroopa Sotsiaaluuringut Eestis on läbi viinud Saar Poll OÜ aastal 2006, Turu-Uuringute AS aastal 2008 ning GfK Custom Research Baltic Eesti filiaal aastal 2010. Uuringu küsitlus viiakse läbi üldjuhul aasta lõpus (vt Tabel 1 Euroopa sotsiaaluuringu üldandmed aastatel 2006, 2008 ja 2010). Uuringu läbiviimist Eestis aastatel 2006 ja 2008 on toetanud Haridus- ja Teadusministeerium ning Sotsiaalministeerium, 2010. aastal lisandus eelnevalt mainitutele ka Justiitsministeerium.

Kuigi uuringu läbiviijad on olnud erinevad, on valimi koostamisel kasutatud alati sama metoodikat, mis tagab kokkuvõttes erinevate aastate tulemuste võrreldavuse. Eestis kasutatakse valimi koostamisel Rahvastikuregistri andmeid, mis sorteeritakse elanike isikukoodide (mis sisaldab sugu ja vanust) alusel ja millest seejärel võetakse juhuslik kihtvalim 15-aastastest ja vanematest alalistest elanikest. Valimisse sattunud isikutele saadetakse esmalt uuringut tutvustav kiri, teavitamaks neid uuringu toimumisest ja eesmärkidest ning nende isikute väljavalimisest uuringus osalejana. Seejärel võtab võimaliku respondendiga ühendust intervjuerija ja lepib kokku intervjuu aja. Intervjuud viiakse läbi personaalselt (aastatel 2006 ja 2008 täitis intervjuerija küsimustiku paberil, 2010. aastal arvutis), sest uuringu metoodika ei luba intervjuud läbi viia telefoni, e-posti või mõne muu kommunikatsioonivahendi kaudu. Samuti ei ole lubatud vastajatel ise ankeeti täita.

Vastustest koostatakse **andmebaas**, mis on avalikult kättesaadav (<http://ess.nsd.uib.no/>). Aastate lõikes on küsimustele vastanud elanike arv kasvanud (vt Tabel 1), kuid põhiküsimustiku vastamismäär langenud.

Tabel 1 Euroopa sotsiaaluuringu üldandmed aastatel 2006, 2008 ja 2010

	2006	2008	2010
Küsitlusperiood	okt 2006 – mai 2007	nov 2008 – märts 2009	okt 2010 - mai 2011
Vastanute arv	1517	1655	1793
andmebaasis			
Põhiküsimustiku vastamismäär	64,97%	57,37%	56,21%

Uuringus käsitletud teemad on jaotatud **moodulitesse**, millest peamoodulid korduvad aastast aastasse, kuid kahe mooduli teemad vahetuvad igas uuringuvoorus. Erinevatel aastatel uuringuga kaetud küsimuste moodulid on esitatud Tabel 2.

Tabel 2 Euroopa sotsiaaluuringu küsimustiku struktuur aastatel 2006, 2008 ja 2010

Moodul	Teema	2010 ³	2008 ⁴	2006 ⁵
Osa A	Meedia; sotsiaalne usaldus	Peamoodul	Peamoodul	Peamoodul
Osa B	Poliitika, sealhulgas: huvi poliitika vastu, mõjus, usaldus, osalemine valimistel ja muul viisil poliitiline osalus, sotsiaalpoliitilised hoiakud	Peamoodul	Peamoodul	Peamoodul
Osa C	Subjektivne heaolu, sotsiaalne tõrjutus; religioon; tajutav (läbielatud) diskrimineerimine; rahvuslik ja etniline identiteet	Peamoodul	Peamoodul	Peamoodul
Osa D	<i>Muutuv moodul</i>	Usaldus politsei ja õigussüsteemi vastu, sealhulgas: usaldus politsei ja kohtute vastu, koostöö politsei ja kohtutega, hinnang kontaktile politseiga ning suhtumine karistustesse	Hoolekanne, sealhulgas hoiakud hoolekande sätete osas, hoolekannet vajavate gruppide suurus, vaated maksukoormusele, suhtumine hoolekande teenuste osutamise ja võimaliku tulevase vajaduse osas	Isikliku elu planeerimine; elutee; peamiste elusündmuste ajastamine; hoiakud elusündmuste toimumise ideaalse ja liiga varase ning hilise vanuse suhtes; pensionilejäämise planeerimine
Osa E	<i>Muutuv moodul</i>	<i>Ei sisalda osa E.</i>	Vanusega seotud diskrimineerimine hõlmab hoiakuid ja kogemusi seoses vanuselise diskrimineerimisega, vanusega seotud staatus, stereotüübid, diskrimineerimis-kogemus ja kontaktid inimestega teistest vanuserühmadest	Isiklik ja sotsiaalne heaolu, teiste aitamine, viimasel nädalal kogetud tunded, rahulolu eluga, rahulolu tööga
Osa F	Sotsiaaldemograafiline profiil, sealhulgas: leibkonna	Peamoodul	Peamoodul	Peamoodul

³ ESS 2010 küsimustiku struktuur:

http://www.europeansocialsurvey.org/index.php?option=com_docman&task=doc_download&gid=811&itemid=80

⁴ ESS 2008 küsimustiku struktuur:

http://www.europeansocialsurvey.org/index.php?option=com_docman&task=doc_download&gid=473&itemid=80

⁵ ESS 2006 küsimustiku struktuur:

http://www.europeansocialsurvey.org/index.php?option=com_docman&task=doc_download&gid=13&itemid=80

struktuur, vastaja haridus ja amet, partner, vanemad, kuulumine liitudesse/ühingutesse, sissetulek, perekonnaseis

		Osa G: Töö, pere ja heaolu, sealhulgas: majanduslanguse mõju majapidamisele ja tööle, töökoha kindlusele, majapidamistöödele, heaolu, töötuse kogemus ning töö- ja eraelu tasakaal	<i>Ei sisaldanud seda osa.</i>	<i>Ei sisaldanud seda osa.</i>
Osa G	Väärtushinnangute skaala	Osa H	Täiendav moodul	Täiendav moodul
Osa H	Testküsimused	Osa I	Täiendav moodul	Täiendav moodul
Osa I	Küsimused, mille täidab intervjuuerija ise	Osa J	Täiendav moodul	Täiendav moodul

Euroopa Sotsiaaluuringu andmete põhjal kodanikuharidusest ülevaate andmiseks kasutatakse käesolevas uuringus neid küsimusi, mis kuuluvad peamiselt ESS uuringu peamoodulisse. Nii on võimalik hinnanguid ja muutusi ajaliselt võrrelda. Üksikud küsimused, mis kodanikuhariduse seisukohast on huvipakkuvad, on uuringusse lisatud ka muutuvastest moodulitest. Käsitletavad teemad jaotatakse viide alablokki:

1. **Meediatarbimine ja ajakasutus.** Küsimused televiisori vaatamisele, raadio kuulamisele ja ajalehtede lugemisele (sh tuues eraldi välja uudiste või poliitikat ja päevakajalisi sündmusi kajastavatele saadetele/artiklitele) kulutatud aja kohta (küsimused A1-A6). Küsimus seltskondlikel kohtumistel või üritustel osalemise sageduse kohta (küsimus C4).
2. **Usaldus ja rahulolu.** Küsimused teiste inimeste ja institutsioonide usaldamise, abivalmiduse ning eluga rahulolu kohta (küsimused A8-A10, B24, EE0).
3. **Hinnang oma isiksusele.** Küsimus, mille kaudu uuritakse inimese hinnangut oma isiksusele (küsimus HF1).
4. **Huvitatus poliitikast.** Küsimused poliitikast huvitatuse, poliitika mõistmise lihtsuse ja poliitilise aktiivsuse kohta (küsimused B1-B2, B4-B10, B20a, B21, B23).
5. **Kodanikuaktiivsus ja eneseharimine.** Küsimused valimistel osalemise ning vabatahtliku tegevuse kohta (küsimused B11, B13-B19, E49, F61).

Ülaltoodud teemade plokkide analüüsitakse raportis erinevate taustatunnuste (sh sugu, vanus, elukoht, haridustase, perekonnaseis) lõikes ja kirjeldatakse muutusi perioodil 2006-2010. Analüüsitavate küsimuste põhjal koostatakse kahe ühiskondlikes protsessides aktiivselt osaleva Eesti elaniku tüpoloogiat: vabatahtliku tüpoloogiat ja aktiivse Eesti elaniku tüpoloogiat ning võrreldakse neid „keskmise“ Eesti elanikuga. **Vabatahtliku tüpoloogia** koostamisel lähtutakse nii sotsiaaldemograafilisest taustast (sugu, vanus, haridus) kui ka eelmises osas analüüsitud tunnustest (nt ühiskondlikust ja poliitilisest aktiivsusest, usaldavusest, meediatarbimisest, suhtumisest kaasinimestesse ja huvist poliitika vastu). Vabatahtlikuna käesoleva uuringu raames käsitletakse neid elanikke, kes vastasid küsimustikus küsimusele „Kas olete viimase kuu aja jooksul teinud mingit

palgatööd või töötanud vabatahtlikuna“ kas: „Jah, ainult vabatahtlikku tööd“ või „Jah, nii palgatööd kui vabatahtlikku tööd“. Kuivõrd 2010. aasta küsimustikus sellist küsimust ei sisaldunud, samuti polnud muid küsimusi, mille põhjal teha kindlaks, kas isik on töötanud vabatahtlikuna, siis koostatakse vabatahtliku tüpologia 2008. aasta andmete alusel.

Aktiivse Eesti elaniku tüpologia koostamisel lähtutakse samuti nii sotsiaaldemograafilisest taustast (sugu, vanus, haridus) kui ka eelmises osas analüüsitud tunnustest (nt ühiskondlik ja poliitiline aktiivsus, usaldavus, meediatarbimine, suhtumine kaasinimestesse ja institutsioonidesse). Aktiivseks loetakse käesoleva uuringu raames Eesti elanikku, kes ESS küsimuste B13-B19 (on viimase 12 kuu jooksul: ...võtnud ühendust mõne poliitiku, valitsuse või kohaliku omavalitsuse ametnikuga; ...tegutsenud poliitilise partei (erakonna) või surverühma heaks; ...töötanud mõnes muus organisatsioonis või ühingus (v.a poliitilised parteid ja erakonnad ning surverühmad); ...kandnud kampaaniamärki või -kleebist; ... kirjutanud alla palvekirjale (petitsioonile); ...võtnud osa seaduslikust avalikust demonstratsioonist; ...boikoteerinud teatud tooteid) hulgast vastas vähemalt kahele jaatavalt. Aktiivse Eesti elaniku tüpologia koostatakse 2010. aasta uuringu tulemuste alusel.

Kodanikuharidusest ja vabatahtlikust tegevusest ülevaate andmiseks kasutatakse peamiselt kirjeldavat statistikat. ESSi andmestiku analüüsimiseks kasutatakse statistilise andmetötluse pakette SPSS ning Microsoft Excel.

1. Ülevaade kodanikuharidusest ja vabatahtlikust tegevusest Eestis

Käesolevas peatükis antakse ülevaade kodanikuharidusest ja vabatahtlikust tegevusest Eestis aastatel 2006-2010. **Kodanikuharidus** on oskuste, teadmiste ja väärtushinnangute kujunemise protsess, mis toetab aktiivset ja vastutustundlikku ühiskonnaelus osalemist. Kodanikuks haritud inimene soovib, saab ja oskab oma elu juhtida, ühiskonnaelu mõjutada ja otsustes kaasa rääkida ning on seeläbi otseselt seotud vabatahtliku tegevusega ehk tal on nii tahe, võimalused kui ka pädevus teostada end täieõigusliku kogukonnaliikmena⁶. Ka vabatahtlikul tegevusel, mida saab vaadelda kui osa kodanikuühiskonnast, on oluline roll riigi ja ühiskonna arengus. **Vabatahtlik tegevus** soodustab kodanikuaktiivsust ning seeläbi toetab kodanikuühenduste võimekust, vabatahtlikul tegevusel on oluline sotsiaalmajanduslik väärtus. Vabatahtlik tegevus aitab luua ja säilitada stabiilset ja sidusat ühiskonda ning täiustada riigi poolt pakutavate teenuste kvaliteeti.

Käesoleva ülevaate koostamisel aluseks võetud Euroopa Sotsiaaluuringu küsimused on jaotatud viieks alapeatükiks – Eesti elanike meediatarbimine ja ajakasutus, usaldus ja rahulolu, hinnang oma isiksusele, poliitikast huvitatus ning kodanikuaktiivsus ja eneseharimine. Uuringu põhitekstis on toodud peamised trendid ja erinevused demograafiliste gruppide lõikes, täpsemad statistilised tabelid on toodud lisades 1-5.

1.1. Meediatarbimine ja ajakasutus

Ajakasutuse peatükis analüüsitakse vastuseid küsimustele, mis puudutavad televiisori vaatamisele, raadio kuulamisele ning ajalehtede lugemisele kulutatavat aega. Lisaks tuuakse eraldi välja uudiste või poliitikat ja päevakajalisi sündmusi kajastavatele saadetele/artiklitele kulutatud aeg. Samuti vaadeldakse, kui tihti võetakse võrreldes eakaaslastega osa seltskondlikest kohtumistest või üritustest.

1.1.1. Televiisori vaatamisele kulutatav aeg

2010. aasta Euroopa Sotsiaaluuringu tulemustel on **keskmisel nädalapäeval teleri vaatamisele kulutatav aeg võrdlemisi suur** – üle 50% uuringus osalenutest vaatab telerit üle 2 tunni päevas, sh 27,6% vastanutest rohkem kui 3 tundi päevas (vt Tabel 3). Võrreldes 2008. ja 2006. aasta uuringutega ei ole 2010. aastal väga suuri muutusi toimunud, mõne protsendi võrra on kasvanud nende inimeste arv, kes üldse televiisorit ei vaata (2010 5%, 2008 2,6%), samas on mõnevõrra kasvanud ka teleri vaatamisele rohkem kui 3 tundi päevas kulutavate inimeste osakaal.

---

⁶ Avatud Eesti Fondi definitsioon

Tabel 3 Teleri vaatamisele kulutatav aeg (% vastajatest)

	Kõik vastajad		
	2010	2008	2006
Üldse mitte	5,0	2,6	3,4
Vähem kui ½ tundi	3,4	3,6	4,7
½ tundi kuni 1 tund	11,6	10,9	13,8
Rohkem kui 1 tund kuni 1½ tundi	10,8	10,9	12,7
Rohkem kui 1½ tundi kuni 2 tundi	15,5	18,1	16,5
Rohkem kui 2 tundi kuni 2½ tundi	12,5	13,9	12,3
Rohkem kui 2½ tundi kuni 3 tundi	13,7	14,4	14,3
Üle 3 tunni	27,6	25,6	22,2
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1793	1661	1517

Erisus ilmneb sugude lõikes – mehed kulutavad keskmisel nädalapäeval televiisori vaatamisele vähem aega kui naised. Kõige suurem erinevus esineb rohkem kui 3 tundi päevas telerit vaatajate seas (meeste seas vastav osakaal ligi 24%, naiste seas 30%). Oluliselt erineb teleri vaatamisele kulutatav aeg vanusegruppide vaheliselt, **kõige aktiivsemad telerivaatajad on vanemad inimesed** (grupis 65-aastat ja vanemad vaatab üle 3 tunni päevas 44%, vanusegrupis 15-24 16%). Seda võib pidada ka üheks põhjuseks, miks üle 3 tunni teleri vaatamisele kulutavate inimeste osakaal tervikuna on kasvanud – seoses rahvastiku vananemisega on üle 65-aastaste vanusegrupi osakaal ühiskonnas suurenenud. Samuti ilmneb, et eestikeelsete perede esindajad vaatavad telerit vähem kui muukeelsed. Suhteliselt loogiline seaduspära esineb tööturustaatusiga seonduvalt, kõige vähem vaatavad telerit õpilased ja töötavad inimesed, töötud kulutavad telerivaatamisele mõnevõrra rohkem aega ning pensionärid veelgi enam. Märkimisväärsed **erinevused esinevad ka haridustasemega seonduvalt**, kõrgharitude seas on üle 3 tunni päevas telerit vaatajate osakaal üle 2 korra madalam kui alg- ja põhiharidusega inimeste hulgas (vastavalt 18% ja 39%), kesk- ja kutseharidusega inimesed jäävad kahe nimetatud grupi vahele (28%). Selgelt eristatav trend esineb ka seoses netosissetulekuga, kõrgemates sissetulekugruppides kulutatakse teleri vaatamisele vähem aega kui madalamates.

Tavalisel nädalapäeval uudiste või poliitikat ja päevakajalisi sündmusi kajastatavate saadete vaatamise vastuste jaotuse struktuuris ei ole aastate lõikes olulisi muutusi toimunud (Tabel 4). **Üldine trend on pigem uudiste ja päevakajaliste saadete vaatamise aja kasvu suunas.** 2010. aastal vaatas rohkem kui tund aega päevas vastavasisulisi saateid 33% inimestest, 2008 oli vastav osakaal 28% ning 2006 30%.

Tabel 4 Uudiseid või poliitikat ja päevakajalisi sündmusi kajastavate saadete vaatamine (% vastajatest)

	Kõik vastajad		
	2010	2008	2006
Üldse mitte	3,2	3,2	3,9
Vähem kui ½ tundi	22,6	25,3	28,5
½ tundi kuni 1 tund	41,4	43,6	37,5
Rohkem kui 1 tund kuni 1½ tundi	18,1	14,3	15,6
Rohkem kui 1½ tundi kuni 2 tundi	8,4	8,0	6,8
Rohkem kui 2 tundi kuni 2½ tundi	2,9	2,1	4,1
Rohkem kui 2½ tundi kuni 3 tundi	1,8	1,1	1,3
Üle 3 tunni	1,7	2,4	2,1

Kokku (%)	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1702	1606	1447

Noorte seas on uudiste ja päevakajaliste saadete vaatamine võrdlemisi vähem populaarne – erisused vanusegruppide lõikes on suuremad kui teleri vaatamist tervikuna käsitleva küsimuse vastuste jaotuse puhul. Kui üldise teleri vaatamise osas oli väga selge erisus haridustasemetel lõikes, siis uudiseid ja päevakajalisi sündmusi kajastavate saadete vaatamise osas on erinevused haridustasemetel vaheliselt väga väikesed, see kinnitab arvamust, et **kõrgema haridusega** inimesed kulutavad teleri vaatamise ajast **proportsionaalselt oluliselt suurema osa uudiste või poliitiliste ja päevakajaliste saadete vaatamiseks** kui madalama haridustasemega rahvastik. Sarnane seos kehtib ka sissetulekatekategoriatega seonduvalt – erisused uudiste ja päevakajaliste saadete vaatamise osas on oluliselt väiksemad kui tervikuna teleri vaatamisele kulutatava aja osas.

1.1.2. Raadio kuulamisele kulutatav aeg

Raadio kuulamisele kulutatav aeg keskmisel nädalapäeval on aastate lõikes olnud suhteliselt stabiilne ning võrreldes 2008. aasta uuringuga pigem vähenenud (Tabel 5). Vähenemine on toimunud eelkõige selle arvelt, et on **kasvanud nende inimeste osakaal, kes üldse raadiot ei kuula**. Samas üle 3 tunni päevas raadio kuulamisele kulutatavate inimeste osakaal ei ole kahanenud.

Tabel 5 Raadio kuulamisele kulutatav aeg (% vastajatest)

	Kõik vastajad		
	2010	2008	2006
Üldse mitte	19,8	16,6	16,9
Vähem kui ½ tundi	14,5	13,3	14,5
½ tundi kuni 1 tund	15,7	17,0	17,8
Rohkem kui 1 tund kuni 1½ tundi	7,7	8,1	8,2
Rohkem kui 1½ tundi kuni 2 tundi	5,5	8,7	7,7
Rohkem kui 2 tundi kuni 2½ tundi	3,9	4,2	3,9
Rohkem kui 2½ tundi kuni 3 tundi	3,8	3,9	5,2
Üle 3 tunni	29,2	28,1	25,7
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1790	1649	1505

Raadiot üldse mitte kuulajaid on märgatavalt rohkem naiste kui meeste seas (23% vs 15%), kõige nooremas vanusegrupis ehk 15-24 aastaste hulgas ning alg- ja põhiharidusega inimeste seas. Samuti on märgatavalt rohkem raadiot mittekuulavaid inimesi muukeelse elanikkonna seas (30% vs 17%). Kõige aktiivsemad raadiokuulajad on pensionärid, samas erinevalt teleri vaatamisele kulutatavast ajast kuulavad töötavad inimesed rohkem raadiot kui töötud. Raadio kuulamise aktiivsuse osas esineb seaduspära ka sissetuleku gruppide vaheliselt, väiksema sissetulekuga inimeste seas on oluliselt rohkem raadiot mittekuulavaid elanikke kui kõrgema sissetulekuga inimeste hulgas, samas on esimesena nimetatute seas ka oluliselt suurem osakaal üle 3 tunni raadiot kuulajaid ehk teisisõnu suurema sissetulekuga inimestest suurem osakaal kuulab raadiot, kuid kulutab sellele vähem aega kui väiksematesse sissetulekukategooriatesse kuuluvad inimesed.

Tabel 6 Uudiseid või poliitikat ja päevakajalisi sündmusi kajastavate saadete kuulamine (% vastajatest)

	Kõik vastajad		
	2010	2008	2006
Üldse mitte	10,3	9,0	9,2
Vähem kui ½ tundi	38,7	39,9	39,6
½ tundi kuni 1 tund	25,1	28,1	26,0
Rohkem kui 1 tund kuni 1½ tundi	8,4	7,7	10,4
Rohkem kui 1½ tundi kuni 2 tundi	6,4	4,7	5,7
Rohkem kui 2 tundi kuni 2½ tundi	3,1	3,6	1,7
Rohkem kui 2½ tundi kuni 3 tundi	3,1	1,9	2,3
Üle 3 tunni	5,0	5,0	5,2
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1433	1352	1234

Raadiost uudiseid või poliitikat ja päevakajalisi sündmusi kajastavate saadete kuulamise osas ei esine aastate lõikes olulist trendi ning vastuste jaotus on erinevate uuringute lõikes suhteliselt stabiilne (Tabel 6). Eelnevalt vaadeldud trendid üldise raadio kuulamise osas demograafiliste gruppide vaheliselt säilivad üldjoontes ka uudiste ning poliitika ja päevakajaliste saadete kuulamise puhul. Samas erinevalt üldisest raadio kuulamisest on kõrgemapalgaliste seas võrreldes madalamapalgalistega enam neid, kes raadiost uudiseid jt sarnaseid saateid üldse ei kuula.

1.1.3. Ajalehtede lugemisele kulutatav aeg

Ajalehtede lugemisele kulutatav aeg on aastate lõikes vähenenud (Tabel 7). Kui aastal 2006 oli neid inimesi, kes üldse ajalehti ei loe, 18%, siis 2008. aastaks oli osakaal kasvanud 20%ni ning 2010. aastal juba 23%ni. Samuti on vähenenud igapäevaselt ajalehtede lugemisele enam kui pool tundi kulutatavate inimeste osakaal. Üheks põhjuseks, mis ajalehtede lugemisele kuluv aeg on kahanenud, võib pidada veebipõhiste uudisteportaalide ja võrguväljaannete populaarsuse ja leviku suurenemist, mistõttu klassikalise ajalehe lugemise tähendus on muutumas.

Tabel 7 Ajalehtede lugemisele kulutatav aeg (% vastajatest)

	Kõik vastajad		
	2010	2008	2006
Üldse mitte	23,3	19,8	17,7
Vähem kui ½ tundi	29,2	28,4	28,5
½ tundi kuni 1 tund	32,7	33,5	35,0
Rohkem kui 1 tund kuni 1½ tundi	8,7	10,2	9,9
Rohkem kui 1½ tundi kuni 2 tundi	3,5	4,0	4,8
Rohkem kui 2 tundi kuni 2½ tundi	1,5	1,6	1,6
Rohkem kui 2½ tundi kuni 3 tundi	0,6	1,3	1,1
Üle 3 tunni	0,5	1,3	1,5
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1792	1650	1515

Ajalehti üldse mitte lugevaid inimesi on rohkem meeste kui naiste seas (27% vs 21%), muukeelse elanikkonna seas (31% vs 21%), õpilaste seas (võrreldes teiste tööturustaatustega) ning alg- ja põhiharidusega inimeste hulgas (võrreldes teiste haridustasemetega). Sarnaselt eelnevalt vaadeldud

teleri vaatamisele ja raadio kuulamisele kulutatava ajaga esineb ka ajalehtede lugemise osas seos vanusega – vanemad inimesed kulutavad ajalehtede lugemisele rohkem aega kui noored.

Sarnaselt üldise ajalehtede lugemisele kulutatava ajaga on ka poliitika ja päevakajaliste sündmuste kohta lugemisele kulutatav aeg aastate jooksul vähenenud (Tabel 8). Valdavalt kulutatakse selleks vähem kui pool tundi (64% vastajatest). Keskmisest rohkem loevad poliitika ja päevakajaliste sündmuste kohta vanemaealised, kõrgharitud ning suurema sissetulekuga inimesed.

Tabel 8 Poliitikat ja päevakajalisi sündmusi kajastavate ajaleheartiklite lugemine (% vastajatest)

	Kõik vastajad		
	2010	2008	2006
Üldse mitte	10,0	8,6	11,9
Vähem kui ½ tundi	64,0	60,8	59,5
½ tundi kuni 1 tund	21,5	23,0	20,9
Rohkem kui 1 tund kuni 1½ tundi	3,0	4,4	4,5
Rohkem kui 1½ tundi kuni 2 tundi	0,9	1,9	1,6
Rohkem kui 2 tundi kuni 2½ tundi	0,5	0,5	0,7
Rohkem kui 2½ tundi kuni 3 tundi	0,0	0,3	0,4
Üle 3 tunni	0,1	0,5	0,5
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1372	1307	1234

Märgatav erisus esineb ka elukohaga seonduvalt, linnas elavate inimestest 30% loeb poliitikat ja päevakajalisi sündmusi kajastavaid artikleid rohkem kui pool tundi, maal elavate inimeste seas on vastav osakaal selgelt madalam (19%). Samuti ilmneb, et abielus inimesed loevad selliseid ajaleheartikleid rohkem kui vallalised.

1.1.4. Seltskondlikest üritustest osavõtmise sagedus

Euroopa Sotsiaaluuringu üks küsimus puudutas ka sotsiaalsele tegevusele kulutatavat aega. Vastanutelt paluti hinnangut selle kohta, kui tihti võrreldes eakaaslastega võetakse osa seltskondlikest kohtumistest või üritustest. Vastuste jaotus viitab, et hinnangud ei ole aastate lõikes oluliselt muutnud (Tabel 9). Muutused on toimunud eelkõige pessimistlikumate hinnanguvariantide vaheliselt – ühelt poolt on vähenenud nende inimeste osakaal, kes leiavad, et osalevad seltskondlikel kohtumistel eakaaslastest palju harvemini, samal ajal on kasvanud nende osakaal, kes hindavad vastavatest kohtumistest ja üritustest osavõtmise sagedust eakaaslastega võrreldes lihtsalt harvemaks.

Tabel 9 Seltskondlikest kohtumistest või üritustest osavõtmise sagedus (% vastajatest)

	Kõik vastajad		
	2010	2008	2006
Palju harvem kui enamus eakaaslasi	17,5	20,1	23,7
Harvem kui enamus eakaaslasi	34,1	27,9	28,7
Umbes sama tihti kui enamus eakaaslasi	35,4	38,9	37,9
Sagedamini kui enamus eakaaslasi	10,6	10,3	8,2
Palju sagedamini kui enamus eakaaslasi	2,4	2,8	1,5
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1768	1620	1445

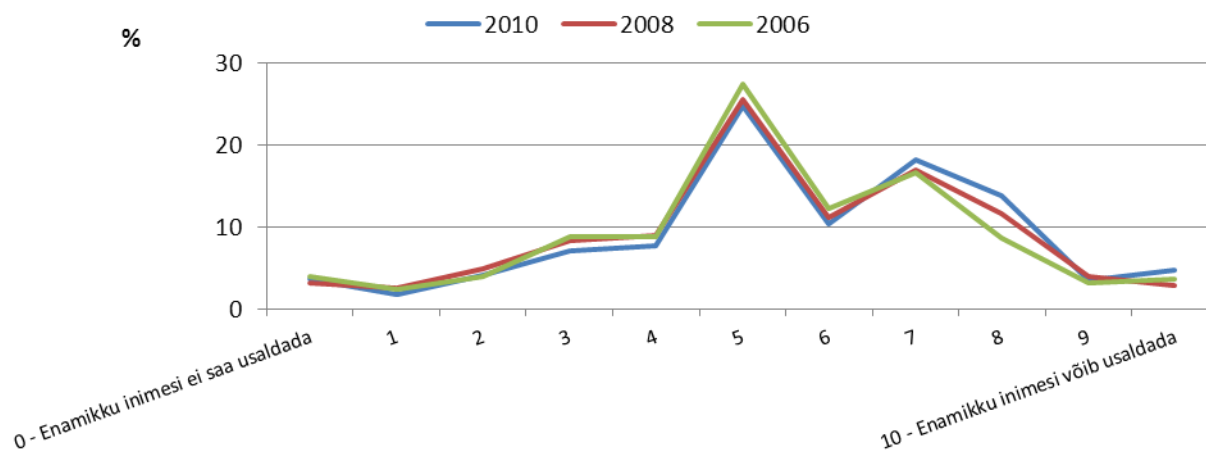

Noorematesse vanusegruppidesse kuulujad samastavad end rohkem keskmise eakaaslasega ehk hindavad seltskondlikest üritustest ja kohtumistest osavõtmise sageduse võrdseks enamike eakaaslastega. Vanemate inimeste hinnangud on pessimistlikumad – arvatakse, et pigem võetakse vastavatest üritustest ja kohtumistest osa harvemini kui eakaaslased keskmiselt. Sama kehtib ka muukeelse elanikkonna ja madalama haridustasemega inimeste kohta. Samas ei esine olulisi erinevusi nii elukoha asukoha kui ka perekonnaseisu lõikes.

1.2. Usaldus ja rahulolu

1.2.1. Hinnang inimeste usaldusväarsusele

Usaldus teiste inimeste vastu on aastate jooksul mõnevõrra suurenenud. 2006. aasta küsitluse tulemuste põhjal arvatud hinnangute keskmine selle kohta, kas enamikke inimesi saab usaldada, oli 10 palli skaalal 5,3 (Joonis 1). Kaks aastat hiljem läbi viidud uuringus oli keskmine hinnang tõusnud 5,4-ni ning 2010. aastaks 5,7-ni.

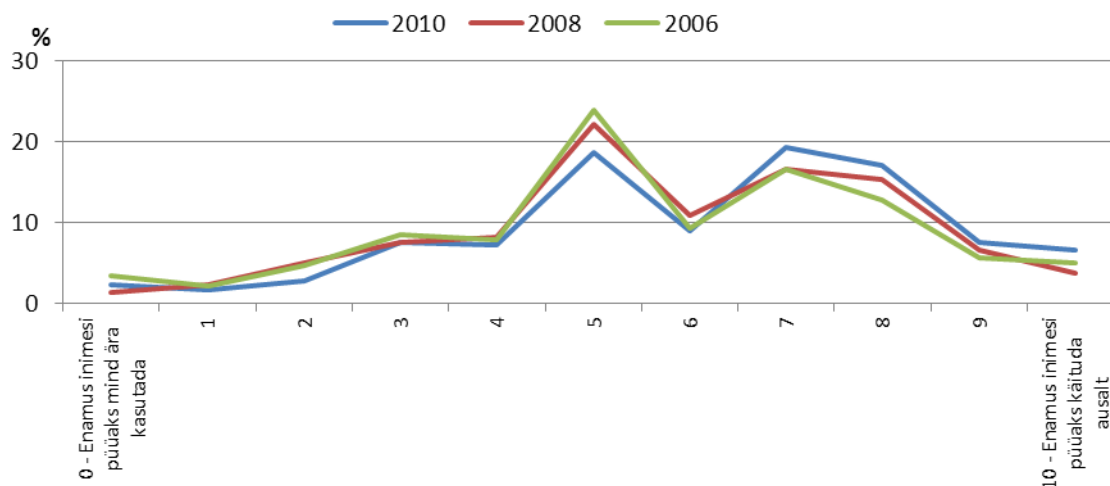

Joonis 1 Inimeste usaldamine (% vastajatest)

2010. aasta küsitluse alusel usaldavad **vanemaerialised** teisi inimesi mõnevõrra rohkem kui nooremad. 65-aastaste ja vanemate keskmine hinnang oli 5,8, vanusegrupis 15-24 aga 5,3 palli. Rahvuste lõikes ilmneb, et muukeelse elanikkonna seas on rohkem äärmuslikke vastajaid ehk nii neid, kes on märkinud 0 palli (enamikku inimesi ei saa usaldada) kui ka 10 palli (enamikku inimesi võib usaldada). Vastuste jaotuse keskväärtus on aga eestikeelsete ja muukeelsete osas peaaegu identne. Samuti ilmneb, et **töötud** usaldavad kaasinimesi vähem kui teistesse tööturu staatuse gruppidesse kuulujad. Oluline trend esineb ka haridustasemete ja sissetulekukategooriatega seonduvalt. Algharidusega inimeste seas on keskmine hinnang teiste inimeste usaldamisele 5,3 palli, **kõrgharidusega** inimeste seas 6,2 palli (kesk- ja kutseharidusega inimeste grupi keskmine jääb kahe eelneva vahele). Kõige madalama sissetuleku kvartiili (kuni 380 eurot) keskmine hinnang on 5,5 palli, kõige kõrgemal (üle 901 euro) on see 6,3 palli.

Sarnaselt üldise usalduslikkuse hinnanguga on paranenud ka keskmine hinnang selle kohta, kas enamik inimestest püüaks teisi võimaluse korral ära kasutada või käituvad nad pigem ausalt. Seda ilmestab ka Joonis 2. 2006. aasta küsitluse tulemuste põhjal arvatud hinnangute keskmine

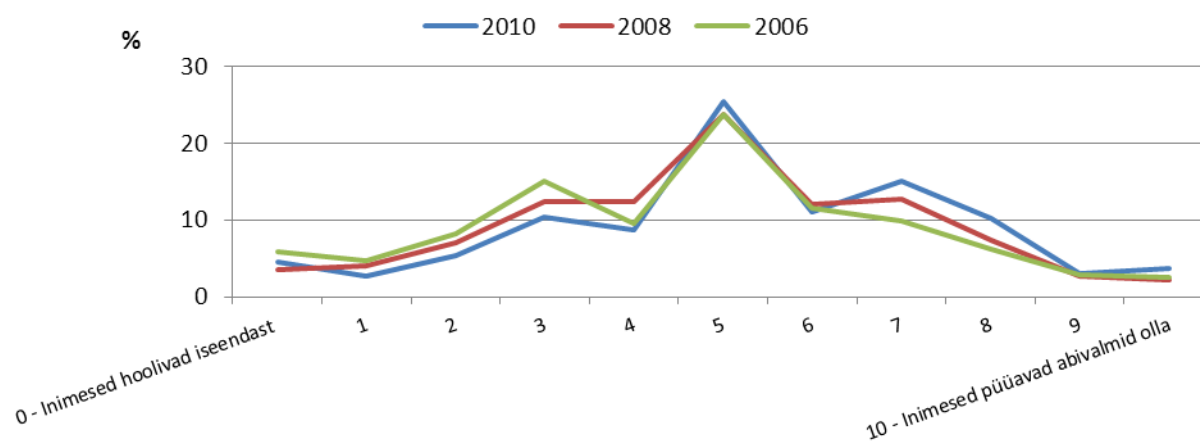
kaasinimeste aususe kohta oli 10 palli skaalal 5,6, 2008. aastal 5,8 ning 2010 aastaks oli see tõusnud 6,1-ni.

Joonis 2 Hinnang inimeste aususe kohta (% vastajatest)

Naiste ja meeste hinnangud on mõnevõrra erinevad, **naiste** seas on rohkem neid, kes eeldavad, et enamik inimesi püüaks käituda ausalt. Seda ilmestab ka keskmiste hinnangute erinevus (6,3 naised vs 5,9 mehed). Väga selgelt eristub **töötute** grupp, mille puhul on hinnangud kõige skeptilisemad (töötute puhul keskmine hinnang 5,2 palli). Kõige kõrgemad hinnangud on andnud **kõrgharidusega** ja **kõrgema sissetulekuga** inimesed.

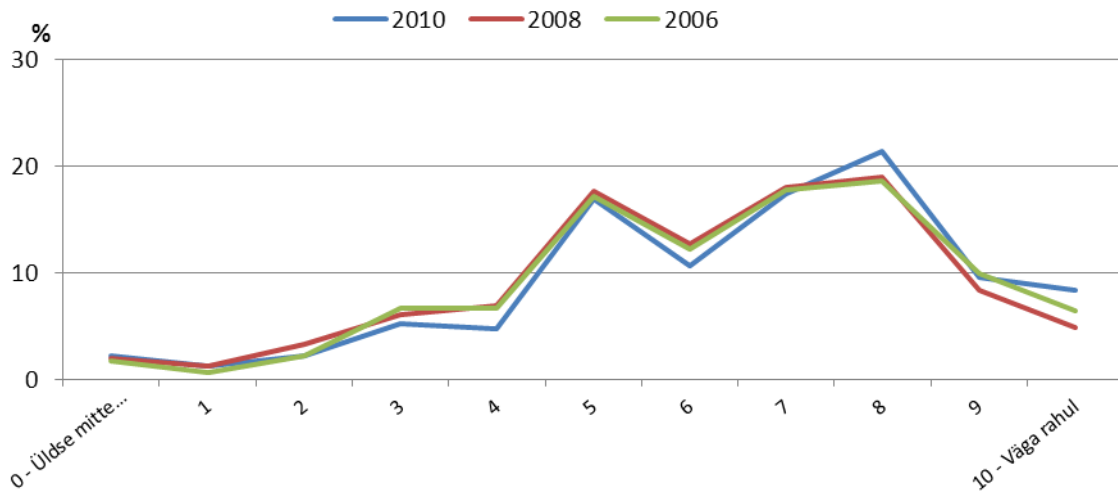
Inimeste arvamus on paranenud ka kaasmaalaste abivalmiduse kohta. Küsimuse “Kas enamuse ajast püüavad inimesed olla teiste suhtes abivalmid või hoolivad nad ennekõike iseendast?” vastuste jaotus (Joonis 3) illustreerib seda trendi. Samuti viitab sellele kasvanud keskmise hinnangu väärtus (2006 4,6, 2008 4,8 ning 2010 5,2 palli). Erinevalt eelnevatest küsimustest ei esine siinkohal olulist vanuse, tööturu staatuse, hariduse ja sissetulekuga seonduvat trendi. Samas on väga oluline erisus eestlaste ja muukeelse elanikkonna esindajate hinnangutes – eestlaste puhul on keskmine hinnang 5,5 palli, muukeelse elanikkonna seas vaid 4,2 palli.

Joonis 3 Hinnang abivalmiduse kohta (% vastajatest)

1.2.2. Üldise rahulolu hinnang

Üldise eluga rahulolu osas on trend aastate lõikes olnud erisugune – 2006. ja 2008. aasta küsitluse tulemused on väga lähedased, seevastu **2010. aasta puhul on inimeste üldine rahulolu võrreldes eelneva uuringuga kasvanud**. Selline tulemus on mõnevõrra üllatav, arvestades vahepealsesse perioodi jäänud majanduslikult keerukat olukorda ning sellega kaasnenud otseseid (tööpuuduse kasv, keskmise reaalsalga langus) ja kaudseid (ebakindlus) mõjusid.

Joonis 4 Üldine eluga rahulolu (% vastajatest)

Kõige kõrgem on eluga rahulolu nooremaeliste seas (15-24 aastased), kus keskmine hinnang on 7,5 palli, vanusegruppidest madalaim on hinnang 40-64 aastate seas (6,1 palli). Oluline erisus esineb eestlaste ja muukeelse rahvastiku vahel (6,8 vs 5,5 palli). **Madalaim on eluga rahulolu töötute seas** (5,0 palli), tööturu staatuse kategooriatest on hinnang kõrgeim õpilastel (7,7 palli). Märgatav erisus esineb ka sissetuleku kategooriate vaheliselt – kõige kõrgeim on suurima sissetulekuga gruppi kuuluvate inimeste keskmine eluga rahulolu hinnang (7,7 palli), kõige madalama sissetulekuga gruppi kuulujatel on see 5,5 palli.

Rahulolu demokraatia toimimisega Eestis on samuti 2010. aastal kõrgem kui 2008 aastal. Samas ei ole siinkohal trend ajas lineaarne – 2006. aastal olid inimeste hinnangud demokraatia toimimise osas mõneti kõrgemad kui 2008. aastal.

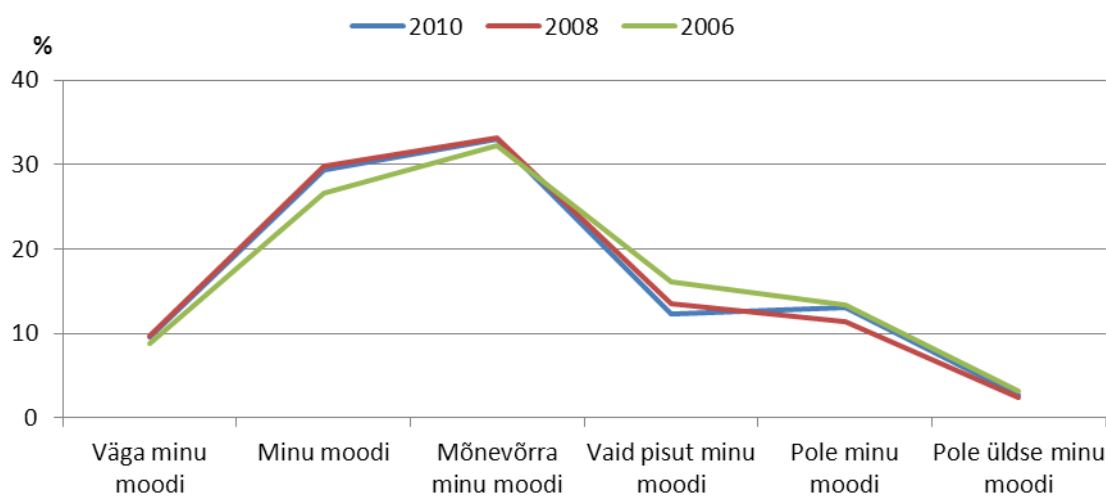
Joonis 5 Rahulolu demokraatia toimimisega (% vastajatest)

Mehed on demokraatia toimimisega mõnevõrra rohkem rahul kui naised (keskmine hinnang 5,3 vs 5,0 palli). Oluline erinevus esineb taas eestlaste ja muukeelse elanikkonna vahel – **eestlaste** keskmine hinnang on 5,4 palli, muulastel vaid 4,0 palli (sh üldse ei ole demokraatia toimimisega rahul 3% eestlastest ja 14% muukeelsest elanikkonnast). Keskmisest madalamalt hindavad demokraatia toimimise tõhusust ka töötud ning madalama haridustaseme ja sissetulekuga inimesed. Kõrgeim on hinnang demokraatia toimimisele suurima sissetulekuga inimeste grupis (6,2 palli).

1.3. Hinnang oma isiksusele

Hinnanguid inimeste isiksusele hinnatakse Euroopa Sotsiaaluuringus erinevate väidete esitamise kaudu - kirjeldatakse lühidalt mõningaid inimesi ning palutakse märkida, kui võrd vastaja moodi kirjeldatud inimene on.

Oluline tulla välja uudsete ideedega ja olla loov. Meeldib teha asju omal, ainulaadsel viisil. Suurim osakaal vastajatest hindas, et selline käitumine on *mõnevõrra* tema moodi. Seejuures on tulemused aastate lõikes olnud suhteliselt ühetaolised (vt Joonis 6).

Joonis 6 Oluline tulla välja uudsete ideedega ja olla loov

Soo lõikes olulisi erinevusi ei ole, mehed ja naised on vastuste vahel sarnaselt jaotunud. Vanusgruppide lõikes on nooremad (15-24 ja 25-39-aastased) sagedamini vastanud, et neile on oluline tulla välja uudsete ideedega ning olla loov või teha asju omamoodi. Keskealised ja vanemad (40-64 ja 65-aastased ja vanemad) seevastu leiavad sagedamini, et eelpool toodud väide ei kirjelda neid. Koduse keele alusel on eesti keelt rääkivad elanikud muukeelsetest sagedamini vastanud, et uudsed ideed ja omamoodi tegutsemine on *mõnevõrra* või *vaid pisut* nende moodi. Muukeelseid on mõnevõrra rohkem nende seas, kes vastasid, et toodud kirjeldus pole nende moodi. Õpilased vastasid teistest gruppidest sagedamini, et toodud väide on nende moodi ning pensionärid jällegi leidsid, et toodud väide ei kirjelda neid.

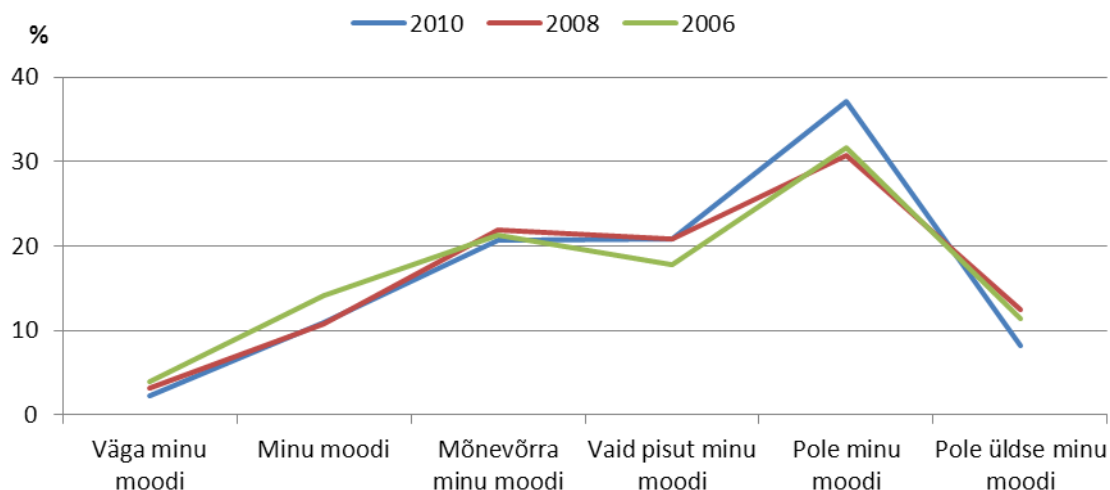
Haridustaseme ja sissetuleku alusel samastavad end väitega sagedamini kõrgharidusega ja kõrgema sissetulekuga (üle 540 euro) vastanud, samas alg- ja põhiharidusega ning madalama kui 540 euro sissetulekuga vastanud leidsid, et toodud väide ei ole nende moodi. Elukoha ja perekonnaseisu osas vastusevariantide osas suuri erinevusi ei esinenud.

Oluline olla rikas. Soov omada palju raha ja kalleid asju. Rikkuse olulisus on küsitluse tulemustel aastate lõikes **vähenenud**. Enamik inimesi leiab, et selline käitumine (rikkuse oluliseks pidamine ning soov omada palju raha ja kalleid esemeid) ei ole tema moodi (vt Joonis 7).

Nende hulgas, kes leidsid, et antud väide *on nende moodi* või *mõnevõrra* nende moodi, on rohkem mehi kui naisi. Vanusgruppide lõikes peavad rikkust, raha ja kalleid asju olulisemaks **nooremad** (15 kuni 39 aastased) ning pigem ei pea väidet enda kohta käivaks keskealised ja vanemad vastanud. Muukeelsetest 19% ja eesti keelt rääkivatest 11% leidis, et antud väide kirjeldab neid. Suurem osa muukeelsetest (37%) ja eesti keelt rääkivatest (47%) elanikest leidis, et rikkus, palju raha ning kallid asjad ei ole nende moodi.

Pooled õpilastest, 45% töötavatest ja töötutest leiavad, et see väide on kas *mõnevõrra* või *vaid pisut* nende moodi. 30% õpilastest, 40% töötavatest ja kolmandik töötutest leiab, et see väide ei ole nende moodi. Pensionäridest 30% leidis, et väide on *mõnevõrra* või *vaid pisut* nende moodi ja 60% arvates ei kirjelda väide neid üldse.

Haridustaseme, elukoha ning perekonnaseisu alusel gruppide vahel erinevusi pole. Madalama ehk kuni 380 eurose sissetulekuga elanikest 58% leidis, et väide ei ole nende moodi ning pooled üle 900 eurose sissetulekuga elanikest arvasid, et väide on *mõnevõrra* või *vaid pisut* nende moodi.

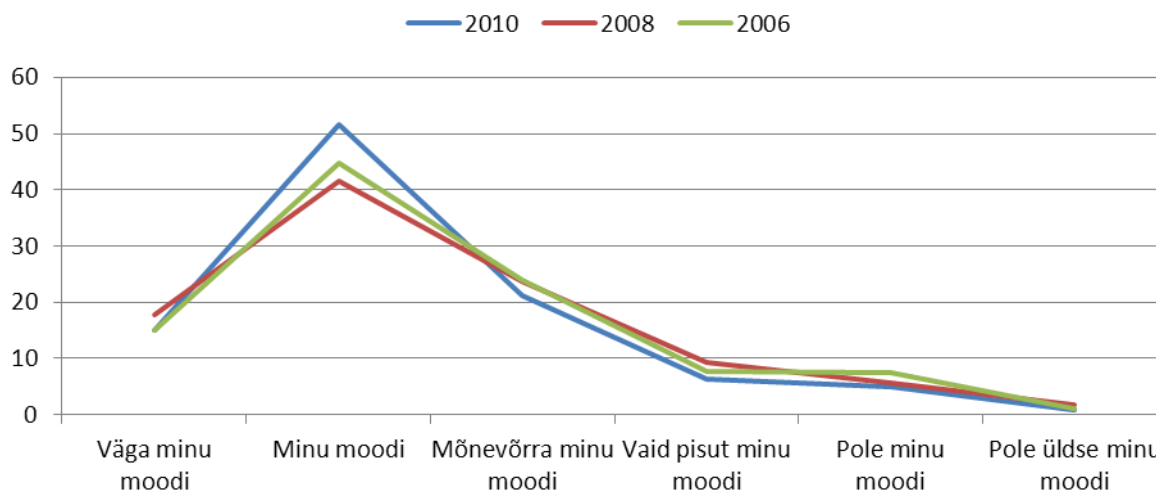
Joonis 7 Oluline olla rikas, omada palju raha ja kalleid asju (% vastajatest)

Oluline, et kõiki inimesi maailmas koheldaks kui võrdseid. Kõikidel inimestel peaksid olema elus võrdsed võimalused. Vaadeldavat väidet peab enda kohta käivaks suurem osa vastanutest. Seejuures on aastate lõikes kasvanud nende inimeste osakaal, kes leiavad, et kirjeldatud mõttelaad on nende iseloomulik (vt Joonis 8).

64% meestest ja 69% naistest leiavad, et võrdne kohtlemine on nende moodi ning 30% meestest ja 26% naistest leiab, et see on *mõnevõrra* või *vaid pisut* nende moodi. Muukeelsete hulgas on eesti keelt rääkivate elanikega võrreldes pisut rohkem neid, kes arvavad, et võrdne kohtlemine ja võrdsed võimalused on *väga* nende moodi (vastavalt 20% ja 14%). Eesti keelt rääkivate hulgas on 29% ning muukeelsete hulgas 21% neid, kes arvavad, et võrdne kohtlemine on *mõnevõrra* või *vaid pisut* nende moodi. Ülejäänud vastuste korral koduse keele osas erinevusi ei ole.

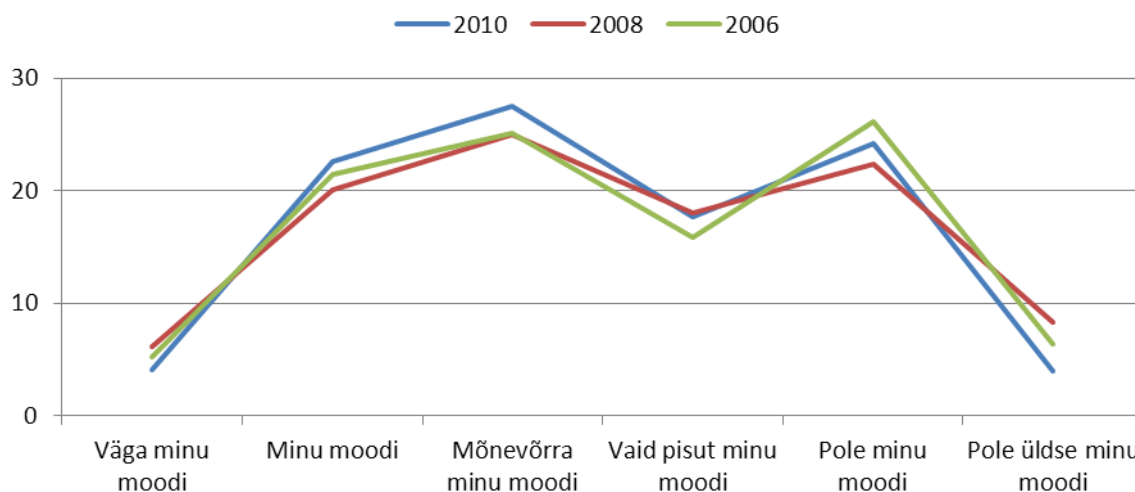
Õpilastest ligikaudu kaks kolmandikku leidis, et võrdne kohtlemine on nende moodi, 32% arvates on selline käitumismudel *mõnevõrra* või *vaid pisut* nende moodi ning väitega ei nõustunud 3% õpilastest. Pensionäridest 71% arvas, et väide on nende moodi, viiendiku hinnangul vaid *mõnevõrra* nende moodi ning 8% arvates väide nende moodi ei ole. Töötavate ja töötute elanike puhul on vastuste jaotus väga sarnane üldisele jaotusele.

Haridustaseme, elukoha ja perekonnaseisu alusel erinevate gruppide vahel suuri erinevusi ei ole. Madalama sissetulekuga (kuni 540 eurot) elanikud hindasid sagedamini, et võrdne kohtlemine on *väga* nende moodi ning kõrgema sissetulekuga (üle 540 euro) elanikud arvasid sagedamini, et see on *mõnevõrra* nende moodi.

Joonis 8 Oluline, et kõiki inimesi maailmas koheldaks võrdselt. (% vastajatest)

Oluline näidata teistele oma oskusi ja võimeid. Soov, et inimesed imetleksid seda, mida ta teeb. Kõige suurem osa vastanutest peab seda väidet *mõnevõrra* enda kohta käivaks. Seejuures on 2010. aasta uuringu tulemustel võrreldes varasemate aastatega kasvanud nende inimeste osakaal, kes peavad vaadeldavat väidet enda kohta käivaks (vt Joonis 9).

Joonis 9 Oluline näidata teistele oma oskusi ja võimeid. (% vastajatest)

Meeste hulgas oli rohkem neid, kes vastasid, et väide on minu moodi (25%) või *mõnevõrra* (30%) minu moodi. Naised seevastu vastasid meestest sagedamini, et väide *pole minu moodi* (27%) või *pole üldse minu moodi* 5%. Vanusgruppides ilmnes trend, et nooremad elanikud peavad sagedamini väidet enda kohta käivaks kui vanemad elanikud (üle 80% ja 65%). Kolmandik keskealistest ja vanematest elanikest leiab, et oma oskuste ja võimete teistele näitamine, imetluse pälvimine ei ole neile omane.

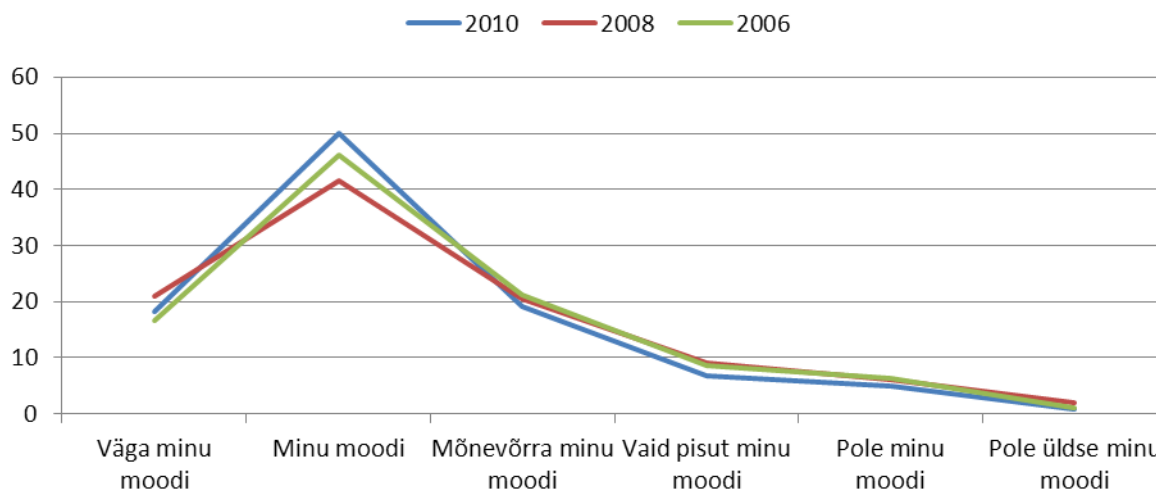
Muukeelsed elanikud tahavad sagedamini enda oskusi võimeid teistele näidata kui eesti keelt rääkivad elanikud (vastavalt 42% ja 23%). Viimased seevastu hindavad sagedamini, et antud väide kehtib nende kohta *mõnevõrra* või *vaid pisut* (48%). Kolmandik eesti keelt rääkivatest ja ligikaudu veerand muukeelsetest leiab, et väide *pole üldse nende moodi*.

Teistest enam peavad oma oskuste ja võimete näitamist teistele oluliseks õpilased (36% minu moodi, 56% *vaid pisut minu moodi*, 8% ei ole minu moodi) ja töötud (32% *minu moodi*, 46% *pisut minu moodi*, 22% ei ole minu moodi). Töötavad ja pensionärid leiavad pigem, et teiste imetus ja enda oskuste ja võimete näitamine teistele ei ole nii oluline – töötavatest inimestest vastas 27%, et väide *on minu moodi*, 46% *mõnevõrra minu moodi*, 27% *ei ole minu moodi* ning pensionäridest vastavalt 23%, 38% *vaid pisut minu moodi* ning 39% *ei ole minu moodi*.

Oma oskuste ja võimete näitamist peavad olulisemaks kesk- ja kutseharidusega elanikud (28%), *mõnevõrra* oluliseks alg-, põhi- ja kõrgharidusega elanikud ning kõige vähem enda kohta kehtivaks kesk- ja kutseharidusega elanikud (29%).

Väidet pidas enda jaoks kehtivaks 29% linnas ja 24% maal elavatest, *mõnevõrra* kehtivaks pooled maal elavatest ja 42% linnas elavatest elanikest. Ennast samastasid väitega pigem vallalised (75%) kui abielus olevad (67%) elanikud. Sissetulekute osas pidasid väidet enda kohta käivaks sagedamini 380€ kuni 900€ sissetulekuga elanikud ning väide ei olnud oluline pigem vähem kui 380 või rohkem kui 900€ sissetulekuga elanike jaoks.

Oluline elada turvalises ümbruses. Soov vältida kõike, mis võiks teda ohustada. Seda väidet hindas *väga enda moodi* või enda moodi olevaks ligi 80% vastanutest, seejuures on hinnangud turvalisuse tähtsustamisele 2010. aasta puhul rohkematele inimestele iseloomulikud kui varasematel aastatel (vt Joonis 10).

Joonis 10 Oluline elada turvalises ümbruses (% vastajatest)

Turvalises ümbruses elamine ja ohtude vältimine on omane sagedamini naistele (72%) kui meestele (64%). Ennast peab *mõnevõrra* või *vaid pisut* väites kirjeldatud isiku moodi olevaks 29% meestest ja 24% naistest. Turvalisus ja ohtude vältimine on omane pigem kesk- ja vanemaealistele (ehk vanematele kui 40-eluaastat) kui noorematele (keskmiselt vastavalt 75% ja 54%). Väitele vastupidine mõttelaad on sagedamini noorte (15-24 eluaastat) moodi (10%). Muukeelsed elanikud samastavad end väitega suuremal määral (ehk väide on *väga* minu moodi) (75%) kui eesti keelt rääkivad elanikud (67%).

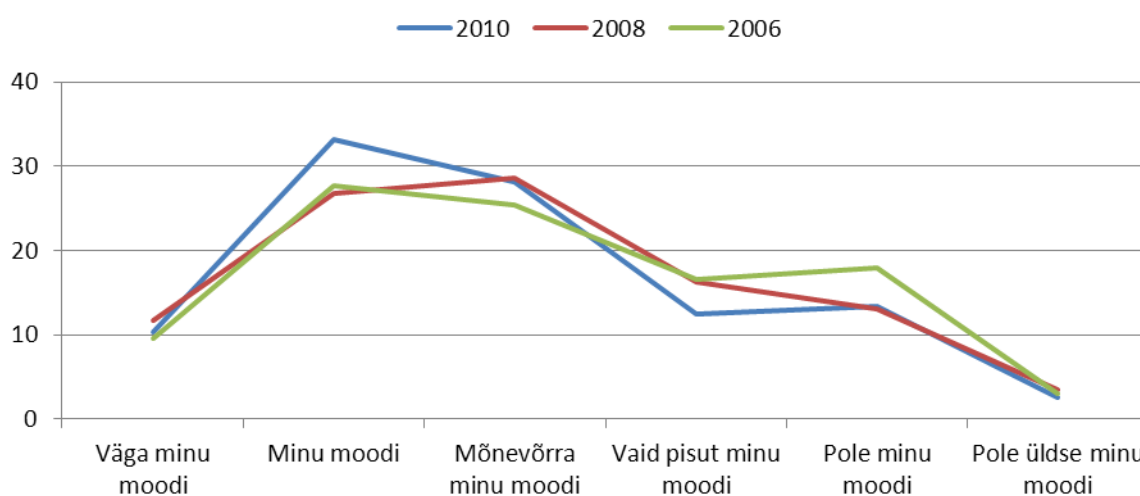
Õpilastest hindab turvalisust ja ohtude vältimist enda moodi olevaks 50%, *mõnevõrra* 41% ja *üldse mitte* 9%. Töötavad ja töötud on siinkohal sarnased – enam kui kaks kolmandikku neist peab väidet

enda jaoks kehtivaks. *Mõnevõrra* seostab end väitega veerand töötavatest ja veerand töötutest. 77% pensionäridest peab seda väidet enda jaoks kehtivaks ning 18% nõustub väitega teatud osas, 5% pensionäridest ei pea oluliseks elada turvalises keskkonnas ega kõikide ohtude vältimist.

Haridustaseme osas erinevusi ei ole. Elukoha alusel tähtsustavad maal elavad elanikud pisut rohkem turvalisust ja ohtude vältimist kui linnas elavad elanikud (vastavalt 96% ja 93%). Turvalisuste peavad abielus olevad elanikud olulisemaks kui vallalised (vastavalt 71% ja 66%). Sissetulekute lõikes vastused mõnevõrra varieeruvad, kuid ühtset suundumust ei ole võimalik välja tuua.

Meeldivad üllatused ja uute tegevuste otsimine. Oluline on tegeleda elu jooksul paljude erinevate asjadega. Pidevalt uute asjadega tegelemise tähtsustamine ja kokkulangevus inimeste minapildiga on aja jooksul suurenenud. Suurim osakaal vastajaist leiab, et selline käitumiskaal on nende moodi, arvukalt on ka vastajaid, kes peavad seda endale väga iseloomulikuks (vt Joonis 11).

Joonis 11 Oluline tegeleda paljude erinevate asjadega (% vastajatest)

46% meestest ja 42% naistest peab uute tegevuste otsimist ja erinevate asjadega tegelemist endale *väga* omaseks. Samas on naiste hulgas 3 protsendipunkti võrra enam neid, kes leiavad, et selline tegutsemisviis *ei ole* nende moodi.

Vanusegruppide lõikes on selgelt märgata suundumust, et noored samastavad end väites toodud kirjeldusega tunduvalt sagedamini kui vanemaealised. Vanusgrupis 15-24 eluaastat peab väites toodud *enda moodi* olevaks 64%, *mõnevõrra* enda moodi olevaks 30% ning üldse mitte enda moodi olevaks 6% elanikest. Vanusgruppides 25-49 ja 40-64 eluaastat peab ennast väites kirjeldatud isiku moodi olevaks vastavalt 50% ja 41% elanikest, *vaid pisut* sarnaseks 41% ja 43% ning üldse mitte enda moodi olevaks 9% ja 17% elanikest. Pensioniealistest (65-aastased ja vanemad) peab ennast uute tegevuste otsijaks ja erinevate asjadega tegelejaks 31%, *mõnevõrra* selliseks 43% ja *üldse mitte* selliseks 26%.

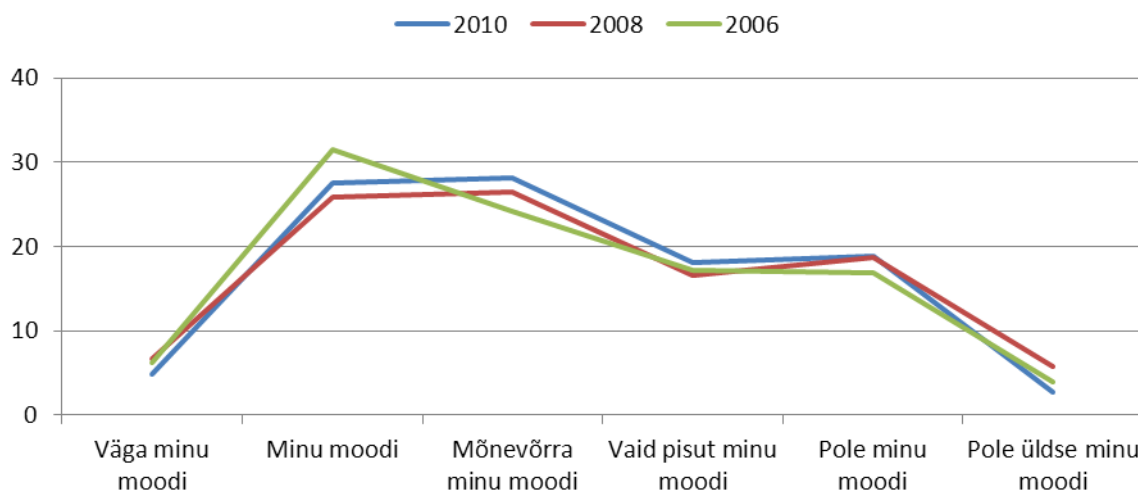
Muukeelsetest näeb ennast väites kirjeldatud isikule *mõnevõrra* sarnasena 36% ning *üldse mitte* sellisena viiendik elanikest. Eesti keelt rääkivatest elanikest peab ennast suures osas uute tegevuste otsijaks (*väga minu moodi* ja *minu moodi*) 44%, *mõnevõrra* ja *vaid pisut* 42% ning *üldse mitte* 14%.

Kõige sagedamini peavad ennast uute tegevuste otsijaks ja erinevate asjadega tegelejaks õpilased (65%), vähem töötud (49%) ja töötavad (46%). *Mõnevõrra* peavad sellist käitumisviisi endale omaseks töötavad (42%) ja pensionärid (40%) ning *üldse mitte* pigem pensionärid (26%) ja töötud (16%).

Haridustaseme lõikes peavad end uute tegevuste otsijaks ja erinevate asjadega tegelejaks sagedamini kõrgharidusega ning vähem alg- ja põhiharidusega elanikud. Linnas elavate elaniku hulgas on rohkem neid, kes leiavad, et väites kirjeldatu nende kohta ei kehti (17%) ning maal neid, kes peavad ennast *mõnevõrra* sarnaseks kirjeldatud isikule (44%). Perekonnaseisu alusel on vallalised enda hinnangul sagedamini väites kirjeldatud isiku moodi (47%) kui abielus (39%) olevad elanikud. Viimaste hulgas on 4 protsendipunkti võrra rohkem neid, kes ennast kirjeldatud isikuga sarnaseks ei pea.

Sissetulekute alusel ei samasta end kirjeldatud isikutega sageli need, kelle sissetulek on väiksem kui 380 eurot (17%). Käitumisviis tundub pigem sarnane neile, kelle sissetulek on vahemikus 380-540 eurot (92%).

Arvamus, et inimesed peaksid tegema seda, mida neil kästakse. Inimesed peaksid reeglitest kinni pidama ka siis, kui keegi neid ei jälgi. Reeglitest kinni pidamist peavad suurem osa vastajaid endale iseloomulikuks või *mõnevõrra* endale iseloomulikuks (kokku 56%). Samas on märkimisväärne ja ajas mitte vähenev nende osakaal (ca 20%), kes leiavad, et alatine reeglite järgimine ei ole neile iseloomulik (vt Joonis 12).

Joonis 12 Oluline reeglitest kinni pidada (% vastajatest)

Pooled meestest ja 44% naistest arvavad, et väites toodud kirjeldus käib osaliselt nende kohta. Suures osas peab end reeglitele alluvaks (*väga minu moodi* ja *minu moodi*) 34% naistest ja 30% meestest. Siiski on nii meeste kui ka naiste seas viiendik neid, kes leiavad, et väites toodu *pole üldse* nende moodi.

Vanusgruppide lõikes samastavad ennast toodud väitega suurel määral pooled pensionäridest ning kolmandik 40-64 aastastest. Mingil määral peab kirjeldatud käitumist endale iseloomulikuks veidi üle poole 15-39 aastastest. Vanuse suurenedes peab üha vähem inimesi ennast korrale mitte alluvaks.

Muukeelsetest elanikest 46% leiab, et väites esitatud kirjeldus on suures osas nende moodi, osaliselt peab ennast väites toodud isiku sarnaseks kolmandik. Eesti keelt kõnelevate elanike osas on tendents vastupidine – pooled leiavad, et väite kirjeldus on osaliselt neile sarnane ning suures osas näeb sarnasust 29% elanikest.

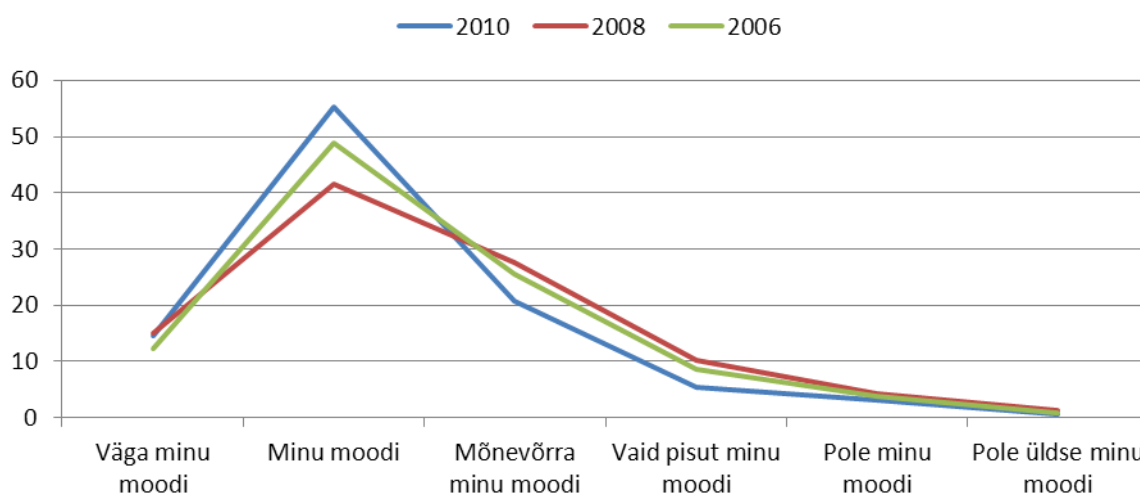
Reeglite järgimist peab endale *mõnevõrra* omaseks 53% õpilastest, pooled töötavatest elanikest, 46% töötutest ja 35% pensionäridest. Väites kirjeldatud isikuga väga sarnaseks peavad ennast pooled pensionäridest, 35% töötutest, 27% töötavatest elanikest ning vaid 17% õpilastest. Viimastest 30% ei leia, et nad peaksid tegema kõike seda, mis neil kästakse, sama arvab ka viiendik töötavatest ja viiendik töötutest elanikest.

Haridustaseme lõikes suuri erinevusi ei ole, alg- ja põhiharidusega elanikud arvavad teistega võrreldes veidi sagedamini, et reeglite järgimine on neile omane (36%). Kõrgharidusega elanikud peavad sellist käitumisviisi sagedamini *mõnevõrra* endaga sarnaseks (50%). 20-23% elanikest hoolimata haridustasemest ei pea sellist käitumisviisi endale omaseks. Elukoha (linn või maa) lõikes olulisi erinevusi ei ole.

Abielus olevad elanikud peavad ennast vallalistega võrreldes rohkem väites kirjeldatud isiku sarnaseks (35%), vallalised leiavad, et kirjeldatu on neile vaid *mõnevõrra* omane (48%) ning viiendik elanikest sõltumata perekonnaseisust ei pea sellist käitumisviisi endale omaseks.

Oluline on ära kuulata endast erinevate inimeste arvamusi. Soov teistest inimestest aru saada, isegi kui nende inimestega nõus ei olda. Sellist käitumis- ja mõttelaadi peab enda kohta käivaks valdav enamik vastajatest, seejuures viitab ajaline trend empaatilise käitumisaadi olulisuse tajumise suurenemist – nende inimeste osakaal, kes peavad toodud väidet enda kohta käivaks, on 2010. aastal suurem, kui varasematel aastatel (vt Joonis 13). Samas ei ole dünaamika olnud ajas ühetaoline – 2006. aastal hinnati teiste inimeste arvamuse ära kuulamist iseloomulikumaks kui 2008. aastal.

Naised peavad ennast empaatiavõimelisemaks kui mehed – 73% naistest on valmis ära kuulama erinevate inimeste arvamusi ning soovib neid mõista, mõnevõrra teeb seda 23% naistest ning ennast ei samasta kirjeldatud isikuga 4%. Meestest 65% peab empaatilist käitumist endale omaseks või *väga* omaseks, *mõnevõrra* või *vaid pisut* omaseks peab seda 31% ja mitte omaseks või *üldse mitte* omaseks 4% meestest.

Joonis 13 Oluline ära kuulata endast erinevate inimeste arvamusi (% vastajatest)

Vanusegruppide lõikes peavad vanemad elanikud ennast suuremal määral empaatiavõimelisemateks kui nooremad. Kui 15-24-aastastest peab ennast väites kirjeldatu sarnaseks suures osas 63%, siis pensioniealistest 75%. *Mõnevõrra* sarnaseks peavad end seevastu rohkem nooremad kui vanemad elanikud, vastavalt 33% 15-24-aastastest ja viiendik pensioniealistest (ehk 65-aastastest ja vanematest). Empaatiavõimet ei pea endale omaseks keskmiselt 4% elanikest, see osakaal on võrdne kõigis vanusegruppides.

75% muukeelsetest elanikest peab ennast suurel määral väites kirjeldatuga sarnaseks, viiendik *mõnevõrra* sarnaseks ning teiste arvamuse ära kuulamist ja mõistmise soovi ei ole enda hinnangul 5% muukeelsetest elanikest. Eesti keelt rääkivad elanikud hindavad end *mõnevõrra* sarnaseks 28% juhtudest, *väga* sarnaseks 69% ning *üldse mitte* sarnaseks 3% juhtudest.

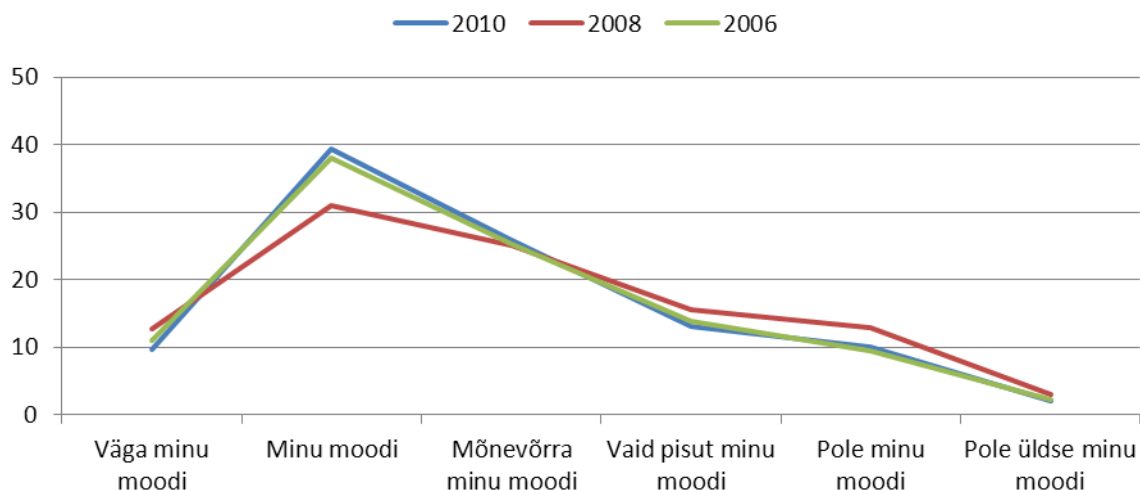
Töötavate ja töötute puhul suuri erinevusi ei ole 69% hindab end empaatiavõimeliseks, *mõnevõrra* peab teiste ärakuulamist ja mõistmist endale omaseks 27% vastanutest. Õpilaste ja pensionäride puhul on märgata vanusgruppidele omaseid trende, kus nooremad peavad end sagedamini *mõnevõrra* väites kirjeldatule sarnaseks (31%, pensionärid vastavalt 21%) ja pensioniealised suures osas sarnaseks (74%, õpilased vastavalt 66%).

Haridustasemete lõikes peavad end suures osas empaatiavõimeliseks kõrgema haridustasemega elanikud – alg- ja põhiharidusega elanikest 67%, kesk- ja kutseharidusega elanikest 70% ja kõrgharidusega elanikest 73%. *Mõnevõrra* samastavad end väites kirjeldatud isikuga sagedamini madalama haridustasemega elanikud – alg- ja põhiharidusega elanikest 28%, kesk- ja kutseharidusega elanikest 26% ning kõrgharidusega elanikest 25%.

Elukoha asukoha lõikes erinevusi ei ole, vastanute jaotus on sarnane valimi jaotusele. Perekonnaseisu alusel samastavad end väites kirjeldatuga suures osas pigem abielus olevad elanikud (72%, vallalised vastavalt 68%), *mõnevõrra* samastavad pigem vallalised (28%, abielus olevad vastavalt 24%). Sõltumata perekonnaseisust ei pea teiste arvamuse ära kuulamist ja mõistmist endale omaseks 4% elanikest.

Sissetulekute osas samastavad end väites kirjeldatuga kõige enam kuni 380€ (74%) või 540-900€ sissetulekuga (73%) elanikud. *Mõnevõrra* peavad end kirjeldatuga sarnaseks pigem 380-540€ (31%) või üle 900€ sissetulekuga (29%) elanikud.

Oluline olla tagasihoidlik ja vähenõudlik. Soov endale mitte tähelepanu tõmmata. Vaadeldava väite puhul on 2010. aasta tulemused väga lähedased 2006. aasta küsitluse tulemustele, 2008. aasta uuringus on tagasihoidlikkust ja vähenõudlikkust hinnatud *mõnevõrra* vähem iseloomulikuks käitumis- ja mõttelaadiks.

Joonis 14 Oluline olla tagasihoidlik ja vähenõudlik (% vastajatest)

Pooled naistest ja 48% meestest leiavad, et tagasihoidlik ja vähenõudlik käitumisviis on neile suures osas omane. *Mõnevõrra* peab sellist käitumisviisi enda sarnaseks 43% meestest ja 36% naistest. Naiste hulgas on meestest rohkem neid, kes ei pea tagasihoidlikkust ja vähenõudlikkust endale *üldse* omaseks (vastavalt 14% ja 10%).

Vanusegruppides ilmneb trend, kus vanemaealised hindavad end sagedamini väites kirjeldatud isiku sarnaseks kui nooremad – kui 15-24-aastaste seas hindab end suures osas kirjeldatuga sarnaseks 29%, siis 65-aastaste ja vanemate hulgas peab sellist käitumist endale iseloomulikuks 69% elanikest. Noorte hulgas on rohkem neid, kes peavad end väites kirjeldatuga *mõnevõrra* sarnaseks kui vanemaealiste hulgas (vastavalt 48% ja 26%). 15-24-aastaste hulgas on 23% neid, kelle jaoks kirjeldatud käitumisviis ei ole üldse iseloomulik. Vanuse kasvades sellise hinnangu andnute osakaal väheneb, 65-aastaste ja vanemate hulgas ei pea kirjeldatud käitumisviisi endale omaseks 5% elanikest.

Eesti keelt rääkivate elanike seas on võrdväärselt neid, kes hindavad tagasihoidlikku ja vähenõudlikku käitumisviisi endale suures osas või *mõnevõrra* omaseks (vastavalt 44% ja 43%) ning väites tooduga ei samasta end 13% elanikest. Muukeelsete elanike hulgas peab end kirjeldatuga suures osas sarnaseks kaks kolmandikku elanikest, *mõnevõrra* sarnaseks veerand elanikest ning *üldse mitte* sarnaseks 9% elanikest.

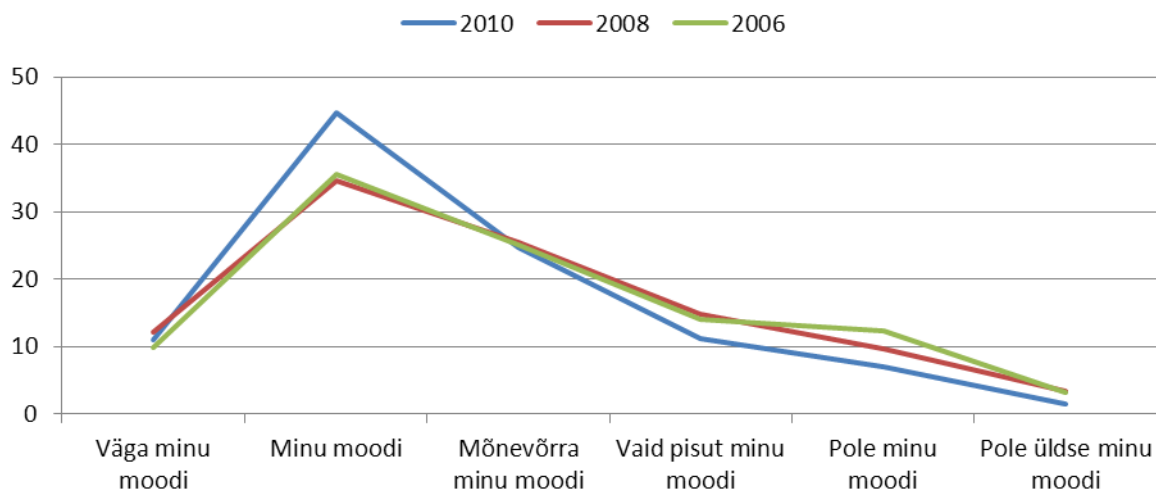
Õpilastest 30% hindab end suures osas tagasihoidlikuks ja vähenõudlikuks, 44% peab kirjeldatud käitumisviisi endale *mõnevõrra* omaseks ning 26% õpilastest ei pea ennast üldse selliseks. Töötavatest elanikest võrdne osa peab end suures osas (42%) või *mõnevõrra* (45%) tagasihoidliku ja vähenõudliku käitumise pooldajaks, 13% ei pea seda aga endale omaseks. Töötute puhul on trend sarnane töötavatele elanikele, pisut rohkem on neid, kes hindavad end suures osas kirjeldatud käitumisviisiga elanikeks (51%), *mõnevõrra* sarnased on 42% töötutest ja 7% ei pea ennast üldse väites kirjeldatuga sarnaseks. Pensionäridest 93% peab end suures osas või *mõnevõrra* tagasihoidlikuks või vähenõudlikuks ning 7% arvates pole selline käitumisviis üldse nende moodi.

Alg-, põhi-, kesk- ja kutseharidusega elanike vahel suuri erinevusi pole, kõrgharidusega elanikest 38% peab ennast samasuguseks väites kirjeldatuga, *mõnevõrra* sarnaseks peab end 49% ning *üldse mitte* selliseks 14%.

Elukoha asukoha lõikes olulisi erinevusi ei ole. Abielus olevad elanikud hindavad end sagedamini tagasihoidliku ja vähenõudliku käitumise pooldajaks kui vallalised (vastavalt 54% ja 45%), mõnevõrra sarnasteks hindavad end sagedamini vallalised kui abielus olevad elanikud (vastavalt 41% ja 36%). Vallaliste hulgas on 4 protsendipunkti võrra enam neid, kes ei pea kirjeldatud käitumisviisi üldse endale omaseks.

Kõige rohkem on antud väitega *suures osas* sarnaseid madalama sissetulekuga elanikke. Sissetuleku kasvades väheneb nende osakaal, kes peavad end *suures osas* väites kirjeldatud isiku moodi olevaks. *Pisut* sarnaseid elanikke on üle poole neist, kelle sissetulek on suurem kui 540 eurot. Sissetuleku kasvades ei samasta end väitega järjest suurem osa elanikest – kuni 380€ sissetulekuga elanikest ei pea ennast väitega sarnaseks 6%, üle 900€ sissetuleku korral 19% elanikest.

Oluline mõnusalt aega veeta. Meeldib endale midagi erilist lubada. Kirjeldatud käitumistaadi peab enda kohta käivaks suurem osa vastanutest (Joonis 15). Võrreldes varasemate uuringutega on 2010. aastal rohkem neid inimesi, kes peavad toodud väidet enda kohta käivaks. See tulemus on mõneti vastuolus eelnevalt vaadeldud väitega, kus ilmnes, et tagasihoidlikkus ja vähenõudlikkus kui käitumismall on muutunud inimeste jaoks iseloomulikumaks.

Joonis 15 Oluline mõnusalt aega veeta ja midagi erilist lubada (% vastajatest)

Meeste ja naiste vahel erinevusi ei ole. Kõige enam hindavad mõnusat ajaviidet 15-24 aastased, kellest 70% samastab end väitega suures osas ja 25% mõnevõrra. Üldjuhul vanuse suurenedes kasvab nende hulk, kes peavad end mõnevõrra väites kirjeldatud isiku sarnaseks. 40-64-aastaste ja 65-aastaste ja vanemate hulgas on noortest rohkem neid, kes ei pea oluliseks mõnusalt aega veeta või endale midagi erilist lubada (vastavalt 8% ja 15%).

Muukeelsed elaniku samastavad end väites toodud kirjeldusega suuremas osas kui eesti keelt rääkivad elanikud (vastavalt 62% ja 54%). Viimaste hulgas on rohkem neid, kes peavad end mõnevõrra toodud kirjelduse sarnaseks (vastavalt 38% ja 29%).

Õpilastest kaks kolmandikku peab end suures osas selliseks, kes hindavad mõnusat ajaviidet ja tahavad endale midagi erilist lubada. *Mõnevõrra* sarnaseks peab ennast 27% õpilastest. Töötavatest elanikest 94% ja töötutest 95% peab end toodud väitega suuremal või vähemal määral sarnaseks. Pensionäridest 46% peab end suurel määral selliseks, 39% hindab end mõnevõrra sarnaseks ning 15% jaoks ei ole mõnusa ajaviite või millegi erilise lubamine endale oluline.

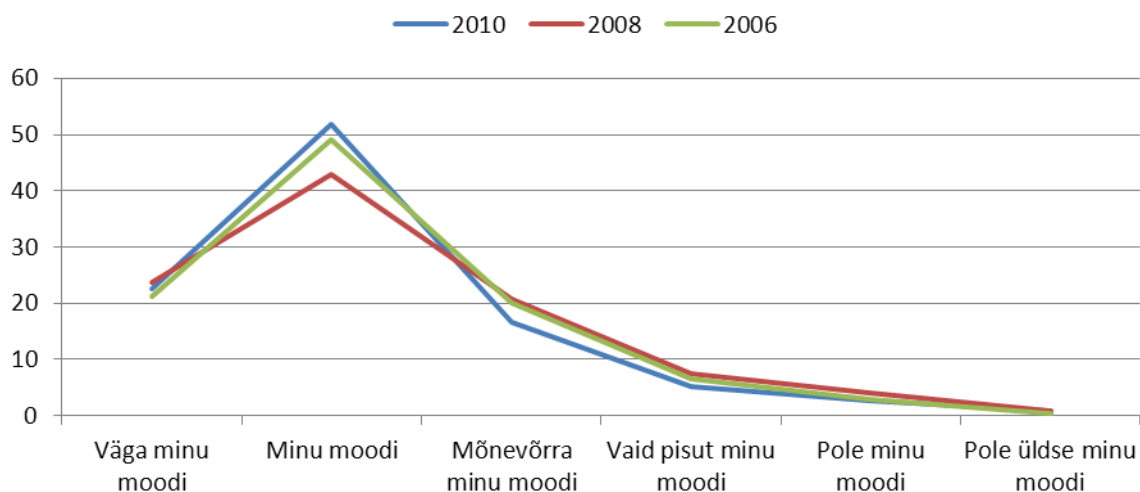
Haridustasemete lõikes on väikseid erisusi, kõige sagedamini hindavad mõnusa ajaviite olulisust kesk- ja kutseharidusega elanikud (59%), *mõnevõrra* kehtib väide kõige sagedamini kõrgharidusega (42%) elanike kohta ning kõige vähem peavad sellist käitumislaidi endale omaseks alg- ja põhiharidusega elanikud (13%).

Linnas elavad elanikud peavad mõnusat ajaviidet ja endale eriliste asjade lubamist suures osas omaseks (58%, maal vastavalt 51%). Maal elavad elanikud hindavad väites toodud sagedamini enda jaoks *mõnevõrra* omaseks 41% juhtudest (linnas elavad elanikud vastavalt 33% juhtudest).

Vallalised peavad kirjeldatud käitumislaidi sagedamini endale omaseks kui abielus olevad elanikud (59% ja 51%). Mõnevõrra samastavad end väitega 39% abielus olevatest ja 33% vallalistest elanikest. Sissetulekute alusel on teatud erinevusi, kuid ühtset trendi ei ole võimalik eristada.

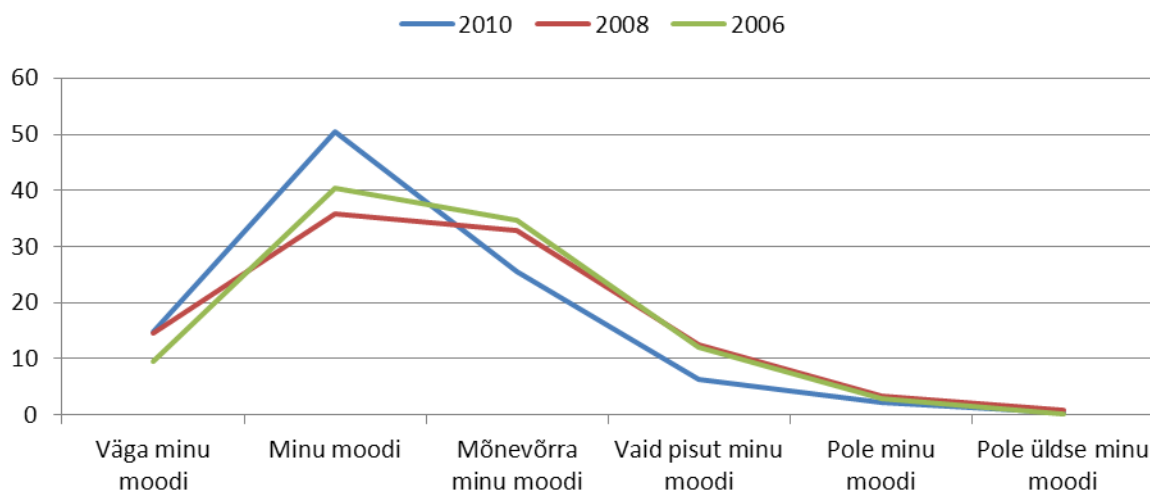
Oluline ise oma tegevuste üle otsustada. Meeldib olla vaba ja teistest mitte sõltuda. Teistest sõltumatust ja ise oma tegevuse üle otsustamist peavad enamik inimesi samuti enda kohta käivaks, eelkõige peavad seda endale iseloomulikuks nooremad inimesed (vt Joonis 16). Seejuures ilmneb taas ka eelmiste väidete puhul esinenud trend ehk 2010. aasta uuringu tulemustel peetakse toodud väidet enamate inimeste poolt enda kohta käivaks.

Mehed väärtustavad otsustamisõigust ja vabadust pisut enam kui naised (vastavalt 77% ja 73%). Vanusgruppidest eristuvad 15-24 aastased, kelle jaoks otsustamine ja vabadus on veidi olulisemad (81%) kui teistele vanusgruppidele (keskmiselt 73%). Koduse keele, haridustaseme ja elukoha alusel jäävad erisused 1-2 protsendipunkti piiresse. Perekonnaseisu alusel hindavad otsustamisõigust ja vabadust pisut olulisemaks vallalised elanikud (76%, abielus olevad vastavalt 72%). Sissetulekute alusel on väikseid erinevusi hinnangute vahel, kui ühtset trendi ei ilmne.

Joonis 16 Oluline ise oma tegevuste üle otsustada ja olla teistest sõltumatu (% vastajatest)

Väga oluline aidata inimesi enda ümber. Soov hoolt kanda nende heaolu eest. Antud väite puhul ilmneb selge erisus aastate lõikes – 2010. aastal peab vaadeldavat väidet enda kohta käivaks („väga minu moodi“ ning „minu moodi“) kokku 65% vastanutest, aastatel 2008 ning 2006 oli vastav osakaal 50% (vt Joonis 17).

Joonis 17 Oluline aidata inimesi enda ümber (% vastajatest)

Naised peavad teiste aitamist ja nende eest hoolitsemist sageli endale *väga* omaseks käitumisviisiks (69%). Meestest peab sellist käitumisviisi endale *väga* omaseks 59%. *Mõnevõrra* omaseks peab teiste aitamist 38% meestest ja 28% naistest.

Vanusegruppide lõikes ei pea teiste aitamist ega teiste eest hoolitsemist endale iseloomulikuks keskmiselt 3% elanikest. Üldjuhul vanuse suurenedes kasvab nende osakaal, kes peavad väites kirjeldatud endale *väga* iseloomulikuks – kui 15-24 aastastest peab seda suuresti enda kohta käivaks 59%, siis pensioniealistest 75%.

Muukeelsetest elanikest samastab end toodud väitega suurem osa kui eesti keelt rääkivatest elanikest (vastavalt 72% ja 64%). Väitega *mõnevõrra* samastuvaid on rohkem eesti keelt rääkivate elanike hulgas (34%, muukeelseid vastavalt 24%).

Tööturu staatuse osas eristuvad õpilastest, töötavatest ja töötutest elanikest pensionärid, kellest 74% peab ennast teisi abistavaks ja teiste eest hoolitsevaks (ülejäanud gruppides keskmiselt 61%), *mõnevõrra* peab end väites kirjeldatuga sarnaseks 23% pensionäridest ja keskmiselt 36% ülejäanutest.

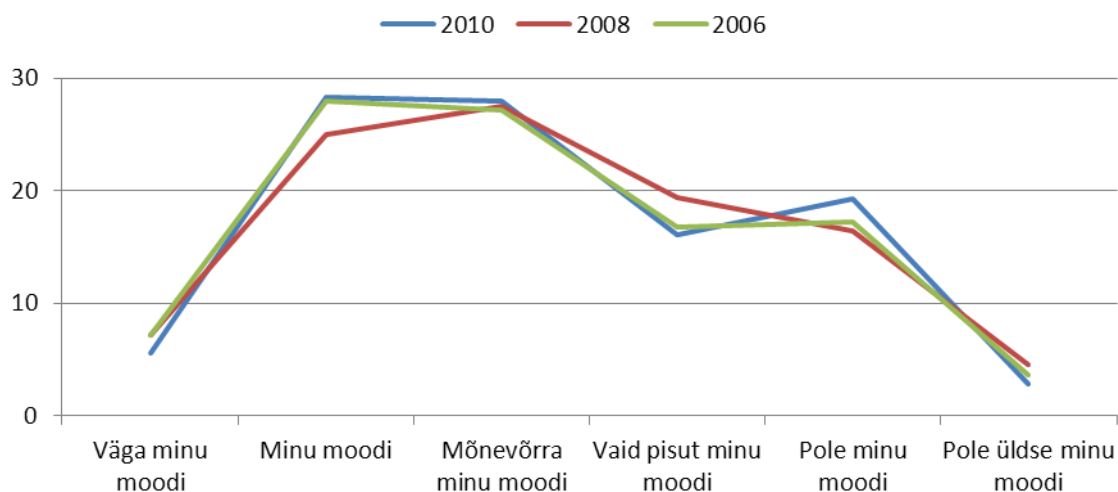
Haridustasemetel lõikes eristuvad kõrgharidusega elanikud, kellest 61% samastab end väites toodud käitumisviisiga täielikult ning 38% osaliselt (alg-, põhi-, kesk- ja kutseharidusega elanikest vastavalt 67% ja 30%).

Elukoha lõikes erinevusi ei ole. Teiste aitamist ja nende heaolu eest hoolitsemist peavad endale omaseks pigem abielus (68%) olevad elanikud kui vallalised (63%). *Mõnevõrra* samastab end toodud kirjeldusega veidi enam vallalisi (34%) kui abielus olevaid (29%) elanikke.

Sissetulekute osas on väikseid erinevusi - mida väiksem on sissetulek, seda suurem osakaal vastanutest leiab, et teiste aitamine ja nende heaolu eest hoolitsemine on neile iseloomulikud. Suurema sissetulekuga elanikud samastavad end toodud väitega osaliselt.

Tähtis olla väga edukas. Lootus, et inimesed tunnustavad saavutusi. Vastuste jaotus antud küsimuse puhul on oluliselt hajusam kui eelnevate küsimuste korral (vt Joonis 18) – suurem osakaal inimesi peab edukaks olemise tähtsustamist endale iseloomulikuks, samas on oluline osa ka neid, kes ei pea antud väidet enda kohta käivaks („pole minu moodi“ ja „pole üldse minu moodi“), viimaseid on 2010. aastal kokku üle 20%. Väga suurt ajalist trendi vastuste jaotuses ei esine.

Joonis 18 Tähtis olla väga edukas (% vastajatest)

Edukas olemine ja teiste tunnustuse pälvimise ootus on iseloomulikud pigem meestele (39%) kui naistele (31%). *Mõnevõrra* endale iseloomulikuks peab seda 45% meestest ja 43% naistest, samas arvab 26% naistest, et edukaks olemise tähtsustamine *ei ole üldse* nende moodi (meestest vastavalt 16%).

Vanusegruppide lõikes on edukas olemine *mõnevõrra* iseloomulik kõigile vanusgruppidele (keskmiselt 44%). Noorematele on edukas olemine ja teiste tunnustus enda arvates tunduvalt rohkem iseloomulik kui vanematele – 15-24-aastaste hulgas peavad seda endale väga iseloomulikuks pooled vastanutest ning 65-aastastest ja vanematest 28%. Vanemaealiste hulgas on seevastu rohkem neid, kes enda arvates edukust ja teiste tunnustust oluliseks ei pea (65-aastaste ja vanemate puhul 30% ja 15-24-aastaste hulgas 9%).

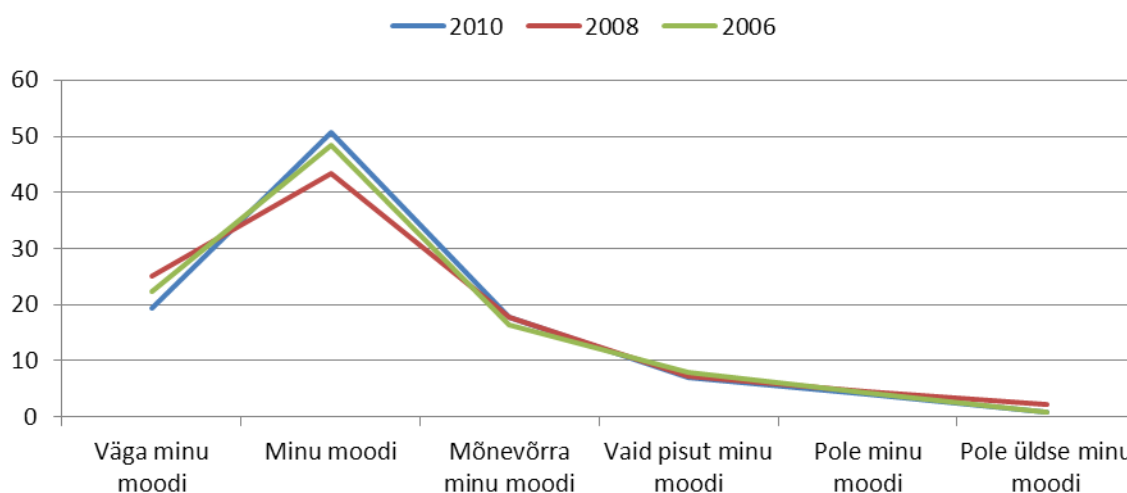
Muukeelsed elanikud peavad edukaks olemist ja teiste tunnustust oma tegevusele olulisemaks kui eesti keelt rääkivad elanikud (vastavalt 45% ja 31%). *Üldse mitte* endale iseloomulikuks peab väites toodud kirjeldust 23% eesti keelt rääkivatest ja 18% muukeelsetest elanikest.

Suurem osa õpilastest, töötavatest ja töötutest elanikest ning pensionäridest peab edukust ja teiste tunnustuse ootust suures osas endale iseloomulikuks. *Väga* iseloomulikuks hindab seda endale 54% õpilastest ja 45% töötutest. *Mõnevõrra* iseloomulikuks 47% töötavatest elanikest ning üldsegi mitte iseloomulikuks 31% pensionäridest, viiendik töötavatest ja töötutest elanikest ning 5% õpilastest.

Haridustaseme osas suuri erinevusi ei ole, suurem osa vastanutest peab väites toodud kirjeldust endale kas suuremal või vähemal määral iseloomulikuks. Edukust ja teiste tunnustust ei pea oluliseks veerand alg- ja põhiharidusega, 23% kesk- ja kutseharidusega ning 18% kõrgharidusega elanikest.

Linnas elavad elanikud peavad edukust ja teiste tunnustust pisut sagedamini endale iseloomulikuks kui maal elavad elanikud (vastavalt 79% ja 76%). Perekonnaseisu alusel hindavad end väitega sarnasemaks pigem vallalised kui abielus olevad elanikud (vastavalt 80% ja 75%). Sissetulekute alusel peavad edukust ja teiste tunnustust vajalikkust iseloomulikumaks kõrgema sissetulekuga elanikud ning mitte iseloomulikuks sagedamini madalama sissetulekuga elanikud.

Oluline, et valitsus tagab [vastaja] turvalisuse kõikide ohtude puhul. Soov, et riik oleks tugev ja suudaks kaitsta oma kodanikke. Vastused sellele väitele on aastate lõikes jaotunud väga sarnaselt (vt Joonis 19). Valdav enamik inimesi peavad seda, et valitsus tagaks nende turvalisuse kõikide ohtude puhul, enda kohta käivaks. Neid, kes leiavad, et toodud väide ei ole nende moodi või ei ole üldse nende moodi on 2010. aastal kokku vaid 5%.

Joonis 19 Oluline, et valitsus tagab turvalisuse kõikide ohtude puhul (% vastajatest)

Riigi tugevust ja turvalisust soovivad pisut enam mehed kui naised (vastavalt 96% ja 94%). Vanusgruppide lõikes ilmneb tendents, et mida vanemad elanikud seda suurem osakaal leiab, et riigile toetumine on neile iseloomulik – 15-24-aastastest peavad pooled vastanutest riigile toetumist täiesti iseloomulikuks, mõnevõrra iseloomulikuks 41% ning üldse mitte iseloomulikuks 8%, pensioniealistest peab riigi poolt pakutavat turvalisust oluliseks 83%, mõnevõrra toetub riigi tugevusele ja turvalisusele 15% ning seda ei pea oluliseks 3%.

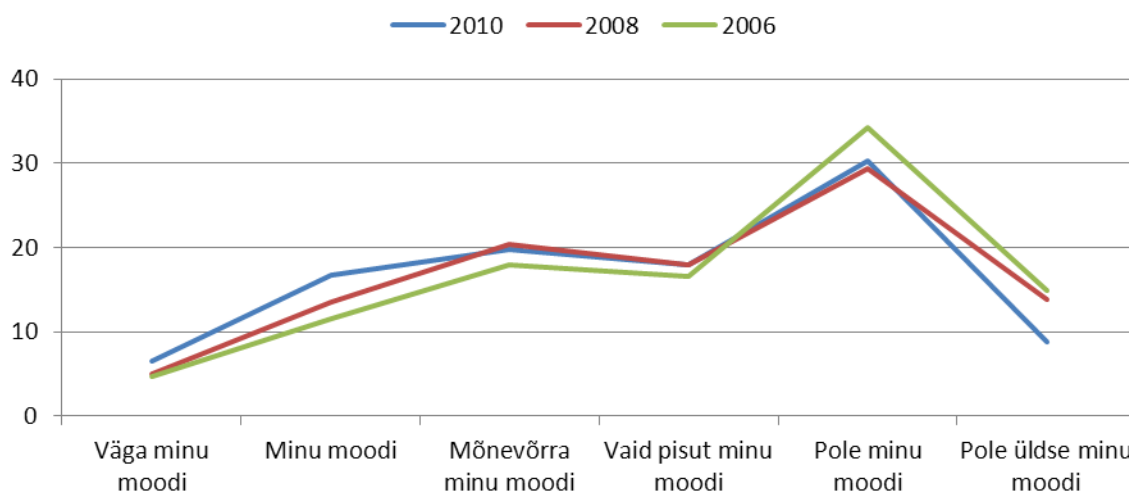
Muukeelsetest toetub täielikult riigi tugevusele ja turvalisusele 82%, mõnevõrra peab selle väite järgi käitumist endale iseloomulikuks 15% muukeelsetest. Eesti keelt rääkivatest elanikest käitub enda hinnangul kirjeldatud väite kohaselt suures osas 67% ja mõnevõrra 28% vastanutest.

Õpilastest 55% peab riigi turvalisusele ja tugevusele toetumist endale iseloomulikuks, 40% leiab, et see on neile mõnevõrra iseloomulik ning 5% arvab, et selline käitumisviis ei ole neile iseloomulik. Töötavatest elanikest pisut enam kui kaks kolmandikku toetub riigi tugevusele ja turvalisusele, 28% teeb seda mingil määral. Riigi tugevus ja turvalisus on olulisemad pensionäridele ja töötutele – vastavalt 81% ja 74% neist peab riigile toetumist enda puhul iseloomulikuks, mõnevõrra teeb seda

neist 16% ning vastavalt 3% pensionäridest ja 9% töötutest ei pea nimetatud käitumisviisi enda puhul iseloomulikuks.

Haridustaseme alusel peavad riigile toetumist endale iseloomulikumaks kesk- ja kutseharidusega elanikud (73%) ning mõnevõrra iseloomulikuks 28% alg- ja põhiharidusega ning 29% kõrgharidusega elanikest. Elukoha alusel vastustes olulisi erinevusi ei olnud. Riigile toetuvad enda hinnangul suures osas 75% abielus olevatest elanikest ning 66% vallalistest, mõningal määral teeb seda 21% abielus olevatest ning 28% vallalistest elanikest. Sissetulekute osas ilmneb teatav trend, et mida kõrgem on sissetulek, seda suurem osakaal elanikest riigi tugevusele ja turvalisusele toetub.

Meeldib otsida seiklusi ja riskeerida. Soov elada põnevat elu. Valdav enamik vastanutest leiab, et selline käitumine ei ole neile iseloomulik (vt Joonis 20). Samas viitab erinevatel ajaperioodidel läbi viidud uuringute tulemuste võrdlemine, et seikluste otsimine ja riskeerimisaldis käitumine on muutunud rohkematele inimestele iseloomulikuks.

Joonis 20 Meeldib otsida seiklusi ja riskeerida (% vastajatest)

Seiklused ja riskeeriv eluviis on omane pigem meestele (31%) kui naistele (18%). *Mõnevõrra* seiklushimuliseks või riske võtvaks peab ennast 41% meestest ja 35% naistest. *Üldse* ei pea ennast väites toodud kirjeldusele vastavaks 47% naistest ja 27% meestest.

Vanuse suurenedes peab ennast seiklushimuliseks ja riske armastavaks tunduvalt vähem elanikke kui nooremate seas. Kui 15-24-aastaste elanike hulgas peab esitatud väidet endale iseloomulikuks 49% või *mõnevõrra* iseloomulikuks 39% vastanutest, siis nende osakaal väheneb vanuse kasvades ning pensioniealistest vaid 10% leiab, et nad on täiesti või mõnevõrra (32%) väites kirjeldatud isiku moodi. *Üldse* ei otsi seiklusi või riske enda hinnangul 42% 40-64-aastastest ja 58% pensioniealistest.

Seiklusi ja riske armastavaks peab ennast veerand eesti keelt rääkivatest ning 18% muukeelsetest elanikest. *Mõnevõrra* on väites kirjeldatud isik vastaja moodi 40% eesti keelt rääkivate ning 29% muukeelsete elanike hinnangul. *Üldse* ei pea ennast riskialtiks 53% muukeelsetest ning 42% eesti keelt rääkivatest elanikest.

Õpilastest peab seiklusi ja riskide võtmist endale iseloomulikuks 49%, mõnevõrra iseloomulikuks 38% ning üldse mitte iseloomulikuks 13%. Töötavatest elanikest veerand peab ennast seiklusi otsivaks ja

riskialtiks, 40% peab väites kirjeldatud mõnevõrra enda kohta käivaks ning väidet ei seosta endaga üldse 35% vastanutest. Töötutest kolmandik samastab ennast toodud väitega suures osas, 38% mõningal määral ning 30% üldse mitte. Pensionäridest 10% peab ennast seiklusi otsivaks ja riskialtiks, kolmandik tunneb seost toodud väitega mõningal määral ning 58% ei loe seda enda kohta käivaks.

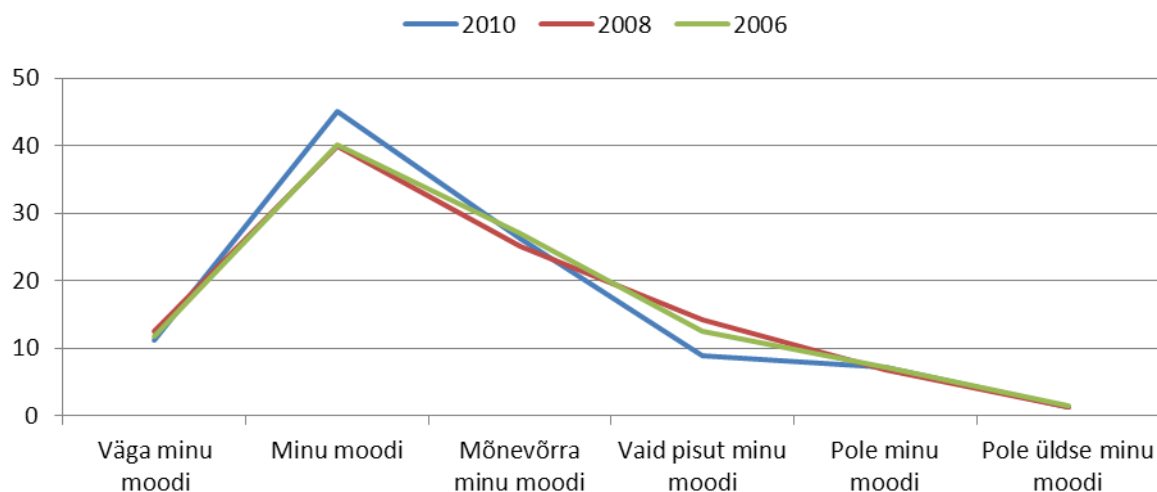
Haridustasemete lõikes on erinevusi selles osas, kas vastaja peab väidet enda kohta suures osas või vähesel määral käivaks – madalama haridusega elanikud hindavad end suuremas osas seiklusi otsivaks ja riskialtiks (29%) kui kõrgharidusega elanikud (19%), seevastu kõrgharidusega elanikud peavad vaadeldavat väidet mõningal määral enda kohta käivaks (43%) sagedamini kui alg- või põhiharidusega elanikud (32%). Hoolimata haridustasemest leidis 39% vastanutest, et esitatud väide pole üldse neile iseloomulik.

Elukoha alusel on maal elavad elanikud mõnevõrra rohkem seiklusi otsivad ja riskeerivad (40%) kui linnas elavad elanikud (36%). Linlastest 41% leidis, et esitatud väide ei kirjelda neid üldse (maal elavatest vastavalt 37%).

Abielus olevatest elanikest 23% leidis, et riskeerimine ja seikluste otsimine on neile omane. Mõnevõrra pidas väidet enda kohta käivaks 40% ja üldse mitte 45% abielus olevatest elanikest. Vallaliste puhul oli jaotus ühtlasem – 29% leidis, et väites toodud kirjeldus on väga nende moodi, 36% pidas end mõnevõrra näites toodud isiku sarnaseks ning 35% ei samastanud end väitega üldse.

Madalama sissetulekuga ehk alla 380€ sissetulekuga elanikud ei pea ennast seiklusi otsivaks ega riskeerivaks (51%), mõningal määral arvab endas selliseid omadusi olevat 34% vastanutest. Üle 540€ sissetulekuga elanikest suurem osa samastas end mõnevõrra toodud väitega, mida suurem on sissetulek, seda suurem osa vastanutest pidas seiklusi ja riskeerimist endale iseloomulikuks.

Oluline alati korralikult (kombekalt) käituda. Püüd vältida tegevusi, mida teised võiksid pidada sobimatuks. Inimeste hinnangud selle väite enda kohta kehtivuse osas on aja jooksul olnud suhteliselt stabiilsed, mõnevõrra on viimase uuringuvooruga suurenenud nende inimeste osakaal, kes peavad korralikult käitumist endale iseloomulikuks (Joonis 21).

Joonis 21 Oluline alati korralikult käituda (% vastajatest)

Enda hinnangul käitub alati teistele vastuvõetavalt 60% naistest ja 51% meestest. Mõningal määral seostab end toodud väitega 41% meestest ja 31% naistest. Korralikku käitumist ei pea enda puhul iseloomulikuks keskmiselt 8% meestest ja naistest.

Vanuse suurenedes kasvab nende elanike osakaal, kes peavad oma käitumist teistele sobivaks. Kui 15-24-aastastest 38% leiab, et korralik käitumine on neile täiesti iseloomulik või mõnevõrra iseloomulik (47%), siis pensioniealised samastavad end toodud väitega *suures osas* 72% juhtudest ning *mõnevõrra* 23% juhtudest. Oma käitumist ei pea teistele sobivaks 6% pensioniealistest.

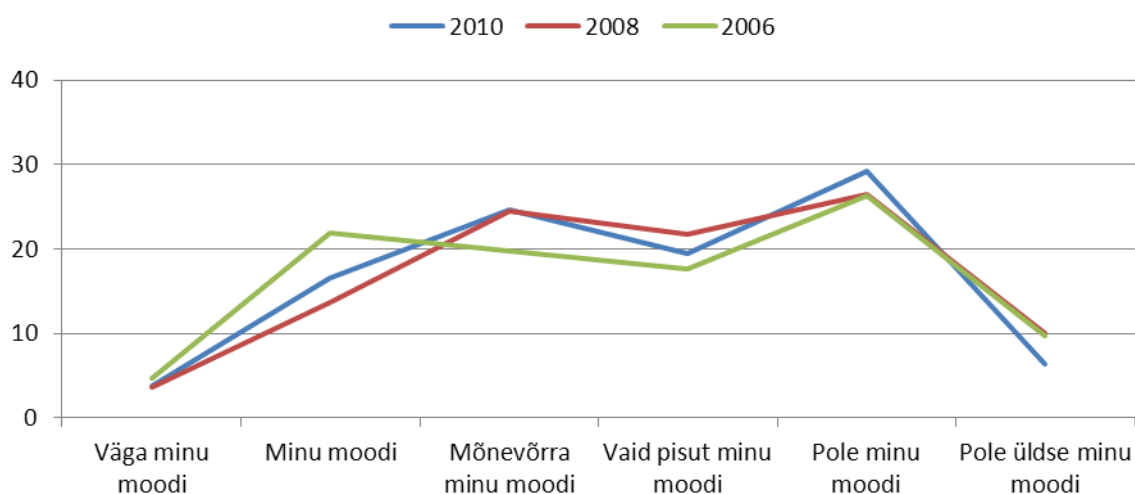
Muukeelsed elanikud hindavad sagedamini, et nende käitumine on sobiv ja teistele vastuvõetav ning toodud väide on neile täiesti iseloomulik (70%) või mõnevõrra iseloomulik (23%). Eesti keelt rääkivad elanikud samastavad end väitega kas suures osas (53%) või osaliselt (39%).

Õpilastest pooled samastavad end toodud väitega osaliselt. Töötavad, töötud ja pensionärid leiavad, aga sageli, et toodud väide on väga nende moodi (vastavalt 54%, 51% ja 71%). Haridustasemetega lõikes erisusi ei ole (kõikumised jäävad 1-2 protsendipunkti piiridesse), nende jaotus vastab valimi üldisele jaotusele. Linlaste seas on 4 protsendipunkti võrra rohkem neid, kes leiavad, et toodud väide on suures osas nende moodi (58%, maal elavate puhul vastavalt 54%). Abielus olevad elanikud leiavad samuti sagedamini, et toodud väide kirjeldab neid suures osas (61%, vallaliste puhul 53%). Vallaliste seas on aga keskmisest rohkem neid vastanuid, kelle hinnangul esitatud väide ei ole üldse nende moodi (10%, linlaste hulgas vastavalt 7%).

Sissetulekute alusel hindavad oma käitumist esitatud väitega suures osas sarnaseks pigem madalama sissetulekuga elanikud, mõnevõrra sarnaseks peavad oma käitumist sagedamini kõrgema sissetulekuga elanikud.

Oluline, et teised inimesed kuuletuksid mulle. Soov, et inimesed teeksid seda, mida neile ütleme.

Vastuste jaotus selle küsimuse puhul on suhteliselt hajus (Joonis 22). Selline käitumis- ja mõttelaad ei ole pigem vastanutele omane – neid, kes hindavad, et see „pole minu moodi“ või „pole üldse minu moodi“ on 2010. aastal kokku 36%, seevastu „väga minu moodi“ ning „minu moodi“ vastasid 20% inimestest.

Joonis 22 Oluline, et teised inimesed kuuletuksid [mulle] (% vastajatest)

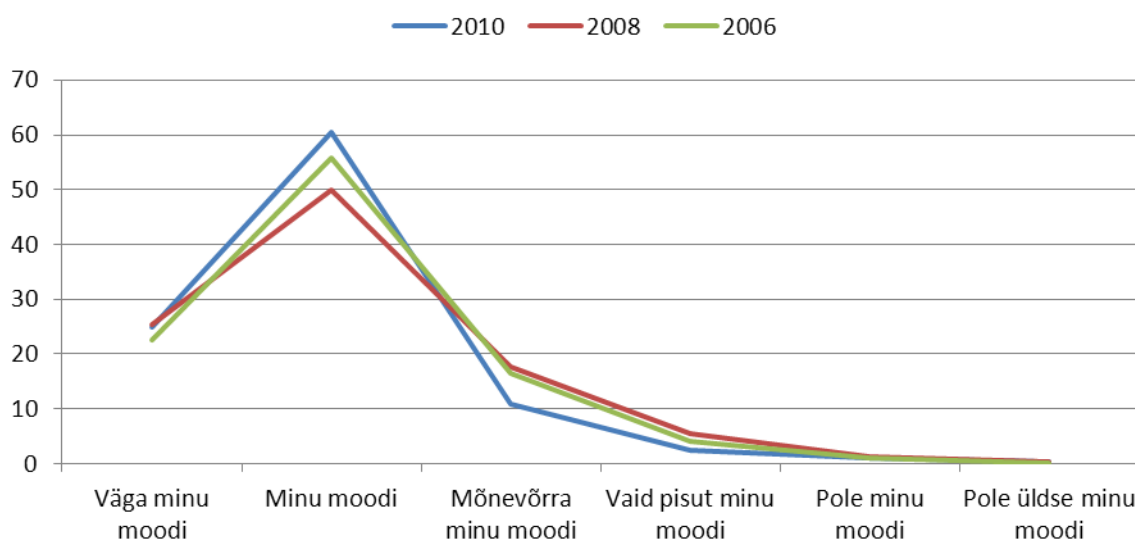
Soovi teiste allutamiseks enda tahtmistele peavad endale iseloomulikumaks sagedamini mehed (72%) kui naised (60%) ning sagedamini elanikud vanuses 15-39 eluaastat (keskmiselt 68%) kui neist vanemad (ehk 40 aastased ja vanemad) (37%). Muukeelsete elanike hulgas on tunduvalt rohkem neid, kes peavad oluliseks, et teised neile kuuletusid ja täidaksid nende käske (38%, eesti keelt rääkivate elanike hulgas vastavalt 16%). Väitega ei samasta end 38% eesti keelt rääkivatest ning 27% muukeelsetest elanikest.

Viiendik õpilastest, töötavatest ja töötutest elanikest ning pensionäridest soovib, et teised neile kuuletusid, nad leiavad, et toodud väide on neile iseloomulik. Mõnevõrra samastasid end toodud väitega teistest sagedamini õpilased (49%), töötud (46%) ja töötavad (46%) elanikud. Pensionäride hulgas aga oli teistest rohkem neid, kes ei pidanud toodud väidet enda jaoks kehtivaks (40%, teised keskmiselt 33%).

Haridustasemete lõikes oli kõrgema haridusega elanike hulgas rohkem neid, kes arvasid, et toodud väide on nende moodi. Väitega ei samastunud 39% alg- ja põhiharidusega elanikest, 36% kesk- ja kutseharidusega ning 32% kõrgharidusega elanikest. Linnas ja maal elavate elanike vahel oli väiksemaid erinevusi selles osas, kui suurel määral vastajad väidet enda kohta käivaks pidasid, kokkuvõttes aga samastas end väitega suuremal või vähemal määral 64% elanikest, hoolimata elukoha asukohast. Perekonnaseisu alusel olulisi erinevusi vastanute vahel ei esinenud.

Sissetulekute alusel eristusid teistes vähem kui 380€ sissetulekuga vastanud, kelle hinnangul kehtis väide neist veerandi kohta, 30% samastas end väitega osaliselt ning 46% leidis, et esitatud väide ei ole üldse nende moodi. Enam kui 380€ sissetulekuga elanikest viiendik pidas väidet enda kohta käivaks, osaliselt samastas end väitega keskmiselt 48% ning üldse mitte 32% elanikest.

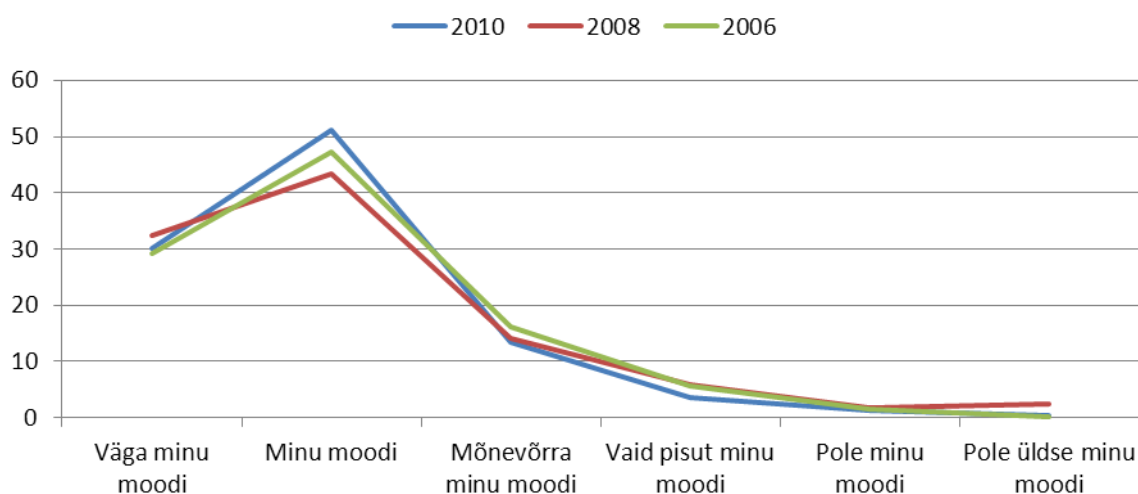
Oluline olla ustav oma sõpradele. Soov pühenduda oma lähedastele inimestele. Antud väidet peetakse endale iseloomulikuks (25% „väga minu moodi“, 61% „minu moodi“) ning 2010. aastal on selliselt vastanute osakaal varasemate uuringutega võrreldes kõrgem (Joonis 23). Seejuures on hinnangud ligilähedaselt sarnased kõigis demograafilistes gruppides.

Joonis 23 Oluline olla ustav oma sõpradele (% vastajatest)

87% naistest ja 83% meestest samastas end esitatud väitega suures osas ehk leidis, et kirjeldatud isik on väga minu moodi või minu moodi. 16% meestest ja 11% naistest leidis, et nad on *mõnevõrra* väites kirjeldatud isiku moodi. Eesti keelt rääkivate elanike hulgas oli enda hinnangul väitega täiesti sarnaseid 87% ning muukeelsete hulgas 81% ning mõnevõrra sarnaseid vastavalt 12% ja 16%. Ülejäänud demograafiliste tunnuste lõikes hinnangud antud väite osas oluliselt ei erinenud.

[vastaja] on sügavalt veendunud, et inimesed peaksid loodust hoidma. Looduse eest hoolt kanda on [vastaja jaoks] väga oluline. Vaid kokku 1,7% vastanutest aastal 2010 märkis, et selline käitumislaad „pole minu moodi“ või „pole üldse minu moodi“. Samuti esineb aastate lõikes mõningane trend selles suunas, et järjest enam inimesi peab nimetatud väidet enda kohta käivaks (Joonis 24).

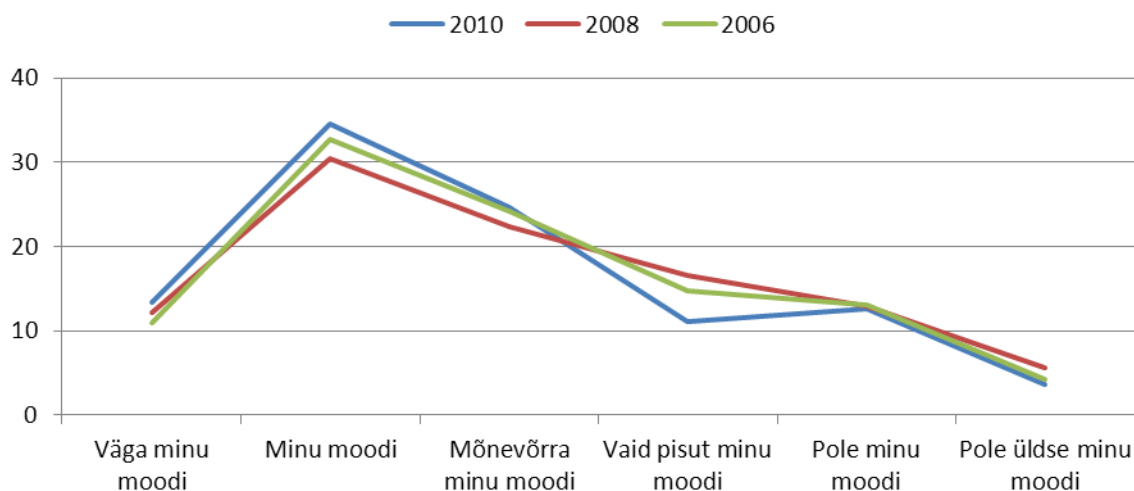
Joonis 24 Looduse eest hoolt kandmine on väga oluline (% vastajatest)

Looduse eest hoolt kandmine on omane sagedamini naistele (84%) kui meestele (78%). Vanuse suurenedes kasvab nende elanike osakaal, kes samastavad end esitatud kirjeldusega suures osas. Kui noortest pidas end kirjeldatud väitega suures osas sarnaseks kaks kolmandikku, siis vanemaealistest 89%.

Õpilastest kaks kolmandikku leiab, et looduse eest hoolt kandmine on neile *väga* omane ning kolmandik peab esitatud väidet *mõnevõrra* enda kohta käivaks. Töötavate ja töötute elanike puhul erinevusi pole, 81% leiab, et looduse hoidmine on *väga* nende moodi ning 17% peab seda endale *mõnevõrra* omaseks. Pensionäridest peab ennast loodushoidlikuks 89% vastanutest ning 9% peab toodud väidet osaliselt endale iseloomulikuks.

Haridustasemete lõikes on erinevused väikesed, looduse hoidmist peavad pisut enam oluliseks kõrgema haridusega elanikud. Looduse eest hoolt kandmine on enda hinnangul sagedamini iseloomulik abielus olevatele elanikele (85%, vallaliste puhul 79%) ning *mõnevõrra* omane sagedamini vallalistele (19%, abielus olevate puhul 13%). Sissetulekute alusel võib öelda, et madalama sissetulekuga elanikud samastavad end toodud väitega suuremas osas sagedamini kui kõrgema sissetulekuga elanikud (vastavalt 85% ja 79%), mõnevõrra end väites toodud kirjeldusele vastavaks aga peavad end pigem kõrgema sissetulekuga elanikud (20% vs 14%).

Traditsioonid on olulised. Püüd järgida usulisi traditsioone ja kombeid, mis kanduvad peres edasi põlvest põlve. Üldine vastuste jaotus viitab, et traditsioone ja nende edasikandumist peetakse oluliseks. Samuti, võrreldes varasema, 2008. aasta uuringuga, on 2010. aastal suurem nende inimeste osakaal, kes peavad traditsioone ja nende järgimist enda jaoks oluliseks (Joonis 25).

Joonis 25 Oluline on järgida traditsioone (% vastajatest)

Traditsioonide tähtsustamine ning edasi andmine järgmistele põlvedele enda hinnangul sagedamini iseloomulik vanematele elanikele ehk vanuse suurenedes kasvab nende elanike osakaal, kes peavad esitatud väidet endale iseloomulikuks. Kui 15-24-aastaste hulgas peab traditsioone ja nende edasi andmist suures osas oluliseks 32%, siis pensioniealiste hulgast 60%. Esitatud väidet ei pea endale üldse iseloomulikuks viiendik noortest (15-24-aastastest) ja 13% pensioniealistest.

Usuliste traditsioonide ja kommete edasi andmist peab enda jaoks iseloomulikuks kaks kolmandikku muukeelsetest elanikest ning 43% eesti keelt rääkivatest elanikest, mõnevõrra samastab end toodud väitega 24% muukeelsetest ning 39% eesti keelt rääkivatest elanikest.

Õpilastest 29% peab traditsioone oluliseks 29%, 48% jaoks on need mõnevõrra olulised ning 23% ei pea kommete järgimist oluliseks. Töötavate ja töötute elanike hulgas on traditsioonide ja kommete edasi andmist endale omaseks pidavaid vastavalt 47% ja 49%. Osaliselt peab sellist käitumisviisi endale omaseks 38% töötavatest ja 32% töötutest. Traditsioonide tähtsustamine ning edasi andmine järgmistele põlvedele on kõige iseloomulik pensionäridele (60%), neist 26% peab seda osaliselt endale iseloomulikuks ning 14% arvates ei ole väites toodud kirjeldus üldse nende moodi.

Haridustasemete ja elukoha lõikes jäävad erinevused paari protsendipunkti piiresse, üldjuhul peavad traditsioonide hoidmist ja edasi andmist olulisemaks kõrgema haridustasemega ning linnas elavad elanikud. Üle poolte (56%) abielus olevatest elanikest peab traditsioonide ja kommete järgimist ning edasi andmist endale *väga* iseloomulikuks, 30% osaliselt iseloomulikuks. Vallalistest 43% samastab end väites toodud kirjeldusega suures osas ning osaliselt 40%.

Kuni 540€ sissetulekuga elanikest keskmiselt 47% peab traditsioone oluliseks, 35% teeb seda osaliselt ning 18% jaoks ei ole kommete järgimine või edasi andmine oluline. Veidi rohkem on traditsioonide järgijaid 540-900€ sissetulekuga elanike hulgas (51%), neist 38% peab väites kirjeldatut endale mõnevõrra omaseks ning 12% ei pea väidet endale iseloomulikuks. Enam kui 900€

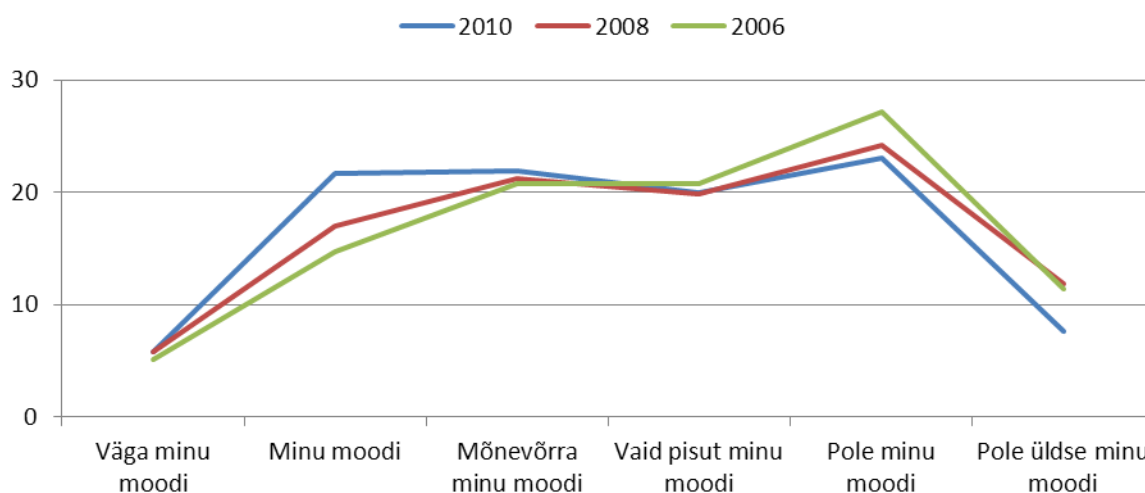
sissetulekuga elanikest 40% peab traditsioonide ja kommete järgimist oluliseks, 46% *mõnevõrra* oluliseks ning 15% jaoks pole see üldse oluline.

[Vastaja] otsib mistahes võimalust, et lõbutseada. Oluline on teha asju, mis naudingut pakuvad.

Antud väidet pigem ei peetud enda kohta käivaks, samas on püsiv ajaline trend perioodil 2006-2010 selles suunas, et järjest enam inimesi peab lõbutsemise võimaluste ja naudingut pakkuvate tegevuste ja asjade otsimist endale omaseks (Joonis 26). Väga ilmne seaduspära esineb vanusegruppide vaheliselt – nooremad inimesed peavad lõbutsemist ja naudingut pakkuvate tegevuste otsimist endale märgatavalt omasemaks kui vanemad inimesed. Samuti ilmneb, et töötud inimesed peavad lõbutsemist ja naudingut pakkuvate tegevuste otsimist endale iseloomulikumaks kui töötavad inimesed. Õpilastest samastab end esitatud väitega suures osas 46% ning osaliselt 48%. Pensionäridest peab lõbutsemist ja naudingut pakkuvate asjade tegemist endale omaseks 19%, mõnevõrra omaseks 32% ning üldse mitte endale iseloomulikuks 49%.

Lõbutsemist ja naudingute otsimist peavad suures osas endale iseloomulikuks pigem mehed (34%) kui naised (23%). *Mõnevõrra* enda moodi peab väites esitatud käitumise kirjeldust 45% meestest ja 40% naistest. Naiste hulgas on meestest ligikaudu kaks korda enam neid, kes lõbutsemist ja naudingute otsimist endale üldse iseloomulikuks ei pea (vastavalt 38% ja 20%).

Muukeelsed elanikud peavad lõbutsemist ja naudingute otsimist endale suuremas osas iseloomulikuks kui eesti keelt rääkivad elanikud (vastavalt 33% ja 26%). Viimased seevastu samastavad end väites toodud isiku kirjeldusega pigem osaliselt (44%, muukeelsed vastavalt 34%).

Joonis 26 Oluline teha asju, mis naudingut pakuvad (% vastajatest)

Haridustasemetel lõikes on erisusi ainult nende osas, kes peavad lõbutsemist ja naudingute otsimist enda jaoks väga iseloomulikuks või mõnevõrra iseloomulikuks. Alg- ja põhiharidusega elanike hulgas on neid, kes samastavad end väitega suures osas rohkem kui kesk- ja kutseharidusega või kõrgharidusega elanike hulgas (vastavalt 32%, 28% ja 23%). Mõnevõrra väites tooduga samastasid end sagedamini aga kõrgema haridustasemega elanikud (alg- ja põhiharidusega 38%, kesk- ja kutseharidusega 41% ning kõrgharidusega 47%). Hoolimata haridustasemest peab 30% elanikest väidet enda kohta mitte kehtivaks.

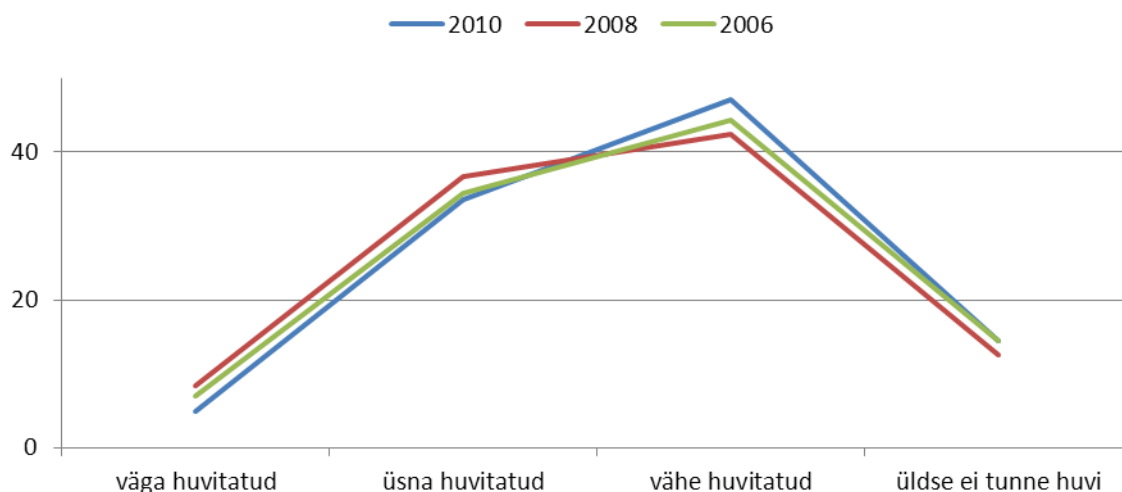
Linnas elavad elanikud peavad sagedamini lõbutsemist ja naudingute otsimist enda kohta käivaks kui maal elavad elanikud (vastavalt 29% ja 24%). *Mõnevõrra* peab sellist käitumisviisi endale iseloomulikuks aga suurem osa maal elavatest elanikest (45%, linlastest vastavalt 40%). Perekonnaseisu alusel peavad lõbutsemist ja naudingute otsimist endale suures osas iseloomulikuks vallalised (32%) ning üldse mitte iseloomulikuks pigem abielus olevad elanikud (36%).

Sissetulekute alusel elanike hulgas suuri erinevusi ei esine, kuid suurema sissetulekuga elanikud peavad end sagedamini väites toodud kirjeldusega *mõnevõrra* sarnaseks. Madalama sissetulekuga elanike hulgas on rohkem neid, kes leiavad, et toodud väide ei kirjelda neid üldse.

1.4. Huvitatus poliitikast

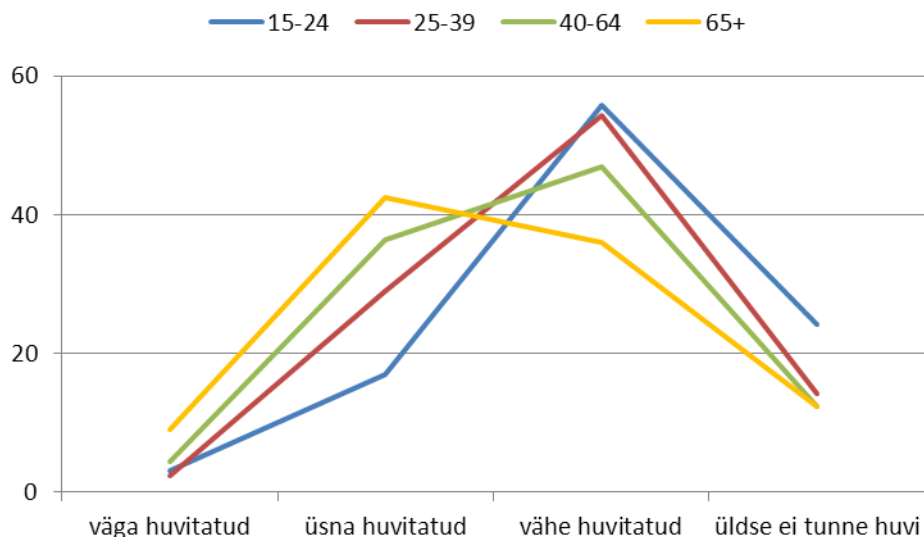
1.4.1. Huvitatus poliitikast ja poliitiline aktiivsus

Euroopa Sotsiaaluuringu tulemused viitavad, et Eesti inimeste **huvitatus poliitikast** on pigem madal (Joonis 27). Poliitikast *väga* huvitatuteks pidas end aastal 2010 vaid 5% vastanutest, 33% peavad end poliitikast *üsna* huvitatuteks. Poliitikast huvitatute osakaal on võrreldes 2008. aasta uuringuga kahanenud. Meeste seas on võrreldes naistega mõnevõrra rohkem poliitikast *väga* huvitatuid (6,7% vs 3,8%).

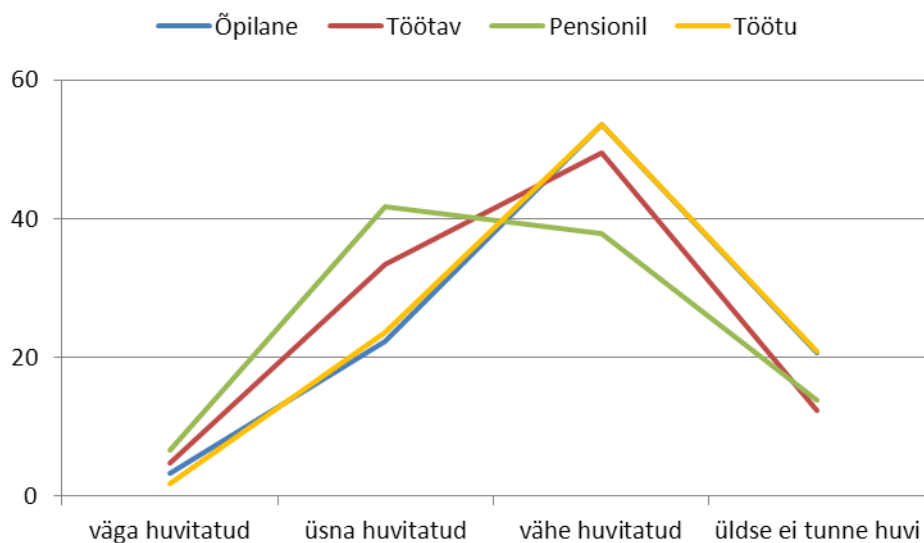
Joonis 27 Poliitikast huvitatus (% vastajatest)

Poliitikast huvitatus sõltub **vanusegrupist** – vanemate inimeste huvi poliitika vastu on suurem kui noorematel. 65-aastaste ja vanemate inimeste seas on poliitikast *väga* huvitatuid 9%, 25-39-aastaste seas on vastav osakaal alla 3% (Joonis 28). Suur erisus on ka poliitikast *üsna* huvitatute osas – 65 aastaste ja vanemate inimeste seas on neid ligi 43%, noorimas vanusegrupis, 15-24-aastaste seas, vaid 17%.

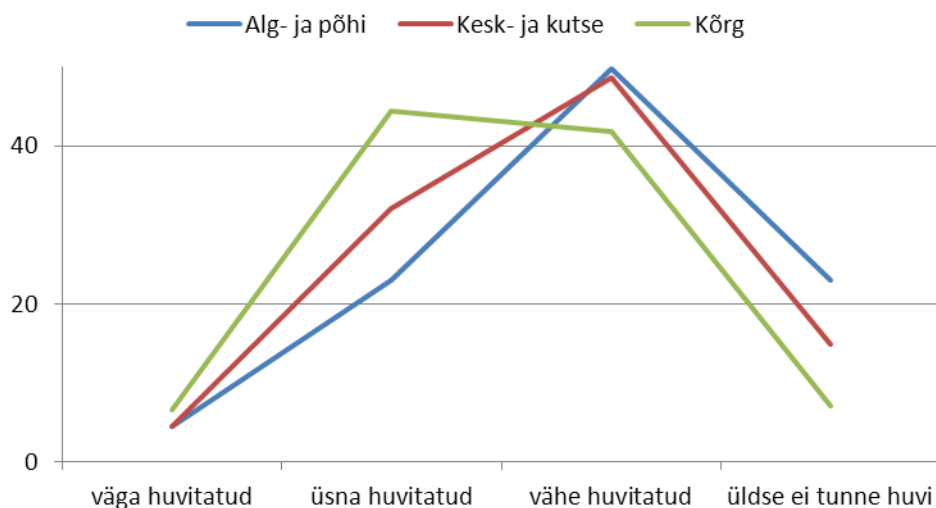
Joonis 28 Poliitikast huvitatus erinevates vanusegruppides (% vastajatest)

Koduse keelena eesti keelt rääkivate inimeste ja muukeelse elanikkonna poliitikast huvitatus hinnangud on väga sarnased, erinevused jäävad 1% piiresse. Seevastu tööturu staatusest sõltuvalt on erisused märgatavad (Joonis 29) – aktiivsemalt tunnevad poliitika vastu lisaks **pensionäridele** ka **töötavad inimesed**, oluliselt madalam on huvitatus õpilaste ja töötute seas.

Joonis 29 Poliitikast huvitatus sõltuvalt tööturu staatusest (% vastajatest)

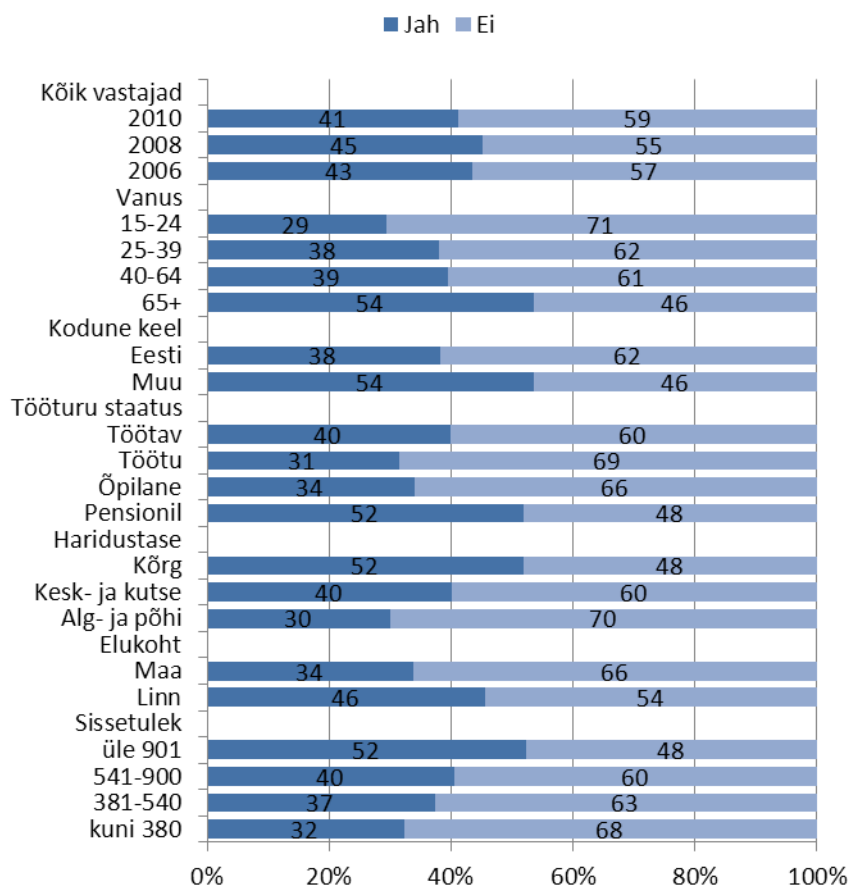
Kõrgharidusega inimeste seas on huvi poliitika vastu oluliselt suurem kui kesk- ja kutseharidusega ning alg- ja põhiharidusega inimeste hulgas (Joonis 30). Seejuures erinevad omavahel olulisel määral ka viimastena nimetatud grupid – alg- ja põhiharidusega inimeste huvi poliitika vastu on selgelt kõige madalam.

Joonis 30 Poliitikast huvitus sõltuvalt haridustasemest. (% vastajatest)

Abielus olevate inimeste huvi poliitika vastu on mõnevõrra kõrgem kui üksinda elavatel vastajatel – abielus inimestest on poliitikast *väga* huvitatuid ja *üsna* huvitatuid kokku 46%, üksinda elavate inimeste seas on vastav osakaal 36%. Samuti esineb trend netosissetulekust sõltuvalt – **suurema netosissetulekuga** inimeste seas on poliitikast huvitatute osakaal suurem – 54% inimestest sissetulekuga üle 901 euro kuus on poliitikast *väga* huvitatuid või *üsna* huvitatuid, kõige madalama netosissetulekuga kvartiilis (kuni 380 eurot) on vastav osakaal 27%.

Veidi vähem kui pooled vastanutest tunnevad **mõne poliitilise partei/erakonna suhtes suuremat lähedust kui teiste suhtes** (Joonis 31). Vanemate inimeste seas on osakaal kõrgem, nooremate hulgas oluliselt madalam. Samuti on märkimisväärsed erisused koduse keelega seonduvalt – **muukeelsete** leibkondade esindajate seas on oluliselt rohkem neid, kes tunnevad mõne poliitilise partei/erakonna suhtes suuremat lähedust kui teiste suhtes. Töötute inimeste ja õpilaste seas on nende inimeste osakaal, kes tunnevad mõne erakonna suhtes suuremat lähedust kui teiste suhtes, väiksem kui **töötavate inimeste** ja **pensionäride** hulgas. Samuti on suhteliselt lineaarne seos mõne poliitilise partei/erakonna suhtes suurema läheduse tunnetamise ning haridustaseme ning sissetuleku kategooria lõikes – **kõrgema haridustasemega** inimeste seas ning **kõrgema sissetulekuga** inimeste seas on enam neid, kes tunnevad mõne poliitilise partei/erakonna suhtes suuremat lähedust kui teiste suhtes.

Joonis 31 Kas tunnete mõne poliitilise partei/erakonna suhtes suuremat lähedust kui teiste suhtes? (% vastajatest)

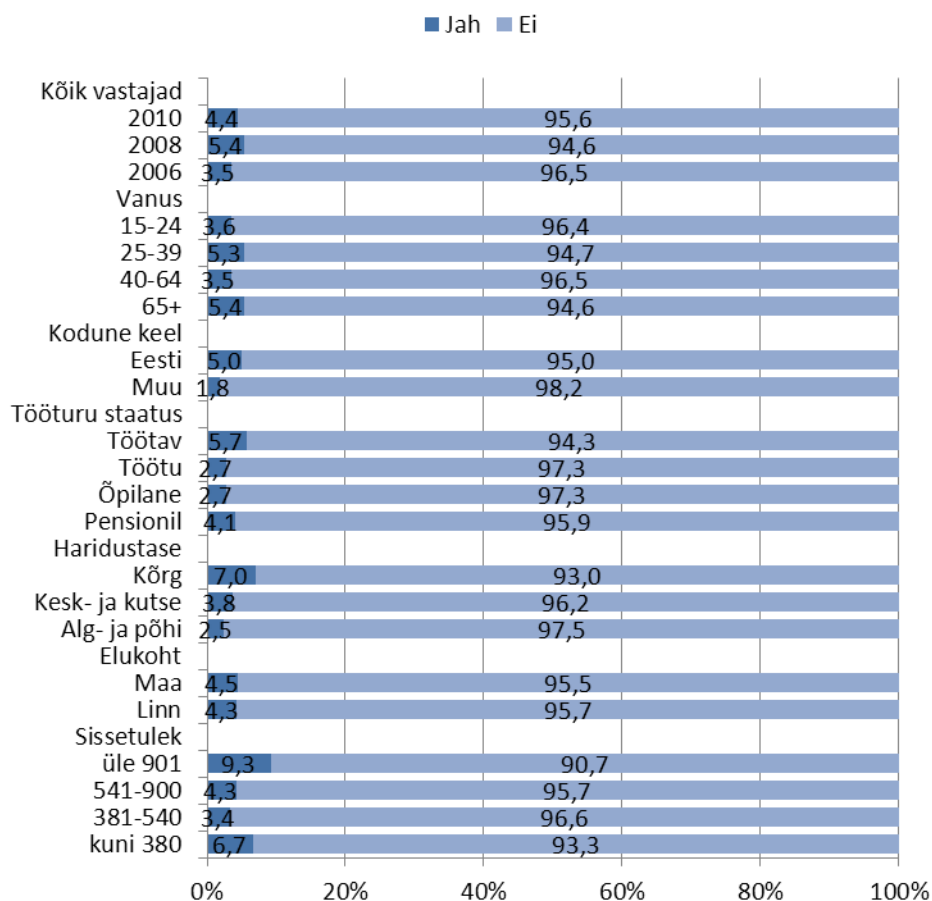
Mõne **poliitilise partei või erakonna liige** on 2010. aasta uuringu alusel 4,4% vastanutest. Seejuures on vastav väärtus mõnevõrra väiksem kui eelmises, 2008. aasta uuringus ning mõnevõrra kõrgem kui 2006. aasta uuringus.

Teistest vanusegruppides mõnevõrra enam on poliitiliste parteide liikmeid vanusegruppides 65 ja enam eluaastat ning 25-39 eluaastat. Teatav erisus esineb koduse keelega seonduvalt – **eesti keelt** koduse keelena rääkijate hulgas on poliitilise partei/erakonna liikmeid 5%, muukeelsete leibkondade esindajate seas vaid 1,8%.

Mõningane erisus esineb ka seoses tööturu staatusega. Poliitilisse parteisse või erakonda kuulujate kõige suurem osakaal on **töötavate** inimeste (5,7%) seas, järgnevad **pensionärid** (4,1%) ning töötud ja õpilased (mõlemad 2,7%).

Samuti on erisus haridustasemetes lõikes – **kõrgharidusega** inimestest kuulub poliitilisse parteisse/erakonda 7% vastanutest, kesk- ja kutseharidusega inimestes seas on vastav osakaal 3,8% ning alg- ja põhihariduse puhul 2,5%.

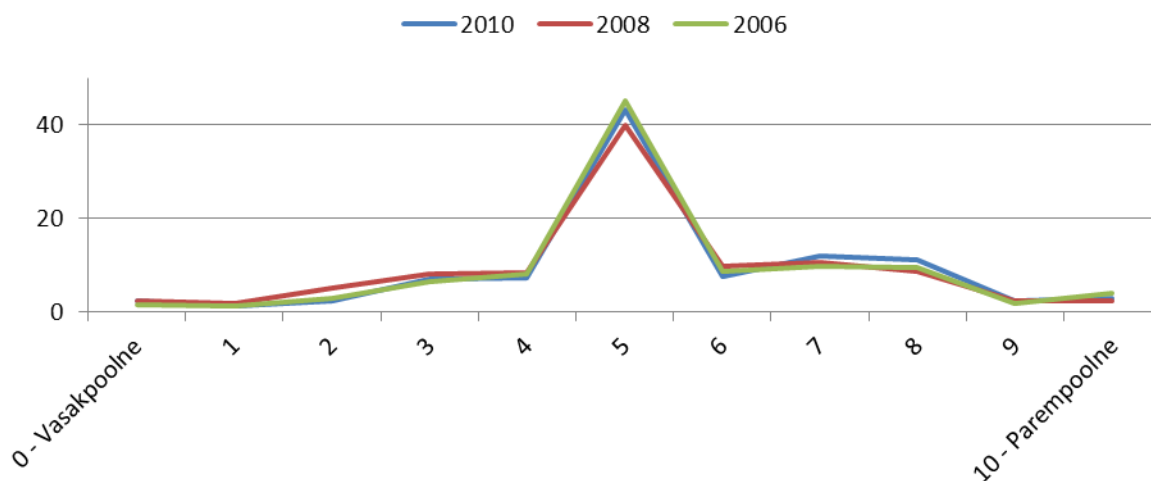
Teatav seaduspära esineb ka sissetulekukategooriatega seonduvalt – kõige suurem osakaal vastanutest kuulub erakonda **kõrgeima sissetulekukategooria** inimeste seas (9,3%), järgneb kõige madalam sissetulekukategooria (6,7%). Vahepealsetes kategooriates (inimesed netosissetulekuga 381-540 ning 541-900) on erakondadesse kuuluvate inimeste osakaal madalam.

Joonis 32 Kas olete mõne poliitilise partei/erakonna liige? (% vastajatest)

Poliitikas räägitakse vasak- ja parempoolsusest. Euroopa Sotsiaaluuringus osalenutel paluti paigutada ennast poliitiliste eelistuste alusel **skaalal 0-10**, kus 0 tähendab täielikult vasakpoolset ning 10 täielikult parempoolset positsiooni.

Vastuste jaotus aastate lõikes on olnud suhteliselt stabiilne (Joonis 33), selgelt **kõige rohkem on neid inimesi, kes on paigutanud ennast vaadeldava skaala keskele** (hinnang „5“), keskmest vasakule (vasakpoolsuse suunas) jääb ligikaudu viiendik inimesi ning keskmest paremale (parempoolsuse suunas) ligikaudu kolmandik.

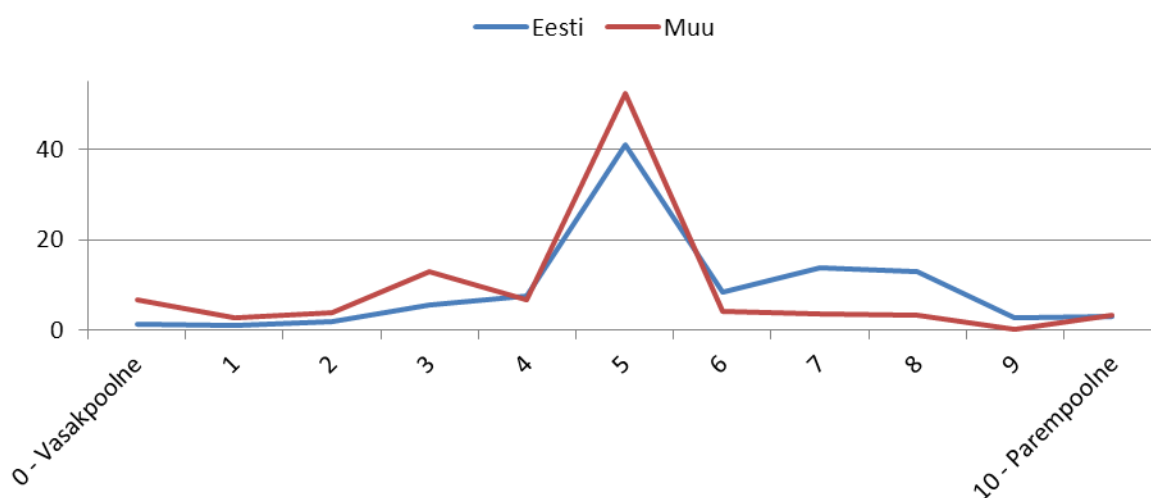

Joonis 33 Vastanute asetus poliitiliste eelistuste alusel vasak-parempoolsuse skaalal (% vastajatest)

Meeste seas on võrreldes naistega rohkem neid, kelle poliitilised vaated jäävad tsentrist paremale (40% meeste seas ning 20% naiste seas), sellele viitab ka keskmine hinnang vaadeldaval 10 punkti skaalal (meestel 5,6 naistel 5,3).

Ka vanuse lõikes on teatavad erisused poliitiliste vaadete osas – **nooremate vanusegruppide** seas on enam parempoolsete vaadetega inimesi, vanemates vanusegruppides on suhteliselt enam esindatud vasakpoolset poliitilist vaadet. Viidatud trendi ilmestavaks näiteks on, et vanusegrupis 25-39 on tsentrist paremale jäävate inimeste osakaal 41%, kõige vanemas vanusegrupis (üle 65 aastased) on vastav osakaal 32%.

Väga selge erinevus esineb koduse keelega seonduvalt – **eesti keelt** koduse keelena rääkivad inimesed positioneerivad ennast rohkem parempoolsetena kui muukeelsed. Sellele viitab nii keskmine hinnang (eesti keelsetel 5,7 ning muukeelsetel 4,5) kui ka vastuste üldine jaotus (Joonis 34).

Joonis 34 Vastanute asetus poliitiliste eelistuste alusel vasak- parempoolsuse skaalal koduse keele lõikes (% vastajatest)

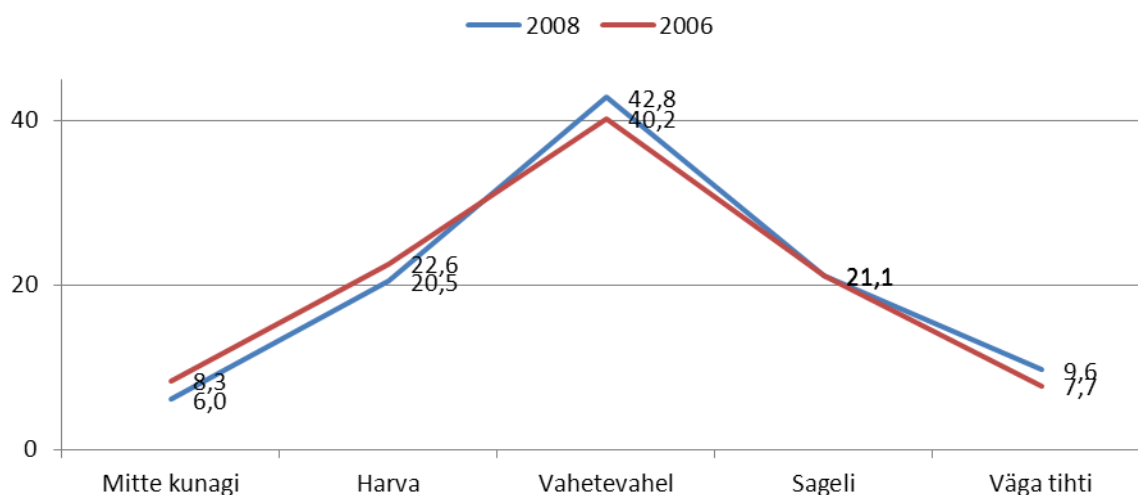
Teatavad erisused esinevad ka tööturustaatusete vaheliselt. Kõige selgemalt positioneerivad ennast pensionil olevad inimesed, kelle seas on vähim neid, kes märkinud vastuseks skaala keskpunkti.

Õpilaste ja töötavate inimeste seas on võrdlemisi rohkem parempoolsete vaadetega inimesi kui pensionäride ja töötute seas. Viimasena nimetatud grupi puhul on ligikaudu pooled vastanutest (48%) märkinud, et nende vaated on tsentris (5), võrdselt 26% jäävad sellest vastavalt vasakule ning paremale.

Mõningane erisus esineb ka haridustasemetel lõikes, kõrgharitude seas on vähem neid, kes positsioneerivad ennast skaala keskele, samuti on **kõrgharitude** vaated teistest haridustasemete gruppides parempoolsemad. Elukoha ning perekonnaseisu alamgruppide vaheliselt ei esine olulisi erisusi poliitiliste vaadete hinnangute jaotuse osas.

Oluline erisus esineb sissetulekukategooriate lõikes, eelkõige eristub **kõrgeima sissetulekuga** (netosissetulek üle 901 euro) grupp, mida iseloomustab teiste gruppidega võrreldes oluliselt kõrgem parempoolsete vaadetega inimeste osakaal. Keskmiste hinnangute osas gruppide vaheliselt esineb teatav lineaarsus, kõige madalam keskmine hinnang on kahel madalaimal sissetulekukategoorial (5,2), kategoorial 541-900 eurot on see kõrgem (5,6) ning kõrgeimal sissetulekukategoorial veelgi suurem (6,3). Seega kõrgema sissetulekuga inimeste seas on enam parempoolse poliitilise vaate esindajaid.

Varasemates Euroopa Sotsiaaluuringu voorudes, **aastatel 2008 ja 2006**, oli üheks küsimuseks ka „**Kui tihti tundub poliitika Teile nii keerulisena, et Te ei saa päriselt aru, mis toimub?**“ Vastused sellele küsimusele on jaotunud normaaljaotusele lähedaselt (Joonis 35) – enim on neid, kes tunnistavad, et *vahetevahel* (42,8% aastal 2008) tundub poliitika niivõrd keerulisena, et ei saada päriselt aru, mis toimub, samas on võrreldaval hulgal ka neid, kes seda *mitte kunagi* ei tunneta ning neid, kes tunnetavad poliitika liigset keerukust *väga tihti*. Seejuures on vastuste jaotus mõlema vaadeldava aasta (2008 ja 2006) puhul väga sarnane ning olulisi dünaamilisi efekte ei ole esinenud.

Joonis 35 Kui tihti tundub poliitika Teile keerulisena? (% vastajatest)

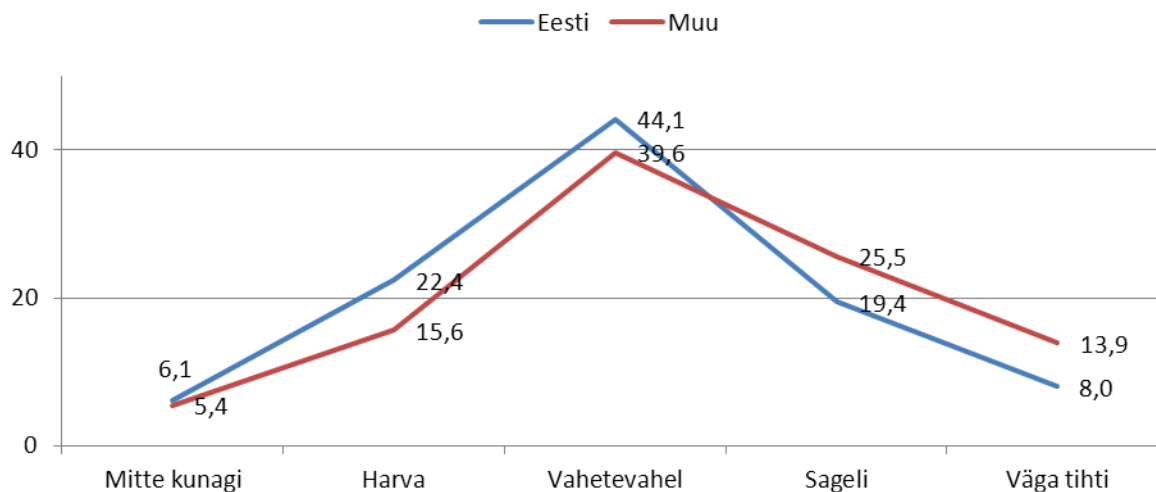
Meeste ja naiste vahel esineb antud küsimuse puhul oluline erisus – **meeste** seas on neid, kes vastasid, et poliitika tundub keerulisena *sageli* või *väga tihti* kokku 24%, naiste seas on vastav osakaal 37%.

Ka eri vanusegruppide seas on poliitikat keerulisena tajujate jaotus erisugune. Kõige selgemalt eristub vanusegrupp 65-aastased ja vanemad, mille hulgas on kõige suurem nende inimeste osakaal,

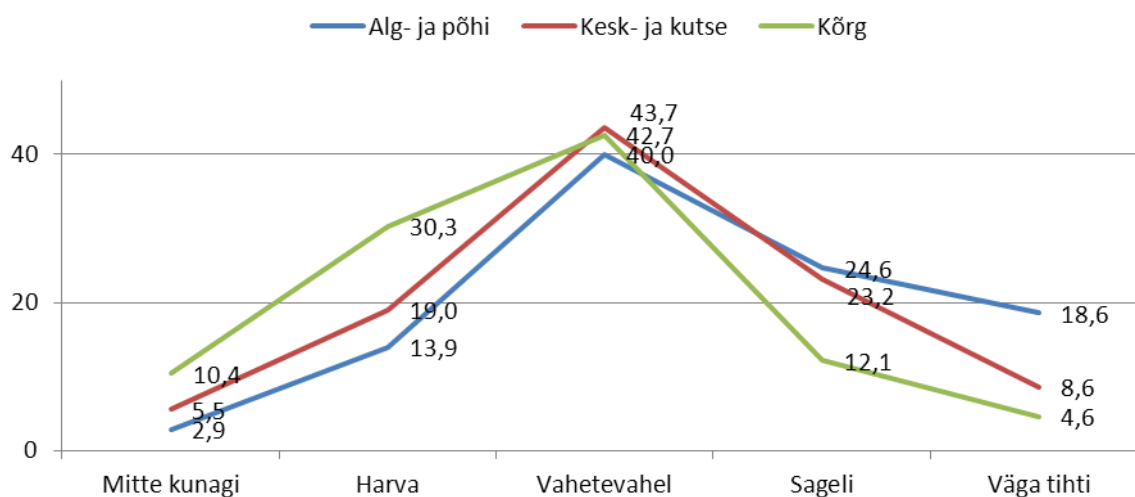
kes tunnevad, et poliitika on *sageli* või *väga tihti* keeruline (kokku 40%), teistes vanuserühmades jääb vastav osakaal alla 30%.

Samuti on oluline erisus leibkonna koduse keelega seonduvalt. Nende leibkondade esindajatest, kus koduseks keeleks on **eesti keel**, peab poliitikat *sageli* ja *väga tihti* keeruliseks 27% vastanutest, muukeelsete hulgas on vastav väärtus 39%.

Joonis 36 Kui tihti tundub poliitika Teile keerulisena? (koduse keele lõikes) (% vastajatest)

Väga selge seos esineb vaadeldava küsimuse puhul haridustasemega seonduvalt – **kõrgema haridustasemega** inimeste seas on oluliselt vähem neid, kes tunnevad, et poliitika on *sageli* või *väga tihti* keeruline. Alg- ja põhiharidusega inimestest 19% jaoks tundub poliitika *väga tihti* keerulisena, kõrgharidusega inimeste seas on vastav osakaal vaid 5%.

Joonis 37 Kui tihti tundub poliitika Teile keerulisena? (haridustasemete lõikes) (% vastajatest)

Erisus esineb ka leibkonna netosissetuleku detšiilide lõikes. Inimestest, kes kuuluvad 1.-2. detšiili, tunnevad poliitikat *väga tihti* keerulisena 17%, nende inimeste seas, kes kuuluvad 3.-8. detšiili, on vastav väärtus 10% ning kahte kõrgemasse ehk 9.-10. detšiili kuulujates seas on vastav osakaal 5%.

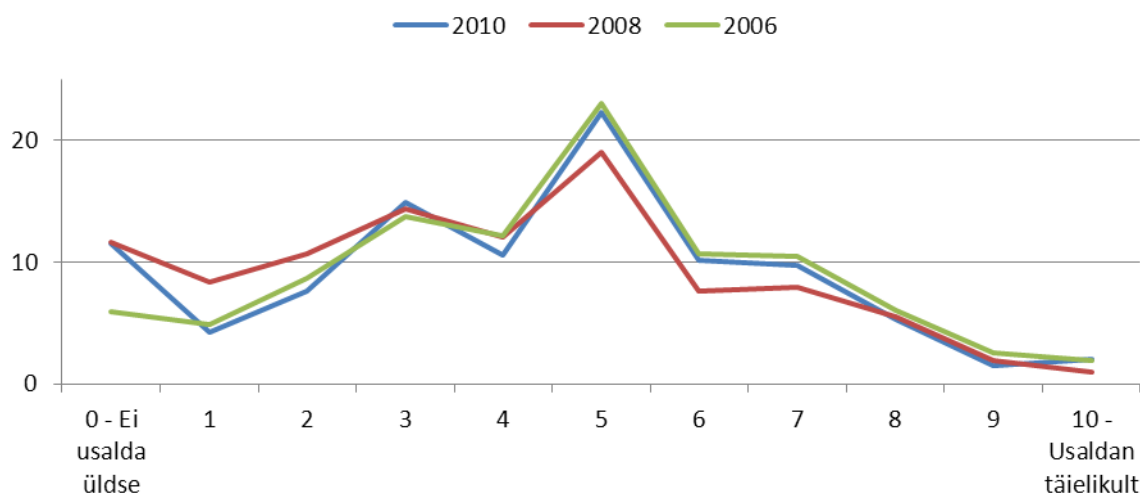
Samas ei esine olulisis erisusi poliitika keerulisena tajumise osas elukoha asukoha lõikes – nii linnas kui maal elavate inimeste vastused olid jaotunud väga sarnaselt.

1.4.2. Erinevate institutsioonide usaldamine

Euroopa Sotsiaaluuringu raames paluti inimestel hinnata ka erinevate institutsioonide usaldusväärset. Hinnang paluti anda skaalal 0-10, kus 0 tähendab, et seda institutsiooni üldse ei usalda ja 10 tähendab, et usaldatakse täielikult. Vaatluse alla on võetud järgmised institutsioonid: Eesti Riigikogu, Eesti õigussüsteem, politsei, poliitikut, Eesti poliitilised parteid ja erakonnad, Euroopa Parlament ja Ühinenud Rahvaste Organisatsioon.

Eesti Riigikogu usalduse keskmine hinnang aastal 2010. oli 4,2 palli, 2008. aasta uuringus oli see mõnevõrra madalam (3,9) ning 2006. aasta uuringus kõrgem (4,6). Vastuste jaotus on olnud aja jooksul küllalt stabiilne, mõnevõrra erineb 2008. aasta uuring, mille puhul hinnati Riigikogu usaldusväärset madalamalt kui teiste uuringute puhul (Joonis 38).

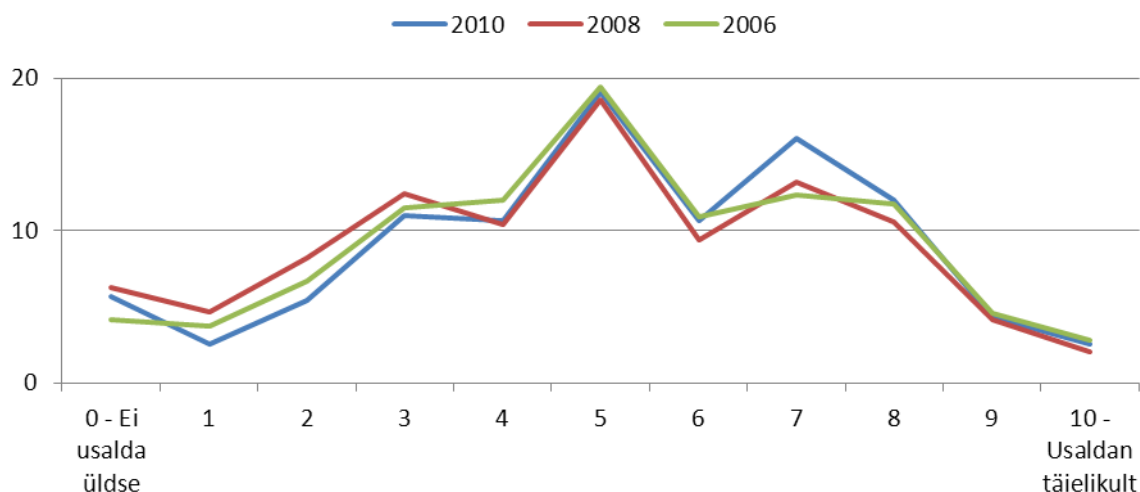
Vanusegruppide lõikes ei ole tulemustes väga olulisi erisusi, mõnevõrra teistest gruppidest kõrgemalt hindavad Riigikogu usaldusväärset kõige nooremisse vanusegruppi kuulujad. **Muukeelse elanikkonna** esindajad peavad riigikogu vähem usaldusväärseks kui eesti keelt koduse keelena rääkijad (keskmine hinnang vastavalt 3,4 ja 4,4). Tööturu staatuste osas eristub **õpilaste** grupp, mille hinnangud on kõige kõrgemad (keskmine 4,8) ning teise äärmusena **töötute** grupp, mille hinnangud on kõige madalamad (keskmine 3,3). Seejuures on 19% töötutest märkinud, et ei usalda riigikogu üldse. **Kõrgharitute** seas on riigikogu usaldusväärset mõnevõrra suurem kui teiste haridustaseme kategooriate esindajate seas (keskmine hinnang kõrgharitute seas 4,7, kesk- ja kutseharidusega inimeste seas 4,0 ning alg- ja põhiharidusega inimeste seas 4,2). Elukohaga ja abielustaatusiga seonduvalt ei ole hinnangutes olulisi erisusi. Samas esineb selge trend sissetulekuga seonduvalt – kõrgema netosissetulekuga inimesed hindavad riigikogu usaldusväärsemaks kui **madalama sissetulekuga** inimesed (sissetulekuga kuni 390 eurot on nende inimeste osakaal, kes andsid riigikogu usaldusväärsele 5-st madalama hinnangu 61%, sissetulekukategoorias üle 901 euro on see osakaal 36%).

Joonis 38 Institutsioonide usaldamine: Eesti riigikogu (% vastajatest)

Eesti õigussüsteemi usalduse hinnang 10 palli skaalal oli aastal 2010 5,2, mis on mõnevõrra kõrgem nii 2008. aasta tulemusest (4,8) kui ka 2006. aasta väärtusest (5,1). Eelkõige on suurenenud nende inimeste osakaal, kes hindavad õigussüsteemi usaldust 7 palliga ning vähenenud nende osakaal, kes on andnud hinnanguks 1-3 palli (Joonis 39).

Eesti õigussüsteemi usaldavad naised ja mehed võrdselt, samuti ei ole olulisi erisusi hinnangutes abielus ning vallaliste inimeste vahel ning maal ja linnas elavate inimeste vahel. Ka erinevatesse vanusegruppidesse kuuluvad inimesed usaldavad Eesti õigussüsteemi suhteliselt ühetaoliselt, mõnevõrra kõrgemad usalduse hinnangud on vanusegrupil 40-64 eluaastat. Teatavad erisused usalduse hinnangutes esinevad erinevate **tööturu staatuste** lõikes. Kõige kõrgemalt usaldavad Eesti õigussüsteemi õpilased (keskmine hinnang 5,7) ning vähim töötud (4,7), töötavate inimeste (5,2) ning pensionäride (5,1) hinnangute keskmine jääb kahe eelpoolmainitu vahele. Erisused esinevad ka haridustasemetel lõikes. Alg- ja põhiharidusega ning kesk- ja kutseharidusega inimeste hinnangud on väga lähedased, samas eristub **kõrgharitude** grupp, kuhu kuuluvad inimesed usaldavad Eesti õigussüsteemi suhteliselt rohkem. Seda ilmestab asjaolu, et kõrgemaid hinnanguid kui 5 palli on andnud 57% kõrgharidusega inimestest, teiste haridustasemetel juures on vastav väärtus mõlema grupi puhul 41%. Sõltuvalt kodusest keelest on usalduse hinnangud erinevad – eesti keelt koduse keelena rääkijate puhul kõrgemad (keskmine 5,4) ning muukeelsete leibkondade esindajate seas märgatavalt madalamad (4,5). Selge korrelatsioon esineb ka sissetulekukategooriaga seonduvalt. **Suurema netosissetulekuga** käib kaasas kõrgem usalduse hinnang Eesti õigussüsteemile. Madalaima sissetuleku kategooria puhul on keskmine hinnang 4,6 palli ning vaid 35% sellesse gruppi kuulujatest on andnud kõrgema hinnangu kui 5 palli, kõrgeimas sissetulekukategoorias on vastavad väärtused 6,0 palli (keskmine hinnang) ning 65%. Teised sissetulekukategooriad jäävad usalduse hinnangu osas kahe nimetatud äärmuse vahele.

Joonis 39 **Institutsioonide usaldamine: Eesti õigussüsteem** (% vastajatest)

Eesti politsei usalduse hinnangud on võrdlemisi kõrged – keskmine hinnang aastal 2010 oli 6,2 palli, mis on kõrgem kui 2008. aastal (6,1) ning 2006. aastal (5,5). Seejuures on aastate lõikes pidevalt kasvanud ka nende inimeste osakaal, kes usaldavad politseid väga kõrgelt (hinnangud 10 palli) (Joonis 40).

Meeste ja naiste, maal ja linnas elavate ning abielus ja vallaliste usalduse hinnangud ei erine omavahel oluliselt. Teatavad erisused esinevad seevastu vanusegruppide lõikes – kõige kõrgemalt usaldavad Eesti politseid **vanemad inimesed** (vanusegrupp 65-aastased ja vanemad), mille puhul keskmine hinnang on 6,4 palli, sh 13% vaadeldavasse gruppi kuulujatest usaldab politseid täielikult. Teistes vanusegruppides on usalduse hinnangud mõnevõrra madalamad. Samuti on **eesti keelt** koduse keelena kõnelevate inimeste usaldus Eesti politsei vastu muukeelsest elanikkonnast kõrgem (keskmised hinnangud vastavalt 6,3 ning 5,6), sh neid, kes on usalduse hinnanguks märkinud vaid 0-3 palli on eesti keelt kõnelevate seas 6%, muukeelsete seas seevastu 16%. Mõnevõrra erineb Eesti politsei usaldamine ka erinevate tööturu staatuste vaheliselt. Kõige enam usaldavad vaadeldavat institutsiooni **kõrgharitud** (keskmine 6,4) vähem alg- ja põhiharidusega (6,1) ning kesk- ja kutseharidusega (6,0) inimesed. Sarnaselt eelnevalt vaadeldud institutsioonidega esineb ka Eesti politsei usalduse hinnangutes korrelatsioon sissetulekuga seonduvalt. **Kõrgemates sissetulekugruppides** kasvab nii keskmine usalduse hinnang (madalaimas sissetulekukategoorias 5,7, kõrgeimas 6,6) kui ka nende inimeste osakaal, kes hindavad politsei usalduslikkust väga kõrgelt (hinnangud 8-10 palli).

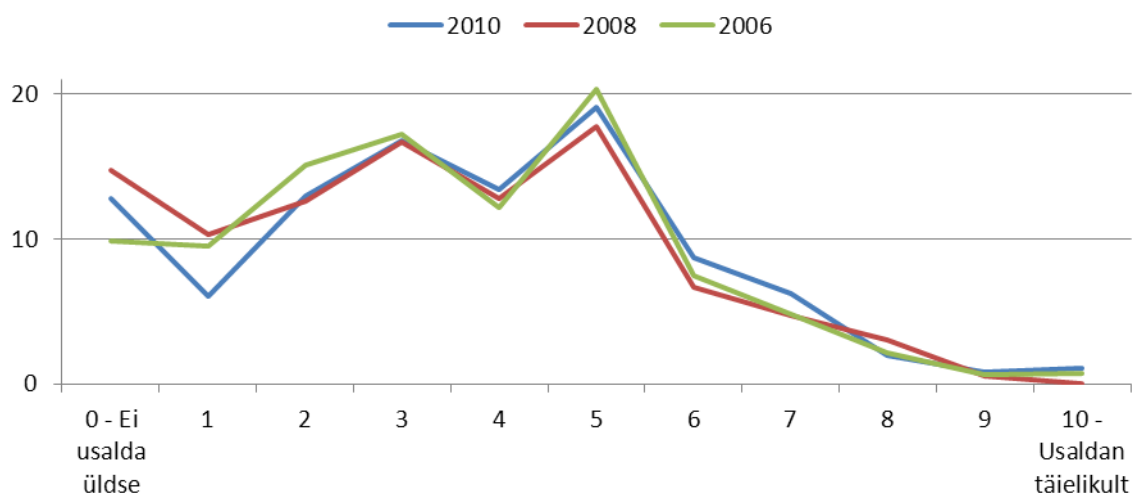
Joonis 40 Institutsioonide usaldamine: Eesti politsei (% vastajatest)

Eesti poliitikute usaldusväärsus on võrdlemisi madal, keskmine poliitikute usalduse hinnang oli aastal 2010 3,4 palli, mis on pisut kõrgem kui 2008. aastal (3,2), ning samas suurusjärgus 2006. aastaga (3,5). Seejuures on hinnangute jaotus olnud aastate lõikes suhteliselt sarnane (Joonis 41), olulisemad erisused esinevad jaotuse esimeses osas – 2006. aastal on antud vähem ekstreemseid hinnanguid (väiksem osakaal neid, kes andsid hinnangu „0“ ning rohkem neid, kes „1“ ja „2“, 2008. ning 2010. aastal on suurenenud „0“ hinnangute osakaal ning vastavalt vähenenud hinnangute 1-2 palli osakaal).

Erinevates alamgruppides on hinnangud Eesti poliitikute usaldusele mõnevõrra erisugused. Naised peavad poliitikutid mõneti usaldusväärsemaks kui mehed (keskmised hinnangud vastavalt 3,5 ja 3,3). Samuti usaldavad vallalised (3,6) inimesed poliitikutid mõnevõrra rohkem kui abielus olevad (3,2). **Poliitikute usaldusväärsus on kõrgeim kõige eakamate (3,8) ning kõige nooremate (3,7) inimeste seas.** Keskmiste vanusegruppide – 25-39 (3,5) ning 40-64 (3,1) - hinnangud jäävad mõnevõrra madalamaks. Loogiline seaduspära kehtib seetõttu ka tööturustaatusse seonduvalt – **õpilased ja pensionärid usaldavad poliitikutid enam ning töötavad inimesed vähem.** Kõige madalamalt

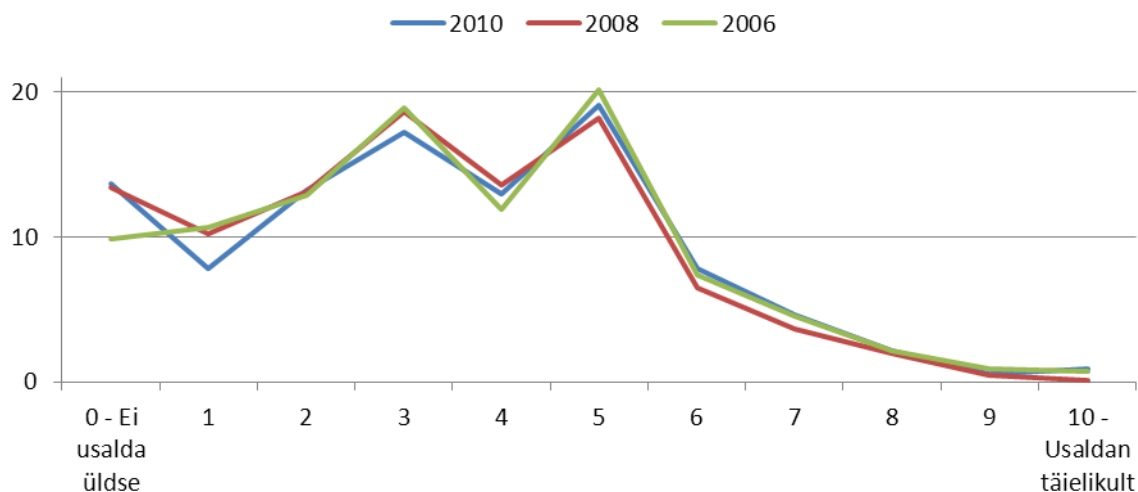
hindavad poliitikute usaldusväärstust töötud. Eesti keelt koduse keelena rääkivad inimesed usaldavad Eesti poliitikutid mõnevõrra kõrgemalt (3,5) kui muukeelsed (3,2).

Mõningane erisus esineb ka haridustasemetel. **Kõrgemad usalduse hinnangud on alg- ja põhiharidusega** (keskmine 3,7) ning kõrgharidusega (3,6) inimestel, kesk- ja kutseharidust omavate inimeste jaoks on poliitikud vähem usaldusväärsed (3,2). Sealjuures ilmneb, et kõrgharidusega inimesed on hinnangute andmisel teistest gruppidest vähem äärmuslikud – suhteliselt vähem on nii kõige negatiivsemaid kui kõige positiivsemaid hinnanguid. **Kõrgema sissetulekuga inimesed peavad poliitikutid mõnevõrra usaldusväärsemateks kui madalama sissetulekuga.** Sissetulekukategoorias kuni 380 eurot on keskmine hinnang 3,0, kategoorias 381-540 3,2, kategoorias 541-900 3,3 ning kõrgeimas kategoorias, üle 901 eurose netosissetulekuga inimeste seas, on keskmine hinnang 3,7. Seejuures ilmneb, et kõrgema sissetulekuga inimesed on andnud teistest sissetuleku kategooriatest vähem väga madalaid (0-2 palli) ning väga kõrgeid (8-10) hinnanguid.

Joonis 41 Institutsioonide usaldamine: Eesti poliitikud (% vastajatest)

Eesti poliitiliste parteide ja erakondade usaldamine on aastate lõikes üsna sarnane (vt Joonis 42). 2010. aastal on veidi enam neid elanikke, kes on neutraalsel seisukohal (hinnang 5-palli) ning veidi vähem neid, kes parteisid ja erakondi üldse ei usalda. **Ligikaudu kaks kolmandikku elanikkonnast parteisid ja erakondi pigem ei usalda** (need, kes andsid hinnangu 0-4 palli), viiendik on neutraalsel seisukohal (hinnang 5-palli) ning 16% elanikest pigem usaldab nimetatud institutsioone. Suurel määral usaldab ehk 8-10 pallise hinnangu on poliitilistele institutsioonidele andnud 4% elanikkonnast.

Joonis 42 **Institutsioonide usaldamine: Eesti poliitilised parteisid ja erakonnad.** (% vastajatest)

Meeste hulgas on võrreldes naistega paari protsendipunkti võrra rohkem neid, kes parteisid ja erakondi ei usalda (hinnang 0-4 palli), osakaalud vastavalt 67% ja 64%. Neutraalsel seisukohal on viiendik naistest ja 17% meestest.

Teistest vähem usaldavad parteisid ja erakondi **keskealised elanikud** (vanuses 40-64 eluaastat), kellest 70% andis hinnanguks 0-4 palli. 15-39-aastastest elanikest keskmiselt 64% ei usalda, 18% pigem usaldab ning 19% on parteide ja erakondade osas neutraalsel seisukohal. Pensioniealiste (65-aastased ja vanemad) hulgas on noorematega võrreldes usaldus poliitiliste institutsioonide vastu suurem – 22% pigem usaldab, neutraalsel seisukohal on 21% ning 56% pigem ei usalda.

Muukeelsed elanikud usaldavad parteisid ja erakondi 3 protsendipunkti võrra vähem kui eesti keelt rääkivad elanikud (hinnangud 0-4 palli andsid vastavalt 67% ja 64%). Neutraalsel positsioonil on 19% elanikest, hoolimata kodusest keelest ning pigem usaldab (hinnang 6-10 palli) nimetatud institutsioone 16% eesti keelt rääkivatest ning 14% muukeelsetest elanikest.

Parteid ja erakonnad on usaldusväärsemad õpilaste ja pensionäride silmis – hinnangu 6-10 palli andsid 21% mõlema sihtrühma vastanutest ning hinnangu 0-4 palli vastavalt 58% õpilastest ja 60% pensionäridest. **Töötavad ja töötud elanikud usaldavad parteisid ja erakondi vähem** – 5-pallist väiksema hinnangu andis 67% töötavatest ja 70% töötutest.

Teistest vähem usaldavad parteisid ja erakondi kesk- ja kutseharidusega elanikud (hinnangu 0-4 palli andis 67%) ning kõrgharidusega elanikud (64%). Neutraalse hinnangu andis viiendik kesk- ja kutseharidusega, 18% kõrgharidusega ning 16% alg- ja põhiharidusega elanikest. **Usaldus parteide ja erakondade hulgas on keskmisest veidi kõrgem alg- ja põhiharidusega elanike hulgas**, kellest 22% andis 5-pallist kõrgema hinnangu ning kõrgharidusega elanike hulgas (18%).

Elukoha asukoha alusel elanike hinnangutes olulisi erinevusi ei esine, hinnangute jaotus on sarnane valimi üldisele jaotusele. Abielus olevad elanikud usaldavad parteisid ja erakondi mõnevõrra vähem kui vallalised (hinnangu 0-4 palli andsid vastavalt 67% ja 64%). 6-10-pallise hinnangu andsid parteide usaldusele sagedamini vallalised (18%, abielus olevad elanikud vastavalt 13%).

Üldjoontes usaldavad parteisid ja erakondi veidi sagedamini 900€ ja suurema sissetulekuga elanikud (hinnangu 6-10 palli andsid 20% ning 0-4 palli 60%). Madalama sissetulekuga (alla 900€ sissetulekuga) elanikud pigem ei usalda nimetatud institutsioone (keskmiselt 71% vastanutest), usaldava hinnangu andis keskmiselt 11% elanikest.

Euroopa Parlamendi usaldus Eesti elanike hulgas ei ole eelnevate aastatega võrreldes eriti muutunud (Joonis 43). **Suurem osa elanikkonnast on antud institutsiooni osas neutraalsel seisukohal**, keskmine hinnang aastate lõikes on 5,3 palli 2006. aastal, 5 palli 2008. aastal ning 5,2 palli 2010. aastal. Võrreldes 2008. aastaga on 2010. aastal veidi vähenenud alla 5-pallise hinnangu andjate osakaal ning suurenenud sellest kõrgema hinnangu andjate osakaal – 32% Euroopa Parlamenti pigem ei usalda, neutraalse hinnangu andis 25% ning pigem usaldava (6-10 palli) hinnangu andis 44% elanikest. Meeste ja naiste hinnangud Euroopa Parlamendi usalduse osas oluliselt ei erine.

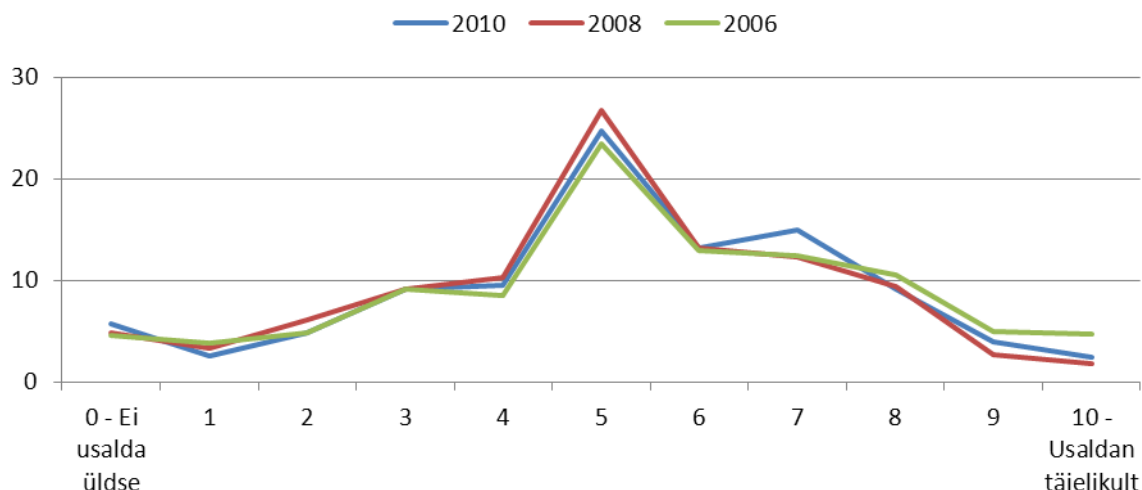
Kõige vähem usaldavad Euroopa Parlamenti keskealised elanikud (vanuses 40-64 eluaastat), kellest 34% andis 5-pallist madalama hinnangu, neutraalsel seisukohal on 27% ning pigem usaldab nimetatud institutsiooni 39%. Hinnangute poolest on sarnased 25-39-aastased ja pensioniealised, neist 32% pigem ei usalda Euroopa Parlamenti, 23% on neutraalsel seisukohal ning pigem usaldaval seisukohal 45%.

Teistest enam usaldavad Euroopa Parlamenti õpilased (hinnang 6-10 palli, 58%) ning pensionärid (45%). Neist neutraalsel seisukohal on vastavalt 22% ja 24% vastanutest. Vähem usaldusväärseks peavad Euroopa Parlamenti töötavad elanikud (hinnangud 0-4 palli, 34%) ning töötud (43%).

Keskmiselt kõige kõrgema hinnangu andsid Euroopa Parlamendi usaldusväärsele **kõrgharidusega elanikud** (5,3 palli). Kõige vähem usaldavad nimetatud institutsiooni kesk- ja kutseharidusega elanikud (hinnang 0-4 palli, 34%) ning suurem on usaldus kõrgharidusega elanike hulgas (hinnang 6-10 palli, 49%). Alg- ja põhiharidusega elanikest 31% pigem ei usalda, 26% on neutraalsel positsioonil ning 43% pigem usaldab Euroopa Parlamenti.

Maal elavad elanikud on linlastest sagedamini neutraalsel seisukohal (vastavalt 28% ja 23%). **Euroopa parlamenti usaldavad pigem linlased** (45%, maal elavatest elanikest 41%). Perekonnaseisu ja elanike koduse keele alusel hinnangud oluliselt ei erine.

Suurema sissetulekuga elanike hinnangud Euroopa Parlamendi usaldusväärsele on kõrgemad kui madalama sissetulekuga elanike puhul (alla 380€ sissetulekuga elanike keskmine hinnang 4,8 palli ning üle 900€ sissetulekuga elanike hinnang 5,4 palli). Alla 380€ sissetulekuga elanikest pigem usaldab Euroopa parlamenti 32% ning üle 900€ sissetulekuga elanikest üle poole (54%).

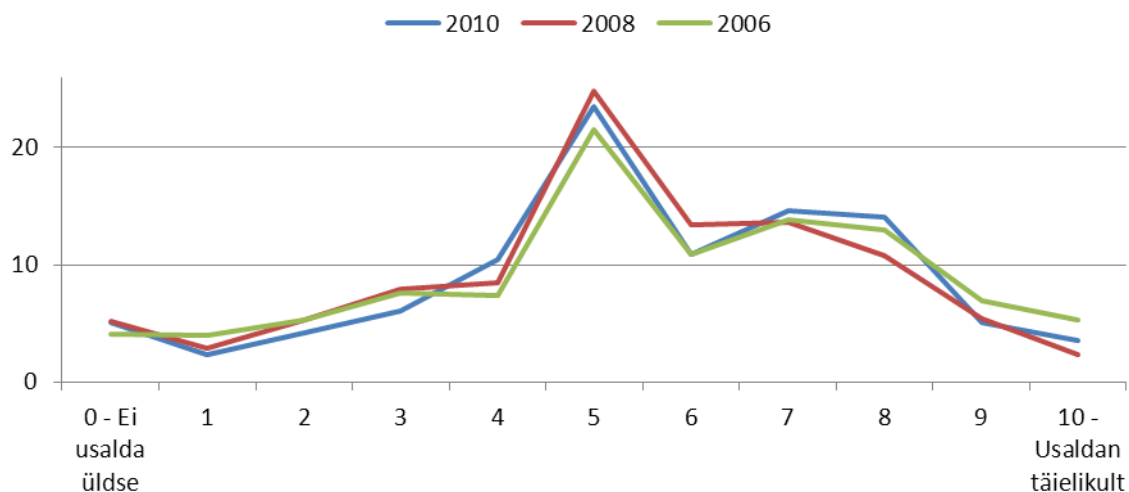

Joonis 43 Institutsioonide usaldamine: Euroopa Parlament (% vastajatest)

Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO) usalduse keskmine hinnang aastal 2010. oli 5,5 palli, mis on kõrgem kui eelnevas, 2008 aasta uuringus (5,3), kuid veidi madalam kui 2006. aastal (5,6) (Joonis 44).

Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni usaldus erinevates demograafiliste kategooriate alamgruppides – sugu, vanus, haridustase jt – on küllalt sarnane. Meeste ja naiste hinnangutes ei esine olulisi erisusi, samuti on väga sarnased maal ja linnas elavate inimeste ning abielus ja vallaliste inimeste hinnangud. Mõnevõrra on hinnangud erinevad vanuse lõikes, **kõige kõrgemalt hindavad ÜRO usaldusväärset kõige eakamad ja kõige nooremad** (keskmine vastavalt 5,7 ja 5,8), keskmiste vanuserühmade hinnangud on veidi madalamad (5,3-5,4). Sarnaselt on seetõttu hinnangud jaotunud ka tööturustaatuste vaheliselt – **kõrgeimad hinnangud on õpilastel (5,9) ja pensionäridel (5,6)**, madalamad töötavatel inimestel (5,4) ja töötutel (5,3). Samuti on **eesti keelt** koduse keelena rääkivate inimeste seas ÜRO usaldusväärsus veidi kõrgem (keskmine 5,6) kui muukeelsete seas (5,3). Erinevate haridustasemetega inimeste seas on ÜRO usaldusväärsus sarnane, teistest gruppidest (alg- ja põhiharidusega inimeste keskmine 4,1 ning kesk- ja kutseharidusega 4,0) mõnevõrra kõrgem usalduse hinnang on kõrgharitudel (5,7). Sissetulekute kategooriate seast eristuvad kaks kõrgema netosissetulekuga inimeste gruppi, mille hinnangud ÜRO usaldusväärsele on ligikaudu 0,5 palli kõrgemad kui kahel madalamal sissetuleku kategoorial.

Joonis 44 Institutsioonide usaldamine: Ühinenud Rahvaste Organisatsioon. (% vastajatest)

1.5. Kodanikuaktiivsus ja eneseharimine

Kodanikuaktiivsust ning eneseharimist analüüsiti ESSi küsimuste B11, B13-B19, E49 ning F61 kaudu, mis käsitlevad valimistel osalemist, ühiskondlikes protsessides kaasa rääkimise aktiivsust ning enesetäiendamisele suunatud tegevusi.

Kas Te osalesite viimastel Riigikogu valimistel 2007. aasta märtsis?

Viimastel Riigikogu valimistel 2007. aasta märtsis osales 71% valimisõigust omavatest Eesti elanikest. Mehed osalesid valimistel harvem kui naised (vastavalt 65% ja 74%). Üldine tendents viitab sellele, et **vanemate vanusgruppide Eesti elanikud osalevad sagedamini valimistel**. Kui noortest vanuses 15-24 eluaastat andis valimistel oma hääle 40%, siis üle 40-aastastest vähemalt kolm Eesti elanikku neljast. Muukeelsete Eesti elanike (67%) valimisaktiivsus oli pisut madalam eestikeelsete (71%) Eesti elanike aktiivsusest. **Tööturu staatusest lähtuvalt osalesid valimistel aktiivsemalt töötavad (75%) ja pensionil olevad (76%) Eesti elanikud**. Töötute ja õppivate Eesti elanike valimisaktiivsus oli eelnevatega võrreldes tunduvalt madalam.

Erinevusi esines ka haridustaseme lõikes: **mida kõrgem on haridustase, seda aktiivsemad ollakse valimistel osalemises**. Alg- ja põhiharidusega Eesti elanikest osales valimistel 49% vastanutest, kesk- ja kutseharidusega Eesti elanikest 70% ning kõrgharidusega Eesti elanikest 84%. Valijate hulgas oli rohkem **abielus** (78%) olevaid kui vallalisi (65%).

Lisaks haridustasemele erineb Eesti elanike valimistel osalemise aktiivsus ka **sissetulekute** tasemete lõikes. Kuni 540€ sissetulekuga Eesti elanikest osales valimistel vähem kui 70%, 541€ kuni 900€ sissetulekuga Eesti elanikest 78% ning eelnevatest veel kõrgema sissetulekuga elanikest 86%.

Uuringu raames pöörati tähelepanu Eesti elanike aktiivsusele poliitilistes küsimustes kaasa rääkida. On erinevaid viise, kuidas Eesti riigis asju paremaks muuta või ennetada nende viltuminekut. Eesti elanikel on võimalus oma arvamusi ja ettepanekuid jagada poliitikutega, valitsuse või kohaliku omavalitsuse esindajatega.

Kas olete viimase 12 kuu jooksul võtnud ühendust mõne poliitiku, valitsuse või kohaliku omavalitsuse ametnikuga?

Üldiselt ei ole Eesti elanikud väga aktiivsed oma arvamuste või ettepanekute edastamisel poliitikutele, valitsusele või kohaliku omavalitsuse ametnikele. Siiski on võrreldes 2006. aastaga 2010. aastal oma arvamust avaldanud Eesti elanike hulk 4 protsendipunkti võrra kasvanud (vastavalt 10% ja 14%). Eesti elanike aktiivsus arvamuse avaldamisel ei erine soo ega elukoha lõikes, küll aga esineb erinevusi vanuse, koduse keele, haridustaseme ja sissetulekute osas.

Teistest vanusegruppidest edastavad oma arvamusi sagedamini 25-39-aastased ning pigem eesti keelt kõnelevad Eesti elanikud. Õpilastest, töötutest ja pensionäridest tunduvalt aktiivsemad on **töötavad** Eesti elanikud (18%).

Haridustaseme lõikes on kõige aktiivsemad **kõrgharidusega** (24%) ja kesk- ning kutseharidusega (12%) Eesti elanikud. Sarnane seos esineb ka sissetulekute osas ehk **kõrgema sissetulekuga** Eesti elanikud on oma arvamuse edastamisel tunduvalt aktiivsemad kui madalama sissetulekuga Eesti elanikud. Kuni 540€ sissetulekuga Eesti elanikest pöördus poliitikutele, valitsuse või kohaliku omavalitsuse ametnike poole vähem kui 12%, üle 540€ sissetulekuga vähemalt iga viies.

Kas olete viimase 12 kuu jooksul tegutsenud poliitilise partei (erakonna) või surverühma heaks?

Poliitiliste parteide (erakondade) või surverühmade heaks tegutsevate Eesti elanike osakaal on läbi aastate jäänud samale tasemele, moodustades keskmiselt 3% elanikkonnast. Erinevusi antud küsimuses ei ole lähtuvalt Eesti elanike elukohast ega perekonnaseisust. Poliitilise toetustegevusega on rohkem kokku puutunud mehed (4,7%), 15-39-aastased (4,5%) ja koduse keelena eesti keelt rääkivad (4%) Eesti elanikud. Antud küsimuses on aktiivsemad tegutsejad tööga hõivatud (4,2%), kõrgharidusega (5,4%) ja kõrgema kui 540€ sissetulekuga Eesti elanikud.

Kas olete viimase 12 kuu jooksul töötanud mõnes muus organisatsioonis või ühingus?

Mõnes muus organisatsioonis või ühingus (v.a poliitilised parteid ja erakonnad ning surverühmad) **töötamine ei ole Eesti elanike hulgas eriti levinud.** Läbi aastate on mujal töötavate Eesti elanike osakaal olnud suhteliselt stabiilne, võrreldes 2006. aastaga (4,3%) on nende osakaal suurenenud veidi üle ühe protsendipunkti, olles 2008. aastal 5,3% ning 2010. aastal ligikaudu 6% elanikkonnast. Mõnes muus organisatsioonis või ühingus (v.a poliitilised parteid ja erakonnad ning surverühmad) töötanute hulgas on teistest vanusegruppidest **enam 25-64-aastaseid**, kõige vanemas vanusegrupis on vastav osakaal ligi kaks korda madalam. **Eesti keelt** rääkivate Eesti elanike seas on mõnes muus organisatsioonis töötanute osakaal märgatavalt kõrgem kui muukeelsete leibkondade esindajate seas (vastavalt 6,5% ja 3,7%). Kõige aktiivsemad on mõne muu organisatsiooni või asutuse tegevuses osalemises **õppivad** (8,7%) ning **töötavad** (7,6%) elanikud, kõige vähem aktiivsed on pensionärid (2,9%).

Haridustasemete lõikes on erinevused suuremad – alg- või põhiharidusega Eesti elanikest on mõnes muus organisatsioonis või ühingus töötanud veidi vähem kui 2%, samas **kõrgharidusega** Eesti elanikest ligikaudu 10%.

Sissetulekuid aluseks võttes töötavad muudes organisatsioonides ja ühingutes peamiselt need inimesed, kelle individuaalne sissetulek on suurem kui 540 eurot. Inimestest, kelle netosissetulek on

380-540 eurot, osaleb mõne muu organisatsiooni või asutuse tegevuses 2,7%, inimestest netosissetulekuga 540-900 eurot 9,1% ning neist, kelle netosissetulek on üle 900 euro, ligi 14%.

Kas olete viimase 12 kuu jooksul kandnud kampaaniamärki või –kleebist?

Kampaaniamärke või –kleebiseid on viimase aasta jooksul kandnud ligikaudu 5% elanikkonnast. Üldiselt ei ole märkide või kleebiste kandjate osakaal läbi aastate märgatavalt muutunud, olles peamiselt 5% piirimal. **Sagedamini on märkide või kleebiste kandmisega kokku puutunud noored vanuses 15-24 eluaastat (12%), kodus eesti keelt rääkivad (6%), õpilase staatuses (13%) ning pigem vallalised (6%)** kui abielus olevad elanikud. Sugu, kodune keel, haridustase ja sissetulekud ei oma siinkohal erilist tähtsust.

Kas olete viimase 12 kuu jooksul kirjutanud alla palvekirjale (petitsioonile)?

Palvekirjadele allakirjutamisega on viimase aasta jooksul kokku puutunud 8% elanikest. Võrreldes 2006. aastaga on palvekirjale allakirjutanute osakaal 2010. aastal suurenenud pisut enam kui ühe protsendipunkti võrra jäädes samale tasemele võrreldes 2008. aastaga. Elanike soo ja perekonnaseisu osas palvekirjadele alla kirjutamises erinevusi ei esine.

Vanusgruppide lõikes kirjutavad palvekirjadele sagedamini alla **25-39 aastased elanikud (12%)** ning harvem elanikud vanuses 65 ja enam eluaastat (3%). Toetusallkirju annavad sagedamini **eesti keelt rääkivad (9%)** kui muukeelsed (3%) elanikud ning pigem **õpilased (12%)** ja **töoga hõivatud (10%)** kui töötud (6%) või pensionärid (3%).

Alg- ja põhiharidusega elanikest vaid 3% on andnud allkirja palvekirjale, samas kui **kesk- ja kutseharidusega (8%)** või **kõrgharidusega (12%)** elanikud teevad seda tunduvalt sagedamini. Linnas elavad Eesti elanikud (9%) on samuti andnud sagedamini allkirja palvekirjale kui maal elavad Eesti elanikud (6%). Sissetuleku taseme osas on märgata positiivset trendi ehk **mida kõrgem on sissetulek, seda suurem osakaal elanikest on viimase aasta jooksul palvekirjale allkirja andnud.**

Kas olete viimase 12 kuu jooksul võtnud osa seaduslikust avalikust demonstratsioonist?

Avalikest demonstratsioonidest on läbi aastate osa võtnud keskmiselt 2% elanikest, seda nii 2006, 2008 kui ka 2010 aasta uuringu andmetel. Suuri erinevusi elanike sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes ei ole. Keskmisest veidi enam on avalikel demonstratsioonidel osalenud noored vanuses 15-24 eluaastat (6%) ja õpilased (7%).

Keskmisest vähem on avalikel demonstratsioonidel osalenud töörealised ehk elanikud vanuses 25-64 eluaastat (1%), töoga hõivatud (1%), kesk- ja kutseharidusega (1%) ning abielus olevad (1%) elanikud. Vähem kui 380 eurot või enam kui 900 eurot teenivatest Eesti elanikest ei olnud keegi viimase aasta jooksul avalikul demonstratsioonil osalenud.

Kas olete viimase 12 kuu jooksul boikoteerinud teatud tooteid?

Viimase aasta jooksul on teatud tooteid boikoteerinud 9% elanikkonnast ning võrreldes 2006. aasta uuringuga on tooteid boikoteerinute osakaal suurenenud 4 protsendipunkti võrra. Tooteid on eiranud 10% meestest ja 9% naistest ning pigem elanikud vanuses 25-39 ja 40-64 eluaastat (vastavalt 13% ja 11% vastava vanuserühma esindajatest). Keskmisest sagedamini on teatud tooteid vältinud tööga hõivatud (12%) ja keskmisest vähem on seda teinud pensionärid (5%).

Teatud tooteid on enam boikoteerinud **kõrgharidusega** (15%) ja **linnades** elavad (11%) elanikud ning need kelle **sissetulek on suurem kui 900 eurot** (18%).

2008. aastal läbiviidud uuring sisaldas küsimusi vabatahtliku tegevuse kohta. Pooled (51%) elanikkonnast tegid palgatööd ja 41% ei töötanud palgatööl ega vabatahtlikuna, ligikaudu 2% tegeles ainult vabatahtliku tööga ning nii palga- kui ka vabatahtlikku tööd tegi 6% elanikest.

Mehed tegid keskmisest rohkem palgatööd (56%), naiste hulgas aga oli keskmisest enam neid, kes ei töötanud ega osalenud vabatahtlikus tegevuses (45%). Kolmandik noortest vanuses 15-24 eluaastat tegi palgatööd, 2% tegi vabatahtlikku tööd ning 7% tegi mõlemat eelpool nimetatut.

Palgatööle on keskendunud enamik 25-39 ja 40-64 aastastest elanikest, üksnes vabatahtliku tööga tegeleb neist keskmiselt 1%, nii palgatööd kui vabatahtlikku tööd teeb vastavalt 9% ja 7%. Pensioniealised elanikud (vanuses 65 ja enam) seevastu ei tööta enamasti üldse (81%) või teevad vähestel juhtudel palgatööd (14%). Keskmisest veidi rohkem on pensioniealiste hulgas vabatahtliku töö tegijaid (3%).

Väiksemaid erinevusi palga- ja vabatahtliku töö tegemises on elanike koduse keele lõikes. Eesti keelt rääkivad Eesti elanikud teevad keskmisest veidi sagedamini (53%) palgatööd ja tegelevad selle kõrvalt ka vabatahtliku tööga (8%), samas kui muukeelsete puhul need näitajad on keskmisest madalamad (vastavalt 47% ja 2%).

Palgatöö puhul on oodatav, et selle osakaal on märkimisväärne tööga hõivatute osas (88%) ning madalam õpilaste (16%), pensionäride (6%) ja töötute (17%) hulgas. Seevastu **ainult vabatahtliku tööga tegelevad rohkem just pensionärid** (3%) ja **töötud** (7%). **Nii palgatöö kui ka vabatahtlik tegevus on keskmisest enam levinud töötavate** elanike (9%) ja **õpilaste** hulgas (7%) ja vähem pensionäride (2%) seas.

Mida kõrgem on elanike haridustase, seda suurem on nende seas nii palgatöö kui ka vabatahtliku töö tegijaid. Kui alg- ja põhiharidusega elanike hulgas teeb palgatööd 19% ning lisaks sellele ka vabatahtlikku tööd 2%, siis kõrgharidusega elanike hulgas on palgatöö tegijaid 64% ja palga- ning vabatahtliku töö tegijaid 14%. Elukoha asukoha lõikes ei ole erinevusi palgatöö või vabatahtliku töö tegijate osakaaludes.

Leibkonna sissetulekute puhul on tendents sarnane haridustasemele ehk **mida suurem on sissetulek, seda rohkem on palga- või vabatahtliku töö tegijaid.** Kui kõige madalama sissetulekuga leibkonda (esimene ja teine detsiil) kuuluvate elanike hulgas 19% teeb palgatööd ja 3% nii palga- kui vabatahtlikku tööd, siis kõige suurema sissetulekuga (9.-10. detsiil) leibkonnaliikmete hulgas on palgatöö tegijate osakaal 71% ning 9% teeb nii palga- kui ka vabatahtlikku tööd.

Kas olete oma tööalaste teadmiste või oskuste parandamiseks viimase 12 kuu jooksul osalenud mõnel kursusel, loengul või konverentsil?

Viimase aasta jooksul on tööalaste teadmiste või oskuste parandamise eesmärgil kursustel, loengutel või konverentsidel osalenud 29% elanikest. Võrreldes 2006. aasta uuringuga on enesetäiendusel osalenute osakaal vähenenud 2 protsendipunkti võrra, olles 2006. aastal vastavalt 31%.

Naised on meestest sagedamini (vastavalt 31% ja 26%) osalenud viimase aasta jooksul tööalase enesetäiendamise eesmärgil kursustel, loengutel või konverentsidel. Kõige aktiivsem vanusgrupp, kes viimase aasta jooksul tööalaselt enesetäienduskursustel osales on **25-39-aastased** (49%), neile järgnesid 40-64-aastased (34%) ja 15-24-aastased (26%).

Eesti keelt koduse keelena kõnelevad elanikud olid samuti eelmise aasta jooksul aktiivsemad tööalase enesetäiendamise osas (30%) kui muukeelsed (24%). **Töötavatest elanikest** osales eelneva aasta jooksul tööalastel enesetäienduskursustel, -koolitustel või konverentsidel 48%, õpilastest 25% ja töötutest 21%.

Elanike haridustaseme ja sissetulekute osas ilmneb sarnane trend, **mida kõrgem on haridustase või sissetulek, seda suurem oli eelneva aasta jooksul tööalastel enesetäienduskursustel, -koolitustel või konverentsidel osalenu osakaal**. Alg- ja põhiharidusega elanikest osales tööalasel enesetäiendusel 9%, kesk- ja kutseharidusega elanikest ligikaudu veerand ning kõrgharidusega elanikest veidi enam kui pooled. Alla 380€ sissetulekuga elanikest osales kursustel, koolitustel või konverentsidel 29%, 380-540-eurose sissetulekuga elanikest 42%, 540-900-eurose sissetulekuga elanikest 52% ning enam kui 900 eurot teenivatest elanikest 69%. **Linnas** elavatest elanikest osales tööalasel koolitusel kolmandik ning maal elavatest viiendik. Perekonnaseisu osas koolitustel osalenu hulgast erinevusi ei olnud.

2. Vabatahtliku Eesti elaniku ja aktiivse Eesti elaniku tüpoloogia

2.1. Vabatahtliku tüpoloogia

Käesolevas peatükis koostatakse Euroopa Sotsiaaluuringu andmete põhjal **vabatahtliku tüpoloogia**, lähtudes nii sotsiaaldemograafilisest taustast (sugu, vanus, haridus) kui ka raporti eelnevates osades analüüsitud tunnustest (aktiivsus, usaldavus, meediatarbimine ja huvi poliitika vastu). Tüpoloogia loomisel võrreldakse vabatahtlikku kõigi 2008. aastal ESS uuringule vastanud Eesti elanikega (nö keskmine Eesti elanik). Võimalusel on jooniste juures välja toodud nii küsimusele vastanud aktiivsete Eesti elanike (n) kui ka kõigi elanike arv (N). Peatüki põhitekstis on toodud peamised trendid ja erinevused, täpsemad statistilised tabelid on leitavad käesoleva raporti lisa 6.

Vabatahtlikuna käsitletakse järgnevas peatükis uuringus osalenuid, kes vastasid küsimustiku küsimusele „Kas olete viimase kuu aja jooksul teinud mingit palgatööd või töötanud vabatahtlikuna“ kas: „Jah, ainult vabatahtlikku tööd“ või „Jah, nii palgatööd kui vabatahtlikku tööd“. Kuivõrd 2010. aasta küsimustikus sellist küsimust ei sisaldu, samuti pole muid küsimusi, mille põhjal teha kindlaks, kas isik on töötanud vabatahtlikuna, siis koostatakse vabatahtliku tüpoloogia Euroopa Sotsiaaluuringu Eesti alamuuringu 2008. aasta andmete baasil.

Vabatahtlikku tegevust võib vaadata osana kodanikuühiskonnast, olles seotud erinevate kodanikuühenduste ja kodanikuaktiivsusega. **Vabatahtlikku tegevust on defineeritud kui oma aja, energia või oskuste pakkumist vabast tahtest ja tasu saamata. Vabatahtlikud aitavad teisi või tegutsevad peamiselt avalikes huvides ja ühiskonna heaks**⁷. Vabatahtlik tegevus toimub väljaspool tööalast, ärialast või avaliku teenistuse alast suhet – tegutsemine vabatahtlikuna ei tekita töösuhet.

---

⁷ Vabatahtliku Tegevuse Arengukava definitsioon

Inimese tegutsemine vabatahtlikuna võib olla nii ühekordne või regulaarne. Vabatahtlik tegevus saab toimuda väga erinevates valdkondades (haridus ja teadus, humanitaarabi, kultuur, kunst, religioon, sotsiaaltöö, sport, tervishoid, korraldus jt) ning erinevate tegevuste kaudu (teavitustöö, konsulteerimine, mingi teenuse osutamine, küsitlemine, koolitamine, keskkonna või loomade kaitsmine jt). Motivatsioon ja soov vabatahtlikuks saada võib tuleneda erinevatest teguritest ja asjaoludest. Üheks võimaluseks on jaotada vabatahtliku tegevuse ajendid jaganud nelja suuremasse rühma, mis omakorda sisaldavad erinevaid alapunkte⁸:

1. "Individualiseerimise ängistus", mis iseloomustab tänapäeva Eesti inimesi, kes püüavad ühiskonna individualiseerumisega toime tulla.
  - Emotsionaalne rahulolu
  - Positiivne kogemus
  - Sisemine vajadus kedagi aidata
2. Pragmatilised motiivid
  - Sotsiaalse võrgustiku laiendamine
  - Kogemus
  - Enesearendamine
  - Õppimisvõimalus
3. Normatiivsed ajendid
  - Tunne, et oled "korralik kodanik"
  - Täisväärtuslikuks ühiskonnaliikmeks olemine
4. Ühiskondlik-poliitiline osalusmotiiv
  - Soov ühiskonda parandada ja selle arengus kaasa rääkida
  - Oma sotsiaalsete ideoloogiate elluviimine
  - Sotsiaalne surve

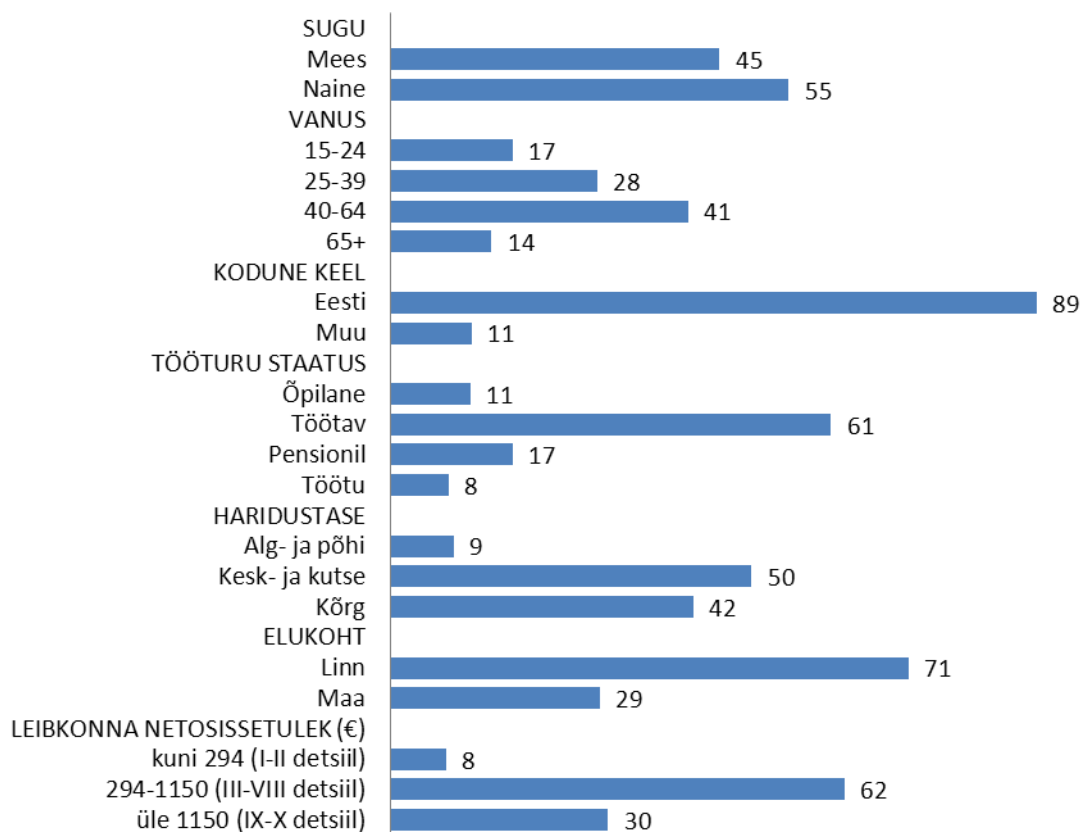
Vabatahtliku tegevuse motivaatorid määravad suures osas ka selle, millised on vabatahtliku valikud vabatahtliku tegevuse erinevate vormide ja valdkondade osas.

2.1.1. Vabatahtliku sotsiaal-demograafiline taust

Käesolevas uuringus määratud vabatahtliku definitsioonile vastas **137 isikut** ehk 8% uuringus osalenud elanikest (n=1661). Vabatahtlike sotsiaal-demograafiline taust on esitatud Joonis 45.

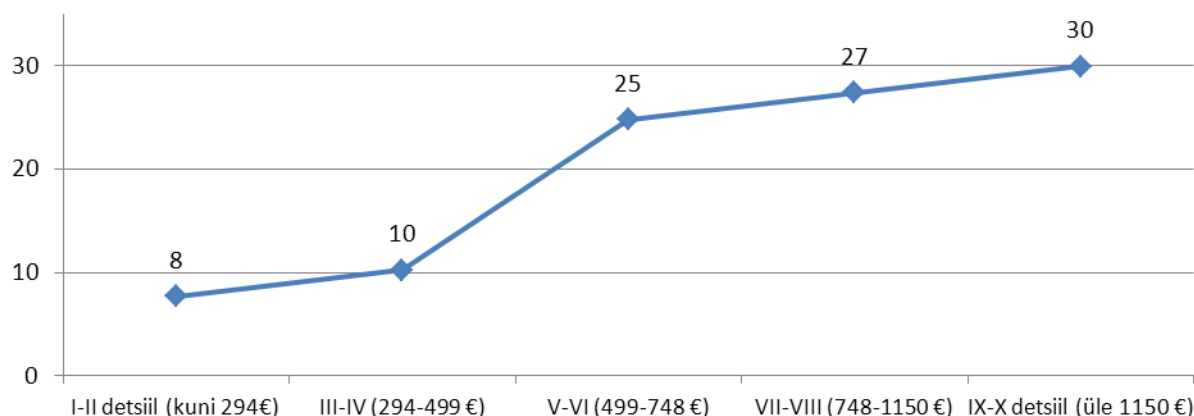
⁸ Vene, K. (2005) Vabatahtlik töö siirdeaja Eestis: vabatahtlike kogemus, motivatsioon ja võrgustikud, Tartu Ülikool.

Joonis 45 Vabatahtlike Eesti elanike sotsiaal-demograafiline taust (% vastajatest, n=137)

Käesoleva uuringu mõistes vabatahtlikest inimestest 55% olid naised ning 45% mehed. Peamiselt on vabatahtlikud **40-64 aastased** (keskmine vanus 43 eluaastat) koduse keelena **eesti keelt** kõnelevad inimesed. Vabatahtlikest suurim osa (41%) jääb vanusevahemikku 40-64 eluaastat, sealhulgas noorima vabatahtliku vanus on 15 aastat ning vanim vabatahtlik on 83. aastane. Valdavalt on vabatahtlikud **töötavad inimesed** (61%), väiksem osa vabatahtlikke on pensionärid (17%) või õpilased (11%).

Vabatahtlikud on peamiselt **kesk- ja kutseharidusega** (50%) või **kõrgharidusega** (42%), alg- ja põhiharidusega inimesi on vabatahtlike seas suhteliselt vähe (9%). Enamik vabatahtlikke elab **linnlikes** asulas (71%), maal elab pisut vähem kui kolmandik vabatahtlikest (29%). Vabatahtlike hulgas on enim neid, kelle leibkond kuulub 3.-8. detšiili (leibkonna netosissetulek kokku 294-1150 eurot) (62%), samas on vabatahtlikke suhteliselt rohkem **kõrgema sissetulekuga** inimeste seas – selle viitab nii vabatahtlike jaotus ühe leibkonnaliikme kohta arvestatud netosissetuleku järgi (Joonis 46) kui ka asjaolu, et keskmiselt kuulub vabatahtliku leibkond 7. detšiili.

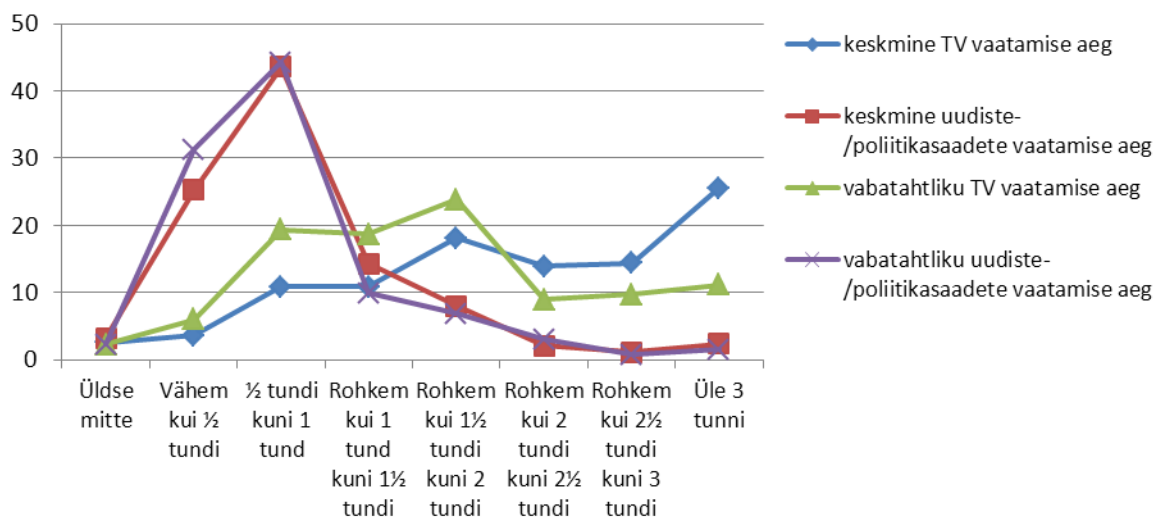

Joonis 46 Vabatahtlike jaotus leibkonna netosissetuleku detšiili järgi (% vastajatest, n=117)

Ligikaudu 30% vabatahtlikest kuulub leibkonda, mis paigutub 9.-10. detšiili (leibkonna netosissetulek kokku üle 1150 euro), 27% vabatahtlike leibkondadest paigutub 7.-8. detšiili (leibkonna netosissetulek kokku 748-1150 eurot). 1.-4. detšiili (leibkonna netosissetulek kokku kuni 499 eurot) kuulub ainult 18% vabatahtlike leibkondadest.

2.1.2. Vabatahtliku meediatarbimine

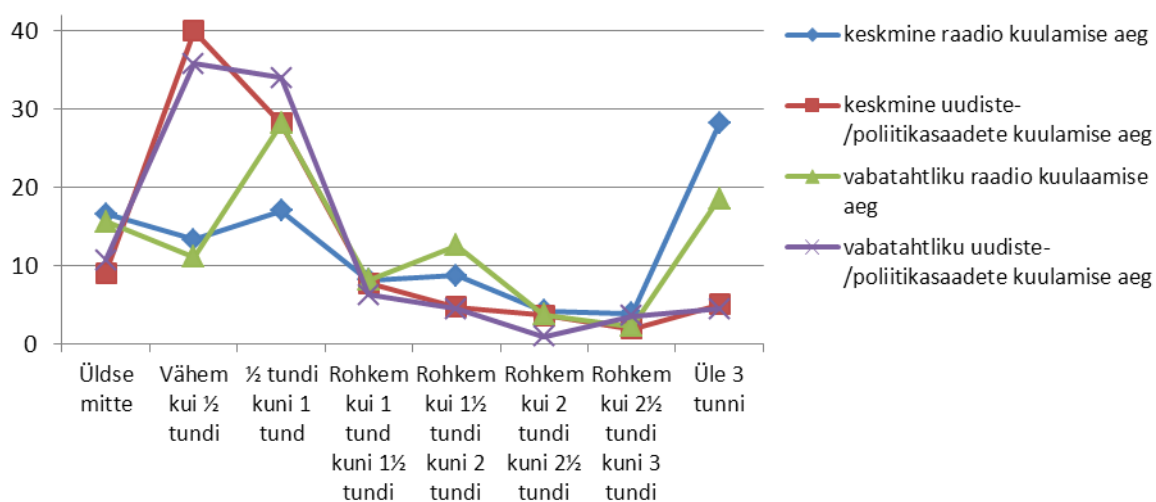
Tavalisel nädalapäeval vaatab suurim osakaal vabatahtlikke telerit 1-1,5 tundi (24%), kõigi elanike seas on enim neid, kes vaatavad telerit üle 3 tunni (26%). Vabatahtlikuna tegutsevate inimeste seas on neid, kes vaatavad televiisorit enam kui 2 tundi ligikaudu 30%, elanikkonna seas keskmiselt aga 54%. Seega **vabatahtlik inimene vaatab keskmisest vähem televiisorit**. Samas televiisorist uudiste- ja poliitikasaadete vaatamise kestuse osas ei esine olulist erisust vabatahtlike ning elanikkonna keskmise vahel – vastuste jaotus on väga sarnane (Joonis 62). Nii vabatahtlike seas kui ka valimis tervikuna on enim neid, kes vaatavad uudiste- ja poliitikasaateid 0,5-1 tund päevas (mõlemas grupis 44%). Seega ilmneb, et **vabatahtlikud vaatavad võrreldes keskmisega suurema osa teleri vaatamisele kulutatavast ajast uudiste- ja poliitikasaateid ning kulutavad vähem aega muude saadete vaatamisele**.

Joonis 47 Vabatahtlike televiisori vaatamise aeg (% vastanutest)

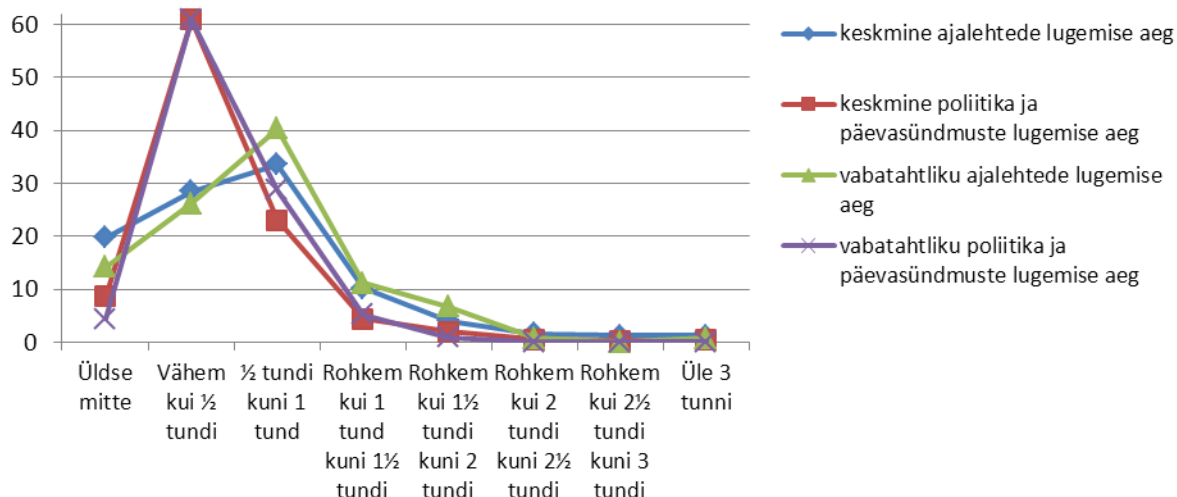

Sarnaselt televiisori vaatamisele kulutatava ajaga ilmneb, et ka **keskmisel nädalapäeval raadio kuulamisele kulutatav aeg on vabatahtlikel väiksem kui keskmisel inimesel**. Vabatahtlikest suurim osakaal (28%) kuulab raadiot **0,5-1 tundi päevas**, valimis keskmiselt on enim neid, kes kuulavad raadiot rohkem kui 3 tundi päevas (28%). Rohkem kui kaks tundi päevas kuulavad raadiot 24% vabatahtlikest ning 36% kõigist vastanutest. Samas **raadiost uudiste- ja poliitikasaadete kuulamise osas ei esine keskmise inimese ja keskmise vabatahtliku vahel olulist erinevust**. Ilmneb, et vabatahtlikud on keskmisest isegi mõnevõrra aktiivsemad uudiste- ja poliitikasaadete kuulajad – vabatahtlikest on 46% neid, kes kuulavad nimetatud saateid vähem kui pool tundi päevas, valimis tervikuna on vastav osakaal 49%. Seega, arvestades vabatahtlike keskmisest madalamad üldist raadio kuulamise taset, ilmneb, et **vabatahtlikud kuulavad keskmisest märgatavalt enam raadiost uudiste- ja poliitikasaateid**.

Joonis 48 Vabatahtlike raadio kuulamise aeg (% vastanutest)

Ajalehtede lugemisele kulutatava aja osas on erisused keskmise inimese ja keskmise vabatahtliku osas väiksemad kui eelnevalt vaadeldud meediakanalite puhul. Vabatahtlike seas on vähem neid, kes kulutavad ajalehtede lugemisele väga vähe aega (alla poole tunni kulutab ajalehtede lugemisele 40% vabatahtlikest, kõigi vastanute seas kokku on vastav suhtarv 48%) kui ka neid, kes kulutavad võrdlemisi palju aega (üle kahe tunni kulutab ajalehtede lugemisele 1,4% vabatahtlikest, kõigi vastanute seas kokku on vastav suhtarv 4%). Sama kehtib ka ajalehtedest poliitika ja päevakajaliste sündmuste lugemisele kulutatava aja kohta – **vabatahtlikud loevad poliitika ja päevakajalisi sündmusi käsitlevaid artikleid proportsionaalselt sama kaua (kogu lehe lugemisele kulutatavast ajast) kui teevad seda kõik inimesed keskmiselt**.

Joonis 49 Vabatahtliku ajalehtede lugemise aeg (% vastanustest)

Võiks arvata, et suurema meediatarbimisega, eelkõige keskmisest enam aega poliitiliste saadete ja uudiste vaatamisele kulutavad inimesed on aktiivsemad ka valimistel osalemises. Korrelatsioonikordajate väärtused viimastel valimistel osalemise ja erinevatest meediakanalitest poliitiliste ning uudistesaadete vaatamisele kulutatava aja vahelise seose olemasolu ei kinnita⁹. Spearmani korrelatsioonikordaja väärtused valimistel osalemise ning nii televiisorist uudiste- ja poliitikasaadete vaatamise aja vahel, raadiost uudiste-/poliitikasaadete kuulamise aja ja ajalehtedest poliitika ja päevasündmuste lugemise aja vahel on väga väikesed ning ei ole statistiliselt olulised.

Samas ilmneb, et nõrk positiivne seos esineb erinevatest meediakanalitest uudiste – ja poliitikasaadete kuulamise osas. Televiisorist uudiste – ja poliitikasaadete vaatamisele suurema aja kulutamiselega käib kaasas ka suuremas mahus raadiost uudiste-/poliitikasaadete kuulamine ja ajalehtedest poliitika ja päevasündmuste lugemine. **Seega, need vabatahtlikud, kes jälgivad ühest meediakanalist enam poliitika ja päevasündmusi, jälgivad vastavasisuliselt saateid/tekste keskmisest enam ka teistest meediakanalitest.**

⁹ Tegemist on järjestiktunnustega, seetõttu on kasutatatud astakorrelatsiooni ning leitud järjenumbrite korrelatsioonikordaja, mida nimetatakse Spearmani korrelatsioonikoefitsiendiks.

Tabel 10 Seosed vabatahtlike meediatarbimise ja valimistel osalemise vahel

	Viimastel valimistel osalemine	Televiisorist uudiste-/poliitikasaadete vaatamise aeg	Raadiost uudiste-/poliitikasaadete kuulamise aeg	Ajalehtedest poliitika ja päevasündmuste lugemise aeg
Viimastel valimistel osalemine	1,000	0,104	-0,023	0,097
Televiisorist uudiste-/poliitikasaadete vaatamise aeg	0,104	1,000	0,237**	0,225**
Raadiost uudiste-/poliitikasaadete kuulamise aeg	-0,023	0,237**	1,000	0,263***
Ajalehtedest poliitika ja päevasündmuste lugemise aeg	0,097	0,225**	0,263***	1,000

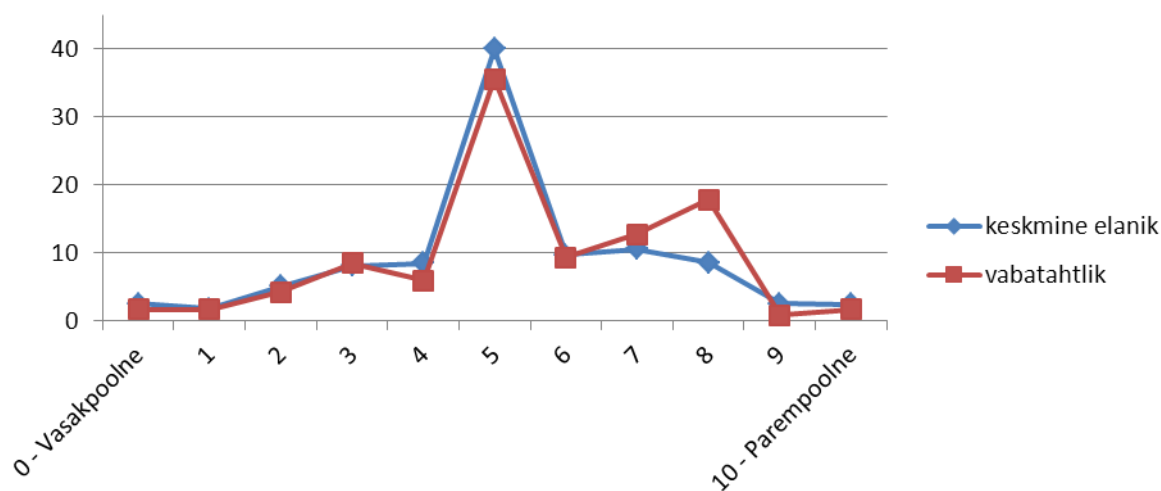
* - statistiliselt oluline olulisuse nivool 0,1

** - statistiliselt oluline olulisuse nivool 0,05

*** - statistiliselt oluline olulisuse nivool 0,01

2.1.3. Vabatahtliku maailmavaade vasak-parem skaalal

Poliitikas räägitakse sageli vasak- ja parempoolsest maailmavaatest. Vabatahtlike seas on kõigi inimeste keskmisega võrreldes mõnevõrra vähem neid, kes määratlevad ennast poliitiliste vaadete alusel vasak-parem skaala keskele (40% kõigist vastanutest, 36% vabatahtlikest). Samas on **vabatahtlike seas keskmisega võrreldes rohkem mõõdukalt parempoolsete vaadetega inimesi**. 40% vabatahtlikest hindasid oma maailmavaate antud skaalal vahemikku 6-8 palli, valimis tervikuna on vastav osakaal vaid 29%. Samas on vabatahtlike seas keskmisest vähem äärmuslike vaadetega inimesi – nii hinnangu „0“ kui ka „10“ andnute osakaal on kõigi vastanute seas tervikuna kõrgem kui vabatahtlike hulgas. **Seega vabatahtlikud on keskmisest mõnevõrra parempoolsema maailmavaatega, kuid oma poliitilistelt vaadetelt suhteliselt mõõdukad inimesed.**

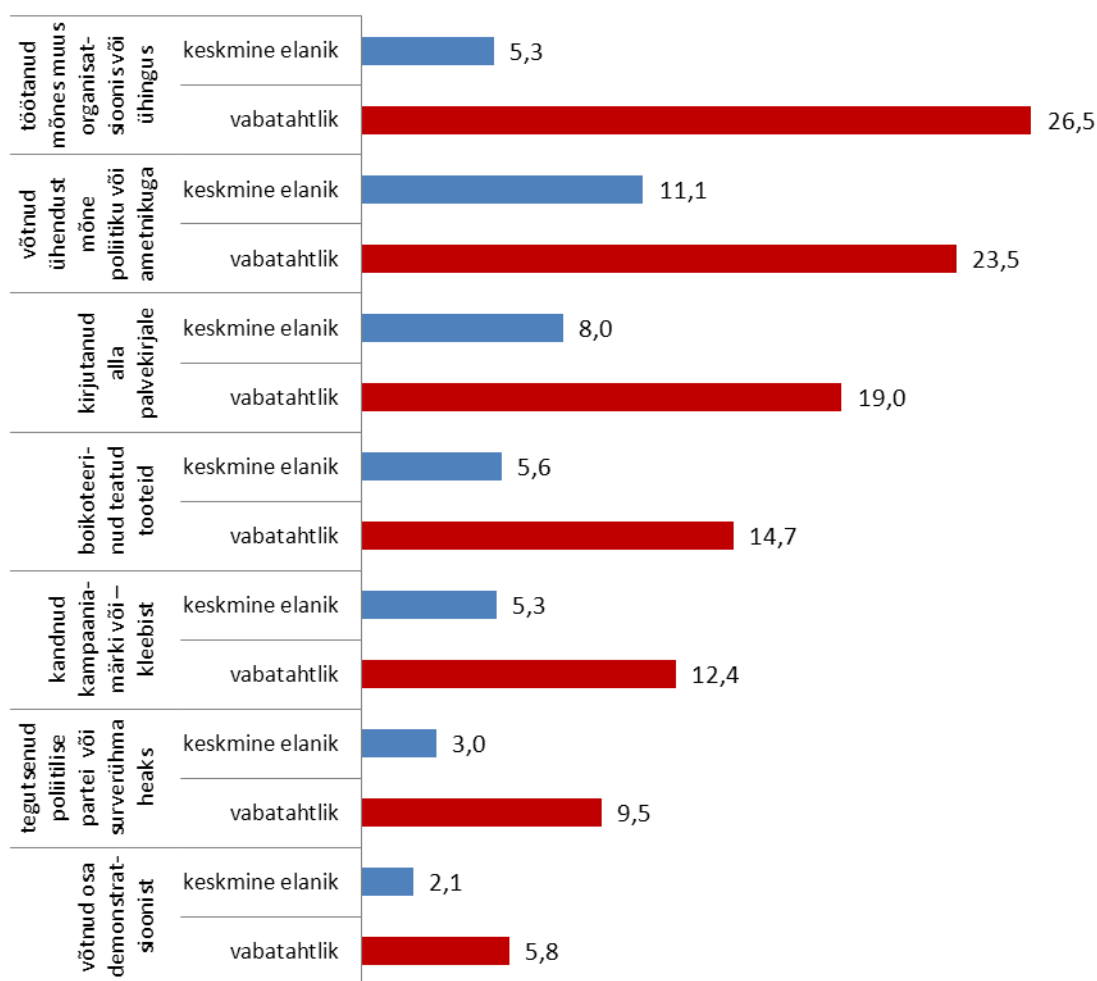
Joonis 50 Vabatahtliku maailmavaade skaalal 0-vasakpoolne ja 10-parempoolne (% vastanutest, n=118, N=1301)

2.1.4. Vabatahtliku ühiskondlik aktiivsus

Vabatahtlikud on keskmise Eesti elanikuga võrreldes ühiskondlikult märgatavalt aktiivsemad (vt Joonis 51). Erinevatest ühiskondlikku aktiivsust väljendavatest tegevustest olid **vabatahtlikud** küsitlusele eelnenud viimase 12 kuu jooksul kõige sagedamini **töötanud mõnes muus organisatsioonis või ühingus** (v.a poliitilised parteid ja erakonnad ning surverühmad), mida märkis ligi 27% vabatahtlikest. Keskmiselt, kõigi uuringus osalenud inimeste vastuseid arvesse võttes, oli mõnes muus organisatsioonis või ühingus töötanud 5% vastanutest.

Märkimisväärne osakaal (24%) vabatahtlikest oli küsitlusele eelnenud viimase 12 kuu jooksul võtnud ühendust mõne poliitiku, valitsuse või kohaliku omavalitsuse ametnikuga. Kõigi vastanute seas keskmiselt oli vastav osakaal vaid 11%. Võrreldes keskmise Eesti elanikuga olid **vabatahtlikud aktiivsemad ka palvekirjade (petitsioonide) allkirjastajad** - ligikaudu iga viies (19%) vabatahtlik oli küsitlusele eelnenud viimase 12 kuu jooksul kirjutanud alla palvekirjale, keskmiselt oli vastav osakaal 8%.

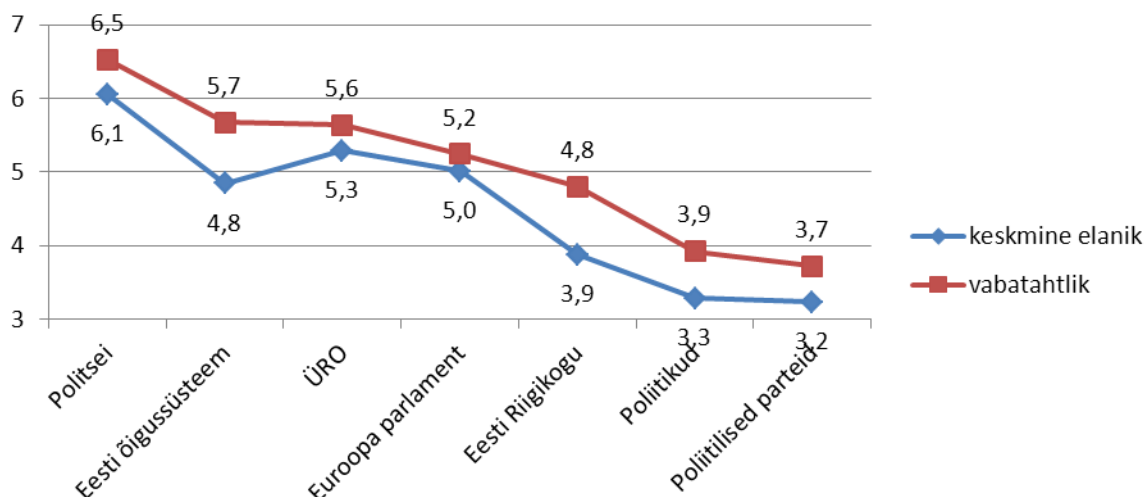
15% vabatahtlikest oli boikoteerinud teatud tooteid, mis on ligi 3 korda sagedasem kui keskmine vastaja (6%). Samuti olid **vabatahtlikud keskmisest aktiivsemad kampaaniamärkide- ja kleebiste kandjad** (12%, keskmine oli 5%). **Ka olid vabatahtlikud küsitlusele eelnenud viimase 12 kuu jooksul keskmisest sagedamini tegutsenud poliitilise partei (erakonna) või surverühma heaks** (10%, keskmine 3%) ning **võtnud osa seaduslikust avalikust demonstratsioonist** (6%, keskmine 2%).

Joonis 51 Vabatahtlike ühiskondlik aktiivsus (% vastanutest)

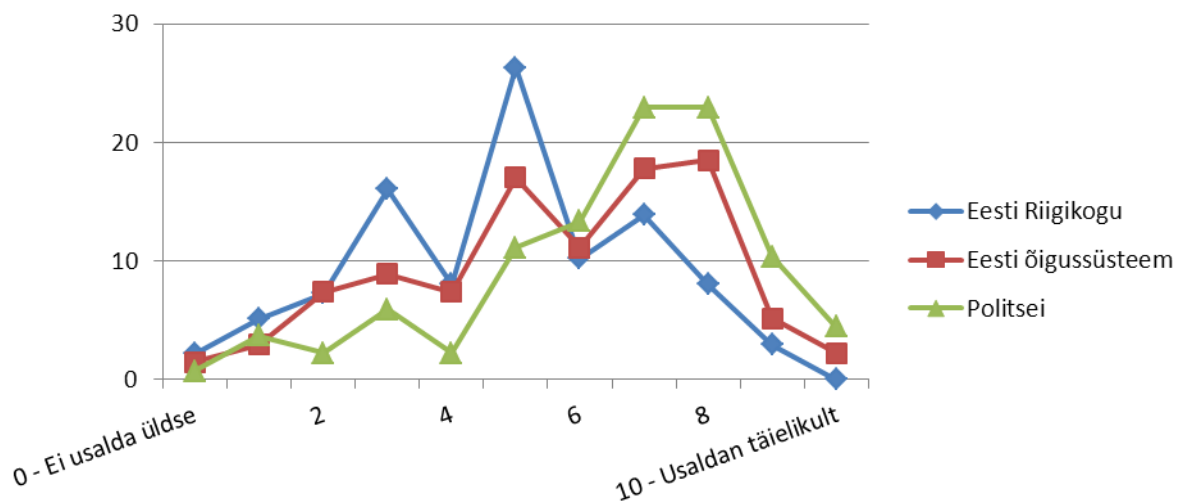
2.1.5. Vabatahtliku usaldus institutsioonide suhtes

Erinevatest institutsioonidest usaldavad vabatahtlikud enim Eesti politseid (skaalal 0-10 keskmine hinnang 6,5). Võrdlemisi kõrge keskmise hinnangu pälvisid ka Eesti õigussüsteem (5,7) ning Ühinenud Rahvaste Organisatsioon (5,6). **Kõige vähem usaldatakse Eestis tegutsevaid poliitilisi parteisid (keskmine hinnang 3,7) ning poliitikuid (3,9).** Võrreldes vabatahtlike hinnanguid keskmise Eesti elaniku hinnanguga ilmneb, et vabatahtlikud usaldavad kõiki vaatluse alla võetud institutsioone keskmisest enam. Suurimad erisused esinevad Eesti riigikogu usaldamises (keskmine hinnang vabatahtlikel 4,8, keskmisel Eesti elanikul 3,9) ning Eesti õigussüsteemi osas (keskmine hinnang vabatahtlikel 5,7, keskmisel Eesti elanikul 4,8).

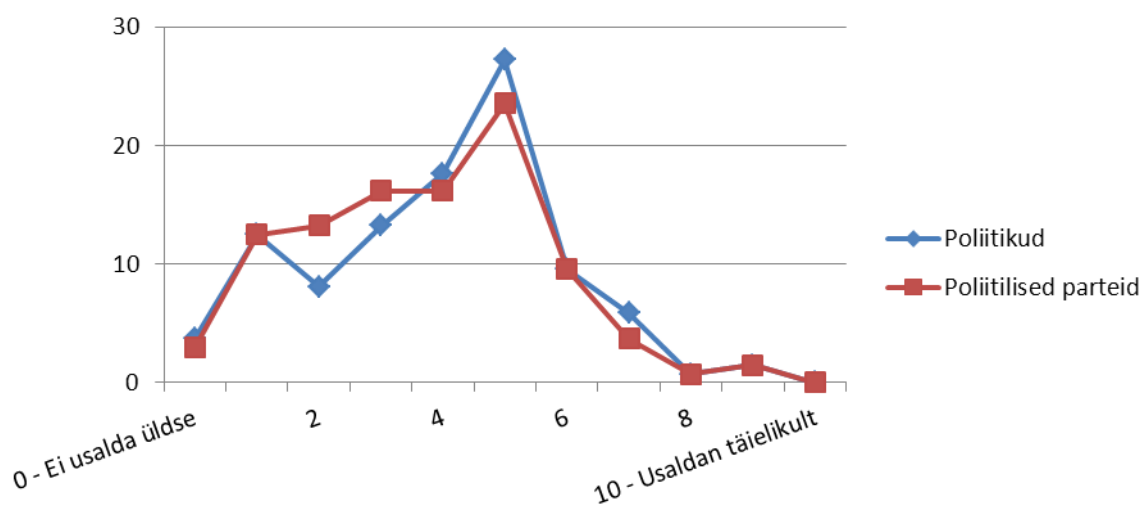
Joonis 52 Erinevate institutsioonide usaldamine (keskmine hinnang, hinnangud skaalal 0-10)

Erinevate institutsioonide usaldusväärsuse kohta antud hinnangute jaotus on vabatahtlikel keskmiste Eesti elanikega võrreldes mõnevõrra paremkaldeline ehk suurema usalduse suunas (sellele viitab ka keskmiste hinnangute erinevus). Üheks erandlikuks institutsiooniks on Eesti riigikogu, mida peab pigem usaldusväärseks (hinnangud 6-10 palli) 35% vabatahtlikest ning 55% kõigist inimestest – vabatahtlike seas on väga suur osa neid, kes on andnud keskmise hinnangu ehk hinnanud vaadeldava institutsiooni usaldusväärsust hindegaga 5. Eesti õigussüsteemi peab pigem usaldusväärseks 55% vabatahtlikest, kõigi vastanute hulgas tervikuna on vastav osakaal 18%. Ka politseid pigem usaldusväärseks pidavate vastanute osakaal on vabatahtlike seas (74%) märgatavalt suurem kui kõigi vastanute hulgas (47%).

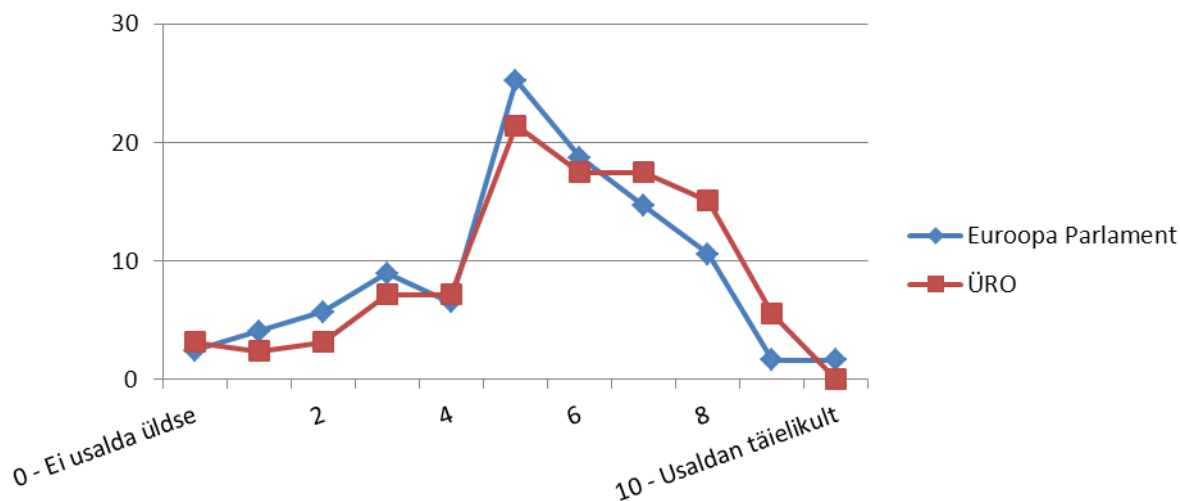
Joonis 53 Vabatahtlike suhtumine Riigikogusse, õigussüsteemi ja politseisse (% vastanutest)

Vabatahtlike hinnangud poliitikutele ja poliitiliste parteide usaldusväärsusele ei erine oluliselt. Vabatahtlikest peab poliitikut pigem usaldusväärseks 18%, mis on mõnevõrra rohkem kui kõigi vastanute hulgas tervikuna (15%). Poliitilisi parteisid pigem usaldusväärseks pidavate vastanute osakaal on vabatahtlike seas (15%) keskmisega (13%) suhteliselt sarnane.

Joonis 54 Vabatahtlike suhtumine poliitikutesse ja poliitilistesse parteidesse (% vastanutest)

ÜRO usaldusväärsust peavad vabatahtlikud Euroopa Parlamendist suuremaks, seejuures 56% vabatahtlikest peab ÜROd pigem usaldusväärseks (kõigi vastanute hulgas tervikuna vastav osakaal 46%) ning 47% vabatahtlikest peab Euroopa Parlamenti pigem usaldusväärseks (kõigi vastanute hulgas keskmine 40%).

Joonis 55 Vabatahtlike suhtumine Euroopa parlamenti ja ÜROsse (% vastanutest)

Erinevate institutsioonide usaldamise vahel ilmnevad olulised seosed – **vabatahtlikud, kes usaldavad võrdlemisi palju ühte eelnevalt vaadeldud institutsioonidest, on usaldavamad ka teiste institutsioonide suhtes.** Kõige tugevam ja küllalt loogiline korrelatiivne seos esineb poliitiliste parteide ja poliitikute usaldamise vahel (0,768), samuti poliitikute ja Eesti riigikogu usaldamise vahel (0,712). Võrdlemisi tugev seos on ka Eesti õigussüsteemi ja Eesti Riigikogu usaldamise vahel (0,636), Eesti politsei ja Eesti õigussüsteemi usaldamise vahel (0,611) ning ka Euroopa parlamendi ja ÜRO usaldamise vahel (0,648). Nõrgemalt on seotud Eesti politsei ja poliitikute usaldamine (0,368) ning Eesti politsei ja poliitiliste parteide usaldamine (0,357).

Samuti ilmneb, et esineb mõningane seos erinevate institutsioonide usaldamise ja üldise kaasmaalaste usaldusvääruse hinnangu vahel. **Need vabatahtlikud, kes on andnud kaasinimeste usaldusväärusele kõrgema hinnangu, usaldavad rohkem ka analüüsis vaadeldavaid institutsioone.**

Tabel 11 Seosed erinevate institutsioonide usaldamise vahel

	Hinnang inimeste usaldusväärsele	Eesti Riigikogu usaldamine	Eesti õigussüsteemi usaldamine	Eesti politsei usaldamine	Poliitikute usaldamine	Poliitiliste parteide usaldamine	Euroopa Parlamendi usaldamine	ÜRO usaldamine
Hinnang inimeste usaldusväärsele	1,000	0,242 ***	0,196 **	0,165	0,266 ***	0,212 **	0,096	0,129
Eesti Riigikogu usaldamine	0,242 ***	1,000	0,636 ***	0,400 ***	0,712 ***	0,605 ***	0,543 ***	0,394 ***
Eesti õigussüsteemi usaldamine	0,196 **	0,636 ***	1,000	0,611 ***	0,614 ***	0,528 ***	0,516 ***	0,312 ***
Eesti politsei usaldamine	0,165 *	0,400 ***	0,611 ***	1,000	0,368 ***	0,357 ***	0,325 ***	0,281 ***
Poliitikute usaldamine	0,266 ***	0,712 ***	0,614 ***	0,368 ***	1,000	0,768 ***	0,540 ***	0,357 ***
Poliitiliste parteide usaldamine	0,212 **	0,605 ***	0,528 ***	0,357 ***	0,768 ***	1,000	0,668 ***	0,533 ***
Euroopa Parlamendi usaldamine	0,096	0,543 ***	0,516 ***	0,325 ***	0,540 ***	0,668 ***	1,000	0,648 ***
ÜRO usaldamine	0,129	0,394 ***	0,312 ***	0,281 ***	0,357 ***	0,533 ***	0,648 ***	1,000

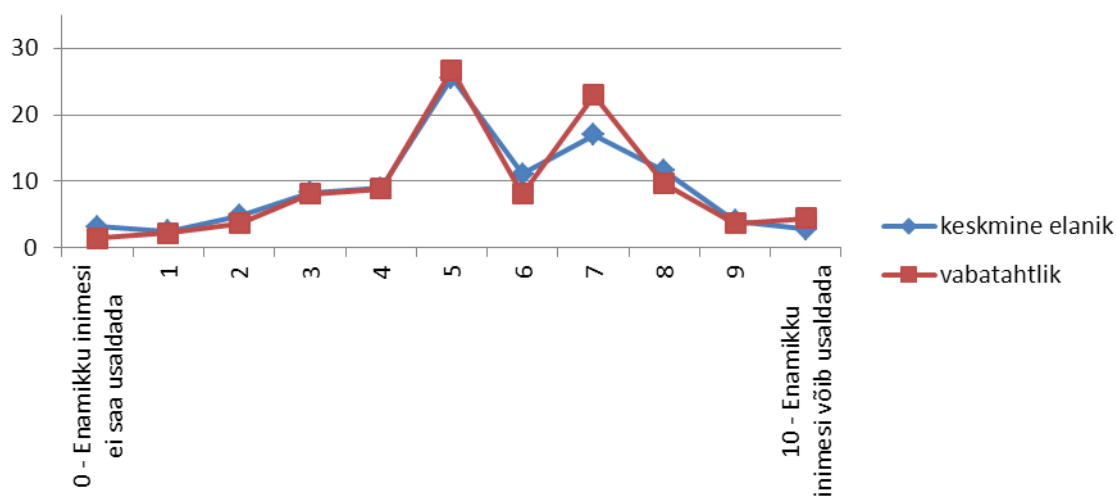
* - statistiliselt oluline olulisuse nivool 0,1

** - statistiliselt oluline olulisuse nivool 0,05

*** - statistiliselt oluline olulisuse nivool 0,01

2.1.6. Vabatahtliku suhtumine kaasinimestesse ja üldine rahulolu

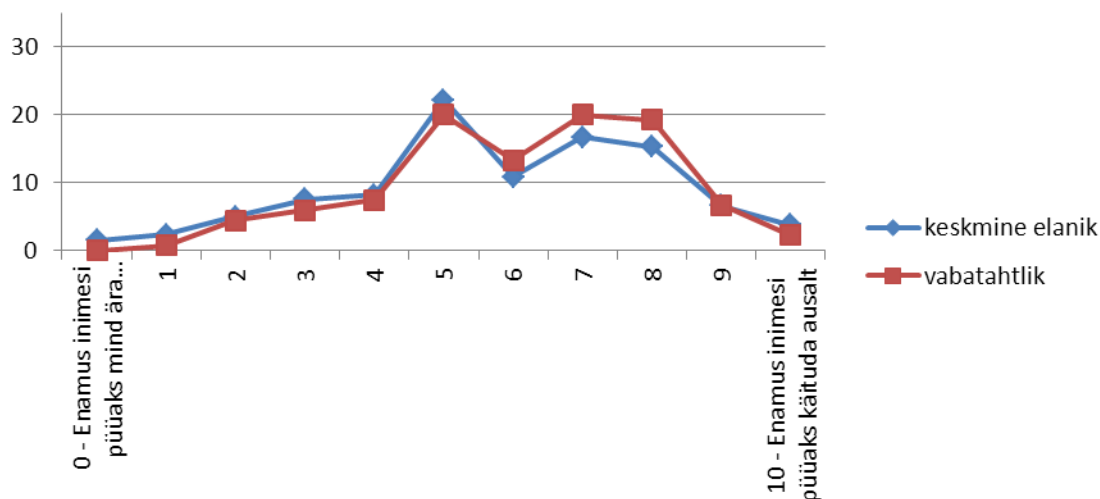
Hinnang kaasinimeste usaldusväärsele ei erine märgatavalt vabatahtlike ning keskmiste Eesti elanike lõikes. Kaasinimesi peab pigem usaldusväärseks (hinnangud 6-10 palli) 49% vabatahtlikest ning 47% keskmistest Eesti elanikest. Hinnangu 5 palli on andnud antud küsimusele vastavalt 27% vabatahtlikest ning 26% kõigist vastanutest. Mõneprotsendilised erisused esinevad ka nende vastajate osakaalude osas, kes leiavad, et enamikku inimesi pigem ei saa usaldada (hinnangud 0-4 palli) – vastav osakaal 24% vabatahtlike seas ning 28% kõigi vastanute seas keskmiselt.

Joonis 56 Vabatahtlike hinnang inimeste usaldusväärsele (% vastanutest, n=135, N=1653)

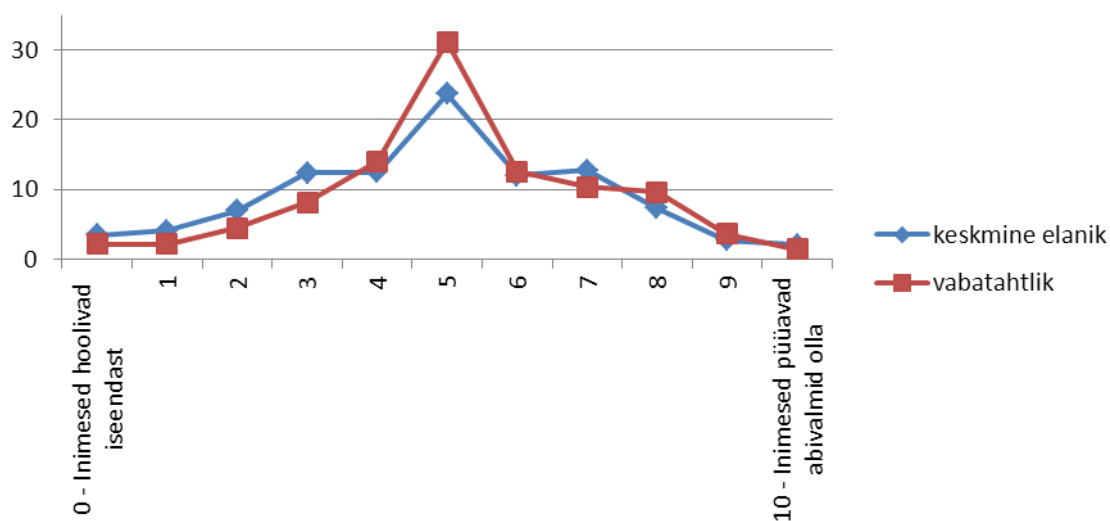

Küsimuse „Kas enamuse inimesi püüaks Teid võimaluse korral ära kasutada või käituvad nad pigem ausalt?” vastuste jaotuses ilmneb, et **vabatahtlikud on keskmisest Eesti elanikust mõnevõrra optimistlikumalt meelestatud**. 62% vabatahtlikest usub, et inimesed püüavad pigem käituda ausalt (hinnangud 6-10 palli), kõigi vastanute seas keskmiselt on vastav osakaal 53%. Teisalt, 19% vabatahtlikest leiab, et enamuse inimesi püüaks võimaluse korral teisi ära kasutada, vastav osakaal kõigi vastanute hulgas tervikuna on 6 protsendipunkti võrra kõrgem ehk 25%. **Seega usuvad vabatahtlikud keskmisest sagedamini, et üldjuhul käituvad teised nendega pigem ausalt kui püüavad neid ära kasutada.**

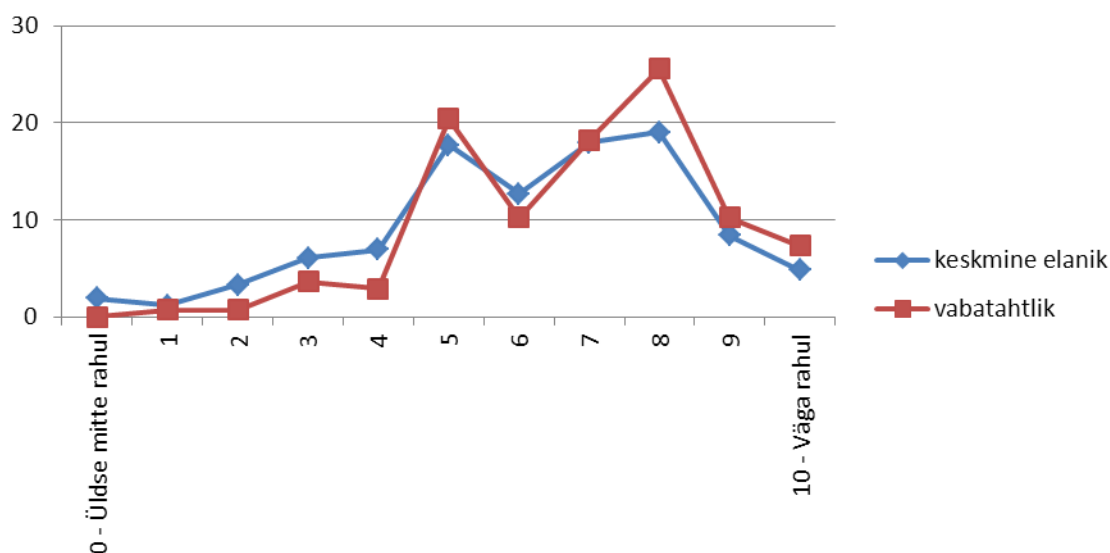
Joonis 57 Vabatahtlike hinnang kaasinimeste käitumisele (% vastanutest, n=135, N=1635)

Ka selles osas, kas inimesed püüavad enamuse ajast olla teiste suhtes abivalmid või hoolivad nad ennekõike iseendast, on vabatahtlike arvamus keskmisest Eesti elanikust mõneti optimistlikum. 38% arvab, et üldjuhul püüavad kaasinimesed olla teiste suhtes abivalmid, ligi kolmandik vastanutest (31%) andis neutraalse hinnangu (5-palli) ning 31% peab kaasinimesi pigem endast hoolivaks. Seejuures kõigi vastanutest peab inimesi pigem vaid iseendast hoolivaks selgelt kõrgem osakaal (39%). **Seega, vabatahtlikud usuvad sagedamini, et teised inimesed püüavad üldjuhul käituda kaasinimeste suhtes abivalmilt.**

Joonis 58 Vabatahtlike hinnang kaasinimeste hoolivusele (% vastanutest, n=135, N=1644)

Vabatahtlike üldine eluga rahulolu on kõrgem kui keskmisel inimesel (vt Joonis 59). Keskmiselt hindasid vabatahtlikud oma rahulolu eluga 6,1 palliga (10-pallisel skaalal), kõigi vastanute keskmine hinnang oli 5,7 palli. Seejuures kõigest 8% vabatahtlikest pigem ei ole oma eluga rahul (hinnang 0-4 palli), 20% märkis hinnanguks 5-palli ning 72% pigem on oma eluga rahul (hinnang 6-10 palli). Kõigi küsitluses osalenute seas vastavalt 19% pigem ei ole eluga rahul, keskmise hinnangu andis 18% ning 63% on pigem oma eluga rahul. **Seega, vabatahtlike seas on märgatavalt vähem neid, kes pigem ei ole oma eluga rahul.**

Joonis 59 Vabatahtlike rahulolu oma eluga (% vastanutest, n=135, N=1653)

Vabatahtlike hinnangutes üldise eluga rahulolu ning kaasinimeste usaldamise, hoolivuse ja aususe vahel esinevad nõrgad positiivsed korrelatiivsed seosed. Kõige tugevamalt on seotud hinnangud kaasinimeste usaldusväarsusele ning aususele (0,396), nõrgem seos on kaasinimeste hoolivuse ja usaldusväarsuse vahel (0,272). Oma eluga rahulolu kõrgemalt hindamisega käivad kaasas mõnevõrra kõrgemad hinnangud ka kaasinimeste usaldusväarsuse, aususe ning hoolivuse kohta, samas on vastavad korrelatsioonid suhteliselt madalad.

Tabel 12 Seosed eluga rahulolu, kaasinimeste usaldamise, hoolivuse ja aususe vahel

	Üldine eluga rahulolu	Hinnang inimeste usaldusväarsusele	Hinnang kaasinimeste aususele	Hinnang kaasinimeste hoolivusele
Üldine eluga rahulolu	1,000	0,185**	0,247***	0,148*
Hinnang inimeste usaldusväarsusele	0,185**	1,000	0,396***	0,272***
Hinnang kaasinimeste aususele	0,247***	0,396***	1,000	0,244***
Hinnang kaasinimeste hoolivusele	0,148*	0,272***	0,244***	1,000

* - statistiliselt oluline olulisuse nivool 0,1

** - statistiliselt oluline olulisuse nivool 0,05

*** - statistiliselt oluline olulisuse nivool 0,01

2.1.7. Vabatahtliku tüpologia

2008 aasta Euroopa sotsiaaluuringu andmete alusel on **vabatahtlik** peamiselt 40-64-aastane, **kesk-/kutse- või kõrgharidusega, eesti keelt rääkiv, linnas elav, töötav ja kõrgema sissetulekuga** Eesti elanik.

Vabatahtlikud **vaatavad** võrreldes keskmisega **vähem televiisorit** ja **kuulavad vähem raadiot**, samas kulutavad vabatahtlikud keskmisega võrreldes **proportsionaalselt enam aega uudiste- ja poliitikasaadete** jälgimisele.

Vabatahtlikud on keskmisest mõnevõrra **parempoolsema maailmavaatega**, kuid oma poliitilistelt vaadetelt suhteliselt mõõdukad inimesed. Vabatahtlikud on keskmise Eesti elanikuga võrreldes **ühiskondlikult** märgatavalt **aktiivsemad** - erinevatest ühiskondlikku aktiivsust väljendavatest tegevustest olid vabatahtlikud kõige sagedamini **võtnud ühendust mõne poliitiku**, valitsuse või kohaliku omavalitsuse ametnikuga, **tegutsenud** mõnes **organisatsioonis või ühingus** (v.a poliitilised parteid ja erakonnad) ning **allkirjastanud palvekirju** (petitsioone).

Vabatahtlikud **usaldavad** erinevaid vaatluse alla võetud **institutsioone** keskmisest enam, kõige usaldusväärsemaks peetakse Eesti politseid (6,5), Eesti õigussüsteemi (5,7) ja ÜROd (5,6). Sarnaselt keskmisele vastaja hinnangutele, usaldavad vabatahtlikud teistest institutsioonidest vähem Eesti riigikogu (4,8), poliitilisi parteisid (3,9) ja poliitikuid (3,7).

Hinnang **kaasmaalaste usaldusväärsele ei erine** märgatavalt vabatahtlike ning keskmiste Eesti elanike lõikes. Samas on **vabatahtlikud** keskmisest Eesti elanikust mõnevõrra **optimistlikumalt** meelestatud kaasmaalaste **aususe** ning **abivalmiduse** suhtes. Vabatahtlike **üldine eluga rahulolu** on mõneti **kõrgem** kui keskmisel Eesti elanikul.

2.2. Aktiivse Eesti elaniku tüpologia

Aktiivse Eesti elaniku tüpologia loomisel on aluseks võetud 2010. aastal uuringule vastanud elanikud, kes ESS küsimuste **B13-B19¹⁰** **hulgast vähemalt kahele vastasid jaatavalt**. Aktiivse Eesti elaniku tüpologia esitatakse lähtuvalt nii sotsiaal-demograafilisest taustast (sugu, vanus, haridus, kodune keel) kui ka eelnevas osas analüüsitud tunnustest (nt poliitiline aktiivsus, maailmavaade, ühiskondlik aktiivsus, usaldavus, meedia tarbimine, suhtumine kaasinimestesse ja üldine rahulolu).

Tüpoloogia loomisel võrreldakse aktiivset Eesti elanikku¹¹ kõigi 2010. aastal ESS uuringule vastanud Eesti elanikega. Võimalusel on jooniste juures välja toodud nii küsimusele vastanud aktiivsete Eesti elanike (n) kui ka kõigi elanike arv (N). Peatüki põhitekstis on toodud peamised trendid ja erinevused, täpsemad statistilised tabelid on leitavad käesolev raporti lisa 7.

---

¹⁰ On viimase 12 kuu jooksul: ...võtnud ühendust mõne poliitiku, valitsuse või kohaliku omavalitsuse ametnikuga; ...tegutsenud poliitilise partei (erakonna) või surverühma heaks; ...töötanud mõnes muus organisatsioonis või ühingus (v.a poliitilised parteid ja erakonnad ning surverühmad); ...kandnud kampaaniamärki või -kleebist; ...kirjutanud alla palvekirjale (petitsioonile); ...võtnud osa seaduslikust avalikust demonstratsioonist; ...boikoteerinud teatud tooteid.

¹¹ Aktiivseks loetakse Eesti elanikku, kes ESS küsimuste B13-B19¹¹ hulgast on vähemalt kahele vastanud jaatavalt.

2.2.1. Aktiivse Eesti elaniku sotsiaal-demograafiline profiil

Käesolevas uuringus määratud aktiivse Eesti elaniku definitsioonile vastas **194 isikut** ehk 11% uuringus osalenud elanikest (n=1793). Kõige enam on aktiivse elaniku valimis neid, kes viimase 12 kuu jooksul olid olnud seotud kahe etteantud tegevusega (n=102) (vt Tabel 13). Kõige sagedamini olid nad võtnud ühendust mõne poliitiku, valitsuse või kohaliku omavalitsuse ametnikuga (57), kirjutanud alla palvekirjale (47) või boikoteerinud teatud tooteid (40). Nimetatud tegevuste kombinatsioonid esinesid kahe jaatava vastuse korral vastuste hulgas kõige sagedamini.

Kolme tegevuse puhul andis jaatava vastuse 53 elanikku, kellest 37 oli võtnud ühendust mõne poliitiku, valitsuse või kohaliku omavalitsuse ametnikuga, 29 oli töötanud mõnes muus organisatsioonis või ühingus, 22 oli kirjutanud alla palvekirjale või boikoteerinud teatud tooteid. Kõige vähem on aktiivsete elanike hulgas avalikest demonstratsioonidest osavõtjaid.

Nelja tegevuse puhul märkis jaatava vastuse 30 vastajat, kes peamiselt olid võtnud ühendust mõne poliitiku, valitsuse või kohaliku omavalitsuse ametnikuga (24) või töötasid mõnes muus organisatsioonis või ühingus (21).

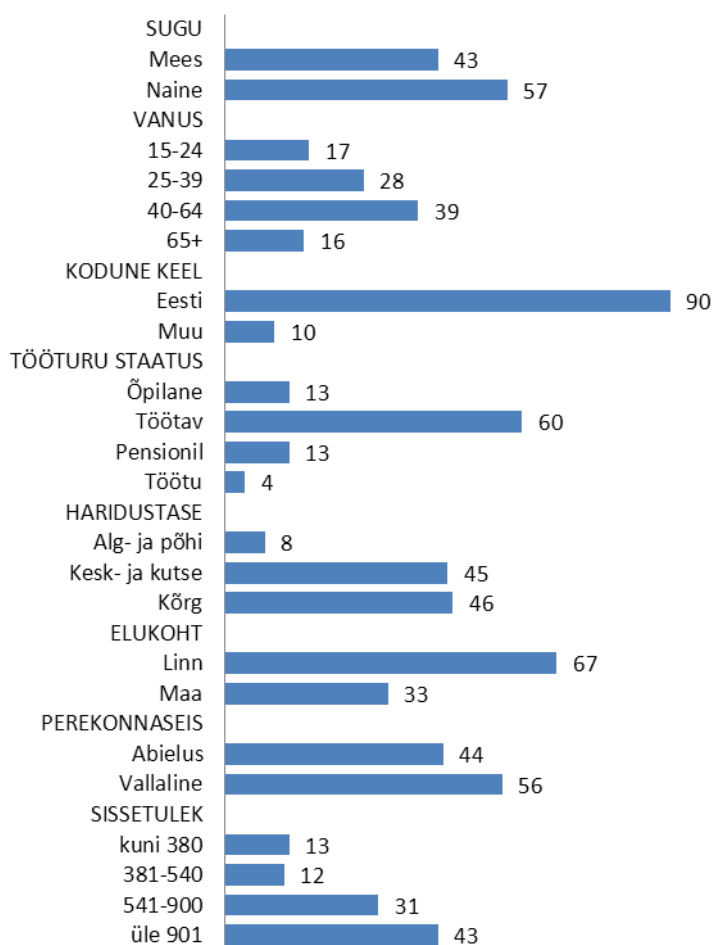
Enam kui nelja tegevust märkis oma vastustes vastavalt 9 elanikku, kellest 8 oli kirjutanud alla palvekirjale ning 7 oli kandnud kampaaniamärki või –kleebist.

Seega on aktiivsed Eesti elanikud kõige sagedamini need, kes on võtnud ühendust mõne poliitiku, valitsuse või kohaliku omavalitsuse ametnikuga, kirjutanud alla palvekirjale, boikoteerinud teatud tooteid või töötanud mõnes muus organisatsioonis või ühingus. Veidi vähem on aktiivsete elanike hulgas neid, kes on kandnud kampaaniamärki või –kleebist, tegutsenud poliitilise partei või surverühma heaks. Üldiselt ei ole aktiivsed elanikud eriti sagedased avalikel demonstratsioonidel osalejad.

Tabel 13 Aktiivsete elanike hulka arvatud vastajad, kes viimase 12 kuu jooksul ... (kes vähemalt kahe tegevuse korral vastasid jaatavalt)

Tegevuste arv	KOKKU	...on võtnud ühendust mõne poliitiku, valitsuse või kohaliku omavalitsuse ametnikuga	... on tegutsenud poliitilise partei (erakonna) või surverühma heaks	... on töötanud mõnes muus organisatsioonis või ühingus	...on kandnud kampaaniamärki või -kleebist	... on kirjutanud alla palvekirjale	...on võtnud osa seaduslikust avalikust demonstratsioonist	... on boikoteerinud teatud tooteid
2	102	57	9	26	17	47	8	40
3	53	37	20	29	20	22	9	22
4	30	24	18	21	19	17	6	15
5	8	8	5	5	7	7	2	6
6	1	1	1	1		1	1	1
KOKKU	194	127	53	82	63	94	26	84

Aktiivsete Eesti elanike sotsiaal-demograafiline taust on esitatud Joonis 60.

Joonis 60 Aktiivsete Eesti elanike sotsiaal-demograafiline taust (% vastanutest, n=194)

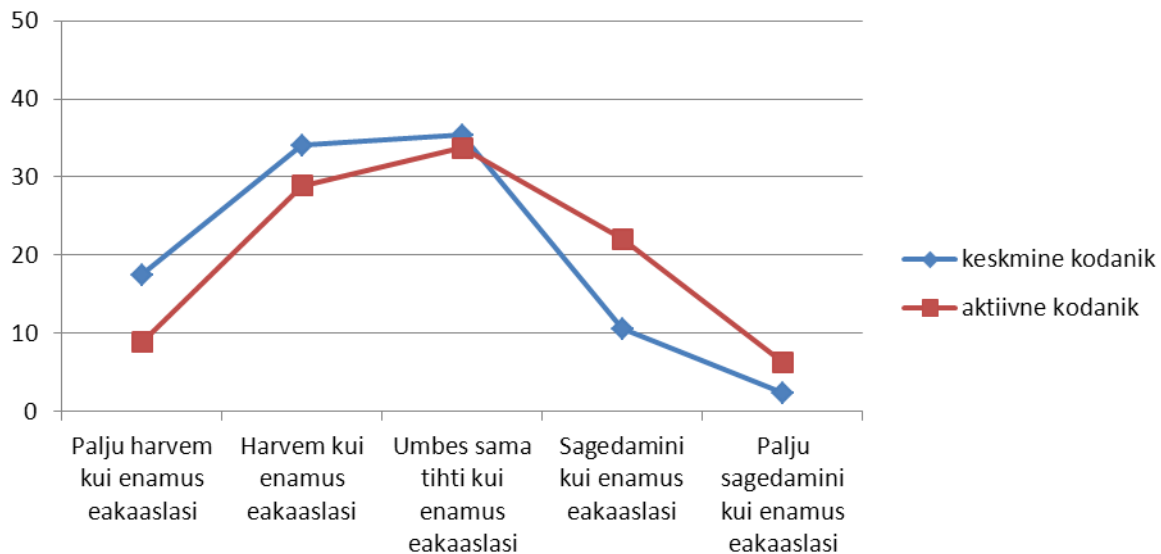
Aktiivse Eesti elaniku definitsioonile vastanud elanikest 43% olid mehed ja 57% naised. Peamiselt on aktiivsed elanikud vanuses **40-64 eluaastat** (keskmiselt 44-aastased) ja räägivad **eesti keelt**. Suurem osa aktiivsetest Eesti elanikest **töötav** (60%), 13% on õpilasi ja pensionäre ning 4% töötuid.

Aktiivsed Eesti elanikud on peamiselt **kesk- ja kutseharidusega** (45%) **või kõrgharidusega** (46%). Alg- ja põhiharidusega inimesi on aktiivsete hulgas mõnevõrra vähem (8%). Kaks kolmandikku elab **linnas** ning kolmandik vastanutest maal. Veidi enam kui pooled aktiivsetest (56%) on vallalised ning 44% abielus.

Aktiivsete Eesti elanike hulgas on 25% neid, kelle netosissetulek on väiksem kui 540€ kuus, peaaegu kolmandik on keskmise sissetulekuga (540-900€) ning 43% kõrgema sissetulekuga.

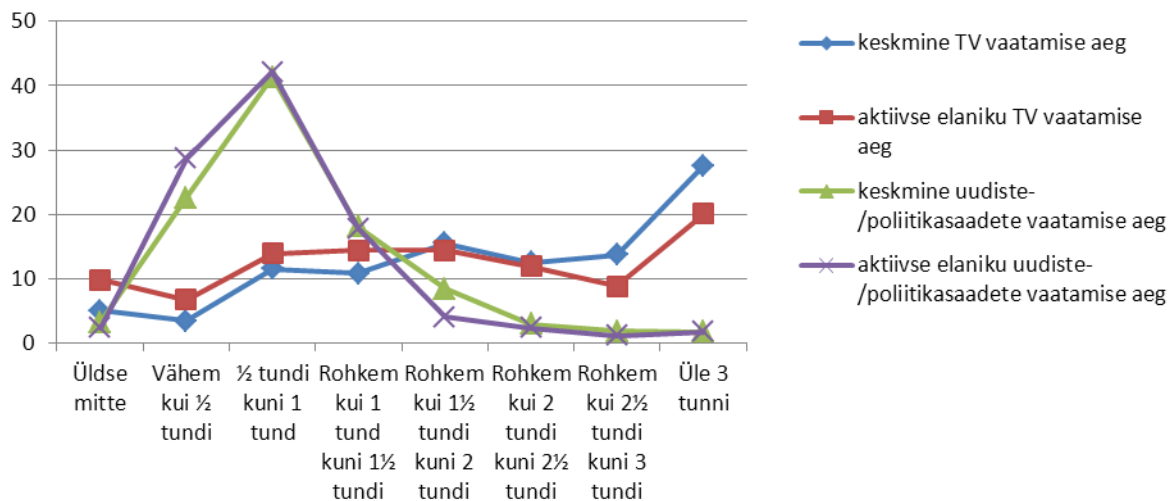
2.2.2. Aktiivse Eesti elaniku ühiskondlik aktiivsus ja meediatarbimine

Enda hinnangul võtavad aktiivsed Eesti elanikud võrreldes oma eakaaslastega sagedamini osa **seltskondlikest kohtumistest või üritustest kui keskmised Eesti elanikud** (vastavalt 13% ja 28%) (vt Joonis 61). Kolmandik aktiivsematest teeb seda enda hinnangul umbes sama tihti kui enamus eakaaslasi ning 39% harvem kui nende eakaaslased.

Joonis 61 Aktiivse Eesti elaniku ühiskondliku aktiivsuse tase (% vastanutest, n=190, N=1768)

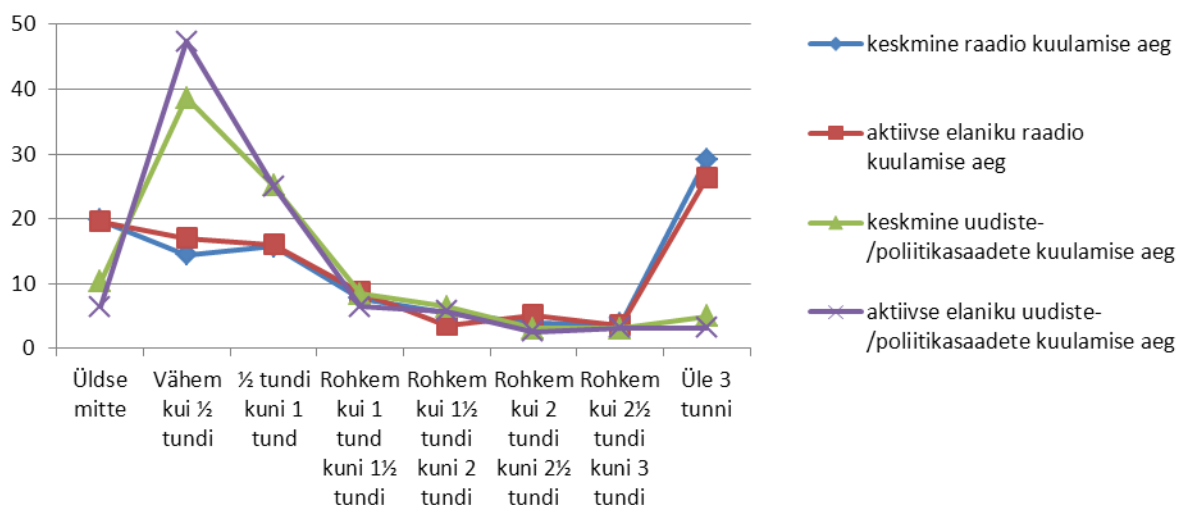
Aktiivsed Eesti elanikud kulutavad tavalisel nädalapäeval televiisori vaatamisele mõnevõrra vähem aega kui keskmised Eesti elanikud (vt Joonis 62). Üldse ei vaata televiisorit 10% aktiivsetest ja 5% keskmistest Eesti elanikest. 41% aktiivsetest Eesti elanikest vaatavad televiisorit rohkem kui 2 tundi päevas, elanikkonna seas keskmiselt aga 54%. Seega **aktiivne elanik vaatab keskmisest vähem televiisorit**. Nii aktiivsete elanike seas kui ka valimis tervikuna on enim neid, kes vaatavad uudiste- ja poliitikasaateid 0,5-1 tundi päevas (vastavalt 42% ja 41%). Seega vaatavad **aktiivsed elanikud võrreldes keskmisega suurema osa teleri vaatamisele kulutatavast ajast uudiste- ja poliitikasaateid ning kulutavad vähem aega muude saadete vaatamisele**.

Joonis 62 Aktiivse Eesti elaniku televiisori vaatamise aeg (% vastanutest)

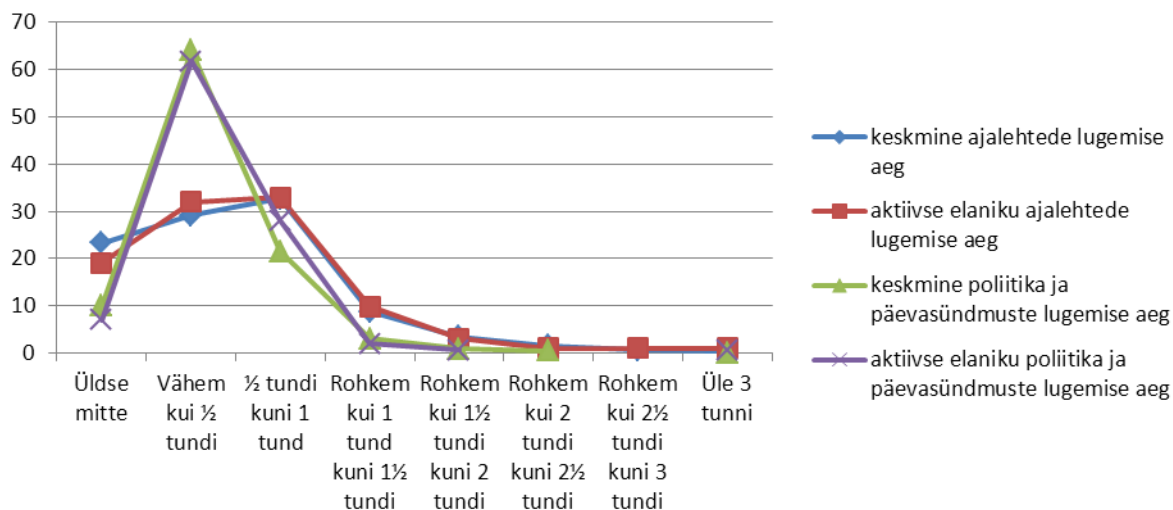
Aktiivne Eesti elanik kuulab tavalisel nädalapäeval raadiot sama palju kui keskmine Eesti elanik. Olulisi erinevusi raadiosaadete kuulamisele kulutatud aja osas ei esine. Aktiivsete Eesti elanike hulgas on vähem neid, kes ei kuula üldse raadiost uudiseid või poliitikat ja päevakajalisi sündmuseid kajastavaid saateid (6%, Eesti elanike seas keskmiselt 10%). Aktiivsetest Eesti elanikest 47% kuulab tavalisel päeval raadiost uudised või poliitikat ja päevakajalisi saateid vähem kui pool tundi,

keskmiselt on selliseid elanikke Eestis 39%. **Kokkuvõttes kuulavad aktiivsed Eesti elanikud raadiost uudiseid ja muid päevakajalisi saateid mõnevõrra vähem kui Eesti elanikud üldiselt.**

Joonis 63 Aktiivse Eesti elaniku raadio kuulamise aeg (% vastanutest)

Aktiivsete Eesti elanike poolt ajalehtede lugemisele kulutatud aeg ei erine oluliselt ülejäänud Eesti elanike keskmisest ajalehtede lugemise ajast (vt Joonis 64). Samuti ei erine oluliselt ajalehest poliitika ja päevakajaliste sündmuste lugemisele kulutatud aeg aktiivsete ja keskmiste Eesti elanike puhul. **Aktiivsed elanikud loevad poliitika ja päevakajalisi sündmusi käsitlevaid artikleid ajaliselt sama kaua kogu lehe lugemisele kulutatavast ajast kui teevad seda kõik elanikud keskmiselt.**

Joonis 64 Aktiivse Eesti elaniku ajalehtede lugemise aeg (% vastanutest)

Võiksime eeldada, et suurema meediatarbimise, eelkõige keskmisest enam aega poliitiliste saadete ja uudiste vaatamisele, kuulamisele või lugemisele kulutavad inimesed on ka üldjuhul poliitikast enam huvitatud ja osalevad aktiivsemalt valimistel. Seoste uurimisel on kasutatud korrelatsioonanalüüsi ning Spearmani korrelatsioonikordajat. Aktiivse elaniku poliitiline huvitus ja

osalemine viimastel valimistel on omavahel **nõrgalt seotud**¹² ehk poliitikast enam huvitatud aktiivsed elanikud osalevad sagedamini valimistel (vt Tabel 14). **Nõrk negatiivne seos** esineb poliitilise huvi meediatarbimise vahel ehk **poliitikast enam huvitatud aktiivsed elanikud vaatavad ja kuulavad vähem uudiste- ja poliitikasaateid ja loevad vastavaid teemasid vähem ajalehtedest**. Valimistel osalemine on nõrgalt seotud ka raadiost uudiste ja poliitikasaadete kuulamise ajaga ehk valimistel osalevad aktiivsed elanikud kulutavad vähem aega raadiost uudiste ja poliitikasaadete kuulamisele. Meediatarbimise osas on nõrk seos televiisorist uudiste vaatamise ja ajalehtedest poliitika ja päevasündmuste lugemise vahel. Seost ei ole raadiost uudiste ja poliitikasaadete kuulamise ning ajalehtedest sarnaste rubriikide lugemise vahel.

Tabel 14 Seosed aktiivse elaniku meediatarbimise, poliitilise huvi ja valimistel osalemise vahel

	Kui huvitatud Te olete poliitikast?	Viimastel valimistel osalemine	Televiisorist uudiste- /poliitikasaadete vaatamise aeg	Raadiost uudiste- /poliitikasaadete kuulamise aeg	Ajalehtedest poliitika ja päevasündmuste lugemise aeg
Kui huvitatud Te olete poliitikast?	1,000	0,210***	-0,289***	-0,138*	-0,212***
Viimastel valimistel osalemine	0,210***	1,000	-0,095	-0,208***	0,014
Televiisorist uudiste- /poliitikasaadete vaatamise aeg	-0,289***	-0,095	1,000	0,253***	0,225***
Raadiost uudiste- /poliitikasaadete kuulamise aeg	-0,138*	-0,208***	0,253***	1,000	0,112
Ajalehtedest poliitika ja päevasündmuste lugemise aeg	-0,212***	0,014	0,225***	0,112	1,000

* - statistiliselt oluline olulisuse nivool 0,1

** - statistiliselt oluline olulisuse nivool 0,05

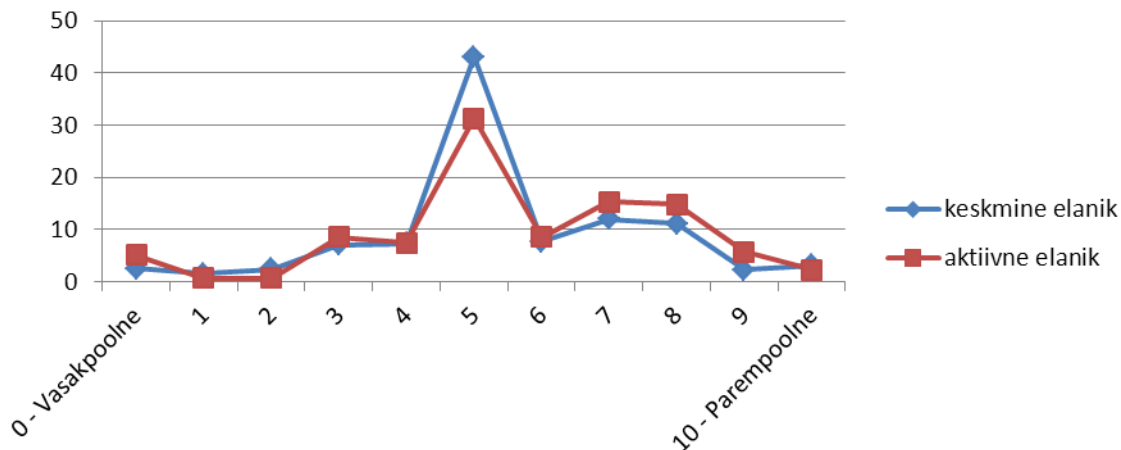
*** - statistiliselt oluline olulisuse nivool 0,01

2.2.3. Aktiivse Eesti elaniku maailmavaade ja poliitiline aktiivsus

Poliitikas räägitakse vahel vasak- ja parempoolsusest. Kui keskmine Eesti elanik jääb sageli enda määratlemisel nende kahe äärmuse keskele (hinnangu 5 märkis 43%) või kaldub pisut enam parempoolsusele (36%), siis **aktiivne Eesti elanik oskab end poliitiliselt selgemalt määratleda** (skaala keskele määratles ennast 31%) ja on sagedamini **parempoolsete** (hinnang 6-10, 47%) kui vasakpoolsete (hinnang 0-4, 22%) **vaadetega** (vt Joonis 65).

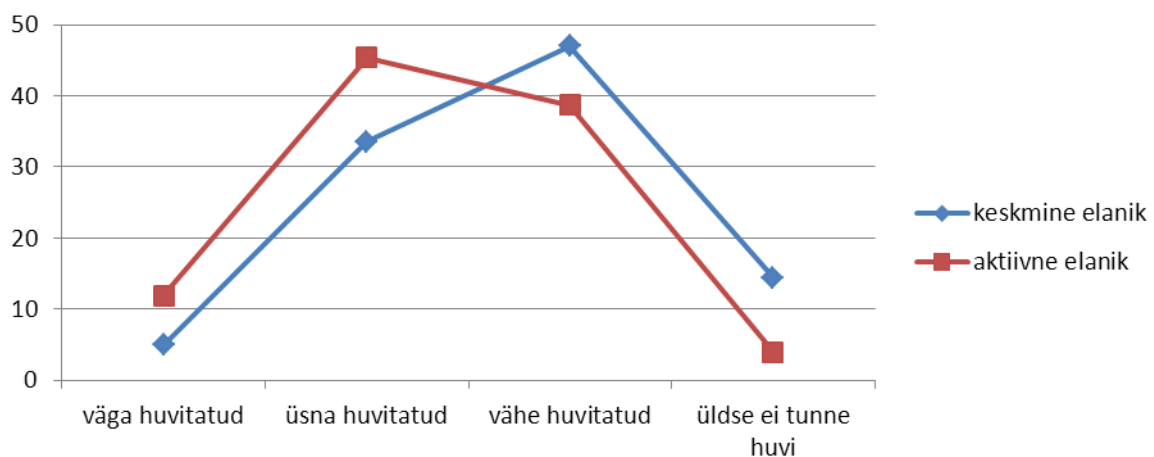
¹² Korrelatsioonanalüüs ei viita seose põhjuslikkusele, vaid annab indikatsiooni, kas ühe tunnuse muutumine toob kaasa teise tunnuse muutumise. Spearmani korrelatsioonikordaja märk viitab **seose suunale** (positiivne – kui ühe tunnuse väärtuste kasvades, kasvavad ka teise tunnuse väärtused ja vastupidi: ühe tunnuse väärtuste kahanedes, kahanevad ka teise tunnuse väärtused; negatiivne – ühe tunnuse väärtuste kasvades, teise tunnuse väärtused kahanevad ja vastupidi: ühe tunnuse väärtuste kahanedes, teise tunnuse väärtused kasvavad) ja absoluutväärtus **seose tugevusele** (kui kordaja absoluutväärtus on väiksem kui 0,3, siis on tegemist nõrga seosega; vahemikus 0,3 kuni 0,7 olev väärtus viitab keskmise tugevusega seosele ning suurem väärtus kui 0,7 viitab tunnustevahelisele tugevale seosele).

Joonis 65 Aktiivse Eesti elaniku maailmavaade skaalal 0-vasakpoolne ja 10-parempoolne (% vastanutest, n=176, N=1501)

Aktiivsete Eesti elanike sagedasemat poliitilist enesemääratlust toetab nende mõnevõrra **suurem huvi poliitika vastu** (vt Joonis 66). Aktiivsed Eesti elanikud on poliitikast kas üsnagi (45%, keskmine Eesti elanik 34%) või suurel määral huvitatud (12%). 43% aktiivsetest Eesti elanikest on teemast vähesel määral või üldse mitte huvitatud.

Joonis 66 Aktiivse Eesti elaniku huvitatus poliitikast (% vastanutest, n=194, N=1791)

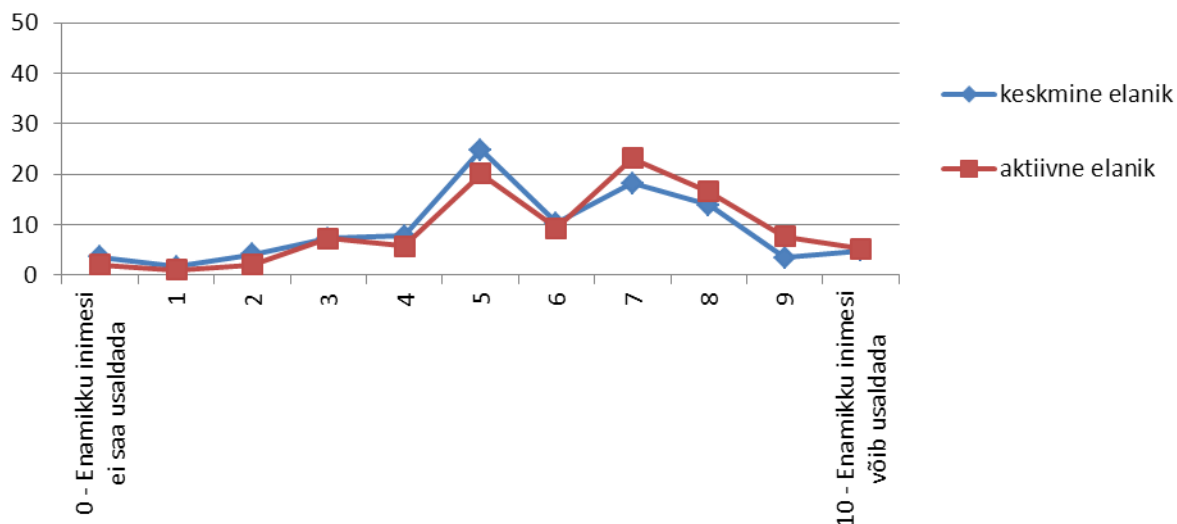
Mõned inimesed ei käi tänapäeval ühel või teisel põhjusel valimas. Aktiivsete Eesti elanike hulgas oli 9% neid, kellel ei olnud valimisõigust. Valimisõigusega aktiivsetest Eesti elanikest (n=177) osales 2007. aasta märtsis toimunud Riigikogu valimistel 85% ning 15% oma häält valimistel ei andnud. Ilmneb, et **aktiivsete Eesti elanike valimisaktiivsus on 14 protsendipunkti võrra kõrgem kui Eesti elanike seas keskmiselt** (vastavalt 71%).

Aktiivsetest Eesti elanikest pisut enam kui pooled (56%) tunnevad mõne poliitilise partei või erakonna suhtes suuremat lähedust kui teiste suhtes, seda on 15 protsendipunkti võrra rohkem kui Eesti elanike seas keskmiselt.

Kokkuvõttes on aktiivne Eesti elanik mõnevõrra rohkem poliitikast huvitatud, osaleb aktiivsemalt valimistel ning tunneb mõne poliitilise partei või erakonna suhtes suuremat lähedust kui keskmine Eesti elanik.

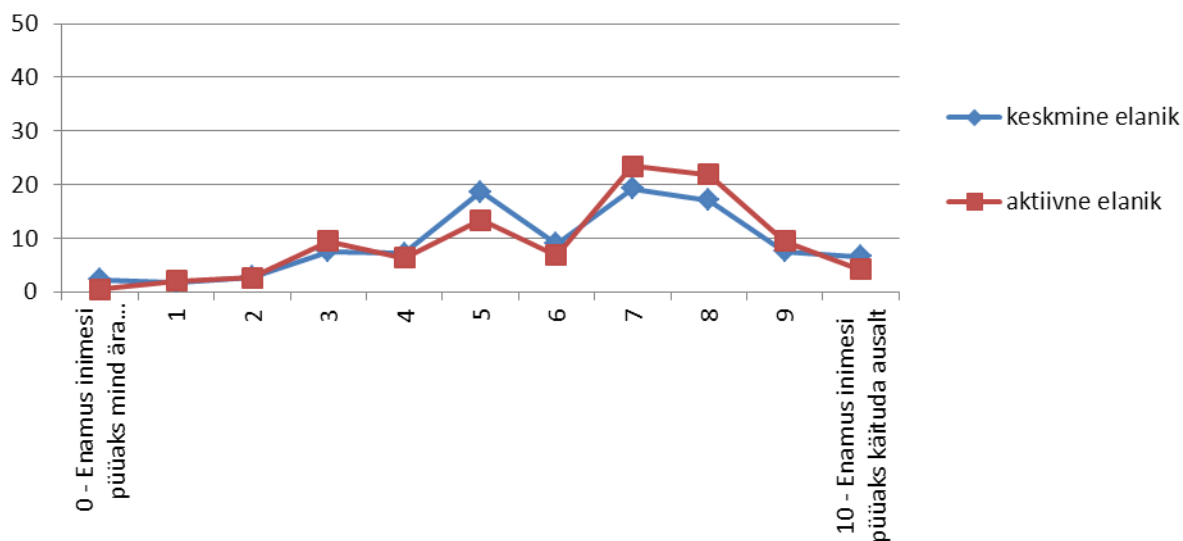
2.2.4. Aktiivse Eesti elaniku suhtumine kaasinimestesse ja institutsioonidesse

Üldiselt hinnates peab kaasinimesi usaldusväärseks 62% (hinnang 6-10 palli) aktiivsetest ning 51% keskmistest Eesti elanikest. Keskmiste Eesti elanikega võrreldes oli aktiivsete Eesti elanike seas pisut väiksem nende inimeste osakaal, kes andsid inimeste usaldusväärsele 5-pallise hinnangu. **Kokkuvõttes on aktiivsete Eesti elanike hulgas keskmisega võrreldes pisut rohkem (11 protsendipunkti võrra) neid, kes peavad kaasinimesi pigem usaldusväärseks.**

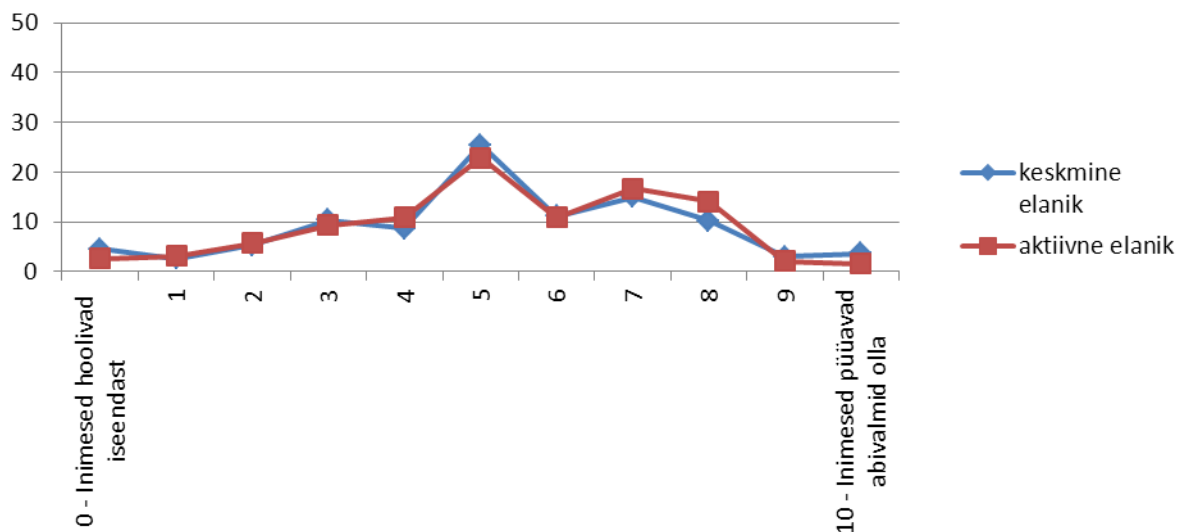
Joonis 67 Aktiivse Eesti elaniku hinnang inimeste usaldusväärsele (% vastanutest, n=194, N=1783)

Seda, et kaasinimesed soovivad teisi pigem ära kasutada kui ausalt käituda usub nii viiendik aktiivsetest kui ka keskmistest Eesti elanikest (vt Joonis 68). Viimastest 19% ning aktiivsetest Eesti elanikest 13% on andnud teiste käitumisele hinnangu 5-palli. Suurem osa peab aga kaasinimeste käitumist pigem ausaks, 6-10 pallise hinnangu andis 60% keskmistest Eesti elanikest ning kaks kolmandikku aktiivsetest Eesti elanikest. **Seega usuvad aktiivsed Eesti elanikud keskmistest Eesti elanikest sagedamini, et üldjuhul käituvad teised nendega pigem ausalt kui püüavad neid ära kasutada.**

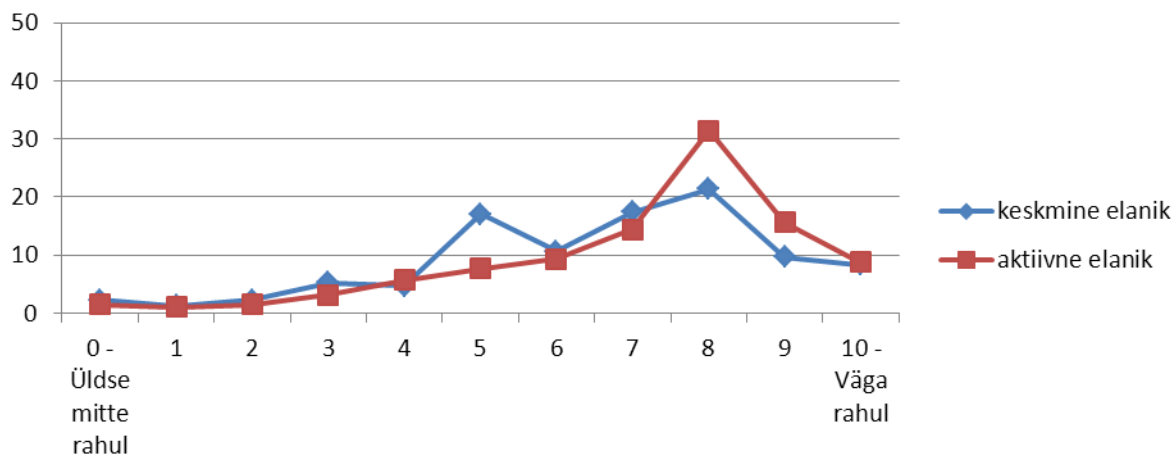
Joonis 68 Aktiivse Eesti elaniku hinnang kaasinimeste käitumisele (% vastanutest, n=192, N=1769)

Selles osas, kas inimesed püüavad enamuse ajast olla teiste suhtes abivalmid või hoolivad nad ennekõike iseendast, aktiivsete Eesti elanike arvamus keskmise Eesti elaniku arvamusest oluliselt ei erine (vt Joonis 69). 32% peab kaasinimesi pigem endast hoolivaks, veerand vastanutest andis neutraalse hinnangu (5-palli) ning 44% arvab, et üldjuhul püüavad kaasinimesed olla teiste suhtes abivalmid.

Joonis 69 Aktiivse Eesti elaniku hinnang kaasinimeste hoolivusele (% vastanutest, N=1782, n=192)

Aktiivsed Eesti elanikud on oma eluga tunduvalt rohkem rahul kui keskmised Eesti elanikud (vt Joonis 70), keskmiselt hindasid aktiivsed Eesti elanikud oma rahulolu eluga 7,1 palliga (10-pallisel skaalal) ning kõik Eesti elanikud keskmiselt 6,5 palliga. Kõigist Eesti elanikest 16% pigem ei ole oma eluga rahul (hinnang 0-4 palli), 17% märkis hinnanguks 5-palli ning 67% pigem on oma eluga rahul (hinnang 6-10 palli). Aktiivsete Eesti elanike hulgast 13% pigem ei ole eluga rahul, keskmise hinnangu andis 8% ning 80% on pigem oma eluga rahul.

Joonis 70 Aktiivse Eesti elaniku rahulolu oma eluga (% vastanutest, n=194, N=1791)

Aktiivsete elanike hinnangutes üldise eluga rahulolu ning kaasinimeste usaldamise, hoolivuse ja aususe vahel esinevad peamiselt nõrgad või keskmise tugevusega korrelatiivsed seosed. Kõige tugevamalt on seotud hinnangud kaasinimeste usaldusväarsusele ja aususele (0,475) ning

usaldusväärsele ja hoolivusele (0,440). Suhteliselt nõrk seos esineb inimeste aususe ja hoolivuse vahel (0,290). Oma eluga rohkem rahul olevad aktiivsed elanikud hindavad kaasinimeste usaldusväärset, ausust ja hoolivust pigem kõrgemalt, samas on seosed üsna nõrgad.

Tabel 15 Seosed eluga rahulolu, kaasinimeste usaldamise, aususe ja hoolivuse vahel

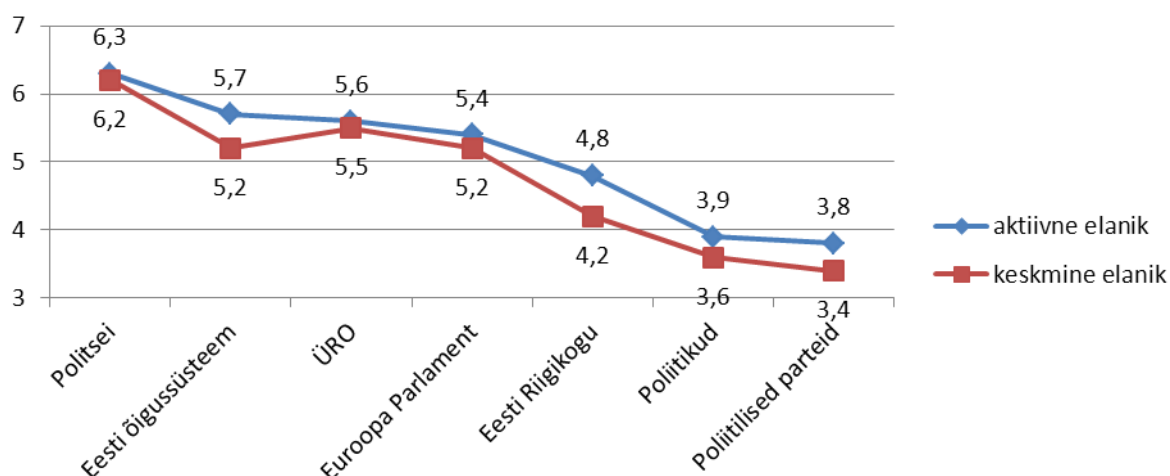
	Üldine eluga rahulolu	Hinnang inimeste usaldusväärsele	Hinnang kaasinimeste aususele	Hinnang kaasinimeste hoolivusele
Üldine eluga rahulolu	1,000	0,177**	0,167**	0,260***
Hinnang inimeste usaldusväärsele	0,177**	1,000	0,475***	0,440***
Hinnang kaasinimeste aususele	0,167**	0,475***	1,000	0,290***
Hinnang kaasinimeste hoolivusele	0,260***	0,440***	0,290***	1,000

* - statistiliselt oluline olulisuse nivool 0,1

** - statistiliselt oluline olulisuse nivool 0,05

*** - statistiliselt oluline olulisuse nivool 0,01

Institutsioonide usaldusväärsele andsid aktiivsed Eesti elanikud mõnevõrra kõrgemaid hinnanguid, kui keskmine Eesti elanik (vt Joonis 71). Kõige kõrgema hinnangu sai politsei, millele järgnesid Eesti õigussüsteem, ÜRO ning Euroopa Parlament. **Aktiivsete elanike usaldus institutsioonide vastu on võrreldes keskmise elanikuga kõrgem Eesti õigussüsteemi, Eesti Riigikogu ning poliitiliste parteide osas.**

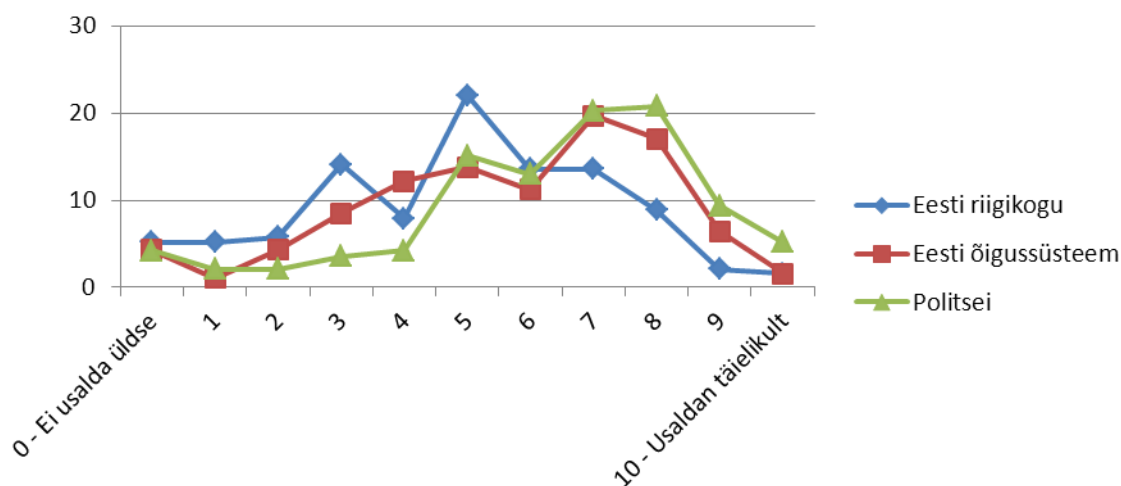

Joonis 71 Aktiivse Eesti elaniku usaldus erinevate institutsioonide vastu (keskmine hinnang, hinnangud skaalal 1-10)

Aktiivsete elanike poolt institutsioonide usaldusväärsele antud hinnangud on esitatud grupeerituna järgnevatel joonistel. Riigikogu usaldavaid (hinnang 6-10 palli) ja mitteusaldavaid (hinnang 0-4 palli) aktiivseid Eesti elanikke on keskmiselt 39%, ligikaudu viiendik (22%) aktiivsetest hindas usaldust riigikogu vastu 5-palliga (vt Joonis 72). Kõigist Eesti elanikest 49% ei usalda riigikogu, 22% andis 5-pallise hinnangu ning 29% pigem usaldavad. **Seega usaldavad aktiivsed elanikud sagedamini riigikogu kui keskmised Eesti elanikud.**

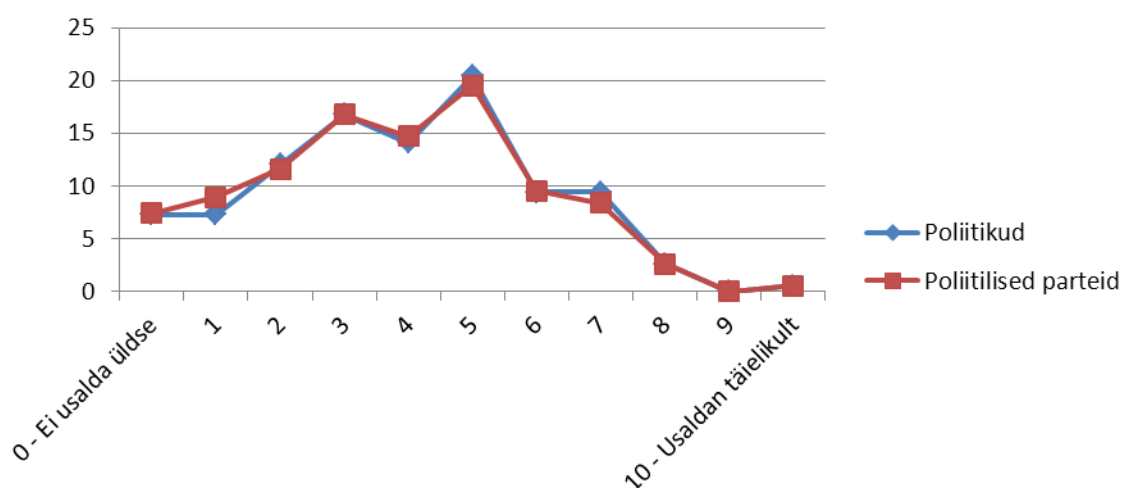
Eesti õigussüsteemi usaldusväärsust hindavad aktiivsed kõigi Eesti elanikud samuti kõrgemalt kui Eesti elanikud keskmiselt – 30% pigem ei usalda (kõigist Eesti elanikest vastavalt 35%), 14% annab keskmise hinnangu (kõigist Eesti elanikest 19%) ning 56% pigem usaldab (kõigist Eesti elanikest vastavalt 46%).

Politsei usaldusväärsusele antud hinnangud kõigist Eesti elanike ning aktiivsete Eesti elanike lõikes oluliselt ei erine – aktiivsetest Eesti elanikest pigem ei usalda politseid 16%, kõigist Eesti elanikest 21%, keskmise ehk 5-pallise hinnangu andsid vastavalt 15% aktiivsetest ning 16% kõigist Eesti elanikest, pigem usaldavad politsei institutsiooni 67% aktiivsetest ning 63% kõigist Eesti elanikest.

Joonis 72 Aktiivse Eesti elaniku suhtumine Riigikogusse, õigussüsteemi ja politseisse (% vastanutest)

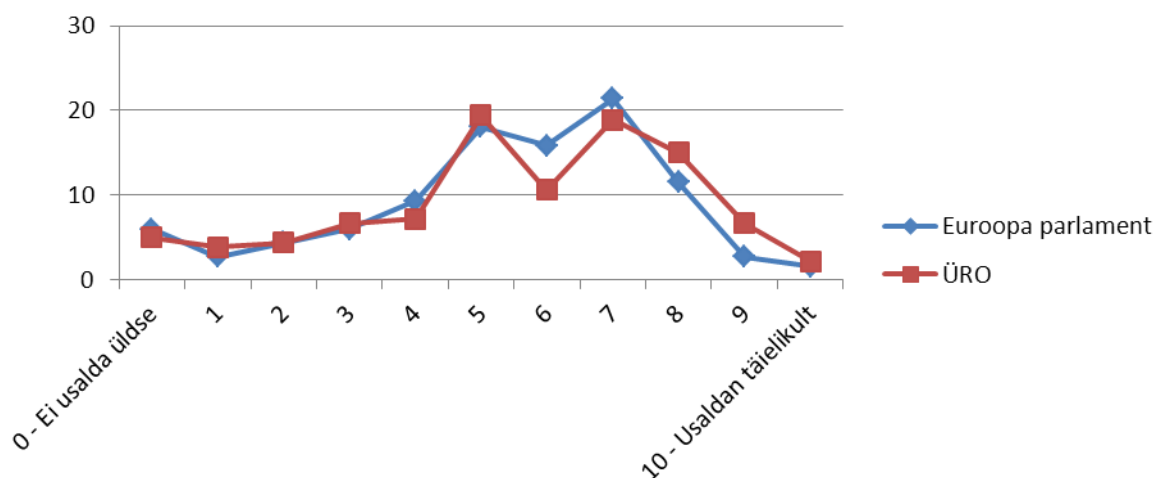
Aktiivsete Eesti elanike hinnangud poliitikute ja poliitiliste parteide usaldusväärsusele oluliselt ei erine (vt Joonis 73). 58% aktiivsetest Eesti elanikest poliitikuid ja poliitilisi parteisid pigem ei usalda (kõigist Eesti elanikest keskmiselt 64%), viiendik jääb oma arvamuses neutraalseks (kõigist Eesti elanikest 19%) ning 21% pigem usaldab (kõigist Eesti elanikest keskmiselt 17%).

Joonis 73 Aktiivse Eesti elaniku suhtumine poliitikutesse ja poliitilistesse parteidesse (% vastanutest)

Euroopa parlamendi ja ÜRO usaldusväärsusele annavad aktiivsed Eesti elanikud sarnase hinnangu – 28% aktiivsetest Eesti elanikest neid institutsioone pigem ei usalda, 18% annab hinnanguks 5-palli

ning veidi üle poole (53%) pigem usaldab neid (vt Joonis 74). Keskmised Eesti elanikud usaldasid veidi sagedamini ÜRO-d kui Euroopa parlamenti (keskmised hinnangud vastavalt 5,5 ja 5,2 palli).

Joonis 74 Aktiivse Eesti elaniku suhtumine Euroopa parlamenti ja ÜROsse (% vastanutest)

Erinevate institutsioonide usaldamise vahel ilmnevad olulised seosed – aktiivsed elanikud, kes usaldavad ühte institutsiooni on usaldavamad ka teiste institutsioonide suhtes (vt Tabel 16). Kõige tugevamad seosed esinevad poliitiliste parteide ja poliitikute usaldamise vahel (0,816) ning Euroopa Parlamendi ja ÜRO usaldamise vahel (0,712). Keskmise tugevusega seos on Eesti Riigikogu ja poliitikute usaldamise (0,683) ning Eesti Riigikogu ja Eesti õigussüsteemi usaldamise (0,663) vahel.

Tabel 16 Seosed erinevate institutsioonide usaldamise vahel

	Hinnang inimeste usaldusväärsusele	Eesti Riigikogu usaldamine	Eesti õigussüsteemi usaldamine	Eesti politsei usaldamine	Poliitikute usaldamine	Poliitiliste parteide usaldamine	Euroopa Parlamendi usaldamine	ÜRO usaldamine
Hinnang inimeste usaldusväärsusele	1,000	0,287***	0,308***	0,376***	0,287***	0,276***	0,083	0,134*
Eesti Riigikogu usaldamine	0,287***	1,000	0,663***	0,553***	0,683***	0,635***	0,434***	0,551***
Eesti õigussüsteemi usaldamine	0,308***	0,663***	1,000	0,629***	0,549***	0,525***	0,468***	0,495***
Eesti politsei usaldamine	0,376***	0,553***	0,629***	1,000	0,417***	0,380***	0,365***	0,406***
Poliitikute usaldamine	0,287***	0,683***	0,549***	0,417***	1,000	0,816***	0,448***	0,480***
Poliitiliste parteide usaldamine	0,276***	0,635***	0,525***	0,380***	0,816***	1,000	0,459***	0,465***
Euroopa Parlamendi usaldamine	0,083	0,434***	0,468***	0,365***	0,448***	0,459***	1,000	0,719***
ÜRO usaldamine	0,134*	0,551***	0,495***	0,406***	0,480***	0,465***	0,719***	1,000

* - statistiliselt oluline olulisuse nivool 0,1

** - statistiliselt oluline olulisuse nivool 0,05

*** - statistiliselt oluline olulisuse nivool 0,01

Samuti ilmneb seos kaasmaalaste usaldamise ja institutsioonide usaldamise vahel. **Need aktiivsed elanikud, kes on andnud kõrgema hinnangu kaasinimeste usaldusväarsusele, usaldavad rohkem ka analüüsis vaadeldavaid siseriiklikke institutsioone**, seos puudub inimeste üldise usaldusväarsuse ja Euroopa Parlamendi usaldamise vahel ning väga nõrk on seos inimeste usaldusväarsuse ja ÜRO usaldamise vahel.

2.2.5. Aktiivse Eesti elaniku tüpoloogia

Seega on antud andmete põhjal **aktiivne Eesti elanik** peamiselt **40-64-aastane, kesk-/kutse- või kõrgharidusega**, räägib **eesti keelt**, elab pigem **linnas** kui maal, **töötab** ja tema **sissetulek on keskmine või sellest suurem**. Aktiivne Eesti elanik võtab **sagedamini** osa **seltskondlikest kohtumistest** või üritustest ja vaatab mõnevõrra **vähem televiisorit** kui keskmine Eesti elanik.

Aktiivne Eesti elanik on mõnevõrra **rohkem poliitikast huvitatud**, oskab oma **poliitilisi vaateid** paremini määratleda ning on sagedamini **parempoolsete vaadetega** kui keskmine Eesti elanik. Seoses suurema huvi ja selgema enesemääratlusega on **aktiivsete Eesti elanike valimisaktiivsus tunduvalt kõrgem** (14 protsendipunkti võrra) ning nad **tunnevad mõne parteiga suuremat lähedust** kui teistega tunduvalt sagedamini (15 protsendipunkti võrra) kui keskmised Eesti elanikud.

Üldiselt **usaldavad** aktiivsed Eesti elanikud **kaasmaalasi** veidi rohkem kui keskmised Eesti elanikud ning usuvad sagedamini, et kaasinimesed ei soovi neid igal võimalikul juhul ära kasutada, vaid **käituvad pigem ausalt**. Aktiivsed Eesti elanikud on oma eluga rohkem rahul kui keskmised Eesti elanikud.

Aktiivsed Eesti elanikud usaldavad muid **organisatsioone veidi sagemini** kui keskmised Eesti elanikud, kuid **keskmised hinnangud oluliselt ei erine**. Kõige kõrgema keskmise usaldusväarsuse hinnangu andsid aktiivsed Eesti elanikud politseile, Eesti õigussüsteemile, ÜRO-le ja Euroopa parlamendile. Sarnaselt keskmiste Eesti elanike hinnangutele, usaldavad aktiivsed Eesti elanikud keskmiselt vähem Eesti riigikogu, poliitilisi parteisid ja poliitikuid.

Jooniste loetelu

Joonis 1 Inimeste usaldamine (% vastajatest)	17
Joonis 2 Hinnang inimeste aususe kohta (% vastajatest)	18
Joonis 3 Hinnang abivalmiduse kohta (% vastajatest)	18
Joonis 4 Üldine eluga rahulolu (% vastajatest)	19
Joonis 5 Rahulolu demokraatia toimimisega (% vastajatest)	20
Joonis 6 Oluline tulla välja uudsete ideedega ja olla loov	20
Joonis 7 Oluline olla rikas, omada palju raha ja kalleid asju (% vastajatest)	22
Joonis 8 Oluline, et kõiki inimesi maailmas koheldaks võrdselt. (% vastajatest).....	23
Joonis 9 Oluline näidata teistele oma oskusi ja võimeid. (% vastajatest).....	23
Joonis 10 Oluline elada turvalises ümbruses (% vastajatest)	24
Joonis 11 Oluline tegeleda paljude erinevate asjadega (% vastajatest)	25
Joonis 12 Oluline reeglitest kinni pidada (% vastajatest).....	26
Joonis 13 Oluline ära kuulata endast erinevate inimeste arvamusi (% vastajatest).....	27
Joonis 14 Oluline olla tagasihoidlik ja vähenõudlik (% vastajatest).....	29
Joonis 15 Oluline mõnusalt aega veeta ja midagi erilist lubada (% vastajatest)	30
Joonis 16 Oluline ise oma tegevuste üle otsustada ja olla teistest sõltumatu (% vastajatest)	31
Joonis 17 Oluline aidata inimesi enda ümber (% vastajatest)	32
Joonis 18 Tähtis olla väga edukas (% vastajatest).....	33
Joonis 19 Oluline, et valitsus tagab turvalisuse kõikide ohtude puhul (% vastajatest)	34
Joonis 20 Meeldib otsida seiklusi ja riskeerida (% vastajatest)	35
Joonis 21 Oluline alati korralikult käituda (% vastajatest)	36
Joonis 22 Oluline, et teised inimesed kuuletusid [mulle] (% vastajatest).....	37
Joonis 23 Oluline olla ustav oma sõpradele (% vastajatest)	38
Joonis 24 Looduse eest hoolt kandmine on väga oluline (% vastajatest).....	39
Joonis 25 Oluline on järgida traditsioone (% vastajatest).....	40
Joonis 26 Oluline teha asju, mis naudingut pakuvad (% vastajatest)	41
Joonis 27 Poliitikast huvitatus (% vastajatest)	42
Joonis 28 Poliitikast huvitatus erinevates vanusegruppides (% vastajatest).....	43
Joonis 29 Poliitikast huvitatus sõltuvalt tööturu staatusest (% vastajatest)	43
Joonis 30 Poliitikast huvitatus sõltuvalt haridustasemest. (% vastajatest)	44
Joonis 31 Kas tunnete mõne poliitilise partei/erakonna suhtes suuremat lähedust kui teiste suhtes? (% vastajatest).....	45
Joonis 32 Kas olete mõne poliitilise partei/erakonna liige? (% vastajatest).....	46
Joonis 33 Vastanute asetus poliitiliste eelistuste alusel vasak-parempoolsuse skaalal (% vastajatest)	47
Joonis 34 Vastanute asetus poliitiliste eelistuste alusel vasak- parempoolsuse skaalal koduse keele lõikes (% vastajatest)	47
Joonis 35 Kui tihti tundub poliitika Teile keerulisena? (% vastajatest).....	48
Joonis 36 Kui tihti tundub poliitika Teile keerulisena? (koduse keele lõikes) (% vastajatest)	49
Joonis 37 Kui tihti tundub poliitika Teile keerulisena? (haridustasemete lõikes) (% vastajatest)	49
Joonis 38 Institutsioonide usaldamine: Eesti riigikogu (% vastajatest)	50

Joonis 39	Institutsioonide usaldamine: Eesti õigussüsteem (% vastajatest)	51
Joonis 40	Institutsioonide usaldamine: Eesti politsei (% vastajatest)	52
Joonis 41	Institutsioonide usaldamine: Eesti poliitikud (% vastajatest)	53
Joonis 42	Institutsioonide usaldamine: Eesti poliitilised parteisid ja erakonnad. (% vastajatest).....	54
Joonis 43	Institutsioonide usaldamine: Euroopa Parlament (% vastajatest).....	56
Joonis 44	Institutsioonide usaldamine: Ühinenud Rahvaste Organisatsioon. (% vastajatest)	57
Joonis 45	Vabatahtlike Eesti elanike sotsiaal-demograafiline taust (% vastajatest, n=137)	63
Joonis 46	Vabatahtlike jaotus leibkonna netosissetuleku detiili järgi (% vastajatest, n=117)	64
Joonis 47	Vabatahtlike televiisori vaatamise aeg (% vastanutest)	64
Joonis 48	Vabatahtlike raadio kuulamise aeg (% vastanutest).....	65
Joonis 49	Vabatahtliku ajalehtede lugemise aeg (% vastanutest).....	66
Joonis 50	Vabatahtliku maailmavaade skaalal 0-vasakpoolne ja 10-parempoolne (% vastanutest, n=118, N=1301).....	67
Joonis 51	Vabatahtlike ühiskondlik aktiivsus (% vastanutest).....	68
Joonis 52	Erinevate institutsioonide usaldamine (keskmine hinnang, hinnangud skaalal 0-10).....	69
Joonis 53	Vabatahtlike suhtumine Riigikogusse, õigussüsteemi ja politseisse (% vastanutest).....	70
Joonis 54	Vabatahtlike suhtumine poliitikutesse ja poliitilistesse parteidesse (% vastanutest)	70
Joonis 55	Vabatahtlike suhtumine Euroopa parlamenti ja ÜROsse (% vastanutest).....	71
Joonis 56	Vabatahtlike hinnang inimeste usaldusväärsele (% vastanutest, n=135, N=1653)	72
Joonis 57	Vabatahtlike hinnang kaasinimeste käitumisele (% vastanutest, n=135, N=1635)	73
Joonis 58	Vabatahtlike hinnang kaasinimeste hoolivusele (% vastanutest, n=135, N=1644)	73
Joonis 59	Vabatahtlike rahulolu oma eluga (% vastanutest, n=135, N=1653)	74
Joonis 60	Aktiivsete Eesti elanike sotsiaal-demograafiline taust (% vastanutest, n=194).....	77
Joonis 61	Aktiivse Eesti elaniku ühiskondliku aktiivsuse tase (% vastanutest, n=190, N=1768)	78
Joonis 62	Aktiivse Eesti elaniku televiisori vaatamise aeg (% vastanutest)	78
Joonis 63	Aktiivse Eesti elaniku raadio kuulamise aeg (% vastanutest)	79
Joonis 64	Aktiivse Eesti elaniku ajalehtede lugemise aeg (% vastanutest).....	79
Joonis 65	Aktiivse Eesti elaniku maailmavaade skaalal 0-vasakpoolne ja 10-parempoolne (% vastanutest, n=176, N=1501).....	81
Joonis 66	Aktiivse Eesti elaniku huvitatus poliitikast (% vastanutest, n=194, N=1791)	81
Joonis 67	Aktiivse Eesti elaniku hinnang inimeste usaldusväärsele (% vastanutest, n=194, N=1783)	82
Joonis 68	Aktiivse Eesti elaniku hinnang kaasinimeste käitumisele (% vastanutest, n=192, N=1769).82	
Joonis 69	Aktiivse Eesti elaniku hinnang kaasinimeste hoolivusele (% vastanutest, N=1782, n=192).83	
Joonis 70	Aktiivse Eesti elaniku rahulolu oma eluga (% vastanutest, n=194, N=1791)	83
Joonis 71	Aktiivse Eesti elaniku usaldus erinevate institutsioonide vastu (keskmine hinnang, hinnangud skaalal 1-10)	84
Joonis 72	Aktiivse Eesti elaniku suhtumine Riigikogusse, õigussüsteemi ja politseisse (% vastanutest)	85
Joonis 73	Aktiivse Eesti elaniku suhtumine poliitikutesse ja poliitilistesse parteidesse (% vastanutest)	85
Joonis 74	Aktiivse Eesti elaniku suhtumine Euroopa parlamenti ja ÜROsse (% vastanutest)	86

Tabelite loetelu

Tabel 1 Euroopa sotsiaaluuringu üldandmed aastatel 2006, 2008 ja 2010.....	8
Tabel 2 Euroopa sotsiaaluuringu küsimustiku struktuur aastatel 2006, 2008 ja 2010.....	9
Tabel 3 Teleri vaatamisele kulutatav aeg (% vastajatest).....	13
Tabel 4 Uudiseid või poliitikat ja päevakajalisi sündmusi kajastavate saadete vaatamine (% vastajatest).....	13
Tabel 5 Raadio kuulamisele kulutatav aeg (% vastajatest).....	14
Tabel 6 Uudiseid või poliitikat ja päevakajalisi sündmusi kajastavate saadete kuulamine (% vastajatest).....	15
Tabel 7 Ajalehtede lugemisele kulutatav aeg (% vastajatest).....	15
Tabel 8 Poliitikat ja päevakajalisi sündmusi kajastavate ajaleheartiklite lugemine (% vastajatest).....	16
Tabel 9 Seltskondlikest kohtumistest või üritustest osavõtmise sagedus (% vastajatest).....	16
Tabel 10 Seosed vabatahtlike meediatarbimise ja valimistel osalemise vahel.....	67
Tabel 11 Seosed erinevate institutsioonide usaldamise vahel.....	72
Tabel 12 Seosed eluga rahulolu, kaasinimeste usaldamise, hoolivuse ja aususe vahel.....	74
Tabel 13 Aktiivsete elanike hulka arvatud vastajad, kes viimase 12 kuu jooksul ... (kes vähemalt kahe tegevuse korral vastasid jaatavalt).....	76
Tabel 14 Seosed aktiivse elaniku meediatarbimise, poliitilise huvi ja valimistel osalemise vahel.....	80
Tabel 15 Seosed eluga rahulolu, kaasinimeste usaldamise, aususe ja hoolivuse vahel.....	84
Tabel 16 Seosed erinevate institutsioonide usaldamise vahel.....	86
Tabel 17 (A1) Kui palju aega kokku kulutate televiisori vaatamisele tavalisel nädalapäeval?.....	94
Tabel 18 (A2) Kui palju televiisori vaatamise ajast tavalisel nädalapäeval jälgite uudiseid või poliitikat ja päevakajalisi sündmusi kajastavaid saateid?.....	95
Tabel 19 (A3) Kui palju aega kokku kulutate raadio kuulamisele tavalisel nädalapäeval?.....	96
Tabel 20 (A4) Rääkides ikka tavalisest nädalapäevast, kui palju raadio kuulamise ajast kuulate uudiseid või poliitikat ja päevakajalisi sündmusi kajastavaid saateid?.....	97
Tabel 21 (A5) Kui palju aega kokku kulutate tavalisel nädalapäeval ajalehtede lugemisele?.....	98
Tabel 22 (A6) Kui palju ajalehtede lugemisele kulutatud ajast kulub poliitika ja päevakajaliste sündmuste kohta lugemisele?.....	99
Tabel 23 (C4) Võrreldes oma eakaaslastega, kui tihti Te võtate osa seltskondlikest kohtumistest või üritustest?.....	100
Tabel 24 (A8) Kas Teie arvates võib enamikku inimesi usaldada?.....	101
Tabel 25 (A9) Kas enamus inimesi püüaks Teid võimaluse korral ära kasutada või käituvad nad pigem ausalt?.....	102
Tabel 26 (A10) Kas enamuse ajast püüavad inimesed olla teiste suhtes abivalmid või hoolivad nad ennekõike iseendast?.....	103
Tabel 27 (B24) Kõike kokkuvõttes, kuivõrd rahul Te oma eluga üldiselt olete?.....	104
Tabel 28 (B27) Kuivõrd rahul olete sellega, kuidas demokraatia Eestis toimib?.....	105
Tabel 29 (HF1 A) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Talle on oluline tulla välja uudsete ideedega ja olla loov. Talle meeldib teha asju omal, ainulaadsel viisil.	106

Tabel 30 (HF1 B) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Tema jaoks on oluline olla rikas. Ta tahab, et tal oleks palju raha ja kalleid asju.	108
Tabel 31 (HF1 C) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Ta peab oluliseks, et kõiki inimesi maailmas koheldaks kui võrdseid. Tema arvates peaksid kõikidel inimestel olema elus võrdsed võimalused..	109
Tabel 32 (HF1 D) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Tema jaoks on väga oluline näidata teistele oma oskusi ja võimeid. Ta tahab, et inimesed imetleksid seda, mida ta teeb.	110
Tabel 33 (HF1 E) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Talle on oluline elada turvalises ümbruses. Ta väldib kõike, mis võiks teda ohustada.	111
Tabel 34 (HF1 F) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Talle meeldivad üllatused ja ta otsib alati uusi tegevusi. Tema arvates on oluline tegeleda elu jooksul paljude erinevate asjadega.	112
Tabel 35 (HF1 G) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Ta usub, et inimesed peaksid tegema seda, mida neil kästakse. Ta arvab, et inimesed peaksid reeglitest kinni pidama ka siis, kui keegi neid ei jälgi.	113
Tabel 36 (HF1 H) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Tema jaoks on oluline ära kuulata endast erinevate inimeste arvamusi. Isegi kui ta nende inimestega nõus ei ole, tahab ta nendest siiski aru saada.	114
Tabel 37 (HF1 I) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Tema jaoks on oluline olla tagasihoidlik ja vähenõudlik. Ta püüab endale mitte tähelepanu tõmmata.	115
Tabel 38 (HF1 J) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Talle on oluline mõnusalt aega veeta. Talle meeldib endale midagi erilist lubada.	116
Tabel 39 (HF1 K) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Tema jaoks on oluline ise oma tegevuste üle otsustada. Talle meeldib olla vaba ja teistest mitte sõltuda.	117
Tabel 40 (HF1 L) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Tema jaoks on väga oluline aidata inimesi enda ümber. Ta tahab hoolt kanda nende heaolu eest.	118
Tabel 41 (HF1 M) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Talle on tähtis olla väga edukas. Ta loodab, et inimesed tunnustavad tema saavutusi.	119
Tabel 42 (HF1 N) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Talle on oluline, et valitsus tagab tema turvalisuse kõikide ohtude puhul. Ta tahab, et riik oleks tugev ja suudaks kaitsta oma kodanikke. .	120
Tabel 43 (HF1 O) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Ta otsib seiklusi ja talle meeldib riskeerida. Ta tahab elada põnevat elu.	121
Tabel 44 (HF1 P) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Tema jaoks on oluline alati korralikult (kombekalt) käituda. Ta püüab vältida tegevusi, mida teised võiksid pidada sobimatuks.	122
Tabel 45 (HF1 Q) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Talle on oluline, et teised inimesed kuuletuksid talle. Ta tahab, et inimesed teeksid seda, mida ta neile ütleb.	123
Tabel 46 (HF1 R) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Tema jaoks on oluline olla ustav oma sõpradele. Ta tahab pühenduda oma lähedastele inimestele.	124
Tabel 47 (HF1 S) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Ta on sügavalt veendunud, et inimesed peaksid loodust hoidma. Looduse eest hoolt kanda on tema jaoks väga oluline.	125
Tabel 48 (HF1 T) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Traditsioonid on tema jaoks olulised. Ta püüab järgida usulisi traditsioone ja kombeid, mis kanduvad peres edasi põlvest põlve.	126
Tabel 49 (HF1 U) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Ta otsib mistahes võimalust, et lõbutseda. Talle on oluline teha asju, mis talle naudingut pakuvad.	127
Tabel 50 (B1) Kui huvitatud Te olete poliitikast?	128
Tabel 51 (B2) Kui tihti tundub poliitika Teile nii keerulisena, et Te ei saa päriselt aru, mis toimub?.	129
Tabel 52 (B4) Kuivõrd Te usaldate järgmisi institutsioone: Eesti riigikogu	130

Tabel 53 (B5) Kuivõrd Te usaldate järgmisi institutsioone: Eesti õigussüsteem.....	131
Tabel 54 (B6) Kuivõrd Te usaldate järgmisi institutsioone: Eesti politsei	132
Tabel 55 (B7) Kuivõrd Te usaldate järgmisi institutsioone: Eesti poliitikuid.....	133
Tabel 56 (B8) Kuivõrd Te usaldate järgmisi institutsioone: Eesti poliitilisi parteisid ja erakondi	134
Tabel 57 (B9) Kuivõrd Te usaldate järgmisi institutsioone: Euroopa parlamenti	135
Tabel 58 (B10) Kuivõrd Te usaldate järgmisi institutsioone: Ühinenud Rahvaste Organisatsioon.....	136
Tabel 59 (B20a) Kas tunnete mõne poliitilise partei/erakonna suhtes suuremat lähedust kui teiste suhtes?.....	137
Tabel 60 (B21) Kas Te olete mõne poliitilise partei/erakonna liige?	138
Tabel 61 (B23) Poliitikas räägitakse vahel vasak- ja parempoolsusest. Kuhu Te ennast sellel skaalal asetaksite, kus 0 tähistab vasakpoolsust ja 10 parempoolsust?	139
Tabel 62 (B11) Kas Teie osalesite viimastel Riigikogu valimistel 2007. aasta märtsis? (välja arvatud valimisõigust mitte omavad inimesed)	140
Tabel 63 (B13) Kas olete viimase 12 kuu jooksul võtnud ühendust mõne poliitiku, valitsuse või kohaliku omavalitsuse ametnikuga?.....	141
Tabel 64 (B14) Kas olete viimase 12 kuu jooksul tegutsenud poliitilise partei (erakonna) või surverühma heaks?.....	142
Tabel 65 (B15) Kas olete viimase 12 kuu jooksul töötanud mõnes muus organisatsioonis või ühingus?	143
Tabel 66 (B16) Kas olete viimase 12 kuu jooksul kandnud kampaaniamärki või -kleebist?.....	144
Tabel 67 (B17) Kas olete viimase 12 kuu jooksul kirjutanud alla palvekirjale (petitsioonile)?	145
Tabel 68 (B18) Kas olete viimase 12 kuu jooksul võtnud osa seaduslikust avalikust demonstratsioonist?	146
Tabel 69 (B19) Kas olete viimase 12 kuu jooksul boikoteerinud teatud tooteid?.....	147
Tabel 70 (E49) Kas Te olete viimase kuu jooksul teinud mingit palgatööd või töötanud vabatahtlikuna? (2008).....	148
Tabel 71 (F70) Kas olete oma tööalaste teadmiste või oskuste parandamiseks viimase 12 kuu jooksul osalenud mõnel kursusel, loengul või konverentsil?.....	149
Tabel 72 Kui palju aega kulutate televiisori vaatamisele tavalisel nädalapäeval? Kui palju televiisori vaatamise ajast tavalisel nädalapäeval jälgite uudiseid või poliitikat ja päevakajalisi sündmusi kajastavaid saateid?	150
Tabel 73 Kui palju aega kokku kulutate raadio kuulamisele tavalisel nädalapäeval? Kui palju raadio kuulamise ajast kuulate uudiseid või poliitikat ja päevakajalisi sündmusi kajastavaid saateid?.....	150
Tabel 74 Kui palju aega kokku kulutate tavalisel nädalapäeval ajalehtede lugemisele? Kui palju sellest ajast kulub poliitika ja päevakajaliste sündmuste kohta lugemisele?	151
Tabel 75 Poliitikas räägitakse vahel vasak- ja parempoolsusest. Kuhu Te ennast sellel skaalal asetaksite, kus 0 tähistab vasakpoolsust ja 10 parempoolsust?	151
Tabel 76 Vabatahtlike ühiskondlik aktiivsus	152
Tabel 77 Üldiselt hinnates, kas Teie arvates võib enamikku inimesi usaldada? Mida Te arvate, kas enamus inimesi püüaks Teid võimaluse korral ära kasutada või käituvad nad pigem ausalt? Mida Te arvate, kas enamuse ajast püüavad inimesed olla teiste suhtes abivalmid või hoolivad nad ennekõike iseendast?	153
Tabel 78 Kõike kokku võttes, kuivõrd rahul Te oma eluga üldiselt olete?.....	153
Tabel 79 Kuivõrd Te usaldate järgmisi institutsioone (Riigikogu, õigussüsteem, politseid, poliitikud, poliitilised parteid, Euroopa parlament, ÜRO)?.....	154

Tabel 80 Võrreldes oma eakaaslastega, kui tihti Te võtate osa seltskondlikest kohtumistest või üritustest?	155
Tabel 81 Kui palju aega kulutate televiisori vaatamisele tavalisel nädalapäeval? Kui palju televiisori vaatamise ajast tavalisel nädalapäeval jälgite uudiseid või poliitikat ja päevakajalisi sündmusi kajastavaid saateid?	155
Tabel 82 Kui palju aega kokku kulutate raadio kuulamisele tavalisel nädalapäeval? Kui palju raadio kuulamise ajast kuulate uudiseid või poliitikat ja päevakajalisi sündmusi kajastavaid saateid?.....	156
Tabel 83 Kui palju aega kokku kulutate tavalisel nädalapäeval ajalehtede lugemisele? Kui palju sellest ajast kulub poliitika ja päevakajaliste sündmuste kohta lugemisele?	156
Tabel 84 Poliitikas räägitakse vahel vasak- ja parempoolsusest. Kuhu Te ennast sellel skaalal asetaksite, kus 0 tähistab vasakpoolsust ja 10 parempoolsust?	157
Tabel 85 Kui huvitatud Te olete poliitikast?	157
Tabel 86 Kas Teie osalesite viimastel Riigikogu valimistel 2007. aasta märtsis? Kas tunnete mõne poliitilise partei/erakonna suhtes suuremat lähedust kui teiste suhtes?.....	158
Tabel 87 Üldiselt hinnates, kas Teie arvates võib enamikku inimesi usaldada? Mida Te arvate, kas enamus inimesi püüaks Teid võimaluse korral ära kasutada või käituvad nad pigem ausalt? Mida Te arvate, kas enamuse ajast püüavad inimesed olla teiste suhtes abivalmid või hoolivad nad ennekõike iseendast?	158
Tabel 88 Kõike kokku võttes, kuivõrd rahul Te oma eluga üldiselt olete?.....	159
Tabel 89 Kuivõrd Te usaldate järgmisi institutsioone (Riigikogu, õigussüsteem, politseid, poliitikut, poliitilised parteid, Euroopa parlament, ÜRO)?.....	159

Lisa 1. Ajakasutus

Tabel 17 (A1) Kui palju aega kokku kulutate televiisori vaatamisele tavalisel nädalapäeval?

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
Üldse mitte	5,0	2,6	3,4	6,8	3,7	7,9	6,9	3,6	3,8	4,8	5,8	8,7	5,0	3,5	2,7
Vähem kui ½ tundi	3,4	3,6	4,7	4,3	2,8	10,3	5,1	2,1	0,2	3,4	3,4	9,8	4,1	0,2	1,8
½ tundi kuni 1 tund	11,6	10,9	13,8	11,7	11,5	21,7	14,1	10,9	4,7	11,8	10,8	21,9	13,2	4,9	10,9
Rohkem kui 1 tund kuni 1½ tundi	10,8	10,9	12,7	9,8	11,4	13,4	12,2	11,3	7,2	11,7	7,3	17,5	13,7	6,9	7,3
Rohkem kui 1½ tundi kuni 2 tundi	15,5	18,1	16,5	16,2	15,0	13,0	16,5	18,9	10,6	16,9	10,5	13,1	20,4	7,9	18,2
Rohkem kui 2 tundi kuni 2½ tundi	12,5	13,9	12,3	12,8	12,2	9,1	10,6	14,5	12,6	11,9	14,4	9,3	12,9	12,2	16,4
Rohkem kui 2½ tundi kuni 3 tundi	13,7	14,4	14,3	14,8	13,0	8,3	14,9	12,8	17,3	14,3	11,8	8,7	13,0	16,7	14,5
Üle 3 tunni	27,6	25,6	22,2	23,6	30,3	16,2	19,7	25,9	43,5	25,3	36,0	10,9	17,8	47,7	28,2
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1793	1661	1517	721	1070	253	376	718	444	1410	381	183	855	491	110

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Üldse mitte	5,2	4,9	4,6	5,5	4,0	2,7	6,7	4,4	2,7	4,9	7,8
Vähem kui ½ tundi	3,3	2,9	4,3	3,7	2,9	1,6	4,8	2,2	1,4	6,7	3,9
½ tundi kuni 1 tund	10,9	10,3	14,7	11,2	12,1	10,2	12,4	16,3	10,3	12,8	9,3
Rohkem kui 1 tund kuni 1½ tundi	9,8	9,1	14,7	10,2	11,8	11,7	10,1	9,6	11,6	16,5	15,5
Rohkem kui 1½ tundi kuni 2 tundi	10,1	16,7	17,2	14,7	17,0	17,8	13,9	15,6	23,3	14,6	26,4
Rohkem kui 2 tundi kuni 2½ tundi	10,7	13,4	12,2	13,1	11,3	15,5	10,2	17,8	14,4	12,8	15,5
Rohkem kui 2½ tundi kuni 3 tundi	11,2	14,6	14,3	14,0	13,4	13,9	13,6	13,3	15,1	14,0	7,0
Üle 3 tunni	38,8	28,1	18,0	27,6	27,5	26,7	28,4	20,7	21,2	17,7	14,7
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	366	933	483	1161	628	754	1031	135	146	164	129

Tabel 18 (A2) Kui palju televiisori vaatamise ajast tavalisel nädalapäeval jälgite uudiseid või poliitikat ja päevakajalisi sündmusi kajastavaid saateid?

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
Üldse mitte	3,2	3,2	3,9	2,8	3,5	6,4	5,7	2,3	0,9	3,4	2,8	6,0	2,5	1,9	6,5
Vähem kui ½ tundi	22,6	25,3	28,5	23,3	22,1	45,9	26,9	20,5	9,6	22,8	21,7	48,5	26,3	10,3	19,6
½ tundi kuni 1 tund	41,4	43,6	37,5	39,4	42,7	39,1	42,6	43,1	38,9	42,5	36,9	38,9	42,0	39,3	43,9
Rohkem kui 1 tund kuni 1½ tundi	18,1	14,3	15,6	18,7	17,7	4,7	15,7	19,2	25,5	18,4	16,9	4,8	18,9	21,8	17,8
Rohkem kui 1½ tundi kuni 2 tundi	8,4	8,0	6,8	8,8	8,2	1,7	5,4	8,1	15,0	8,1	9,4	1,2	6,3	15,5	6,5
Rohkem kui 2 tundi kuni 2½ tundi	2,9	2,1	4,1	3,6	2,4	0,4	2,0	2,6	5,4	2,2	5,3	0,0	1,7	5,3	0,9
Rohkem kui 2½ tundi kuni 3 tundi	1,8	1,1	1,3	2,2	1,5	0,9	1,1	2,2	2,1	1,5	2,8	0,0	1,2	2,5	2,8
Üle 3 tunni	1,7	2,4	2,1	1,2	2,0	0,9	0,6	2,0	2,6	1,0	4,2	0,6	1,1	3,4	1,9
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1702	1606	1447	673	1029	233	350	692	427	1342	360	167	810	476	107

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Üldse mitte	5,2	2,8	2,6	3,2	3,2	2,4	3,9	0,8	1,4	5,1	0,8
Vähem kui ½ tundi	24,4	20,4	25,0	20,3	26,5	17,3	26,6	23,3	24,6	19,9	26,9
½ tundi kuni 1 tund	40,2	40,0	45,2	40,6	43,0	42,3	40,7	46,5	35,9	47,4	49,6
Rohkem kui 1 tund kuni 1½ tundi	15,2	21,4	13,9	19,5	15,6	21,9	15,1	14,7	26,8	17,3	12,6
Rohkem kui 1½ tundi kuni 2 tundi	7,8	8,8	8,0	8,8	7,6	9,0	7,9	8,5	7,0	7,1	5,9
Rohkem kui 2 tundi kuni 2½ tundi	3,2	2,9	2,4	3,6	1,7	3,5	2,4	3,1	1,4	1,3	3,4
Rohkem kui 2½ tundi kuni 3 tundi	1,7	1,9	1,5	1,9	1,5	1,8	1,8	0,0	2,8	1,3	0,8
Üle 3 tunni	2,3	1,7	1,3	2,1	1,0	1,8	1,7	3,1	0,0	0,6	0,0
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	348	887	460	1097	603	735	961	129	142	156	119

Tabel 19 (A3) Kui palju aega kokku kulutate raadio kuulamisele tavalisel nädalapäeval?

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
Üldse mitte	19,8	16,6	16,9	15,4	22,7	29,9	19,1	19,4	15,3	17,1	29,8	29,7	18,6	15,9	20,9
Vähem kui ½ tundi	14,5	13,3	14,5	15,3	14,0	24,3	17,3	14,5	6,7	14,9	13,1	27,5	14,5	7,1	20,0
½ tundi kuni 1 tund	15,7	17,0	17,8	16,1	15,4	19,1	16,8	16,0	12,4	15,6	16,2	20,3	17,8	11,6	14,5
Rohkem kui 1 tund kuni 1½ tundi	7,7	8,1	8,2	9,5	6,4	4,4	9,3	7,5	8,3	7,6	7,8	4,9	7,5	8,1	9,1
Rohkem kui 1½ tundi kuni 2 tundi	5,5	8,7	7,7	5,4	5,5	3,2	3,5	6,1	7,4	5,8	4,2	2,7	5,4	7,3	4,5
Rohkem kui 2 tundi kuni 2½ tundi	3,9	4,2	3,9	4,6	3,5	4,0	4,8	4,2	2,7	4,2	2,9	4,9	4,0	3,7	4,5
Rohkem kui 2½ tundi kuni 3 tundi	3,8	3,9	5,2	4,0	3,6	2,4	2,4	4,0	5,4	3,9	3,4	1,6	3,5	5,3	5,5
Üle 3 tunni	29,2	28,1	25,7	29,6	28,9	12,7	26,9	28,3	41,8	30,9	22,7	8,2	28,7	41,1	20,9
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1790	1649	1505	719	1071	251	376	718	445	1407	383	182	854	492	110

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Üldse mitte	24,9	18,4	18,8	21,3	16,8	17,9	21,3	25,9	19,2	18,4	12,4
Vähem kui ½ tundi	13,9	13,1	18,0	15,1	13,6	13,5	15,2	6,7	8,2	19,6	22,5
½ tundi kuni 1 tund	13,7	14,9	18,6	16,5	14,2	16,2	15,3	15,6	12,3	12,3	31,8
Rohkem kui 1 tund kuni 1½ tundi	6,8	8,1	7,4	7,1	8,8	7,7	7,5	8,1	8,9	6,1	7,0
Rohkem kui 1½ tundi kuni 2 tundi	5,7	5,4	5,6	5,1	6,2	6,4	4,8	5,9	4,1	4,9	3,9
Rohkem kui 2 tundi kuni 2½ tundi	3,3	3,9	4,3	3,8	4,2	4,2	3,6	4,4	4,8	6,1	4,7
Rohkem kui 2½ tundi kuni 3 tundi	4,1	4,1	3,1	3,5	4,3	4,5	3,3	5,2	3,4	4,9	0,8
Üle 3 tunni	27,6	32,2	24,2	27,7	31,9	29,6	29,0	28,1	39,0	27,6	17,1
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	366	931	484	1162	626	754	1030	135	146	163	129

Tabel 20 (A4) Rääkides ikka tavalisest nädalapäevast, kui palju raadio kuulamise ajast kuulate uudiseid või poliitikat ja päevakajalisi sündmusi kajastavaid saateid?

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
Üldse mitte	10,3	9,0	9,2	9,7	10,7	27,1	14,9	7,1	3,5	9,9	11,7	29,5	9,8	4,1	12,8
Vähem kui ½ tundi	38,7	39,9	39,6	39,8	37,9	54,2	44,0	39,8	25,4	38,9	38,0	55,8	41,2	24,8	52,3
½ tundi kuni 1 tund	25,1	28,1	26,0	24,3	25,7	10,7	21,2	27,4	31,6	25,0	25,6	10,1	25,5	32,5	16,3
Rohkem kui 1 tund kuni 1½ tundi	8,4	7,7	10,4	8,4	8,4	2,3	5,3	9,3	12,3	8,8	6,4	2,3	7,6	11,7	8,1
Rohkem kui 1½ tundi kuni 2 tundi	6,4	4,7	5,7	6,4	6,4	2,3	5,3	5,7	10,4	6,6	5,6	0,8	5,3	10,7	5,8
Rohkem kui 2 tundi kuni 2½ tundi	3,1	3,6	1,7	2,6	3,4	1,1	1,7	3,6	4,3	2,5	5,6	0,0	2,7	5,1	0,0
Rohkem kui 2½ tundi kuni 3 tundi	3,1	1,9	2,3	4,3	2,2	0,6	2,0	3,3	4,8	3,4	1,5	0,8	2,9	4,1	1,2
Üle 3 tunni	5,0	5,0	5,2	4,4	5,3	1,7	5,6	3,8	7,8	4,8	5,6	0,8	4,9	7,0	3,5
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1433	1352	1234	608	825	177	302	580	374	1167	266	129	694	412	86

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Üldse mitte	14,5	10,6	6,9	10,3	10,1	6,6	13,1	8,0	6,8	12,8	12,4
Vähem kui ½ tundi	35,5	34,4	49,4	38,6	39,0	37,6	39,8	32,0	30,5	43,6	54,0
½ tundi kuni 1 tund	18,5	28,0	24,6	25,5	24,5	27,2	23,3	27,0	25,4	28,6	18,6
Rohkem kui 1 tund kuni 1½ tundi	11,2	8,2	6,4	7,9	9,2	9,1	7,7	15,0	13,6	2,3	3,5
Rohkem kui 1½ tundi kuni 2 tundi	7,2	7,4	3,8	6,3	6,7	7,0	6,0	6,0	8,5	2,3	6,2
Rohkem kui 2 tundi kuni 2½ tundi	2,9	3,7	1,8	3,1	3,1	4,1	2,3	4,0	5,1	2,3	2,7
Rohkem kui 2½ tundi kuni 3 tundi	4,7	2,9	2,3	2,6	3,8	4,2	2,2	4,0	3,4	2,3	1,8
Üle 3 tunni	5,4	4,9	4,9	5,7	3,6	4,2	5,6	4,0	6,8	6,0	0,9
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	276	758	391	910	523	617	810	100	118	133	113

Tabel 21 (A5) Kui palju aega kokku kulutate tavalisel nädalapäeval ajalehtede lugemisele?

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
Üldse mitte	23,3	19,8	17,7	27,3	20,7	30,8	30,9	20,8	16,9	21,2	31,2	32,8	22,7	19,3	25,5
Vähem kui ½ tundi	29,2	28,4	28,5	29,6	29,0	41,1	35,9	28,1	18,7	30,1	26,2	38,8	32,3	19,3	31,8
½ tundi kuni 1 tund	32,7	33,5	35,0	30,9	33,9	20,6	25,8	36,9	38,7	33,5	29,6	23,5	33,6	36,3	30,9
Rohkem kui 1 tund kuni 1½ tundi	8,7	10,2	9,9	7,2	9,7	4,7	5,1	9,1	13,5	9,1	7,1	3,8	7,6	12,8	9,1
Rohkem kui 1½ tundi kuni 2 tundi	3,5	4,0	4,8	2,2	4,4	1,2	0,8	3,1	7,9	3,9	2,1	0,5	2,0	7,9	0,9
Rohkem kui 2 tundi kuni 2½ tundi	1,5	1,6	1,6	1,4	1,5	0,4	1,3	1,1	2,7	1,1	2,6	0,5	0,8	2,8	0,9
Rohkem kui 2½ tundi kuni 3 tundi	0,6	1,3	1,1	1,0	0,3	0,8	0,0	0,4	1,1	0,6	0,3	0,0	0,5	1,0	0,0
Üle 3 tunni	0,5	1,3	1,5	0,4	0,6	0,4	0,3	0,6	0,7	0,4	1,0	0,0	0,5	0,6	0,9
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1792	1650	1515	722	1070	253	376	718	445	1410	382	183	854	493	110

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Üldse mitte	30,5	25,0	14,3	22,0	25,6	18,8	26,7	23,7	24,0	17,7	19,4
Vähem kui ½ tundi	29,4	27,2	32,9	27,5	32,6	25,6	31,8	34,1	32,9	30,5	27,9
½ tundi kuni 1 tund	27,8	33,1	35,8	34,3	29,6	38,3	28,7	32,6	32,9	36,0	38,8
Rohkem kui 1 tund kuni 1½ tundi	7,9	9,5	7,9	9,0	8,1	10,5	7,4	6,7	7,5	10,4	10,1
Rohkem kui 1½ tundi kuni 2 tundi	2,2	3,2	5,2	3,9	2,9	4,1	3,1	0,7	0,7	3,7	2,3
Rohkem kui 2 tundi kuni 2½ tundi	0,8	1,3	2,3	2,0	0,5	1,6	1,4	1,5	0,7	1,2	0,8
Rohkem kui 2½ tundi kuni 3 tundi	0,5	0,3	1,0	0,7	0,3	0,7	0,5	0,0	1,4	0,6	0,8
Üle 3 tunni	0,8	0,3	0,6	0,6	0,3	0,5	0,5	0,7	0,0	0,0	0,0
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	367	933	484	1162	628	755	1031	135	146	164	129

Tabel 22 (A6) Kui palju ajalehtede lugemisele kulutatud ajast kulub poliitika ja päevakajaliste sündmuste kohta lugemisele?

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
Üldse mitte	10,0	8,6	11,9	8,4	11,0	18,3	8,8	8,8	8,7	9,2	13,3	17,1	7,7	10,1	14,6
Vähem kui ½ tundi	64,0	60,8	59,5	63,9	64,1	65,1	74,2	63,9	56,4	65,4	58,2	66,7	67,7	56,8	65,9
½ tundi kuni 1 tund	21,5	23,0	20,9	23,5	20,3	13,1	13,1	23,8	27,9	21,6	20,9	13,8	21,5	26,0	17,1
Rohkem kui 1 tund kuni 1½ tundi	3,0	4,4	4,5	2,5	3,3	2,9	2,3	1,8	5,4	2,4	5,3	2,4	1,7	4,8	2,4
Rohkem kui 1½ tundi kuni 2 tundi	0,9	1,9	1,6	1,1	0,8	0,6	0,8	1,2	0,8	1,0	0,8	0,0	0,8	1,5	0,0
Rohkem kui 2 tundi kuni 2½ tundi	0,5	0,5	0,7	0,4	0,6	0,0	0,4	0,5	0,8	0,4	1,1	0,0	0,5	0,8	0,0
Rohkem kui 2½ tundi kuni 3 tundi	0,0	0,3	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Üle 3 tunni	0,1	0,5	0,5	0,2	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	0,2	0,0	0,0
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1372	1307	1234	523	849	175	260	568	369	1109	263	123	660	396	82

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Üldse mitte	18,1	9,3	6,3	9,5	10,9	8,0	11,6	9,7	9,9	3,7	5,8
Vähem kui ½ tundi	62,2	64,7	64,0	60,8	70,0	60,7	66,5	69,9	73,9	67,4	62,5
½ tundi kuni 1 tund	17,7	21,3	23,9	24,6	15,6	26,4	17,6	15,5	14,4	25,9	26,9
Rohkem kui 1 tund kuni 1½ tundi	1,2	3,4	3,4	3,3	2,4	3,3	2,8	3,9	0,0	3,0	1,9
Rohkem kui 1½ tundi kuni 2 tundi	0,4	0,9	1,4	1,0	0,9	0,8	1,1	0,0	0,9	0,0	2,9
Rohkem kui 2 tundi kuni 2½ tundi	0,4	0,4	0,7	0,7	0,2	0,7	0,4	1,0	0,9	0,0	0,0
Rohkem kui 2½ tundi kuni 3 tundi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Üle 3 tunni	0,0	0,0	0,2	0,1	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	254	699	414	904	467	611	756	103	111	135	104

Tabel 23 (C4) Võrreldes oma eakaaslastega, kui tihti Te võtate osa seltskondlikest kohtumistest või üritustest?

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
Palju harvem kui enamus eakaaslasi	17,5	20,1	23,7	15,9	18,5	9,1	11,9	18,2	25,8	14,6	28,7	6,0	12,7	27,6	16,8
Harvem kui enamus eakaaslasi	34,1	27,9	28,7	36,3	32,6	28,5	41,2	33,8	32,0	34,5	32,8	24,7	34,0	33,4	44,9
Umbes sama tihti kui enamus eakaaslasi	35,4	38,9	37,9	37,0	34,3	45,8	37,1	34,6	29,2	37,7	26,5	51,1	38,9	27,4	31,8
Sagedamini kui enamus eakaaslasi	10,6	10,3	8,2	8,7	11,9	14,2	7,9	11,2	10,0	10,8	9,8	15,4	11,7	9,3	6,5
Palju sagedamini kui enamus eakaaslasi	2,4	2,8	1,5	2,0	2,6	2,4	1,9	2,3	3,0	2,4	2,2	2,7	2,6	2,3	0,0
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1768	1620	1445	710	1058	253	369	708	438	1402	366	182	843	485	107

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Palju harvem kui enamus eakaaslasi	24,0	18,6	10,1	17,3	17,8	16,7	18,0	17,3	11,7	11,1	8,7
Harvem kui enamus eakaaslasi	33,9	35,8	30,8	33,8	34,7	35,1	33,6	42,1	40,7	32,1	30,2
Umbes sama tihti kui enamus eakaaslasi	30,1	32,7	45,1	36,0	34,4	37,7	33,6	24,1	33,1	43,8	43,7
Sagedamini kui enamus eakaaslasi	9,6	10,4	12,0	10,5	10,7	9,2	11,7	12,8	11,7	11,1	15,1
Palju sagedamini kui enamus eakaaslasi	2,5	2,5	1,9	2,4	2,4	1,3	3,1	3,8	2,8	1,9	2,4
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	366	920	474	1141	625	741	1021	133	145	162	126

Lisa 2. Usaldus ja rahulolu

Tabel 24 (A8) Kas Teie arvates võib enamikku inimesi usaldada?

(Hinnang skaalal 0-10, kus 0 tähendab, et enamikku inimesi ei saa usaldada ja 10 tähendab, et enamikku inimesi võib usaldada)

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
0 - Enamikku inimesi ei saa usaldada	3,6	3,2	4,0	3,6	3,6	2,8	3,7	3,5	4,1	2,6	7,4	1,6	3,5	3,5	5,5
1	1,7	2,5	2,5	1,7	1,8	1,6	1,9	1,4	2,3	1,6	2,1	0,5	1,4	2,5	0,9
2	4,1	4,8	4,0	4,9	3,6	6,0	2,7	4,6	3,4	3,9	4,7	4,4	4,8	3,3	3,6
3	7,2	8,3	8,9	8,6	6,2	9,9	10,1	5,6	5,7	7,6	5,5	9,3	6,7	6,4	10,9
4	7,8	9,0	8,9	8,8	7,1	13,1	9,3	5,9	6,6	8,3	5,8	12,6	7,6	6,4	8,2
5	24,8	25,5	27,4	24,0	25,4	19,8	20,3	27,9	26,7	24,5	26,1	18,6	22,3	27,4	33,6
6	10,3	11,1	12,2	10,7	10,0	17,5	8,5	9,8	8,7	11,2	7,1	16,4	9,9	9,3	8,2
7	18,2	17,0	16,6	18,8	17,8	16,7	22,7	18,0	15,7	19,6	13,2	19,7	20,5	16,0	10,0
8	13,9	11,6	8,7	10,5	16,2	7,5	14,4	14,5	16,2	14,2	12,9	9,3	15,3	15,0	11,8
9	3,5	4,1	3,2	3,8	3,3	2,0	3,5	3,1	5,0	3,6	2,9	3,8	3,5	3,9	2,7
10 - Enamikku inimesi võib usaldada	4,8	2,8	3,6	4,6	5,0	3,2	2,9	5,9	5,7	2,8	12,1	3,8	4,5	6,4	4,5
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1783	1653	1490	717	1066	252	375	717	439	1404	379	183	852	486	110

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
0 - Enamikku inimesi ei saa usaldada	4,6	3,8	2,3	4,3	2,2	4,3	2,2	7,4	2,1	1,8	0,8
1	1,9	2,3	0,6	1,4	2,2	1,4	2,2	1,5	2,8	0,6	0,0
2	5,2	5,1	1,2	3,9	4,5	3,9	4,5	5,2	8,3	3,7	3,1
3	9,5	7,1	5,4	6,6	8,1	6,6	8,1	8,9	2,8	6,1	6,2
4	8,7	8,5	5,6	7,6	8,1	7,6	8,1	5,2	7,6	7,4	5,4
5	24,5	26,2	22,6	24,8	24,9	24,8	24,9	18,5	29,7	24,5	17,1
6	13,1	9,2	10,6	10,1	10,7	10,1	10,7	11,9	4,8	12,3	9,3
7	15,5	16,1	24,6	19,0	16,9	19,0	16,9	18,5	21,4	19,0	32,6
8	7,9	13,6	19,3	13,9	13,9	13,9	13,9	15,6	13,1	18,4	17,8
9	3,0	3,1	4,3	3,5	3,5	3,5	3,5	3,0	2,1	3,1	5,4

10 - Enamikku inimesi võib usaldada	6,0	5,0	3,5	4,8	4,8	4,8	4,8	4,4	5,5	3,1	2,3
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	367	925	483	1155	626	749	1028	135	145	163	129

Tabel 25 (A9) Kas enamus inimesi püüaks Teid võimaluse korral ära kasutada või käituvad nad pigem ausalt?

(Hinnang skaalal 0-10, kus 0 tähendab, et enamus inimesi püüavad teisi ära kasutada ja 10 tähendab, et enamus inimesi püüavad käituda ausalt)

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töotu
0 - Enamus inimesi püüaks mind ära kasutada	2,3	1,5	3,5	2,7	2,1	2,0	2,2	2,7	2,1	1,4	5,9	0,6	2,1	2,5	6,4
1	1,8	2,3	2,2	2,5	1,2	0,0	1,6	2,5	1,6	1,7	1,9	0,0	1,7	2,3	3,6
2	2,8	5,0	4,7	3,8	2,2	3,6	3,0	2,8	2,3	2,7	3,2	2,2	2,5	2,3	5,5
3	7,6	7,6	8,6	7,6	7,6	7,6	9,1	7,3	6,7	7,4	8,1	6,6	8,0	6,0	11,8
4	7,2	8,2	7,8	7,9	6,8	11,2	8,1	7,5	3,9	7,3	7,0	9,4	8,6	4,4	5,5
5	18,7	22,2	24,0	17,6	19,4	22,3	17,7	19,5	15,9	17,8	21,8	19,9	17,8	16,8	24,5
6	9,0	10,9	9,3	9,6	8,7	9,6	8,1	9,6	8,7	9,0	9,2	12,2	8,2	10,0	6,4
7	19,3	16,7	16,6	21,8	17,7	19,5	19,6	20,1	17,7	20,6	14,6	18,8	21,8	17,4	13,6
8	17,1	15,3	12,8	15,0	18,4	12,4	21,8	15,9	17,7	18,5	11,6	13,8	19,2	16,6	13,6
9	7,6	6,6	5,7	6,2	8,6	6,4	5,4	6,6	12,0	8,2	5,7	10,5	6,4	9,8	3,6
10 - Enamus inimesi püüaks käituda ausalt	6,6	3,7	5,0	5,3	7,4	5,6	3,5	5,5	11,5	5,4	11,1	6,1	3,8	12,0	5,5
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1769	1635	1478	711	1058	251	372	711	435	1398	371	181	845	482	110

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
0 - Enamus inimesi püüaks mind ära kasutada	2,2	2,9	1,0	2,8	1,4	2,4	2,3	4,4	1,4	1,2	0,0
1	1,4	2,2	1,3	1,7	1,8	2,0	1,6	0,7	2,1	0,0	3,1
2	3,0	3,5	1,5	2,9	2,7	2,8	2,8	3,7	4,9	1,2	0,8
3	8,0	8,3	5,7	6,6	9,1	5,7	8,9	10,4	5,6	7,5	6,2
4	6,9	7,7	6,5	7,7	6,4	6,9	7,5	11,9	9,1	7,5	7,8
5	19,9	19,2	16,8	18,9	18,3	17,0	19,9	17,0	20,3	18,6	7,8
6	10,0	8,7	9,2	9,1	9,0	8,9	9,2	5,9	9,1	10,6	7,8
7	16,9	19,6	20,8	18,4	20,9	21,4	17,8	17,0	18,2	26,1	27,1
8	14,4	15,3	22,6	17,7	16,1	17,6	16,7	19,3	18,2	17,4	27,9
9	7,5	6,9	9,2	8,3	6,4	8,6	6,9	4,4	7,0	6,8	7,8

10 - Enamus inimesi püüaks käituda ausalt	9,7	5,7	5,5	5,9	7,9	6,7	6,5	5,2	4,2	3,1	3,9
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	361	923	477	1144	623	743	1020	135	143	161	129

Tabel 26 (A10) Kas enamuse ajast püüavad inimesed olla teiste suhtes abivalmid või hoolivad nad ennekõike iseendast?

(Hinnang skaalal 0-10, kus 0 tähendab, et inimesed hoolivad ennekõike iseendast ja 10 tähendab, et inimesed püüavad enamasti teise suhtes abivalmid olla)

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
0 - Inimesed hoolivad ennekõike iseendast	4,5	3,5	5,8	4,3	4,7	4,3	3,0	4,7	5,7	2,5	12,1	2,7	3,3	6,1	8,2
1	2,6	4,1	4,7	2,1	3,0	3,2	3,2	2,8	1,6	1,6	6,6	1,1	2,1	2,5	4,5
2	5,3	7,0	8,2	6,6	4,5	5,9	5,7	5,0	5,2	4,5	8,4	6,6	5,3	4,7	2,7
3	10,4	12,3	15,0	12,0	9,4	10,3	11,6	10,2	10,0	9,0	15,7	9,3	10,4	10,2	17,3
4	8,6	12,5	9,6	9,9	7,8	7,5	10,0	8,9	7,7	8,9	7,9	7,7	10,7	6,4	5,5
5	25,4	23,7	23,8	25,0	25,7	25,3	25,1	26,3	24,3	26,4	21,8	26,8	25,9	26,8	21,8
6	11,1	12,0	11,6	10,6	11,4	12,3	12,1	10,2	11,1	12,1	7,3	12,6	12,2	8,6	8,2
7	15,0	12,7	9,8	15,4	14,7	15,4	15,4	14,9	14,5	17,3	6,6	16,9	15,1	14,3	14,5
8	10,2	7,4	6,2	7,8	11,8	9,5	10,8	10,0	10,5	11,5	5,5	10,4	10,8	10,0	3,6
9	3,0	2,7	2,8	2,7	3,3	2,4	1,6	3,3	4,1	3,0	3,1	2,7	2,0	4,5	5,5
10 - Inimesed püüavad enamasti teise suhtes abivalmid olla	3,6	2,1	2,5	3,6	3,7	4,0	1,6	3,6	5,2	3,3	5,0	3,3	2,1	5,7	8,2
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1782	1644	1500	716	1066	253	371	718	440	1401	381	183	849	482	110

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
0 - Inimesed hoolivad ennekõike iseendast	5,2	5,2	2,5	5,6	2,6	4,5	4,6	8,1	2,8	2,5	0,0
1	1,4	3,2	2,3	3,5	1,1	2,4	2,8	1,5	3,4	2,5	2,3
2	6,6	6,2	2,7	5,5	4,8	5,2	5,5	7,4	8,3	3,1	4,7
3	10,2	10,5	10,6	10,8	9,7	10,6	10,4	8,1	9,0	11,7	8,5
4	7,7	7,8	10,9	8,0	9,8	9,4	8,1	8,9	9,7	11,1	10,9
5	25,5	24,7	26,7	25,7	25,0	25,4	25,3	32,6	26,9	22,8	23,3
6	10,4	11,4	11,1	10,7	11,9	9,2	12,5	11,9	12,4	13,6	15,5
7	15,1	13,7	17,5	14,6	15,8	15,7	14,6	11,1	13,1	19,8	17,8
8	9,3	10,1	11,3	9,7	11,1	10,1	10,2	5,2	9,7	9,9	14,0

9	2,7	3,3	2,7	2,8	3,5	3,7	2,5	3,0	2,8	0,6	1,6
10 - Inimesed püüavad enamasti teise suhtes abivalmid olla	5,8	3,8	1,7	3,1	4,7	3,7	3,6	2,2	2,1	2,5	1,6
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	364	931	479	1159	621	753	1024	135	145	162	129

Tabel 27 (B24) Kõike kokkuvõttes, kuivõrd rahul Te oma eluga üldiselt olete?

(Hinnang skaalal 0-10, kus 0 tähendab, et ei ole üldse rahul ja 10 tähendab, et olete väga rahul)

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
0 - Üldse mitte rahul	2,2	1,9	1,7	2,2	2,1	0,4	1,3	3,6	1,6	1,0	6,6	0,0	2,0	2,6	3,7
1	1,3	1,2	0,7	0,6	1,8	0,4	0,8	2,4	0,4	0,8	3,1	0,5	1,2	0,4	8,3
2	2,2	3,3	2,2	1,8	2,5	0,8	0,8	2,9	3,1	1,7	4,2	0,5	1,8	3,2	5,5
3	5,2	6,0	6,7	6,3	4,6	4,3	5,1	6,0	4,7	4,7	7,3	3,8	4,6	5,3	11,9
4	4,7	7,0	6,6	5,4	4,2	2,8	4,5	5,0	5,4	4,3	6,0	1,6	4,4	5,3	7,3
5	17,0	17,7	17,1	15,8	17,7	7,9	14,4	18,4	22,0	14,2	27,3	6,6	14,9	23,1	22,0
6	10,7	12,7	12,2	11,9	9,8	6,7	7,8	12,4	12,6	11,1	8,9	5,5	11,1	12,4	8,3
7	17,4	18,0	17,7	17,9	17,0	18,6	18,4	15,9	18,2	18,8	12,1	19,7	18,0	17,0	15,6
8	21,4	19,0	18,6	21,3	21,6	23,7	27,3	22,1	14,2	24,8	8,9	24,0	26,5	14,0	8,3
9	9,6	8,4	10,0	9,2	9,9	19,8	12,3	6,5	6,5	10,5	6,3	21,9	9,8	5,1	4,6
10 - Väga rahul	8,3	4,8	6,5	7,6	8,8	14,6	7,2	4,9	11,2	8,1	9,2	15,8	5,7	11,6	4,6
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1791	1653	1496	720	1071	253	374	719	445	1410	381	183	854	493	109

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
0 - Üldse mitte rahul	1,6	3,1	0,8	2,6	1,3	2,1	2,2	6,7	1,4	0,0	0,0
1	0,8	1,8	0,4	1,5	1,0	1,5	1,2	3,7	2,1	0,6	0,0
2	2,2	3,0	0,8	2,3	2,1	2,6	1,9	5,2	2,8	0,6	0,0
3	6,6	6,2	2,3	5,3	5,3	4,0	6,2	6,7	8,3	3,0	2,3
4	5,2	4,8	4,1	4,7	4,6	3,8	5,3	8,1	2,8	3,7	1,6
5	17,5	18,3	13,8	17,4	16,2	18,7	15,7	20,0	17,9	14,0	3,9
6	5,7	12,8	10,3	11,3	9,6	12,3	9,4	11,1	13,8	12,8	10,1
7	16,7	17,1	18,4	16,5	18,9	17,7	17,1	11,1	18,6	21,3	14,7
8	18,0	17,8	31,2	22,0	20,5	21,8	21,1	14,1	19,3	28,7	41,9

9	12,6	7,6	11,4	8,1	12,3	8,6	10,4	8,9	7,6	6,1	18,6
10 - Väga rahul	13,1	7,4	6,4	8,4	8,3	6,9	9,3	4,4	5,5	9,1	7,0
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	366	932	484	1161	628	756	1029	135	145	164	129

Tabel 28 (B27) Kuivõrd rahul olete sellega, kuidas demokraatia Eestis toimib?

(Hinnang skaalal 0-10, kus 0 tähendab, et ei ole üldse rahul ja 10 tähendab, et olete väga rahul)

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
0 - Üldse mitte rahul	2,2	1,9	1,7	2,2	2,1	0,4	1,3	3,6	1,6	1,0	6,6	0,0	2,0	2,6	3,7
1	1,3	1,2	0,7	0,6	1,8	0,4	0,8	2,4	0,4	0,8	3,1	0,5	1,2	0,4	8,3
2	2,2	3,3	2,2	1,8	2,5	0,8	0,8	2,9	3,1	1,7	4,2	0,5	1,8	3,2	5,5
3	5,2	6,0	6,7	6,3	4,6	4,3	5,1	6,0	4,7	4,7	7,3	3,8	4,6	5,3	11,9
4	4,7	7,0	6,6	5,4	4,2	2,8	4,5	5,0	5,4	4,3	6,0	1,6	4,4	5,3	7,3
5	17,0	17,7	17,1	15,8	17,7	7,9	14,4	18,4	22,0	14,2	27,3	6,6	14,9	23,1	22,0
6	10,7	12,7	12,2	11,9	9,8	6,7	7,8	12,4	12,6	11,1	8,9	5,5	11,1	12,4	8,3
7	17,4	18,0	17,7	17,9	17,0	18,6	18,4	15,9	18,2	18,8	12,1	19,7	18,0	17,0	15,6
8	21,4	19,0	18,6	21,3	21,6	23,7	27,3	22,1	14,2	24,8	8,9	24,0	26,5	14,0	8,3
9	9,6	8,4	10,0	9,2	9,9	19,8	12,3	6,5	6,5	10,5	6,3	21,9	9,8	5,1	4,6
10 - Väga rahul	8,3	4,8	6,5	7,6	8,8	14,6	7,2	4,9	11,2	8,1	9,2	15,8	5,7	11,6	4,6
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1791	1653	1496	720	1071	253	374	719	445	1410	381	183	854	493	109

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
0 - Üldse mitte rahul	1,6	3,1	0,8	2,6	1,3	2,1	2,2	6,7	1,4	0,0	0,0
1	0,8	1,8	0,4	1,5	1,0	1,5	1,2	3,7	2,1	0,6	0,0
2	2,2	3,0	0,8	2,3	2,1	2,6	1,9	5,2	2,8	0,6	0,0
3	6,6	6,2	2,3	5,3	5,3	4,0	6,2	6,7	8,3	3,0	2,3
4	5,2	4,8	4,1	4,7	4,6	3,8	5,3	8,1	2,8	3,7	1,6
5	17,5	18,3	13,8	17,4	16,2	18,7	15,7	20,0	17,9	14,0	3,9
6	5,7	12,8	10,3	11,3	9,6	12,3	9,4	11,1	13,8	12,8	10,1
7	16,7	17,1	18,4	16,5	18,9	17,7	17,1	11,1	18,6	21,3	14,7

8	18,0	17,8	31,2	22,0	20,5	21,8	21,1	14,1	19,3	28,7	41,9
9	12,6	7,6	11,4	8,1	12,3	8,6	10,4	8,9	7,6	6,1	18,6
10 - Väga rahul	13,1	7,4	6,4	8,4	8,3	6,9	9,3	4,4	5,5	9,1	7,0
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	366	932	484	1161	628	756	1029	135	145	164	129

Lisa 3. Hinnang oma isiksusele

Tabel 29 (HF1 A) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Talle on oluline tulla välja uudsete ideedega ja olla loov. Talle meeldib teha asju omal, ainulaadsel viisil.

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
Väga minu moodi	9,5	9,8	8,7	8,3	10,4	13,0	9,6	10,2	6,5	9,6	9,1	14,2	10,4	6,5	7,3
Minu moodi	29,3	29,8	26,6	32,1	27,5	34,0	34,3	26,6	27,0	29,0	30,5	38,8	29,1	27,6	30,9
Mõne-võrra minu moodi	33,1	33,2	32,2	32,3	33,6	35,6	31,6	34,5	30,6	34,4	28,2	31,7	34,6	30,0	31,8
Vaid pisut minu moodi	12,3	13,5	16,1	12,6	12,0	12,3	12,8	12,2	11,9	13,1	9,1	11,5	12,2	11,2	13,6
Pole minu moodi	13,1	11,3	13,3	12,6	13,4	4,3	10,9	14,0	18,4	11,7	18,3	2,7	12,3	19,1	14,5
Pole üldse minu moodi	2,7	2,4	3,1	2,1	3,1	0,8	0,8	2,5	5,6	2,1	4,7	1,1	1,4	5,7	1,8
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1793	1648	1456	722	1071	253	376	719	445	1410	383	183	855	493	110

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Väga minu moodi	6,0	9,8	11,8	10,1	8,4	8,5	10,4	8,9	7,5	11,6	10,9
Minu moodi	27,8	28,7	31,6	29,5	29,1	27,9	30,5	27,4	28,8	31,1	28,7
Mõne-võrra minu moodi	32,7	32,3	35,3	32,2	34,6	33,7	32,5	31,1	37,7	29,9	39,5
Vaid pisut minu moodi	12,8	13,6	9,3	11,3	14,0	11,9	12,4	10,4	13,0	14,0	10,9
Pole minu moodi	16,6	12,8	11,0	13,9	11,5	15,2	11,6	18,5	11,6	12,8	8,5
Pole üldse minu moodi	4,1	2,9	1,0	2,8	2,4	2,8	2,6	3,7	1,4	0,6	1,6
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	367	933	484	1163	628	756	1031	135	146	164	129

Tabel 30 (HF1 B) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Tema jaoks on oluline olla rikas. Ta tahab, et tal oleks palju raha ja kalleid asju.

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töotu
Väga minu moodi	2,3	3,2	3,9	2,5	2,1	4,0	2,7	2,5	0,7	1,8	4,2	3,8	2,6	0,8	2,7
Minu moodi	10,9	10,8	14,1	15,0	8,1	14,6	12,0	10,8	7,9	9,7	15,1	12,0	11,1	8,3	18,2
Mõne-võrra minu moodi	20,7	21,9	21,3	24,7	18,0	31,2	25,0	19,2	13,5	21,6	17,5	33,3	23,2	14,2	17,3
Vaid pisut minu moodi	20,9	20,8	17,8	21,3	20,5	20,6	27,1	20,6	16,2	21,8	17,5	20,8	22,6	16,4	28,2
Pole minu moodi	37,1	30,8	31,7	31,2	41,2	25,3	29,8	38,9	47,2	37,3	36,6	26,8	34,3	47,1	28,2
Pole üldse minu moodi	8,1	12,5	11,3	5,4	10,0	4,3	3,5	7,9	14,6	7,9	9,1	3,3	6,3	13,2	5,5
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1793	1643	1472	722	1071	253	376	719	445	1410	383	183	855	493	110

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Väga minu moodi	1,9	2,5	2,3	2,8	1,3	1,9	2,6	4,4	2,1	1,8	3,1
Minu moodi	11,4	12,1	8,1	12,3	8,3	9,5	11,7	5,9	13,7	10,4	10,1
Mõne-võrra minu moodi	22,9	21,0	18,4	19,2	23,6	18,0	22,6	14,1	28,1	21,3	22,5
Vaid pisut minu moodi	18,8	19,1	26,0	20,0	22,5	22,1	20,1	17,0	21,2	22,0	29,5
Pole minu moodi	37,6	37,3	36,6	36,3	38,5	40,5	34,8	44,4	30,1	37,2	29,5
Pole üldse minu moodi	7,4	8,0	8,7	9,4	5,9	8,1	8,1	14,1	4,8	7,3	5,4
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	367	933	484	1163	628	756	1031	135	146	164	129

Tabel 31 (HF1 C) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Ta peab oluliseks, et kõiki inimesi maailmas koheldaks kui võrdseid. Tema arvates peaksid kõikidel inimestel olema elus võrdsed võimalused.

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
Väga minu moodi	14,9	17,8	15,0	13,4	16,0	16,2	13,8	14,5	16,0	13,7	19,6	18,0	14,5	16,6	11,8
Minu moodi	51,6	41,6	44,8	50,3	52,5	49,4	46,3	52,4	56,0	51,8	50,9	46,4	50,3	54,8	54,5
Mõne-võrra minu moodi	21,2	23,7	23,9	22,3	20,4	24,9	26,1	20,4	16,2	22,5	16,4	25,7	22,7	16,0	19,1
Vaid pisut minu moodi	6,4	9,4	7,6	7,3	5,8	6,3	8,2	6,7	4,5	6,8	5,0	6,0	7,1	4,7	6,4
Pole minu moodi	4,9	5,7	7,6	5,8	4,3	2,8	4,8	5,1	5,8	4,5	6,3	3,3	4,7	5,9	8,2
Pole üldse minu moodi	0,9	1,7	1,2	0,8	1,0	0,4	0,8	0,8	1,6	0,7	1,8	0,5	0,7	2,0	0,0
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1793	1643	1470	722	1071	253	376	719	445	1410	383	183	855	493	110

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Väga minu moodi	15,8	15,3	13,8	15,8	13,2	13,6	15,9	18,5	17,1	14,0	10,9
Minu moodi	53,7	53,3	46,9	50,0	54,6	52,9	50,9	51,9	53,4	53,0	51,2
Mõne-võrra minu moodi	17,4	20,0	26,0	21,2	21,2	20,6	21,4	16,3	15,8	23,8	23,3
Vaid pisut minu moodi	5,7	6,2	7,2	6,6	6,1	6,9	5,9	8,9	7,5	5,5	8,5
Pole minu moodi	6,3	4,3	5,2	5,2	4,5	5,3	4,7	4,4	4,8	3,7	4,7
Pole üldse minu moodi	1,1	0,9	0,8	1,2	0,5	0,7	1,2	0,0	1,4	0,0	1,6
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	367	933	484	1163	628	756	1031	135	146	164	129

Tabel 32 (HF1 D) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Tema jaoks on väga oluline näidata teistele oma oskusi ja võimeid. Ta tahab, et inimesed imetleksid seda, mida ta teeb.

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
Väga minu moodi	4,1	6,1	5,2	4,4	3,9	6,7	5,1	3,6	2,7	3,2	7,6	6,0	4,3	3,2	3,6
Minu moodi	22,6	20,1	21,5	25,1	20,9	30,0	25,8	20,9	18,4	19,6	33,7	29,5	22,8	19,7	28,2
Mõne-võrra minu moodi	27,5	25,0	25,1	29,8	26,0	33,2	30,3	24,1	27,4	29,4	20,6	34,4	26,3	25,6	29,1
Vaid pisut minu moodi	17,7	18,1	15,8	17,7	17,6	18,2	20,5	18,8	13,3	18,5	14,6	21,9	19,6	12,8	17,3
Pole minu moodi	24,1	22,4	26,2	20,6	26,5	10,7	16,5	28,9	30,6	25,2	20,1	7,7	24,1	30,8	20,0
Pole üldse minu moodi	4,0	8,3	6,3	2,4	5,0	1,2	1,9	3,8	7,6	4,1	3,4	0,5	2,8	7,9	1,8
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1793	1645	1468	722	1071	253	376	719	445	1410	383	183	855	493	110

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Väga minu moodi	3,0	4,2	4,8	5,0	2,5	3,0	4,9	4,4	3,4	1,8	5,4
Minu moodi	21,5	23,9	20,7	23,5	21,0	21,2	23,7	20,7	24,7	22,0	20,2
Mõne-võrra minu moodi	31,1	26,2	27,7	25,4	31,5	24,9	29,4	22,2	30,8	29,9	25,6
Vaid pisut minu moodi	16,3	16,3	21,3	17,0	18,8	18,4	17,1	17,8	18,5	18,3	29,5
Pole minu moodi	22,1	25,6	23,1	24,9	22,6	27,8	21,5	27,4	20,5	26,2	17,8
Pole üldse minu moodi	6,0	3,9	2,5	4,2	3,5	4,8	3,4	7,4	2,1	1,8	1,6
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	367	933	484	1163	628	756	1031	135	146	164	129

Tabel 33 (HF1 E) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Talle on oluline elada turvalises ümbruses. Ta väldib kõike, mis võiks teda ohustada.

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
Väga minu moodi	18,2	21,0	16,7	15,9	19,8	15,0	15,7	18,8	21,3	18,2	18,3	14,8	17,3	22,5	17,3
Minu moodi	50,1	41,5	46,1	47,5	51,8	36,0	46,5	53,5	55,5	48,7	55,4	35,0	49,6	54,8	54,5
Mõne-võrra minu moodi	19,1	20,5	21,2	22,2	17,0	28,1	22,9	17,5	13,3	20,4	14,1	32,8	20,8	12,2	15,5
Vaid pisut minu moodi	6,7	9,0	8,7	6,6	6,7	10,3	8,8	5,3	5,2	6,9	6,0	8,7	6,9	5,5	7,3
Pole minu moodi	5,0	6,1	6,3	6,8	3,8	9,5	5,3	3,9	4,0	5,1	4,7	7,7	4,6	4,1	5,5
Pole üldse minu moodi	0,9	1,9	1,0	1,0	0,8	1,2	0,8	1,0	0,7	0,7	1,6	1,1	0,8	1,0	0,0
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1793	1646	1476	722	1071	253	376	719	445	1410	383	183	855	493	110

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Väga minu moodi	16,6	19,4	17,6	18,7	17,4	20,2	16,8	17,8	19,9	11,0	17,8
Minu moodi	51,5	51,1	46,9	48,1	53,7	51,1	49,4	56,3	49,3	56,7	46,5
Mõne-võrra minu moodi	19,1	17,7	21,9	19,4	18,5	17,5	20,3	16,3	19,2	18,9	24,0
Vaid pisut minu moodi	5,7	5,8	9,1	7,0	6,2	5,4	7,7	5,2	2,7	9,1	4,7
Pole minu moodi	6,0	4,9	4,3	5,7	3,8	4,9	5,0	3,7	6,8	3,7	7,0
Pole üldse minu moodi	1,1	1,1	0,2	1,1	0,5	0,9	0,9	0,7	2,1	0,6	0,0
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	367	933	484	1163	628	756	1031	135	146	164	129

Tabel 34 (HF1 F) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Talle meeldivad üllatused ja ta otsib alati uusi tegevusi. Tema arvates on oluline tegeleda elu jooksul paljude erinevate asjadega.

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
Väga minu moodi	10,3	11,7	9,5	8,7	11,3	17,4	13,6	7,9	7,2	11,0	7,6	19,7	10,6	6,3	9,1
Minu moodi	33,2	26,8	27,7	37,0	30,7	46,6	36,2	32,7	24,0	32,9	34,5	44,8	35,2	27,0	40,0
Mõne-võrra minu moodi	28,1	28,6	25,4	28,7	27,7	22,9	29,3	29,9	27,2	29,1	24,5	23,0	29,6	26,4	23,6
Vaid pisut minu moodi	12,4	16,3	16,5	11,8	12,9	7,5	12,0	12,7	15,3	12,7	11,5	7,7	12,4	14,2	10,9
Pole minu moodi	13,4	13,1	17,9	11,1	15,0	4,3	8,0	14,6	21,3	12,2	18,0	3,8	11,0	20,9	13,6
Pole üldse minu moodi	2,5	3,5	3,0	2,8	2,3	1,2	1,1	2,2	4,9	2,1	3,9	1,1	1,2	5,3	2,7
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1793	1646	1464	722	1071	253	376	719	445	1410	383	183	855	493	110

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Väga minu moodi	8,7	10,2	11,8	11,4	8,1	7,3	12,4	9,6	10,3	7,9	15,5
Minu moodi	33,2	34,7	30,6	32,7	34,4	31,3	34,7	31,1	39,7	36,6	31,0
Mõne-võrra minu moodi	26,7	28,3	29,1	27,6	29,1	29,1	27,4	25,2	30,1	36,6	26,4
Vaid pisut minu moodi	12,0	10,8	15,9	11,2	14,6	13,8	11,4	17,0	11,6	8,5	15,5
Pole minu moodi	15,3	13,7	11,0	14,4	11,6	16,3	11,3	14,1	6,2	9,8	10,9
Pole üldse minu moodi	4,1	2,3	1,7	2,8	2,1	2,2	2,7	3,0	2,1	0,6	0,8
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	367	933	484	1163	628	756	1031	135	146	164	129

Tabel 35 (HF1 G) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Ta usub, et inimesed peaksid tegema seda, mida neil kästakse. Ta arvab, et inimesed peaksid reeglitest kinni pidama ka siis, kui keegi neid ei jälgi.

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
Väga minu moodi	4,8	6,7	6,3	4,4	5,0	2,4	2,1	4,0	9,7	3,6	9,1	2,2	3,2	9,3	4,5
Minu moodi	27,6	25,9	31,5	25,8	28,8	14,6	18,6	28,5	40,9	25,0	37,1	14,8	23,7	40,2	30,0
Mõne-võrra minu moodi	28,1	26,4	24,2	30,9	26,2	25,3	32,2	29,1	24,7	29,7	22,2	25,1	30,2	25,2	27,3
Vaid pisut minu moodi	18,1	16,5	17,2	19,0	17,5	28,1	22,3	16,6	11,2	20,0	11,0	27,9	20,5	9,9	19,1
Pole minu moodi	18,8	18,7	16,9	17,9	19,4	25,7	22,1	19,6	10,8	18,9	18,5	26,2	20,1	12,6	18,2
Pole üldse minu moodi	2,7	5,7	3,9	2,1	3,1	4,0	2,7	2,2	2,7	2,8	2,1	3,8	2,3	2,8	0,9
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1793	1647	1452	722	1071	253	376	719	445	1410	383	183	855	493	110

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Väga minu moodi	5,2	5,4	3,5	5,3	3,8	4,1	5,3	3,7	6,2	2,4	3,1
Minu moodi	31,1	28,5	22,7	27,1	28,5	31,1	25,0	29,6	23,3	26,8	27,9
Mõne-võrra minu moodi	24,5	28,6	30,2	28,0	28,2	28,0	28,1	25,2	31,5	29,9	31,0
Vaid pisut minu moodi	16,9	17,4	20,2	16,9	20,2	14,8	20,4	17,0	17,8	17,7	21,7
Pole minu moodi	18,8	17,9	20,7	19,3	17,8	19,4	18,3	21,5	19,2	20,7	14,7
Pole üldse minu moodi	3,5	2,3	2,7	3,4	1,4	2,5	2,8	3,0	2,1	2,4	1,6
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	367	933	484	1163	628	756	1031	135	146	164	129

Tabel 36 (HF1 H) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Tema jaoks on oluline ära kuulata endast erinevate inimeste arvamusi. Isegi kui ta nende inimestega nõus ei ole, tahab ta nendest siiski aru saada.

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
Väga minu moodi	14,6	14,9	12,2	12,5	16,1	13,8	13,6	15,0	15,3	14,2	16,2	18,0	13,9	17,2	7,3
Minu moodi	55,3	41,6	48,9	52,6	57,1	49,8	53,2	55,8	59,6	54,4	58,7	47,5	55,7	56,8	61,8
Mõne-võrra minu moodi	20,8	27,6	25,6	25,5	17,6	26,1	23,7	20,6	15,7	22,6	14,4	24,6	21,8	15,8	20,9
Vaid pisut minu moodi	5,5	10,3	8,7	6,0	5,1	6,7	5,9	5,3	4,7	5,4	5,7	6,6	5,7	4,9	5,5
Pole minu moodi	3,1	4,2	3,7	3,0	3,1	2,8	3,7	2,4	3,8	2,8	3,9	3,3	2,6	3,9	4,5
Pole üldse minu moodi	0,7	1,3	0,9	0,4	0,9	0,8	0,0	1,0	0,9	0,6	1,0	0,0	0,4	1,4	0,0
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1793	1646	1469	722	1071	253	376	719	445	1410	383	183	855	493	110

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Väga minu moodi	11,2	14,3	18,2	15,6	12,7	14,3	14,9	15,6	12,3	18,3	9,3
Minu moodi	55,6	55,4	55,0	54,1	57,8	57,9	53,4	58,5	54,1	54,3	60,5
Mõne-võrra minu moodi	20,7	21,0	20,7	20,9	20,7	19,4	21,7	15,6	25,3	17,1	24,8
Vaid pisut minu moodi	7,6	5,3	4,1	5,2	5,7	4,2	6,3	5,9	5,5	7,3	3,9
Pole minu moodi	3,8	3,3	1,9	3,4	2,4	3,2	3,0	3,0	2,7	2,4	1,6
Pole üldse minu moodi	1,1	0,8	0,2	0,8	0,6	0,9	0,6	1,5	0,0	0,6	0,0
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	367	933	484	1163	628	756	1031	135	146	164	129

Tabel 37 (HF1 I) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Tema jaoks on oluline olla tagasihoidlik ja vähenõudlik. Ta püüab endale mitte tähelepanu tõmmata.

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
Väga minu moodi	9,6	12,6	11,0	7,1	11,3	6,3	7,2	7,9	16,2	8,7	13,1	7,1	7,6	14,8	4,5
Minu moodi	39,4	31,0	38,1	40,4	38,7	22,1	29,8	42,1	52,8	35,7	53,0	22,4	34,5	53,1	46,4
Mõne-võrra minu moodi	25,8	25,0	25,3	28,8	23,8	28,5	28,2	29,5	16,4	28,6	15,7	24,6	31,0	17,0	26,4
Vaid pisut minu moodi	13,1	15,6	13,9	14,0	12,5	19,8	17,6	10,4	9,9	14,0	9,7	19,7	14,3	8,5	15,5
Pole minu moodi	10,0	12,8	9,4	8,4	11,1	20,2	14,1	8,3	3,6	10,9	6,8	23,5	10,5	4,9	5,5
Pole üldse minu moodi	2,1	2,9	2,2	1,2	2,6	3,2	3,2	1,7	1,1	2,1	1,8	2,7	2,1	1,6	1,8
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1793	1645	1476	722	1071	253	376	719	445	1410	383	183	855	493	110

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Väga minu moodi	11,4	10,8	6,0	9,5	9,7	9,4	9,8	16,3	8,9	6,7	0,8
Minu moodi	41,4	42,4	31,6	39,6	39,2	44,7	35,4	48,1	38,4	31,1	25,6
Mõne-võrra minu moodi	22,3	24,9	30,6	24,2	28,7	26,3	25,6	19,3	33,6	34,8	33,3
Vaid pisut minu moodi	12,0	11,0	18,0	14,0	11,5	9,4	15,7	10,4	7,5	15,2	20,9
Pole minu moodi	10,4	8,8	12,2	10,7	8,9	8,5	11,2	5,2	8,2	10,4	17,8
Pole üldse minu moodi	2,5	2,0	1,7	2,1	2,1	1,7	2,3	0,7	3,4	1,8	1,6
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	367	933	484	1163	628	756	1031	135	146	164	129

Tabel 38 (HF1 J) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Talle on oluline mõnusalt aega veeta. Talle meeldib endale midagi erilist lubada.

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
Väga minu moodi	11,0	12,1	9,8	10,8	11,1	17,4	14,4	8,6	8,3	10,1	14,1	19,1	11,0	8,3	11,8
Minu moodi	44,7	34,5	35,7	46,8	43,3	52,6	48,7	45,3	36,0	44,0	47,5	48,1	47,6	37,7	50,9
Mõne-võrra minu moodi	24,8	25,5	25,0	24,9	24,6	19,4	24,7	25,0	27,4	26,7	17,8	20,2	24,0	27,2	26,4
Vaid pisut minu moodi	11,1	14,9	14,1	9,6	12,1	5,9	8,0	13,1	13,5	11,0	11,5	7,1	11,6	12,2	6,4
Pole minu moodi	7,0	9,7	12,3	6,6	7,2	4,3	4,0	6,5	11,7	6,9	7,3	5,5	5,1	11,2	3,6
Pole üldse minu moodi	1,5	3,3	3,1	1,2	1,6	0,4	0,3	1,4	3,1	1,3	1,8	0,0	0,7	3,4	0,9
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1793	1645	1478	722	1071	253	376	719	445	1410	383	183	855	493	110

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Väga minu moodi	9,3	11,8	10,5	12,3	8,6	8,7	12,7	11,9	8,2	9,8	14,7
Minu moodi	43,3	47,2	41,3	46,1	42,4	42,5	46,3	52,6	43,8	50,6	45,0
Mõne-võrra minu moodi	24,0	23,5	28,1	21,9	30,1	25,5	24,2	17,0	28,8	27,4	22,5
Vaid pisut minu moodi	10,9	9,9	13,6	10,9	11,1	13,9	9,0	11,9	14,4	8,5	10,9
Pole minu moodi	10,6	6,4	5,2	7,1	6,7	7,5	6,6	5,2	4,1	3,0	6,2
Pole üldse minu moodi	1,9	1,3	1,2	1,6	1,1	1,9	1,2	1,5	0,7	0,6	0,8
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	367	933	484	1163	628	756	1031	135	146	164	129

Tabel 39 (HF1 K) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Tema jaoks on oluline ise oma tegevuste üle otsustada. Talle meeldib olla vaba ja teistest mitte sõltuda.

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
Väga minu moodi	22,6	23,8	21,1	22,3	22,8	27,7	22,3	21,1	22,2	23,3	20,1	27,9	22,8	21,1	19,1
Minu moodi	51,9	43,0	49,1	54,6	50,1	53,0	49,2	53,5	51,0	51,6	53,0	54,6	50,8	53,1	56,4
Mõne-võrra minu moodi	16,6	20,8	20,0	14,4	18,1	13,8	18,1	17,0	16,4	17,0	15,1	13,1	17,3	16,4	15,5
Vaid pisut minu moodi	5,2	7,6	6,6	5,4	5,1	1,6	8,2	4,5	6,1	4,9	6,5	0,5	5,7	5,5	6,4
Pole minu moodi	2,7	3,9	2,8	2,8	2,6	3,2	2,1	2,6	2,9	2,5	3,4	3,3	2,7	2,4	1,8
Pole üldse minu moodi	0,9	0,9	0,3	0,6	1,2	0,8	0,0	1,3	1,3	0,7	1,8	0,5	0,7	1,4	0,9
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1793	1648	1480	722	1071	253	376	719	445	1410	383	183	855	493	110

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Väga minu moodi	21,3	22,9	23,1	24,1	19,9	19,2	24,9	22,2	21,2	22,6	23,3
Minu moodi	51,8	52,1	51,7	51,1	53,7	53,2	51,1	52,6	46,6	54,9	50,4
Mõne-võrra minu moodi	15,8	16,1	18,4	15,7	18,0	17,5	16,0	14,1	23,3	15,9	16,3
Vaid pisut minu moodi	6,0	5,1	4,8	5,3	5,1	6,2	4,6	6,7	5,5	5,5	6,2
Pole minu moodi	4,1	2,5	2,1	2,7	2,7	3,0	2,4	0,7	3,4	0,6	3,9
Pole üldse minu moodi	1,1	1,3	0,0	1,1	0,6	0,9	1,0	3,7	0,0	0,6	0,0
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	367	933	484	1163	628	756	1031	135	146	164	129

Tabel 40 (HF1 L) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Tema jaoks on väga oluline aidata inimesi enda ümber. Ta tahab hoolt kanda nende heaolu eest.

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töotu
Väga minu moodi	14,8	14,6	9,5	10,7	17,6	12,3	13,0	13,2	20,2	14,0	17,8	15,3	12,7	19,7	8,2
Minu moodi	50,5	35,8	40,4	48,5	51,8	46,6	47,9	50,8	54,4	49,5	54,0	45,9	49,6	54,2	51,8
Mõne-võrra minu moodi	25,5	32,9	34,7	30,9	21,9	33,2	27,7	26,0	18,7	27,8	17,2	32,2	28,3	18,3	29,1
Vaid pisut minu moodi	6,4	12,5	12,1	7,3	5,8	4,7	8,0	7,8	3,8	6,4	6,5	4,4	7,0	4,7	8,2
Pole minu moodi	2,3	3,4	3,0	2,5	2,1	2,4	3,2	1,7	2,5	2,0	3,4	1,6	2,3	2,4	1,8
Pole üldse minu moodi	0,5	0,8	0,2	0,1	0,7	0,8	0,3	0,6	0,4	0,4	1,0	0,5	0,0	0,8	0,9
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1793	1645	1469	722	1071	253	376	719	445	1410	383	183	855	493	110

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Väga minu moodi	15,3	14,9	14,0	14,6	15,1	14,6	14,9	18,5	18,5	9,8	8,5
Minu moodi	52,6	51,7	46,7	50,0	51,3	53,4	48,5	55,6	46,6	54,9	48,1
Mõne-võrra minu moodi	25,3	24,1	28,7	25,5	25,6	22,1	28,0	15,6	28,1	30,5	34,1
Vaid pisut minu moodi	4,4	5,8	8,9	6,4	6,4	6,9	5,9	8,1	4,8	3,7	7,8
Pole minu moodi	1,6	3,2	1,0	2,8	1,4	2,4	2,2	2,2	2,1	1,2	1,6
Pole üldse minu moodi	0,8	0,3	0,6	0,7	0,2	0,7	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	367	933	484	1163	628	756	1031	135	146	164	129

Tabel 41 (HF1 M) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Talle on tähtis olla väga edukas. Ta loodab, et inimesed tunnustavad tema saavutusi

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töotu
Väga minu moodi	5,5	7,1	7,2	5,8	5,3	10,7	6,1	4,3	4,0	4,9	7,8	10,4	6,0	3,7	5,5
Minu moodi	28,3	25,0	28,0	33,0	25,2	39,1	33,0	25,0	23,6	25,9	37,3	43,2	27,7	23,3	39,1
Mõne-võrra minu moodi	28,0	27,5	27,1	30,6	26,2	30,0	29,3	28,2	25,4	28,9	24,8	31,1	30,8	24,5	18,2
Vaid pisut minu moodi	16,1	19,4	16,8	14,3	17,3	11,5	15,7	17,5	16,6	17,2	11,7	10,4	16,0	17,0	17,3
Pole minu moodi	19,3	16,5	17,2	14,5	22,5	7,5	15,2	21,8	25,4	20,2	15,9	4,4	17,5	26,6	19,1
Pole üldse minu moodi	2,8	4,5	3,6	1,8	3,5	1,2	0,8	3,1	4,9	2,9	2,3	0,5	2,0	4,9	0,9
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1793	1641	1463	722	1071	253	376	719	445	1410	383	183	855	493	110

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Väga minu moodi	4,9	5,6	6,0	6,5	3,7	4,8	6,0	4,4	7,5	4,3	8,5
Minu moodi	30,8	27,7	27,3	29,6	26,0	27,5	29,0	23,0	26,0	28,7	27,9
Mõne-võrra minu moodi	22,6	29,4	29,8	27,1	29,6	26,6	28,9	26,7	33,6	31,7	34,1
Vaid pisut minu moodi	16,3	14,4	19,2	15,6	16,9	16,7	15,7	16,3	13,0	17,1	16,3
Pole minu moodi	21,3	20,7	15,1	18,2	21,3	21,3	17,8	25,9	16,4	17,7	12,4
Pole üldse minu moodi	4,1	2,4	2,7	2,9	2,5	3,2	2,5	3,7	3,4	0,6	0,8
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	367	933	484	1163	628	756	1031	135	146	164	129

Tabel 42 (HF1 N) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Talle on oluline, et valitsus tagab tema turvalisuse kõikide ohtude puhul. Ta tahab, et riik oleks tugev ja suudaks kaitsta oma kodanikke.

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
Väga minu moodi	19,5	25,0	22,2	18,8	19,9	11,9	12,8	19,5	29,4	17,5	26,6	13,1	15,9	28,2	20,9
Minu moodi	50,6	43,4	48,3	49,4	51,4	39,5	48,7	54,1	53,0	49,5	54,8	41,5	51,5	52,9	52,7
Mõne-võrra minu moodi	17,8	17,7	16,5	19,8	16,5	30,0	20,7	15,3	12,6	19,9	10,4	29,0	18,8	13,2	10,9
Vaid pisut minu moodi	7,0	7,2	7,8	7,9	6,4	11,1	12,2	6,0	2,0	7,8	4,2	11,5	8,8	2,4	6,4
Pole minu moodi	4,1	4,6	4,4	3,5	4,5	5,9	5,1	4,0	2,2	4,3	3,1	4,4	4,3	2,2	6,4
Pole üldse minu moodi	0,9	2,1	0,8	0,6	1,2	1,6	0,5	1,1	0,7	1,0	0,8	0,5	0,7	1,0	2,7
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1793	1644	1457	722	1071	253	376	719	445	1410	383	183	855	493	110

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Väga minu moodi	19,3	20,8	17,4	20,6	17,4	20,9	18,4	19,3	19,9	14,6	17,1
Minu moodi	48,5	51,9	49,4	49,7	52,4	54,5	47,8	55,6	47,3	53,7	48,1
Mõne-võrra minu moodi	22,9	15,0	19,8	18,4	16,7	15,5	19,5	13,3	21,2	17,1	25,6
Vaid pisut minu moodi	4,6	6,6	9,5	6,6	7,8	5,3	8,3	6,7	6,8	7,9	6,2
Pole minu moodi	3,8	4,7	2,9	3,8	4,6	3,2	4,8	5,2	4,1	5,5	2,3
Pole üldse minu moodi	0,8	1,0	1,0	0,9	1,1	0,7	1,2	0,0	0,7	1,2	0,8
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	367	933	484	1163	628	756	1031	135	146	164	129

Tabel 43 (HF1 O) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Ta otsib seiklusi ja talle meeldib riskeerida. Ta tahab elada põnevat elu.

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
Väga minu moodi	6,5	4,9	4,8	7,5	5,9	17,0	7,7	5,3	1,6	6,5	6,5	17,5	7,0	2,2	7,3
Minu moodi	16,7	13,5	11,5	23,8	12,0	32,0	21,0	14,3	8,3	18,1	11,7	31,7	17,9	8,1	24,5
Mõne-võrra minu moodi	19,8	20,4	18,0	24,4	16,7	25,7	23,9	18,9	14,4	20,6	16,7	25,7	20,5	14,8	23,6
Vaid pisut minu moodi	17,9	17,9	16,6	16,9	18,6	13,0	19,1	19,2	17,5	19,4	12,3	12,6	19,8	16,8	14,5
Pole minu moodi	30,3	29,4	34,2	22,3	35,7	9,9	24,5	34,2	40,4	27,8	39,4	10,4	30,1	40,2	21,8
Pole üldse minu moodi	8,8	13,9	14,9	5,1	11,2	2,4	3,7	8,1	17,8	7,5	13,3	2,2	4,8	17,8	8,2
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1793	1640	1472	722	1071	253	376	719	445	1410	383	183	855	493	110

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Väga minu moodi	8,7	6,1	5,8	7,1	5,4	3,3	8,8	5,9	8,2	6,1	13,2
Minu moodi	20,4	17,1	13,0	16,1	18,0	11,6	20,4	8,9	17,8	15,9	22,5
Mõne-võrra minu moodi	16,1	20,4	21,9	18,7	21,8	19,7	20,0	18,5	17,1	23,2	17,8
Vaid pisut minu moodi	16,1	17,0	20,9	17,6	18,3	20,0	16,3	15,6	18,5	22,6	21,7
Pole minu moodi	27,8	30,4	32,0	30,5	29,9	36,5	25,9	43,0	32,2	27,4	22,5
Pole üldse minu moodi	10,9	8,9	6,4	10,0	6,5	8,9	8,6	8,1	6,2	4,9	2,3
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	367	933	484	1163	628	756	1031	135	146	164	129

Tabel 44 (HF1 P) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Tema jaoks on oluline alati korralikult (kombekalt) käituda. Ta püüab vältida tegevusi, mida teised võiksid pidada sobimatuks.

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
Väga minu moodi	11,3	12,5	11,7	9,0	12,8	5,5	9,0	8,8	20,4	10,4	14,6	6,6	8,5	20,1	7,3
Minu moodi	45,2	39,9	40,1	42,2	47,2	32,4	35,9	50,6	51,5	42,5	55,1	31,1	44,9	50,9	43,6
Mõne-võrra minu moodi	26,3	25,1	27,1	31,4	22,8	32,8	31,4	26,4	18,0	28,9	16,4	36,6	29,0	17,8	28,2
Vaid pisut minu moodi	8,9	14,3	12,4	9,3	8,6	14,6	12,8	7,5	4,5	9,6	6,3	13,1	9,8	4,7	10,0
Pole minu moodi	7,2	6,9	7,2	7,1	7,3	12,6	9,6	5,7	4,5	7,5	6,0	11,5	7,4	4,9	9,1
Pole üldse minu moodi	1,2	1,3	1,4	1,0	1,4	2,0	1,3	1,0	1,1	1,1	1,6	1,1	0,4	1,6	1,8
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1793	1635	1470	722	1071	253	376	719	445	1410	383	183	855	493	110

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Väga minu moodi	12,5	11,3	10,5	11,8	10,4	11,0	11,4	13,3	7,5	9,1	9,3
Minu moodi	43,3	45,1	46,7	46,2	43,5	50,0	41,9	56,3	48,6	45,7	41,1
Mõne-võrra minu moodi	24,8	26,6	26,9	24,0	30,4	25,4	26,7	13,3	28,1	29,9	35,7
Vaid pisut minu moodi	9,0	8,6	9,1	8,9	8,8	6,9	10,4	11,1	10,3	4,9	7,0
Pole minu moodi	9,3	7,0	6,2	7,7	6,4	5,4	8,4	4,4	5,5	10,4	7,0
Pole üldse minu moodi	1,1	1,5	0,6	1,5	0,6	1,3	1,2	1,5	0,0	0,0	0,0
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	367	933	484	1163	628	756	1031	135	146	164	129

Tabel 45 (HF1 Q) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Talle on oluline, et teised inimesed kuuletaksid talle. Ta tahab, et inimesed teeksid seda, mida ta neile ütleb.

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
Väga minu moodi	3,7	3,6	4,8	4,3	3,4	3,2	4,3	3,3	4,3	2,7	7,6	3,3	3,9	3,7	3,6
Minu moodi	16,6	13,7	21,9	18,6	15,2	14,2	18,9	16,1	16,6	12,9	30,0	15,3	17,2	16,4	16,4
Mõne-võrra minu moodi	24,7	24,4	19,8	29,2	21,7	26,5	25,8	24,5	23,1	25,6	21,4	25,1	27,4	21,7	17,3
Vaid pisut minu moodi	19,4	21,7	17,6	19,8	19,1	24,5	17,6	19,6	17,8	20,9	14,1	23,5	18,4	18,7	29,1
Pole minu moodi	29,2	26,5	26,3	24,0	32,7	27,3	29,3	29,8	29,2	30,7	23,5	29,0	28,4	30,2	28,2
Pole üldse minu moodi	6,4	10,1	9,6	4,2	7,9	4,3	4,3	6,7	9,0	7,2	3,4	3,8	4,8	9,3	5,5
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1793	1637	1472	722	1071	253	376	719	445	1410	383	183	855	493	110

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Väga minu moodi	2,5	4,4	3,5	4,8	1,8	4,1	3,5	4,4	2,7	2,4	3,9
Minu moodi	12,5	16,3	20,2	18,0	14,0	18,7	15,0	20,0	17,8	17,7	16,3
Mõne-võrra minu moodi	24,0	24,9	24,8	23,6	26,9	27,6	22,4	19,3	31,5	23,2	30,2
Vaid pisut minu moodi	22,3	18,1	19,6	18,0	21,8	16,1	21,9	10,4	17,8	21,3	18,6
Pole minu moodi	31,1	29,9	26,4	28,7	30,1	27,1	30,6	38,5	26,7	29,3	27,1
Pole üldse minu moodi	7,6	6,4	5,4	7,0	5,4	6,3	6,5	7,4	3,4	6,1	3,9
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	367	933	484	1163	628	756	1031	135	146	164	129

Tabel 46 (HF1 R) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Tema jaoks on oluline olla ustav oma sõpradele. Ta tahab pühenduda oma lähedastele inimestele.

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
Väga minu moodi	24,9	25,4	22,6	20,9	27,5	26,5	24,2	23,8	26,3	24,0	27,9	30,1	24,1	26,6	24,5
Minu moodi	60,5	50,0	55,7	62,2	59,4	58,9	60,6	61,2	60,2	62,5	53,3	57,4	60,5	58,6	61,8
Mõne-võrra minu moodi	10,8	17,6	16,4	13,0	9,2	11,9	11,4	11,3	8,8	10,4	12,3	10,4	12,0	8,9	10,0
Vaid pisut minu moodi	2,4	5,4	4,1	2,9	2,1	2,0	2,7	1,8	3,4	2,1	3,7	2,2	2,2	3,4	1,8
Pole minu moodi	1,1	1,3	1,1	1,0	1,2	0,4	1,1	1,4	1,1	0,9	2,1	0,0	1,1	1,6	1,8
Pole üldse minu moodi	0,3	0,3	0,1	0,0	0,6	0,4	0,0	0,6	0,2	0,2	0,8	0,0	0,1	0,8	0,0
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1793	1641	1476	722	1071	253	376	719	445	1410	383	183	855	493	110

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Väga minu moodi	24,0	26,5	22,7	26,3	22,3	24,6	25,0	25,2	26,0	25,6	22,5
Minu moodi	61,9	59,2	62,2	58,4	64,3	61,2	60,1	63,7	60,3	62,8	61,2
Mõne-võrra minu moodi	9,0	10,6	12,2	11,3	9,9	9,9	11,3	8,9	8,2	9,8	14,0
Vaid pisut minu moodi	3,8	2,3	1,4	2,3	2,5	2,4	2,4	1,5	2,7	0,0	1,6
Pole minu moodi	0,8	1,2	1,2	1,3	0,8	1,3	1,0	0,0	2,7	1,8	0,8
Pole üldse minu moodi	0,5	0,3	0,2	0,4	0,2	0,5	0,2	0,7	0,0	0,0	0,0
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	367	933	484	1163	628	756	1031	135	146	164	129

Tabel 47 (HF1 S) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Ta on sügavalt veendunud, et inimesed peaksid loodust hoidma. Looduse eest hoolt kanda on tema jaoks väga oluline.

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
Väga minu moodi	30,2	32,5	29,2	27,0	32,4	19,8	25,0	30,9	39,6	29,9	31,3	24,0	27,8	39,4	26,4
Minu moodi	51,1	43,4	47,3	51,1	51,1	43,9	50,0	55,2	49,4	51,4	49,9	43,2	52,7	49,3	55,5
Mõne-võrra minu moodi	13,3	14,2	16,1	15,7	11,8	24,1	17,8	11,0	7,2	14,0	10,7	23,5	14,2	7,1	14,5
Vaid pisut minu moodi	3,6	5,8	5,7	3,9	3,5	9,1	5,1	2,1	1,8	3,2	5,2	8,2	3,9	2,0	1,8
Pole minu moodi	1,4	1,8	1,6	2,1	0,9	2,8	1,9	0,7	1,3	1,1	2,3	1,1	1,3	1,4	1,8
Pole üldse minu moodi	0,3	2,4	0,1	0,3	0,4	0,4	0,3	0,1	0,7	0,3	0,5	0,0	0,1	0,8	0,0
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1793	1643	1481	722	1071	253	376	719	445	1410	383	183	855	493	110

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Väga minu moodi	30,2	30,3	30,6	30,4	30,1	32,1	28,8	34,8	25,3	23,2	24,0
Minu moodi	47,7	52,6	50,6	50,7	51,8	53,0	49,9	50,4	55,5	59,8	55,0
Mõne-võrra minu moodi	15,0	12,2	14,0	13,5	13,1	10,8	15,1	10,4	13,7	14,0	15,5
Vaid pisut minu moodi	4,6	3,1	3,5	3,9	3,2	2,5	4,3	3,7	4,1	3,0	4,7
Pole minu moodi	1,9	1,5	0,8	1,1	1,8	1,1	1,6	0,7	1,4	0,0	0,8
Pole üldse minu moodi	0,5	0,2	0,4	0,4	0,2	0,4	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	367	933	484	1163	628	756	1031	135	146	164	129

Tabel 48 (HF1 T) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Traditsioonid on tema jaoks olulised. Ta püüab järgida usulisi traditsioone ja kombeid, mis kanduvad peres edasi põlvest põlve.

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
Väga minu moodi	13,4	12,1	10,9	13,0	13,7	6,3	8,5	14,3	20,2	11,4	20,9	6,6	11,8	20,3	13,6
Minu moodi	34,6	30,5	32,8	34,1	35,0	25,7	30,3	37,0	39,6	31,9	44,6	22,4	35,1	40,0	35,5
Mõne-võrra minu moodi	24,7	22,3	24,2	24,4	24,8	31,6	26,3	22,8	22,2	26,9	16,4	33,9	25,4	20,5	20,0
Vaid pisut minu moodi	11,1	16,5	14,7	11,8	10,6	15,0	15,4	11,0	5,4	12,1	7,6	14,2	12,6	5,7	13,6
Pole minu moodi	12,5	13,0	13,1	13,6	11,9	17,4	15,7	11,5	8,8	13,5	8,9	19,7	11,9	9,3	14,5
Pole üldse minu moodi	3,6	5,6	4,3	3,2	3,9	4,0	3,7	3,3	3,8	4,2	1,6	3,3	3,2	4,3	2,7
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1793	1641	1465	722	1071	253	376	719	445	1410	383	183	855	493	110

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Väga minu moodi	12,0	14,6	12,6	14,7	11,1	15,9	11,6	17,0	7,5	10,4	11,6
Minu moodi	34,6	34,2	35,5	36,0	32,2	39,9	30,8	31,1	38,4	40,2	27,9
Mõne-võrra minu moodi	24,5	23,8	26,4	23,2	27,2	21,3	27,0	23,7	26,0	24,4	27,1
Vaid pisut minu moodi	10,9	10,3	12,4	10,8	11,6	9,1	12,5	10,4	10,3	13,4	18,6
Pole minu moodi	13,9	12,9	11,0	11,4	14,5	10,6	14,1	13,3	13,0	9,8	12,4
Pole üldse minu moodi	4,1	4,3	2,1	3,8	3,3	3,2	4,0	4,4	4,8	1,8	2,3
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	367	933	484	1163	628	756	1031	135	146	164	129

Tabel 49 (HF1 U) Kuivõrd Teie moodi see inimene on: Ta otsib mistahes võimalust, et lõbutseda. Talle on oluline teha asju, mis talle naudingut pakuvad.

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
Väga minu moodi	5,7	5,8	5,2	6,4	5,3	13,8	4,8	4,2	4,5	5,0	8,6	13,7	5,5	3,9	6,4
Minu moodi	21,6	17,0	14,8	27,8	17,5	34,4	26,1	18,9	15,1	20,8	24,8	32,8	22,9	14,8	26,4
Mõne-võrra minu moodi	21,9	21,3	20,8	26,9	18,6	30,8	26,9	21,0	14,2	22,8	18,5	32,8	23,2	14,6	26,4
Vaid pisut minu moodi	20,0	19,9	20,8	18,6	21,0	15,0	21,5	22,9	16,9	21,2	15,7	15,3	21,5	17,2	24,5
Pole minu moodi	23,1	24,3	27,1	15,2	28,4	4,3	17,8	26,1	33,3	22,7	24,5	4,4	22,5	33,1	12,7
Pole üldse minu moodi	7,6	11,8	11,4	5,1	9,2	1,6	2,9	6,8	16,2	7,5	7,8	1,1	4,4	16,4	3,6
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1793	1641	1471	722	1071	253	376	719	445	1410	383	183	855	493	110

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Väga minu moodi	7,4	6,0	4,1	6,6	4,1	4,2	6,8	5,2	6,2	5,5	6,2
Minu moodi	24,8	22,0	18,4	22,8	19,4	16,5	25,4	23,0	23,3	20,7	24,8
Mõne-võrra minu moodi	21,8	21,4	22,9	21,4	22,9	21,0	22,7	20,0	19,9	20,1	24,0
Vaid pisut minu moodi	15,8	19,5	24,4	18,8	22,3	21,8	18,5	16,3	21,2	26,2	21,7
Pole minu moodi	20,4	23,2	25,0	21,8	25,3	28,4	19,3	28,9	24,7	23,2	19,4
Pole üldse minu moodi	9,8	7,9	5,2	8,5	5,9	7,9	7,3	6,7	4,8	4,3	3,9
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	367	933	484	1163	628	756	1031	135	146	164	129

Lisa 4. Huvitatus poliitikast

Tabel 50 (B1) Kui huvitatud Te olete poliitikast?

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
väga huvitatud	5,0	8,4	6,9	6,7	3,8	3,2	2,4	4,5	9,0	5,1	4,5	3,3	4,8	6,7	1,8
üsna huvitatud	33,6	36,7	34,3	32,6	34,3	17,0	29,1	36,3	42,6	33,3	34,8	22,4	33,4	41,7	23,6
vähe huvitatud	47,0	42,3	44,3	46,2	47,6	55,7	54,4	46,9	36,0	47,1	46,9	53,6	49,5	37,8	53,6
üldse ei tunne huvi	14,4	12,6	14,4	14,6	14,3	24,1	14,1	12,4	12,4	14,5	13,9	20,8	12,3	13,8	20,9
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1791	1653	1511	721	1070	253	375	719	444	1409	382	183	854	492	110

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
väga huvitatud	4,4	4,4	6,6	5,7	3,7	5,2	4,9	3,0	3,4	2,4	10,9
üsna huvitatud	23,0	32,2	44,5	34,5	32,0	40,9	28,4	23,7	29,0	37,2	43,4
vähe huvitatud	49,7	48,7	41,8	47,2	46,7	42,6	50,0	54,1	47,6	53,0	40,3
üldse ei tunne huvi	23,0	14,8	7,0	12,6	17,7	11,4	16,7	19,3	20,0	7,3	5,4
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	366	933	483	1161	628	756	1029	135	145	164	129

Tabel 51 (B2) Kui tihti tundub poliitika Teile nii keerulisena, et Te ei saa päriselt aru, mis toimub?

	Kõik vastajad		Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
	Mitte kunagi	6,0	8,3	8,1	4,6	4,6	5,1	6,9	6,5	6,1	5,4	4,1	6,3	6,9
Harva	20,5	22,6	24,1	17,8	20,4	22,6	21,7	16,1	22,4	15,6	20,9	23,8	14,6	20,7
Vahetevahel	42,8	40,2	45,0	41,2	46,3	48,2	41,7	37,1	44,1	39,6	48,0	44,7	39,0	43,7
Sageli	21,1	21,1	16,6	24,3	19,6	17,0	21,7	25,0	19,4	25,5	18,2	18,7	24,4	23,0
Väga tihti	9,6	7,7	6,2	12,2	9,2	7,0	8,1	15,3	8,0	13,9	8,8	6,5	15,0	8,0
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1638	1462	693	945	240	371	655	372	1144	462	148	875	479	87

	Haridustase			Elukoht		Leibkonna sissetuleku detšiil		
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	1-2	3-8	9-10
Mitte kunagi	2,9	5,5	10,4	6,4	5,1	7,3	5,3	8,7
Harva	13,9	19,0	30,3	20,5	20,3	15,7	18,1	30,0
Vahetevahel	40,0	43,7	42,7	42,8	44,0	31,5	43,9	44,2
Sageli	24,6	23,2	12,1	20,5	21,2	28,1	23,0	12,3
Väga tihti	18,6	8,6	4,6	9,7	9,4	17,4	9,8	4,8
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	280	1000	347	1170	434	178	912	310

Tabel 52 (B4) Kuivõrd Te usaldate järgmisi institutsioone: Eesti riigikogu

(Hinnang skaalal 0-10, kus 0 tähendab, seda institutsiooni üldse ei usalda ja 10 tähendab, et usaldate täielikult.)

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
0 - Ei usalda üldse	11,5	11,6	5,9	12,8	10,6	6,5	10,7	12,2	13,9	9,6	18,8	5,6	10,7	13,7	18,8
1	4,3	8,3	4,8	4,2	4,3	3,7	3,8	4,6	4,5	3,7	6,5	2,2	4,4	4,2	6,9
2	7,6	10,7	8,7	7,9	7,4	6,9	6,6	9,3	6,1	7,0	9,9	5,0	8,8	6,1	10,9
3	15,0	14,4	13,7	13,2	16,1	14,2	13,2	16,7	13,9	14,6	16,2	12,8	14,9	15,2	15,8
4	10,6	12,1	12,1	10,9	10,4	15,4	11,8	9,3	9,0	10,7	10,5	14,0	10,4	9,7	14,9
5	22,3	19,0	23,0	21,0	23,2	20,7	23,9	20,6	24,6	22,7	20,7	26,3	20,9	23,3	17,8
6	10,2	7,6	10,7	10,1	10,2	15,0	11,0	9,6	7,6	11,4	5,1	15,1	11,2	8,2	4,0
7	9,8	7,9	10,5	10,9	9,0	8,9	11,8	9,0	9,7	11,2	4,0	9,5	10,2	9,1	7,9
8	5,3	5,5	6,0	6,3	4,5	4,9	4,7	6,4	4,0	5,7	3,4	5,0	6,4	4,0	3,0
9	1,6	1,9	2,6	1,3	1,7	2,8	1,6	0,7	2,1	1,9	0,3	2,8	1,4	1,7	0,0
10 - Usaldan täielikult	2,0	1,0	1,9	1,4	2,4	0,8	0,8	1,6	4,5	1,4	4,5	1,7	0,8	4,7	0,0
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1732	1621	1424	696	1036	246	364	699	423	1380	352	179	834	473	101

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
0 - Ei usalda üldse	14,6	13,3	5,9	12,6	9,5	11,2	11,7	14,6	11,8	6,9	7,8
1	3,7	4,2	4,8	4,4	4,1	5,1	3,7	7,7	3,5	3,1	4,7
2	7,7	8,6	5,9	6,8	9,2	9,2	6,5	6,9	13,2	7,5	4,7
3	12,3	16,6	13,9	14,2	16,0	14,6	15,1	17,7	17,4	16,3	10,9
4	12,9	10,6	9,0	11,0	10,0	9,8	11,2	13,8	10,4	10,0	7,8
5	21,4	22,2	23,1	22,0	22,9	22,8	21,8	19,2	23,6	21,3	17,2
6	9,4	9,1	12,8	10,5	9,6	8,5	11,5	6,2	11,1	15,0	13,3
7	8,3	8,0	14,3	9,6	10,1	10,7	9,1	7,7	4,9	11,9	18,8
8	3,4	5,0	7,1	5,2	5,4	5,3	5,2	3,8	3,5	6,9	10,9
9	3,4	0,9	1,5	1,4	1,8	1,2	1,8	0,8	0,0	1,3	3,1
10 - Usaldan täielikult	2,9	1,4	1,7	2,3	1,5	1,5	2,4	1,5	0,7	0,0	0,8

Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	350	897	476	1118	612	731	995	130	144	160	128

Tabel 53 (B5) Kuivõrd Te usaldate järgmisi institutsioone: Eesti õigussüsteem

(Hinnang skaalal 0-10, kus 0 tähendab, seda institutsiooni üldse ei usalda ja 10 tähendab, et usaldate täielikult.)

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
0 - Ei usalda üldse	5,7	6,3	4,2	7,1	4,7	4,5	4,1	7,2	5,2	4,1	11,9	1,7	5,6	6,0	9,5
1	2,5	4,7	3,7	2,0	2,9	1,2	3,3	2,5	2,7	2,1	4,2	1,1	2,6	3,1	1,9
2	5,4	8,2	6,7	5,8	5,1	4,5	3,0	7,1	5,2	4,6	8,5	4,0	5,4	5,1	10,5
3	11,0	12,4	11,5	11,8	10,4	11,1	9,9	11,3	11,4	10,5	12,7	7,4	10,6	11,4	15,2
4	10,7	10,4	12,0	9,8	11,3	14,8	11,8	9,2	9,7	10,7	10,5	14,3	10,9	9,6	9,5
5	19,1	18,6	19,4	17,9	20,0	15,2	20,8	17,5	22,8	19,0	19,5	17,7	18,2	22,8	18,1
6	10,6	9,4	11,0	10,3	10,9	10,7	11,2	10,7	9,9	11,7	6,5	12,6	10,6	9,6	8,6
7	16,1	13,2	12,4	14,9	16,9	17,6	15,3	16,0	15,9	17,4	11,0	18,9	16,1	15,9	8,6
8	12,0	10,6	11,7	13,6	10,9	13,9	12,9	12,9	8,4	13,0	7,9	13,7	14,4	7,6	9,5
9	4,3	4,1	4,6	4,6	4,2	4,1	6,0	3,6	4,2	4,8	2,5	5,7	4,4	4,0	3,8
10 - Usaldan täielikult	2,6	2,1	2,8	2,2	2,9	2,5	1,6	2,0	4,5	2,0	4,8	2,9	1,1	4,7	4,8
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1704	1591	1406	692	1012	244	365	692	403	1350	354	175	833	447	105

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
0 - Ei usalda üldse	6,2	6,3	4,3	6,2	4,7	6,1	5,3	10,1	6,4	3,8	3,1
1	2,4	2,9	1,9	2,7	2,2	2,6	2,4	3,1	3,5	1,3	3,1
2	6,8	6,0	3,4	6,0	4,2	5,6	5,3	4,7	6,4	5,6	4,7
3	11,5	11,6	9,6	11,0	10,6	12,0	10,2	16,3	12,1	10,0	6,3
4	11,8	10,6	9,8	10,1	11,8	10,3	10,9	10,1	12,8	12,5	7,0
5	20,3	21,6	13,6	18,8	19,7	18,0	19,8	20,9	20,6	19,4	10,9
6	11,2	9,8	11,7	10,4	11,1	10,3	10,9	10,1	7,1	11,3	13,3
7	13,5	13,6	22,6	15,1	17,9	17,2	15,4	8,5	17,7	18,8	16,4
8	10,0	11,1	15,1	12,6	10,8	12,1	11,9	13,2	11,3	12,5	25,0
9	3,5	4,3	5,1	4,1	4,7	4,0	4,6	1,6	2,1	4,4	7,8
10 - Usaldan täielikult	2,9	2,1	2,8	2,8	2,2	1,7	3,3	1,6	0,0	0,6	2,3
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Vastanute arv (n)	340	888	469	1109	593	717	981	129	141	160	128
-------------------	-----	-----	-----	------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Tabel 54 (B6) Kuivõrd Te usaldate järgmisi institutsioone: Eesti politsei

(Hinnang skaalal 0-10, kus 0 tähendab, seda institutsiooni üldse ei usalda ja 10 tähendab, et usaldate täielikult.)

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
0 - Ei usalda üldse	3,5	3,4	4,4	3,7	3,4	3,6	2,9	4,1	3,0	2,3	8,2	1,6	2,8	3,8	7,4
1	2,0	2,3	2,9	1,7	2,2	2,0	1,3	2,7	1,4	1,4	4,4	1,6	2,2	1,5	2,8
2	2,9	4,0	5,9	2,7	3,0	2,4	2,4	3,1	3,3	2,7	3,8	2,2	2,8	3,4	2,8
3	6,0	6,5	7,7	6,8	5,4	7,9	5,4	6,1	5,1	5,3	8,4	4,9	6,0	4,6	11,1
4	6,4	6,2	9,0	6,0	6,7	5,9	7,8	5,9	6,3	6,5	6,0	4,9	7,7	5,5	8,3
5	16,1	16,6	19,0	16,9	15,6	17,8	12,1	17,0	17,2	15,3	19,1	14,2	15,0	17,7	21,3
6	11,4	10,8	12,4	10,4	12,1	9,1	14,5	11,6	9,8	12,9	5,7	10,9	12,6	9,7	9,3
7	17,8	18,4	14,0	17,0	18,4	18,2	20,4	17,6	15,8	18,6	15,0	21,3	17,7	17,3	13,0
8	19,6	17,5	14,3	20,4	19,1	20,9	19,6	19,5	19,1	21,3	13,4	21,3	20,8	17,9	13,9
9	7,3	8,8	5,7	8,4	6,6	7,1	9,4	6,9	6,3	8,0	4,9	10,4	7,7	6,1	7,4
10 - Usaldan täielikult	6,9	5,5	4,8	6,0	7,5	5,1	4,3	5,4	12,8	5,8	11,2	6,6	4,6	12,4	2,8
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1762	1626	1450	711	1051	253	373	706	430	1395	367	183	847	474	108

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
0 - Ei usalda üldse	4,2	3,9	2,3	3,9	2,6	3,4	3,7	3,8	1,4	3,1	2,3
1	1,4	2,2	2,1	2,0	1,9	2,1	1,9	3,0	3,4	0,6	1,6
2	4,7	2,8	1,7	3,0	2,8	2,4	3,3	2,3	3,4	3,7	4,7
3	5,6	6,8	4,8	6,1	5,7	5,2	6,4	6,8	7,6	5,6	2,3
4	6,4	6,9	5,2	6,6	6,1	6,4	6,4	6,8	11,0	6,8	7,0
5	16,9	17,4	13,1	15,7	17,0	15,3	16,7	22,6	13,8	11,7	8,6
6	9,7	11,4	12,7	11,6	11,0	12,6	10,3	15,8	9,0	14,8	8,6
7	17,8	16,1	21,5	17,3	18,8	16,9	18,6	17,3	17,2	17,3	20,3
8	15,3	18,7	25,0	20,0	19,1	21,4	18,3	14,3	19,3	22,2	27,3
9	7,8	7,4	6,9	6,7	8,4	7,5	7,2	3,8	9,7	10,5	9,4
10 - Usaldan täielikult	10,3	6,2	4,8	7,1	6,6	6,7	7,1	3,8	4,1	3,7	7,8

Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	360	913	480	1142	618	746	1010	133	145	162	128

Tabel 55 (B7) Kuivõrd Te usaldate järgmisi institutsioone: Eesti poliitikuid

(Hinnang skaalal 0-10, kus 0 tähendab, seda institutsiooni üldse ei usalda ja 10 tähendab, et usaldate täielikult.)

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
0 - Ei usalda üldse	12,8	14,7	9,9	14,8	11,4	9,7	12,8	14,1	12,3	10,3	22,1	6,7	12,0	13,7	18,1
1	6,1	10,3	9,5	6,5	5,8	7,7	6,6	6,4	4,3	5,4	8,8	7,3	6,2	4,5	11,4
2	13,0	12,6	15,1	14,3	12,0	12,1	11,5	15,5	10,4	13,9	9,4	8,9	14,9	10,7	17,1
3	16,8	16,7	17,2	15,3	17,8	16,2	17,2	17,7	15,4	16,4	18,5	17,3	17,0	16,9	18,1
4	13,4	12,8	12,2	12,5	14,0	19,4	15,3	11,7	11,1	14,2	10,5	20,1	13,4	10,0	8,6
5	19,1	17,8	20,3	18,8	19,3	17,0	19,1	18,6	21,0	19,5	17,4	17,3	20,0	20,1	13,3
6	8,7	6,7	7,4	8,4	8,9	8,9	9,6	6,9	10,9	10,0	3,9	10,6	8,4	9,4	7,6
7	6,2	4,7	4,8	6,0	6,3	4,9	5,5	5,6	8,5	7,1	2,8	5,6	5,8	8,3	2,9
8	2,0	3,0	2,2	2,3	1,8	1,6	1,4	2,1	2,6	2,0	1,9	2,8	1,5	2,6	1,9
9	0,9	0,6	0,6	0,4	1,2	2,0	0,8	0,4	0,9	0,8	1,1	2,8	0,4	1,1	0,0
10 - Usaldan täielikult	1,1	0,1	0,8	0,7	1,3	0,4	0,3	0,8	2,6	0,4	3,6	0,6	0,4	2,8	1,0
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1744	1614	1426	704	1040	247	366	708	423	0	0	179	843	468	105

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
0 - Ei usalda üldse	15,4	14,0	8,6	13,6	11,3	12,8	12,8	18,5	13,4	9,3	8,7
1	6,3	6,5	5,0	6,2	5,9	6,2	6,0	8,1	4,9	3,1	7,1
2	10,5	15,5	9,8	12,7	13,4	15,0	11,4	8,9	21,8	14,8	7,9
3	15,1	16,9	18,2	16,2	17,9	16,9	16,8	17,0	14,8	24,7	11,8
4	14,0	12,0	15,9	13,7	12,9	11,9	14,5	16,3	10,6	13,0	14,2
5	16,2	19,6	20,3	18,9	19,6	20,0	18,4	22,2	17,6	17,3	28,3
6	10,5	6,7	11,3	8,9	8,5	7,8	9,3	6,7	8,5	9,3	12,6
7	5,1	5,5	8,4	6,1	6,4	6,2	6,2	1,5	4,9	6,8	8,7
8	2,3	1,8	2,3	2,0	2,0	2,3	1,8	0,0	2,1	1,9	0,8
9	2,0	0,7	0,2	0,5	1,5	0,3	1,3	0,7	0,0	0,0	0,0
10 - Usaldan täielikult	2,6	0,9	0,2	1,2	0,8	0,7	1,4	0,0	1,4	0,0	0,0

Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	351	908	479	1129	613	741	997	135	142	162	127

Tabel 56 (B8) Kuivõrd Te usaldate järgmisi institutsioone: Eesti poliitilisi parteisid ja erakondi

(Hinnang skaalal 0-10, kus 0 tähendab, seda institutsiooni üldse ei usalda ja 10 tähendab, et usaldate täielikult.)

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
0 - Ei usalda üldse	13,7	13,4	9,9	14,9	12,9	9,4	10,8	17,0	13,2	11,6	21,6	5,6	13,7	14,9	13,7
1	7,8	10,2	10,7	8,4	7,4	5,7	8,3	9,4	5,9	7,2	10,1	5,1	9,6	5,7	10,8
2	13,2	13,2	12,9	14,5	12,4	12,2	12,2	15,1	11,5	14,4	8,7	9,6	14,6	11,9	16,7
3	17,2	18,7	18,9	17,1	17,3	19,6	16,9	16,6	17,1	17,1	17,6	19,7	16,2	16,9	20,6
4	13,0	13,6	11,9	12,0	13,6	15,5	17,4	12,3	8,8	14,0	9,2	18,0	13,3	10,3	7,8
5	19,1	18,2	20,1	17,4	20,3	19,2	18,8	18,0	21,3	19,2	18,8	20,8	19,5	19,8	17,6
6	7,8	6,5	7,3	8,1	7,6	12,2	10,2	3,7	10,0	8,5	5,0	13,5	6,8	7,7	7,8
7	4,6	3,7	4,5	4,8	4,5	2,4	3,9	5,0	5,9	4,9	3,4	3,4	4,4	6,2	1,0
8	2,2	2,0	2,1	1,7	2,4	2,0	0,8	1,9	3,9	2,0	2,8	2,2	1,1	4,0	2,9
9	0,5	0,4	0,9	0,6	0,5	0,8	0,6	0,6	0,2	0,5	0,6	1,1	0,6	0,4	0,0
10 - Usaldan täielikult	0,9	0,1	0,8	0,4	1,2	0,8	0,3	0,4	2,2	0,5	2,2	1,1	0,2	2,2	1,0
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1716	1586	1416	690	1026	245	362	700	409	1359	357	178	837	455	102

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
0 - Ei usalda üldse	14,1	15,7	9,7	13,8	13,2	14,5	13,2	17,2	14,8	13,7	9,5
1	5,9	9,3	6,5	7,8	7,8	9,2	6,8	11,9	8,5	6,2	7,9
2	11,7	13,8	13,1	12,0	15,5	15,7	11,4	11,2	19,0	12,4	11,9
3	16,4	17,8	16,8	16,7	18,2	16,1	17,8	16,4	15,5	18,6	15,1
4	13,2	10,2	18,1	13,3	12,5	11,2	14,3	14,2	9,9	18,6	15,1
5	16,4	20,7	18,1	19,8	17,8	19,9	18,6	20,1	20,4	18,0	20,6
6	11,1	5,4	10,1	8,6	6,3	5,8	9,3	6,0	4,9	8,1	10,3
7	3,2	4,5	5,9	4,6	4,7	5,1	4,3	1,5	5,6	3,7	8,7
8	4,4	1,7	1,5	1,9	2,7	1,9	2,3	0,7	0,0	0,0	0,8
9	0,9	0,4	0,2	0,4	0,8	0,3	0,7	0,7	0,7	0,6	0,0
10 - Usaldan täielikult	2,6	0,7	0,0	1,1	0,5	0,3	1,3	0,0	0,7	0,0	0,0

Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	341	894	475	1114	600	725	986	154	142	161	126

Tabel 57 (B9) Kuivõrd Te usaldate järgmisi institutsioone: Euroopa parlament

(Hinnang skaalal 0-10, kus 0 tähendab, seda institutsiooni üldse ei usalda ja 10 tähendab, et usaldate täielikult.)

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
0 - Ei usalda üldse	5,7	4,9	4,6	7,3	4,6	5,2	5,1	6,0	6,2	5,5	6,6	4,7	4,6	7,7	6,3
1	2,6	3,4	3,8	2,4	2,7	1,3	1,5	3,3	3,1	2,2	4,1	0,0	2,6	3,3	5,2
2	4,9	6,2	4,9	6,0	4,1	3,4	5,1	5,3	4,8	4,9	4,7	3,5	5,6	4,1	6,3
3	9,1	9,1	9,1	8,1	9,8	5,6	11,1	9,9	8,1	9,7	6,6	5,3	10,0	6,9	12,5
4	9,5	10,3	8,5	8,4	10,2	8,6	10,2	9,7	9,0	9,3	10,4	5,9	10,7	9,2	12,5
5	24,7	26,7	23,5	25,4	24,2	23,6	22,5	27,0	23,3	25,0	23,6	22,4	26,2	23,7	22,9
6	13,1	13,3	13,0	11,4	14,3	16,7	16,5	10,7	12,1	13,9	10,1	19,4	13,7	11,0	9,4
7	14,9	12,3	12,4	16,2	14,1	20,2	17,4	13,5	11,8	15,0	14,8	20,0	14,7	13,3	7,3
8	9,1	9,4	10,5	8,7	9,4	9,9	7,2	8,9	10,7	8,9	9,7	10,0	8,2	10,2	8,3
9	4,0	2,7	4,9	4,1	3,9	4,3	2,7	3,1	6,5	4,1	3,5	5,9	2,5	6,1	7,3
10 - Usaldan täielikult	2,4	1,8	4,8	2,1	2,7	1,3	0,9	2,5	4,5	1,5	6,0	2,9	1,3	4,6	2,1
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1560	1395	1192	631	929	233	334	637	356	1242	318	170	768	392	96

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
0 - Ei usalda üldse	7,2	6,2	3,5	5,5	6,2	4,9	6,4	3,4	7,5	5,3	2,5
1	3,0	2,8	1,8	2,4	2,9	3,0	2,2	5,9	3,0	0,0	0,8
2	5,2	5,3	3,9	5,0	4,7	6,2	3,9	6,7	6,7	4,6	5,0
3	6,9	9,3	10,2	9,5	8,3	9,6	8,8	8,4	11,2	10,5	10,1
4	8,2	10,2	9,2	9,9	8,5	8,2	10,4	14,3	10,4	9,9	5,0
5	26,2	25,1	22,9	22,7	28,3	26,5	23,3	29,4	25,4	27,6	22,7
6	11,5	12,2	16,2	14,0	11,6	10,5	14,9	11,8	12,7	13,8	21,0
7	12,8	13,2	19,9	16,0	13,1	14,5	15,3	10,9	9,7	15,8	19,3
8	9,5	9,2	8,5	8,6	10,0	9,6	8,8	5,0	9,0	7,2	12,6
9	6,6	4,0	1,8	3,6	4,7	4,0	4,0	1,7	3,7	3,3	0,8
10 - Usaldan täielikult	3,0	2,4	2,1	2,9	1,6	3,0	2,0	2,5	0,7	2,0	0,0

Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	305	817	433	1008	551	657	897	119	134	152	119

Tabel 58 (B10) Kuivõrd Te usaldate järgmisi institutsioone: Ühinenud Rahvaste Organisatsioon

(Hinnang skaalal 0-10, kus 0 tähendab, seda institutsiooni üldse ei usalda ja 10 tähendab, et usaldate täielikult.)

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
0 - Ei usalda üldse	5,1	5,2	4,1	6,5	4,0	4,3	6,4	4,9	4,7	4,1	8,9	3,5	4,8	6,5	3,2
1	2,3	2,8	4,0	2,2	2,4	1,7	2,7	2,8	1,5	1,7	4,6	1,8	2,3	1,9	2,1
2	4,2	5,3	5,3	4,2	4,3	4,3	4,0	4,7	3,6	4,0	5,3	4,7	4,8	3,5	5,3
3	6,1	7,9	7,6	6,1	6,2	3,0	5,5	7,6	6,2	6,4	5,0	1,8	7,5	4,6	8,5
4	10,5	8,4	7,4	8,8	11,7	8,2	9,7	10,4	13,0	10,6	9,9	7,1	10,3	11,8	12,8
5	23,5	24,8	21,6	24,3	23,0	23,4	20,4	25,9	22,5	23,6	23,5	20,6	24,0	23,7	29,8
6	10,9	13,4	10,9	10,5	11,2	11,3	13,7	9,7	10,4	11,9	7,3	11,8	11,2	10,2	11,7
7	14,6	13,6	13,8	14,4	14,7	19,0	19,1	13,6	8,9	15,9	9,3	24,7	14,7	10,2	8,5
8	14,1	10,8	13,0	14,7	13,6	17,7	13,1	12,5	15,4	14,3	12,9	17,6	13,5	14,8	7,4
9	5,1	5,5	7,0	4,6	5,5	6,1	3,6	5,0	6,2	4,6	7,3	4,7	4,7	5,9	7,4
10 - Usaldan täielikult	3,5	2,4	5,3	3,7	3,4	0,9	1,8	3,1	7,7	2,9	6,0	1,8	2,4	7,0	3,2
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1516	1339	1164	626	890	231	329	618	338	1214	302	170	750	372	94

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
0 - Ei usalda üldse	7,1	5,4	3,2	5,4	4,3	3,4	6,3	1,7	6,9	5,4	1,7
1	2,4	2,2	2,3	2,1	2,6	3,0	1,8	5,2	0,8	1,4	3,3
2	5,1	4,6	3,0	4,2	4,3	4,7	3,9	5,2	7,6	3,4	4,2
3	4,4	6,0	7,6	6,3	5,8	6,3	6,1	8,7	10,7	6,1	5,0
4	9,1	12,4	8,1	11,2	9,2	11,0	10,2	16,5	8,4	8,8	7,5
5	24,7	24,9	20,6	22,7	25,1	25,8	21,8	24,3	22,9	26,4	19,2
6	9,8	10,7	12,0	10,5	11,8	10,6	11,0	7,8	13,0	9,5	15,0
7	16,2	11,5	19,2	14,1	15,5	12,2	16,2	11,3	11,5	16,9	19,2
8	12,5	13,3	16,4	14,2	13,9	13,5	14,6	9,6	13,0	11,5	19,2
9	4,4	5,6	4,6	5,2	5,1	5,8	4,7	4,3	3,1	8,1	5,0
10 - Usaldan täielikult	4,4	3,6	2,8	4,1	2,4	3,8	3,3	5,2	2,3	2,7	0,8

Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	296	784	432	981	534	639	871	115	131	148	120

Tabel 59 (B20a) Kas tunnete mõne poliitilise partei/erakonna suhtes suuremat lähedust kui teiste suhtes?

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
Jah	41,3	45,2	43,4	39,1	42,7	29,5	38,1	39,5	53,7	38,2	53,6	34,1	39,8	51,8	31,4
Ei	58,7	54,8	56,6	60,9	57,3	70,5	61,9	60,5	46,3	61,8	46,4	65,9	60,2	48,2	68,6
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1715	1614	1450	695	1020	241	362	689	423	1370	345	176	821	469	105

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Jah	30,1	40,2	51,9	45,5	33,8	45,7	38,1	32,3	37,3	40,5	52,4
Ei	69,9	59,8	48,1	54,5	66,2	54,3	61,9	67,7	62,7	59,5	47,6
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	346	895	466	1103	610	725	986	127	142	163	126

Tabel 60 (B21) Kas Te olete mõne poliitilise partei/erakonna liige?

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
Jah	4,4	5,4	3,5	6,1	3,2	3,6	5,3	3,5	5,4	5,0	1,8	2,7	5,7	4,1	2,7
Ei	95,6	94,6	96,5	93,9	96,8	96,4	94,7	96,5	94,6	95,0	98,2	97,3	94,3	95,9	97,3
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1792	1653	1513	721	1071	253	376	718	445	1410	382	183	854	493	110

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Jah	2,5	3,8	7,0	4,3	4,5	4,2	4,5	6,7	3,4	4,3	9,3
Ei	97,5	96,2	93,0	95,7	95,5	95,8	95,5	93,3	96,6	95,7	90,7
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	367	933	483	1162	628	755	1031	135	146	164	129

Tabel 61 (B23) Poliitikas räägitakse vahel vasak- ja parempoolsusest. Kuhu Te ennast sellel skaalal asetaksite, kus 0 tähistab vasakpoolsust ja 10 parempoolsust?

(Hinnang skaalal 0-10, kus 0 tähendab täielikult vasakpoolset ning 10 täielikult parempoolset positsiooni)

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
0 - Vasakpoolne	2,5	2,5	1,7	2,3	2,6	1,4	1,5	1,8	5,0	1,5	6,8	1,3	1,7	4,7	3,4
1	1,5	1,8	1,4	1,5	1,5	1,0	1,2	1,5	1,9	1,1	2,9	1,3	1,2	1,8	2,3
2	2,3	5,1	3,0	2,5	2,2	1,0	1,2	2,5	3,9	2,0	3,9	1,3	2,4	3,4	2,3
3	7,1	8,1	6,4	8,2	6,3	6,7	3,6	8,0	8,9	5,7	12,9	6,4	5,0	10,1	12,5
4	7,3	8,5	8,2	5,4	8,6	8,1	5,7	6,2	10,3	7,5	6,8	7,6	6,2	9,3	5,7
5	43,1	40,0	45,1	39,8	45,3	48,3	45,5	42,8	38,3	41,0	52,1	46,5	43,7	38,9	47,7
6	7,7	9,8	8,7	7,2	8,1	9,1	8,4	7,5	6,7	8,5	4,3	8,9	7,3	7,8	5,7
7	12,0	10,6	10,0	12,8	11,4	10,5	14,1	12,2	10,6	13,9	3,6	8,9	13,9	9,8	8,0
8	11,1	8,6	9,5	13,0	9,9	9,1	11,7	12,7	9,2	12,9	3,2	11,5	13,3	8,8	11,4
9	2,3	2,5	1,9	3,1	1,8	1,4	3,3	2,3	1,9	2,8	0,4	1,3	2,7	1,8	0,0
10 - Parempoolne	3,1	2,5	4,1	4,3	2,2	3,3	3,9	2,3	3,3	3,0	3,2	5,1	2,6	3,6	1,1
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1501	1301	1134	610	891	209	334	598	360	1221	280	157	743	386	88

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
0 - Vasakpoolne	3,3	2,3	2,2	2,8	1,7	2,6	2,4	3,6	0,8	0,0	0,8
1	1,5	1,4	1,6	1,5	1,3	1,8	1,2	2,7	2,5	0,6	0,8
2	2,6	1,8	3,1	2,6	1,9	3,4	1,5	3,6	3,3	3,2	0,8
3	7,7	6,5	7,4	7,8	5,8	8,1	6,3	3,6	5,0	5,8	5,9
4	6,9	6,7	8,7	7,2	7,5	7,5	7,3	8,9	5,0	9,0	2,5
5	50,4	45,4	34,8	42,7	44,0	41,7	44,0	48,2	55,4	39,1	33,6
6	4,7	7,8	9,4	7,2	8,7	8,1	7,4	7,1	6,6	11,5	3,4
7	10,9	11,9	12,8	11,2	13,5	9,9	13,7	11,6	11,6	13,5	22,7
8	7,3	10,9	13,9	10,7	11,9	12,5	10,0	5,4	9,1	13,5	19,3
9	0,7	2,2	3,6	2,4	2,1	2,0	2,6	1,8	0,0	0,6	6,7
10 - Parempoolne	4,0	3,1	2,5	3,9	1,5	2,4	3,6	3,6	0,8	3,2	3,4

Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	274	780	446	980	520	655	840	112	121	156	119

Lisa 5. Kodanikuaktiivsus ja eneseharimine

Tabel 62 (B11) Kas Teie osalesite viimastel Riigikogu valimistel 2007. aasta märtsis? (välja arvatud valimisõigust mitte omavad inimesed)

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
Jah	70,6	64,7	57,3	65,4	74,2	40,7	66,6	74,5	78,1	71,3	67,3	36,7	74,8	76,1	50,5
Ei	29,4	35,3	42,7	34,6	25,8	59,3	33,4	25,5	21,9	28,7	32,7	63,3	25,2	23,9	49,5
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1563	1453	1357	630	933	140	353	664	406	1302	260	90	794	444	95

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Jah	49,2	70,2	83,8	71,9	68,6	77,7	65,0	67,5	69,6	78,4	85,8
Ei	50,8	29,8	16,2	28,1	31,4	22,3	35,0	32,5	30,4	21,6	14,2
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	264	830	463	994	567	699	858	117	138	153	127

Tabel 63 (B13) Kas olete viimase 12 kuu jooksul võtnud ühendust mõne poliitiku, valitsuse või kohaliku omavalitsuse ametnikuga?

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
Jah	13,9	11,1	10,4	14,3	13,7	9,9	20,7	13,9	10,4	15,9	6,6	7,7	18,2	9,4	9,1
Ei	86,1	88,9	89,6	85,7	86,3	90,1	79,3	86,1	89,6	84,1	93,4	92,3	81,8	90,6	90,9
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1793	1653	1509	722	1068	253	376	718	443	1410	380	183	855	490	110

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Jah	5,2	12,1	24,0	12,7	15,9	16,2	12,2	9,6	11,6	19,5	31,8
Ei	94,8	87,9	76,0	87,3	84,1	83,8	87,8	90,4	88,4	80,5	68,2
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	365	932	484	1160	628	755	1029	135	146	164	129

Tabel 64 (B14) Kas olete viimase 12 kuu jooksul tegutsenud poliitilise partei (erakonna) või surverühma heaks?

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
Jah	3,5	3,0	2,8	4,7	2,6	4,7	3,7	2,9	3,4	4,0	1,6	3,3	4,2	2,8	2,7
Ei	96,5	97,0	97,2	95,3	97,4	95,3	96,3	97,1	96,6	96,0	98,4	96,7	95,8	97,2	97,3
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1791	1653	1510	722	1069	253	376	718	444	1409	382	183	854	492	110

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Jah	1,4	3,3	5,4	3,3	3,8	3,7	3,3	2,2	1,4	4,9	6,2
Ei	98,6	96,7	94,6	96,7	96,2	96,3	96,7	97,8	98,6	95,1	93,8
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	367	932	483	1161	628	756	1029	135	146	164	129

Tabel 65 (B15) Kas olete viimase 12 kuu jooksul töötanud mõnes muus organisatsioonis või ühingus?

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
Jah	5,9	5,3	4,5	6,0	5,8	5,9	6,4	6,8	3,8	6,5	3,7	8,7	7,6	2,9	4,5
Ei	94,1	94,7	95,5	94,0	94,2	94,1	93,6	93,2	96,2	93,5	96,3	91,3	92,4	97,1	95,5
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1790	1652	1505	722	1068	253	376	719	442	1409	381	183	855	490	110

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Jah	1,6	5,4	9,9	6,5	4,8	6,5	5,4	5,9	2,7	9,1	14,0
Ei	98,4	94,6	90,1	93,5	95,2	93,5	94,6	94,1	97,3	90,9	86,0
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	365	932	484	1160	628	756	1028	135	146	164	129

Tabel 66 (B16) Kas olete viimase 12 kuu jooksul kandnud kampaaniamärki või -kleebist?

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
Jah	4,7	5,3	3,3	4,8	4,7	11,9	4,0	4,2	2,3	5,5	1,8	12,6	4,9	1,6	3,6
Ei	95,3	94,7	96,7	95,2	95,3	88,1	96,0	95,8	97,7	94,5	98,2	87,4	95,1	98,4	96,4
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1791	1653	1510	722	1069	253	376	719	443	1410	381	183	855	491	110

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Jah	5,2	4,1	5,8	4,4	5,4	3,4	5,7	4,4	3,4	6,7	5,4
Ei	94,8	95,9	94,2	95,6	94,6	96,6	94,3	95,6	96,6	93,3	94,6
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	366	932	484	1161	628	756	1029	135	146	164	129

Tabel 67 (B17) Kas olete viimase 12 kuu jooksul kirjutanud alla palvekirjale (petitsioonile)?

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
Jah	7,8	8,0	6,6	7,1	8,2	8,7	11,7	8,1	3,4	8,9	3,4	11,5	9,6	3,3	5,5
Ei	92,2	92,0	93,4	92,9	91,8	91,3	88,3	91,9	96,6	91,1	96,6	88,5	90,4	96,7	94,5
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1791	1652	1509	722	1069	253	376	719	443	1410	381	183	855	491	110

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Jah	3,3	7,6	11,6	8,6	6,2	7,4	8,1	7,4	9,6	9,8	13,2
Ei	96,7	92,4	88,4	91,4	93,8	92,6	91,9	92,6	90,4	90,2	86,8
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	366	932	484	1161	628	756	1029	135	146	164	129

Tabel 68 (B18) Kas olete viimase 12 kuu jooksul võtnud osa seaduslikust avalikust demonstratsioonist?

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
Jah	2,0	2,1	2,3	2,4	1,7	5,5	0,8	1,3	2,0	1,6	3,1	6,6	1,1	1,8	2,7
Ei	98,0	97,9	97,7	97,6	98,3	94,5	99,2	98,7	98,0	98,4	96,9	93,4	98,9	98,2	97,3
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1792	1655	1509	722	1070	253	376	719	444	1410	382	183	855	492	110

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Jah	2,5	1,4	2,7	2,0	1,9	1,1	2,5	0,0	1,4	1,8	0,0
Ei	97,5	98,6	97,3	98,0	98,1	98,9	97,5	100,0	98,6	98,2	100,0
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	367	932	484	1162	628	756	1030	135	146	164	129

Tabel 69 (B19) Kas olete viimase 12 kuu jooksul boikoteerinud teatud tooteid?

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
Jah	9,1	5,6	4,8	9,9	8,5	4,8	12,8	10,9	5,4	10,0	5,5	7,1	11,5	4,7	8,3
Ei	90,9	94,4	95,2	90,1	91,5	95,2	87,2	89,1	94,6	90,0	94,5	92,9	88,5	95,3	91,7
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1787	1652	1508	718	1069	252	375	718	442	1405	382	182	854	490	109

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Jah	3,8	8,2	14,7	11,3	4,9	9,4	8,9	8,9	5,5	10,4	17,8
Ei	96,2	91,8	85,3	88,7	95,1	90,6	91,1	91,1	94,5	89,6	82,2
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	365	930	483	1158	627	754	1027	135	145	164	129

Tabel 70 (E49) Kas Te olete viimase kuu jooksul teinud mingit palgatööd või töötanud vabatahtlikuna? (2008)

	Kõik vastajad	Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2008	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötü
Jah - ainult palgatööd	51,3	56,5	47,4	32,1	67,4	70,4	14,1	52,8	47,2	16,0	87,6	5,7	17,4
Jah - ainult vabatahtlikku tööd	1,9	2,3	1,7	2,0	1,3	1,5	3,2	2,3	0,8	2,7	0,6	3,1	7,0
Jah - nii palga kui vabatahtlikku tööd	6,3	6,5	6,2	7,3	9,2	6,9	1,9	8,1	2,3	7,3	8,8	1,6	5,8
Ei kumbagi	40,5	34,7	44,7	58,5	22,1	21,1	80,9	36,9	49,6	74,0	3,1	89,5	69,8
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1656	703	953	246	371	663	376	1152	472	150	885	487	86

	Haridustase			Elukoht		Leibkonna sissetuleku detšiil		
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	1-2	3-8	9-10
Jah - ainult palgatööd	18,7	56,6	64,0	50,7	53,7	18,8	53,5	70,8
Jah - ainult vabatahtlikku tööd	1,8	1,9	2,3	1,7	2,8	2,2	1,7	1,9
Jah - nii palga kui vabatahtlikku tööd	2,5	4,9	14,0	6,5	6,2	2,8	6,2	9,3
Ei kumbagi	77,1	36,7	19,7	41,1	37,4	76,2	38,5	17,9
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	284	1009	350	1185	436	181	921	312

Tabel 71 (F70) Kas olete oma tööalaste teadmiste või oskuste parandamiseks viimase 12 kuu jooksul osalenud mõnel kursusel, loengul või konverentsil?

	Kõik vastajad			Sugu		Vanus				Kodune keel		Tööturu staatus			
	2010	2008	2006	Mees	Naine	15-24	25-39	40-64	65+	Eesti	Muu	Õpilane	Töötav	Pensionil	Töötu
Jah	28,7	32,6	31,2	25,5	30,9	25,9	48,9	34,3	4,5	30,2	23,6	24,9	47,6	2,6	20,9
Ei	71,3	67,4	68,8	74,5	69,1	74,1	51,1	65,7	95,5	69,8	76,4	75,1	52,4	97,4	79,1
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1788	1648	1511	718	1070	251	374	718	445	1406	382	181	853	493	110

	Haridustase			Elukoht		Perekonnaseis		Sissetulek			
	Alg- ja põhi	Kesk- ja kutse	Kõrg	Linn	Maa	Abielus	Vallaline	kuni 380	381-540	541-900	üle 901
Jah	9,3	24,6	51,9	32,6	21,5	29,4	28,3	28,9	41,1	51,8	68,8
Ei	90,7	75,4	48,1	67,4	78,5	70,6	71,7	71,1	58,9	48,2	31,3
Kokku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	366	932	482	1159	627	755	1027	135	146	164	128

Lisa 6. Vabatahtliku tüpologia

Tabel 72 Kui palju aega kulutate televiisori vaatamisele tavalisel nädalapäeval? Kui palju televiisori vaatamise ajast tavalisel nädalapäeval jälgite uudiseid või poliitikat ja päevakajalisi sündmusi kajastavaid saateid?

	keskmine TV vaatamise aeg	vabatahtliku TV vaatamise aeg	keskmine uudiste- /poliitikasaadete vaatamise aeg	vabatahtliku uudiste- /poliitikasaadete vaatamise aeg
Üldse mitte	2,6	2,2	3,2	2,3
Vähem kui ½ tundi	3,6	6,0	25,3	31,3
½ tundi kuni 1 tund	10,9	19,4	43,6	44,3
Rohkem kui 1 tund kuni 1½ tundi	10,9	18,7	14,3	9,9
Rohkem kui 1½ tundi kuni 2 tundi	18,1	23,9	8,0	6,9
Rohkem kui 2 tundi kuni 2½ tundi	13,9	9,0	2,1	3,1
Rohkem kui 2½ tundi kuni 3 tundi	14,4	9,7	1,1	0,8
Üle 3 tunni	25,6	11,2	2,4	1,5
Kokku (%)	100	100	100	100
Vastanute arv (n)	1661	134	1606	131

Tabel 73 Kui palju aega kokku kulutate raadio kuulamisele tavalisel nädalapäeval? Kui palju raadio kuulamise ajast kuulate uudiseid või poliitikat ja päevakajalisi sündmusi kajastavaid saateid?

	keskmine raadio kuulamise aeg	vabatahtliku raadio kuulamise aeg	keskmine uudiste- /poliitikasaadete kuulamise aeg	vabatahtliku uudiste- /poliitikasaadete kuulamise aeg
Üldse mitte	16,6	15,6	9,0	10,7
Vähem kui ½ tundi	13,3	11,1	39,9	35,7
½ tundi kuni 1 tund	17,0	28,1	28,1	33,9
Rohkem kui 1 tund kuni 1½ tundi	8,1	8,1	7,7	6,3
Rohkem kui 1½ tundi kuni 2 tundi	8,7	12,6	4,7	4,5
Rohkem kui 2 tundi kuni 2½ tundi	4,2	3,7	3,6	0,9
Rohkem kui 2½ tundi kuni 3 tundi	3,9	2,2	1,9	3,6
Üle 3 tunni	28,1	18,5	5,0	4,5
Kokku (%)	100	100	100	100

Vastanute arv (n)	1649	135	1352	112
-------------------	------	-----	------	-----

Tabel 74 Kui palju aega kokku kulutate tavalisel nädalapäeval ajalehtede lugemisele? Kui palju sellest ajast kulub poliitika ja päevakajaliste sündmuste kohta lugemisele?

	keskmine ajalehtede lugemise aeg	vabatahtliku ajalehtede lugemise aeg	keskmine poliitika ja päevasündmuste lugemise aeg	vabatahtliku poliitika ja päevasündmuste lugemise aeg
Üldse mitte	19,8	14,2	8,6	4,3
Vähem kui ½ tundi	28,4	26,1	60,8	60,9
½ tundi kuni 1 tund	33,5	40,3	23,0	28,7
Rohkem kui 1 tund kuni 1½ tundi	10,2	11,2	4,4	5,2
Rohkem kui 1½ tundi kuni 2 tundi	4,0	6,7	1,9	0,9
Rohkem kui 2 tundi kuni 2½ tundi	1,6	0,7	0,5	0,0
Rohkem kui 2½ tundi kuni 3 tundi	1,3	0,0	0,3	0,0
Üle 3 tunni	1,3	0,7	0,5	0,6
Kokku (%)	100	100	100	100
Vastanute arv (n)	1650	134	1307	115

Tabel 75 Poliitikas räägitakse vahel vasak- ja parempoolsusest. Kuhu Te ennast sellel skaalal asetaksite, kus 0 tähistab vasakpoolsust ja 10 parempoolsust?

	keskmine Eesti elanik	vabatahtlik
0 - Vasakpoolne	2,5	1,7
1	1,8	1,7
2	5,1	4,2
3	8,1	8,5
4	8,5	5,9
5	40,0	35,6
6	9,8	9,3
7	10,6	12,7
8	8,6	17,8
9	2,5	,8
10 - Parempoolne	2,5	1,7
Kokku (%)	100,0	100,0
Vastanute arv (n)	1301	118

Tabel 76 Vabatahtlike ühiskondlik aktiivsus

		Jah	Ei	Kokku (%)	Vastanute arv (n)
võtnud ühendust mõne poliitiku, valitsuse või kohaliku omavalitsuse ametnikuga	keskmine Eesti elanik	11,1	88,9	100	1653
	vabatahtlik	23,5	76,5	100	136
tegutsenud poliitilise partei (erakonna) või surverühma heaks	keskmine Eesti elanik	3,0	97,0	100	1653
	vabatahtlik	9,5	90,5	100	137
töötanud mõnes muus organisatsioonis või ühingus (v.a poliitilised parteid ja erakonnad ning surverühmad)	keskmine Eesti elanik	5,3	94,7	100	1652
	vabatahtlik	26,5	73,5	100	136
kandnud kampaaniamärki või –kleebist	keskmine Eesti elanik	5,3	94,7	100	1653
	vabatahtlik	12,4	87,6	100	137
kirjutanud alla palvekirjale (petitsioonile)	keskmine Eesti elanik	8,0	92,0	100	1652
	vabatahtlik	19,0	81,0	100	137
võtnud osa seaduslikust avalikust demonstratsioonist	keskmine Eesti elanik	2,1	97,9	100	1655
	vabatahtlik	5,8	94,2	100	137
boikoteerinud teatud tooteid	keskmine Eesti elanik	5,6	94,4	100	1652
	vabatahtlik	14,7	85,3	100	136

Tabel 77 Üldiselt hinnates, kas Teie arvates võib enamikku inimesi usaldada? Mida Te arvate, kas enamus inimesi püüaks Teid võimaluse korral ära kasutada või käituvad nad pigem ausalt? Mida Te arvate, kas enamuse ajast püüavad inimesed olla teiste suhtes abivalmid või hoolivad nad ennekõike iseendast?

	Kas enamikku inimesi võib usaldada?			Kas enamus inimesi püüaks Teid ära kasutada?			Kas inimesed on abivalmid või hoolivad ennekõike endast?	
	keskmine Eesti elanik	vabatahtlik		keskmine Eesti elanik	vabatahtlik		keskmine Eesti elanik	vabatahtlik
0 - Enamikku inimesi ei saa usaldada	3,2	1,5	0 - Enamus inimesi püüaks mind ära kasutada	1,5	0,0	0 - Inimesed hoolivad iseendast	3,5	2,2
1	2,5	2,2	1	2,3	0,7	1	4,1	2,2
2	4,8	3,7	2	5,0	4,4	2	7,0	4,4
3	8,3	8,1	3	7,6	5,9	3	12,3	8,1
4	9,0	8,9	4	8,2	7,4	4	12,5	14,1
5	25,5	26,7	5	22,2	20,0	5	23,7	31,1
6	11,1	8,1	6	10,9	13,3	6	12,0	12,6
7	17,0	23,0	7	16,7	20,0	7	12,7	10,4
8	11,6	9,6	8	15,3	19,3	8	7,4	9,6
9	4,1	3,7	9	6,6	6,7	9	2,7	3,7
10 - Enamikku inimesi võib usaldada	2,8	4,4	10 - Enamus inimesi püüaks käituda ausalt	3,7	2,2	10 - Inimesed püüavad abivalmid olla	2,1	1,5
Kokku (%)	100	100	Kokku (%)	100	100	Kokku (%)	100	100
Vastanute arv (n)	1653	135	Vastanute arv (n)	1635	135	Vastanute arv (n)	1644	135

Tabel 78 Kõike kokku võttes, kuid rahul Te oma eluga üldiselt olete?

	keskmine Eesti elanik	vabatahtlik
0 - Üldse mitte rahul	1,9	0,0
1	1,2	0,7
2	3,3	0,7
3	6,0	3,6
4	7,0	2,9
5	17,7	20,4
6	12,7	10,2
7	18,0	18,2
8	19,0	25,5
9	8,4	10,2
10 - Väga rahul	4,8	7,3
Kokku (%)	100	100
Vastanute arv (n)	1653	137

Tabel 79 Kuivõrd Te usaldate järgmisi institutsioone (Riigikogu, õigussüsteem, politsei, poliitikud, poliitilised parteid, Euroopa parlament, ÜRO)?

	Eesti riigikogu	Eesti õigussüsteem	Politsei	Poliitikud	Poliitilised parteid	Euroopa parlament	ÜRO
0 - Ei usalda üldse	2,2	1,5	0,7	3,7	2,9	2,4	3,2
1	5,1	3,0	3,7	12,5	12,5	4,1	2,4
2	7,3	7,4	2,2	8,1	13,2	5,7	3,2
3	16,1	8,9	5,9	13,2	16,2	8,9	7,1
4	8,0	7,4	2,2	17,6	16,2	6,5	7,1
5	26,3	17,0	11,1	27,2	23,5	25,2	21,4
6	10,2	11,1	13,3	9,6	9,6	18,7	17,5
7	13,9	17,8	23,0	5,9	3,7	14,6	17,5
8	8,0	18,5	23,0	0,7	0,7	10,6	15,1
9	2,9	5,2	10,4	1,5	1,5	1,6	5,6
10 - Usaldan täielikult	0,0	2,2	4,4	0,0	0,0	1,6	0,0
Kokku (%)	100	100	100	100	100	100	100
Vastanute arv (n)	137	137	137	137	136	123	126
Keskmine hinnang	4,8	5,7	6,5	3,9	3,7	5,2	5,6

Lisa 7. Aktiivse Eesti elaniku tüpologia

Tabel 80 Võrreldes oma eakaaslastega, kui tihti Te võtate osa seltskondlikest kohtumistest või üritustest?

	keskmine Eesti elanik	aktiivne Eesti elanik
Palju harvem kui enamus eakaaslasi	17,5	8,9
Harvem kui enamus eakaaslasi	34,1	28,9
Umbes sama tihti kui enamus eakaaslasi	35,4	33,7
Sagedamini kui enamus eakaaslasi	10,6	22,1
Palju sagedamini kui enamus eakaaslasi	2,4	6,3
Kokku (%)	100	100
Vastanute arv (n)	1768	190

Tabel 81 Kui palju aega kulutate televiisori vaatamisele tavalisel nädalapäeval? Kui palju televiisori vaatamise ajast tavalisel nädalapäeval jälgite uudiseid või poliitikat ja päevakajalisi sündmusi kajastavaid saateid?

	keskmine TV vaatamise aeg	aktiivse Eesti elaniku TV vaatamise aeg	keskmine uudiste- /poliitikasaadete vaatamise aeg	aktiivse Eesti elaniku uudiste- /poliitikasaadete vaatamise aeg
Üldse mitte	5,0	9,8	3,2	2,3
Vähem kui ½ tundi	3,4	6,7	22,6	28,7
½ tundi kuni 1 tund	11,5	13,9	41,3	42,1
Rohkem kui 1 tund kuni 1½ tundi	10,8	14,4	18,1	17,8
Rohkem kui 1½ tundi kuni 2 tundi	15,5	14,4	8,4	4,0
Rohkem kui 2 tundi kuni 2½ tundi	12,5	11,9	2,9	2,3
Rohkem kui 2½ tundi kuni 3 tundi	13,7	8,8	1,8	1,1
Üle 3 tunni	27,6	20,1	1,7	1,7
Kokku (%)	100	100	100	100
Vastanute arv (n)	1793	194	1702	174

Tabel 82 Kui palju aega kokku kulutate raadio kuulamisele tavalisel nädalapäeval? Kui palju raadio kuulamise ajast kuulate uudiseid või poliitikat ja päevakajalisi sündmusi kajastavaid saateid?

	keskmine raadio kuulamise aeg	aktiivse Eesti elaniku raadio kuulamise aeg	keskmine uudiste- /poliitikasaadete kuulamise aeg	aktiivse Eesti elaniku uudiste- /poliitikasaadete kuulamise aeg
Üldse mitte	19,8	19,6	10,3	6,4
Vähem kui ½ tundi	14,5	17,0	38,7	47,4
½ tundi kuni 1 tund	15,7	16,0	25,1	25,0
Rohkem kui 1 tund kuni 1½ tundi	7,7	8,7	8,4	6,4
Rohkem kui 1½ tundi kuni 2 tundi	5,5	3,6	6,4	5,8
Rohkem kui 2 tundi kuni 2½ tundi	3,9	5,2	3,1	2,6
Rohkem kui 2½ tundi kuni 3 tundi	3,8	3,6	3,1	3,2
Üle 3 tunni	29,2	26,3	5,0	3,2
Kokku (%)	100	100	100	100
Vastanute arv (n)	1790	194	1433	156

Tabel 83 Kui palju aega kokku kulutate tavalisel nädalapäeval ajalehtede lugemisele? Kui palju sellest ajast kulub poliitika ja päevakajaliste sündmuste kohta lugemisele?

	keskmine ajalehtede lugemise aeg	aktiivse Eesti elaniku ajalehtede lugemise aeg	keskmine poliitika ja päevasündmuste lugemise aeg	aktiivse Eesti elaniku poliitika ja päevasündmuste lugemise aeg
Üldse mitte	23,3	19,1	10,0	7,0
Vähem kui ½ tundi	29,2	32,0	64,0	61,8
½ tundi kuni 1 tund	32,7	33,0	21,5	28,1
Rohkem kui 1 tund kuni 1½ tundi	8,7	9,8	3,0	1,9
Rohkem kui 1½ tundi kuni 2 tundi	3,5	3,1	0,9	0,6
Rohkem kui 2 tundi kuni 2½ tundi	1,5	1,0	0,5	
Rohkem kui 2½ tundi kuni 3 tundi	0,6	1,0		
Üle 3 tunni	0,5	1,0	0,1	0,6
Kokku (%)	100	100	100	100
Vastanute arv (n)	1792	194	1372	157

Tabel 84 Poliitikas räägitakse vahel vasak- ja parempoolsusest. Kuhu Te ennast sellel skaalal asetaksite, kus 0 tähistab vasakpoolsust ja 10 parempoolsust?

	keskmise Eesti elanik	aktiivne Eesti elanik
0 - Vasakpoolne	2,5	5,1
1	1,5	0,6
2	2,3	0,6
3	7,1	8,5
4	7,3	7,4
5	43,1	31,3
6	7,7	8,5
7	12,0	15,3
8	11,1	14,8
9	2,3	5,7
10 - Parempoolne	3,1	2,3
Kokku (%)	100	100
Vastanute arv (n)	1501	176

Tabel 85 Kui huvitatud Te olete poliitikast?

	keskmise Eesti elanik	aktiivne Eesti elanik
väga huvitatud	5,0	11,9
üsna huvitatud	33,6	45,4
vähe huvitatud	47,0	38,7
üldse ei tunne huvi	14,4	4,0
Kokku (%)	100	100
Vastanute arv (n)	1791	194

Tabel 86 Kas Teie osalesite viimastel Riigikogu valimistel 2007. aasta märtsis? Kas tunnete mõne poliitilise partei/erakonna suhtes suuremat lähedust kui teiste suhtes?

	Osalemine 2007. aasta Riigikogu valimistel	
	keskmine Eesti elanik	aktiivne Eesti elanik
Jah	70,6	84,7
Ei	29,4	15,3
Kokku (%)	100	100
Vastanute arv (n)	1563	177

	Lähedus poliitilise partei/ erakonna suhtes	
	keskmine Eesti elanik	aktiivne Eesti elanik
Jah	41,3	56
Ei	58,7	44
Kokku (%)	100	100
Vastanute arv (n)	1715	189

Tabel 87 Üldiselt hinnates, kas Teie arvates võib enamikku inimesi usaldada? Mida Te arvate, kas enamus inimesi püüaks Teid võimaluse korral ära kasutada või käituvad nad pigem ausalt? Mida Te arvate, kas enamuse ajast püüavad inimesed olla teiste suhtes abivalmid või hoolivad nad ennekõike iseendast?

	Kas enamikku inimesi võib usaldada?	
	keskmine Eesti elanik	aktiivne Eesti elanik
0 - Enamikku inimesi ei saa usaldada	3,6	2,1
1	1,7	1,0
2	4,1	2,1
3	7,2	7,2
4	7,8	5,7
5	24,8	20,1
6	10,3	9,3
7	18,2	23,2
8	13,9	16,5
9	3,5	7,6
10 - Enamikku inimesi võib usaldada	4,8	5,2
Kokku (%)	100	100
Vastanute arv (n)	1783	194

	Kas enamus inimesi püüaks Teid ära kasutada?	
	keskmine Eesti elanik	aktiivne Eesti elanik
0 - Enamus inimesi püüaks mind ära kasutada	2,3	0,5
1	1,8	2,1
2	2,8	2,6
3	7,6	9,4
4	7,2	6,3
5	18,7	13,4
6	9,0	6,8
7	19,3	23,4
8	17,1	21,9
9	7,6	9,4
10 - Enamus inimesi püüaks käituda ausalt	6,6	4,2
Kokku (%)	100	100
Vastanute arv (n)	1769	192

	Kas inimesed on abivalmid või hoolivad ennekõike endast?	
	keskmine Eesti elanik	aktiivne Eesti elanik
0 - Inimesed hoolivad iseendast	4,6	2,6
1	2,6	3,1
2	5,3	5,7
3	10,4	9,4
4	8,7	10,9
5	25,4	22,9
6	11,1	10,9
7	15,0	16,7
8	10,2	14,1
9	3,0	2,1
10 - Inimesed püüavad abivalmid olla	3,7	1,6
Kokku (%)	100	100
Vastanute arv (n)	1782	192

Tabel 88 Kõike kokku võttes, kuivõrd rahul Te oma eluga üldiselt olete?

	keskmine Eesti elanik	aktiivne Eesti elanik
0 - Üldse mitte rahul	2,2	1,5
1	1,3	1,0
2	2,2	1,5
3	5,2	3,1
4	4,7	5,7
5	17,0	7,7
6	10,7	9,3
7	17,4	14,4
8	21,4	31,4
9	9,6	15,6
10 - Väga rahul	8,3	8,8
Kokku (%)	100	100
Vastanute arv (n)	1791	194

Tabel 89 Kuivõrd Te usaldate järgmisi institutsioone (Riigikogu, õigussüsteem, politsei, poliitikud, poliitilised parteid, Euroopa parlament, ÜRO)?

	Eesti riigikogu	Eesti õigussüsteem	Politsei	Poliitikud	Poliitilised parteid	Euroopa parlament	ÜRO
0 - Ei usalda üldse	5,2	4,3	4,2	7,3	7,4	6,0	5,0
1	5,2	1,1	2,1	7,3	8,9	2,7	3,9
2	5,8	4,3	2,1	12,0	11,6	4,4	4,4
3	14,1	8,5	3,6	16,8	16,8	6,0	6,7
4	7,9	12,2	4,2	14,1	14,7	9,3	7,2
5	22,0	13,8	15,1	20,4	19,5	18,1	19,4
6	13,6	11,2	13,0	9,4	9,5	15,9	10,6
7	13,6	19,7	20,3	9,4	8,4	21,4	18,9
8	8,9	17,0	20,8	2,6	2,6	11,5	15,0
9	2,1	6,4	9,4	0,0	0,0	2,7	6,7
10 - Usaldan täielikult	1,6	1,6	5,2	0,5	0,5	1,6	2,2
Kokku (%)	100	100	100	100	100	100	100
Vastanute arv (n)	191	188	192	191	190	182	180
Keskmine hinnang	4,8	5,7	6,3	3,9	3,8	5,4	5,6